

І. З. Гладчук, В. П. Міщенко

СТОРІНКАМИ ІСТОРІЇ

КАФЕДРИ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

1902–2022

ОДЕСЬКИЙ
МЕДУНІВЕРСИТЕТ
2023

*Кафедри акушерства та гінекології
Одеського національного
медичного університету*

120
років

*Наука медична повинна служити
для вигоди і блага народного, і немає
нічого бажанішого, ніж сприяти своєю
діяльністю і своїми творами загально-
народному благоденству.*

Данило Самойлович

І. З. Гладчук, В. П. Міщенко

СТОРІНКАМИ ІСТОРІЇ

*кафедри акушерства та гінекології
Одеського національного
медичного університету*

1902–2022

**ОДЕСЬКИЙ
МЕДУНІВЕРСИТЕТ
2023**

УДК 618:378(477.74-25)(091)
Г52

Автори:

І. З. Гладчук, доктор медичних наук, професор
В. П. Міщенко, доктор медичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України

Рецензенти:

Л. М. Маланчук, доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри акушерства і гінекології № 1
Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського
О. В. Булавенко, доктор медичних наук, професор,
завідувачка кафедри акушерства та гінекології № 2
Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Одеського національного медичного університету МОЗ України.
Протокол № 1 від 30.08.2021 р.*

Гладчук І. З.
Г52   Сторінками історії кафедри акушерства та гінекології
Одеського національного медичного університету 1902–2022
[Електронне видання] / І. З. Гладчук, В. П. Міщенко. – Одеса :
ОНМедУ, 2023. – 264 с.
ISBN 978-966-443-111-5

У ювілейній книзі висвітлено основні етапи становлення і наукової діяльності кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету на базі лікувальних закладів півдня України протягом 120 років – з моменту її заснування в 1902 році в Новоросійському університеті і до сьогодення.

Для широкого кола читачів – медичних працівників, викладачів, інтернів, студентів, пересічних громадян, які цікавляться історією вітчизняної медицини.

УДК 618:378(477.74-25)(091)

ISBN 978-966-443-111-5

© І. З. Гладчук, В. П. Міщенко,
2023
© Одеський національний
медичний університет, 2023

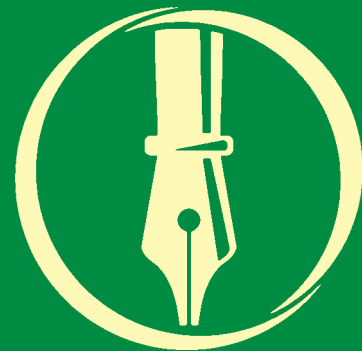

***ВІД ВИТОКІВ ДО СУЧАСНОСТІ.
ПОГЛЯД КРІЗЬ ПРИЗМУ СТОЛІТЬ***

Історія людства складається не із століть, років або днів. Вона ви-ткана з імен великих людей, які просунули людство вперед. Все інше — минуще.

*В. М. Запорожан,
академік НАМН України*

Переднє слово ректора

У жодній професії наука та повсякденна практика так не поєднані, як в медицині.

В. М. Запорожан

Вчитель і лікар — дві професії, для яких любов до людей — обов'язкова якість.

М. М. Ямосов

Вельмишановний читачу!

З думкою про майбутнє запрошуємо перегорнути сторінки історії, поринути у спогади про наукові та практичні здобутки самовідданих талановитих лікарів-акушерів-гінекологів, які присвятили своє життя великій меті — служінню людям.

З повагою та вдячністю згадуємо про тих, які весь цей час стояли і сьогодні стоять на передніх рубежах охорони здоров'я, продовжуючи справу своїх учителів.

120 років творчого шляху медичної науки й освіти подолав колектив кафедри акушерства та гінекології рідної *alma mater* — від 13 червня 1902 року, коли при медичному факультеті Новоросійського університету було створено першу на півдні України кафедру акушерства, жіночих і дитячих хвороб, до сьогодні — часу масштабних високоінформативних методів діагностики, терапії, у тому числі роботохірургії.

Ми відчуваємо зрозумілу гордість за масштабність досягнень, заслужену популярність у нашій рідній країні та далеко за її межами висококваліфікованого професорсько-викладацького колективу, справжніх майстрів своєї справи, лікарів-професіоналів вищої кваліфікаційної категорії, заслужених діячів науки і техніки України, заслужених лікарів України, лауреатів Державної премії України, заслужених працівників охорони здоров'я України, заслужених працівників освіти.

Лікарі-акушери-гінекологи, випускники Одеського національного медичного університету, працюють у багатьох країнах світу. Навчання студентів, підготовка спеціалістів здійснюються із застосуванням найновітніших технологій. Співробітники кафедри підтримують творчий зв'язок у сфері науки, освіти, медицини у цілому з багатьма європейськими клініками, університетами. Стажування студентів, викладачів систематично відбувається у провідних закордонних вищих навчальних закладах, що вносить неоціненний вклад у підготовку майбутніх спеціалістів як високоінтелектуальної медичної інтелігенції, справжніх майстрів своєї справи.

За плечима 120 років творчої роботи славного колективу кафедри акушерства та гінекології. Минають роки, століття, змінюються свідомість людей нових поколінь, їхні погляди на взаємовідносини, творчий пошук, рішення питань, проблем... Проте покликання служити людям залишається незмінним. Як і раніше, акушери-гінекологи стоять біля витоків життя, на варті здоров'я нації.

З повагою,

Валерій ЗАПОРОЖАН,
ректор Одеського національного
медичного університету,
академік НАМН України,
доктор медичних наук, професор

Передмова

**Світлою пам'яттю вчителям
дякуємо...
Колегам присвячуємо**

Одеса має славу історію становлення організованої медичної служби з дня заснування карантину Гаджибею, коли було затверджено «штаб-лікаря», і до сьогоднішнього – двадцятих років другого тисячоліття, часу науково-дослідних інститутів, росту чисельності науковців зі світовим іменем.

Спільна праця співробітників кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету і лікувальних закладів Одеси й області започаткована 13 червня 1902 року, коли було організовано першу на півдні України кафедру акушерства, жіночих і дитячих хвороб.

Творче життя колективів медичних установ є яскравим прикладом роботи однієї команди зі специфікою акушерсько-гінекологічної служби, яка зробила і робить значний внесок у розвиток медицини Одеси й Одеської області, країни в цілому та світової науки і базується на наукових досягненнях медичної галузі світового рівня, повсякденній роботі біля ліжка пацієнтів лікарів-акушерів-гінекологів – клінічних викладачів.

Щоденна спільна праця лікарів лікувальних закладів і клінічних викладачів – співробітників кафедри акушерства та гінекології як єдиного міцного колективу однодумців, сприяє росту професійної майстерності.

Знання історії має неоціненне значення у вихованні наступного покоління медичних фахівців і є вшануванням пам'яті наших великих попередників. Саме сторінкам історії акушерсько-гінекологічної служби нашого регіону, активним учасником якої є кафедра акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету, автори присвячують цей доробок.

Усі побажання, відгуки та коментарі читачів сприйматимуться з повагою й глибокою вдячністю.

За покликом серця, з клятвою Гіппократа

Покращення жіночого здоров'я — це покращення світу.

Всесвітня організація охорони здоров'я

Дорогі друзі!

Організація 13 червня 1902 року першої на півдні України кафедри акушерства, жіночих і дитячих хвороб, з багатою та цікавою історією, започаткувала забезпечення високоспеціалізованої акушерсько-гінекологічної допомоги регіону та фундаментальне викладання предмета.

Незважаючи на свій чималий історичний вік, кафедра акушерства та гінекології ОНМедУ підійшла до 120-річчя з високоінтелектуальним колективом, який зберіг науковий та практичний спадок одеської школи акушерів-гінекологів, кращі наукові та освітні традиції вищого медичного закладу і продовжує не лише ставити перед собою інноваційні цілі та завдання, а й демонструє здатність до їхньої безумовної та успішної реалізації.

Акушерство та гінекологія — одна з основоположних практичних дисциплін медицини, яка знаходиться на пересіченні інших численних практичних і фундаментальних спеціальностей: терапії та хірургії, мікробіології, вірусології та імунології, генетики й ембріології тощо. Тому безумовне володіння широким і багатограним рівнем сучасних знань і спільна творча, високопрофесійна праця співробітників кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ і лікувальних закладів регіону дають змогу щодня, і на перший погляд рутинно, брати участь у практичній реалізації програм демографічної політики країни, спрямованої на збереження репродуктивного здоров'я, підвищення народжуваності та перинатальну охорону.

Наша лікарська спеціальність — найвідповідальніша. Завжди її обирають кращі з кращих наших випускників. Вони приступають до занять в інтернатурі за покликанням серця, готові до самовідданої праці на благо здоров'я матері і дитини. Післядипломна освіта як початок безперервного професійного навчання передбачає важливу роль кафедри у становленні молодих фахівців. Сьогодні у розпорядженні лікарів-інтернів є клінічні бази кафедри в Багатопрофільному медичному центрі та Університетській клініці Одеського національного медичного університету, в пологових будинках Одеси й Одеської області, Миколаєві та Херсоні. В арсеналі співробітників кафедри, задіяних у післядипломній освіті, лекції з актуальних і соціально значущих акушерсько-гінекологічних проблем, семінарські та практичні заняття в симуляційних класах, біля ліжка пацієнта і в операційній залі. У різні періоди 120-річної історії кафедри покликанням колективу було донести до молодих колег найголовніше з теорії та практики, сприяючи формуванню міцного фундаменту для майбутніх фахівців. Тому тісний зв'язок з нашими випускниками зберігається і в подальшому, протягом усієї їхньої лікарської кар'єри, незалежно від того, в Україні чи за її межами долею визначено служити на благо людей.

Ігор ГЛАДЧУК,
завідувач кафедри
акушерства та гінекології ОНМедУ,
доктор медичних наук, професор

Назви університету

1900–1920 – медичний факультет
Імператорського
Новоросійського університету

1920–1921 – Медична академія

1921–1950 – Одеський медичний інститут

1950–1993 – Одеський медичний інститут
ім. М. І. Пирогова

1994–2010 – Одеський державний
медичний університет

з 2010 – Одеський національний
медичний університет

Факультети,

до яких належала
кафедра акушерства та гінекології

1900–1920 – медичний факультет
Імператорського
Новоросійського університету

1923 – робітничий факультет
Одеського медичного інституту

1930 – лікувальний, педіатричний,
санітарно-гігієнічний
факультети

1961 – стоматологічний факультет

1977 – факультет удосконалення лікарів

Завідувачі

кафедри акушерства
та гінекології
Одеського національного
медичного університету
(1902–2022)

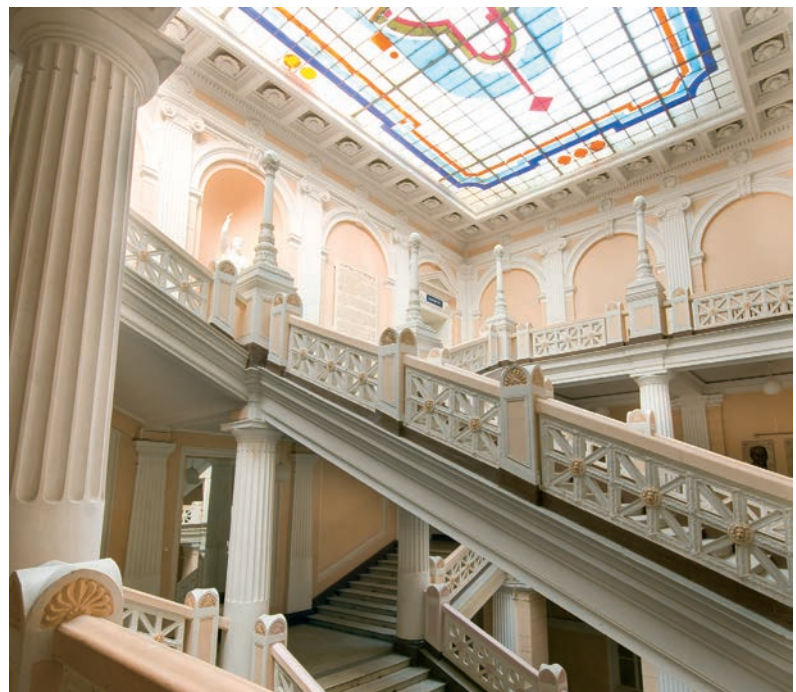
Heads of

the Obstetrics and
Gynecology Department
of the Odesa National
Medical University
(1902–2022)

Массен Василь Миколайович	1902–1904	Massen Vasyl Mykolaiovych	1902–1904
Орлов Всеволод Миколайович	1905–1927	Orlov Vsevolod Mykolaiovych	1905–1927
Томсон Герман Іванович	1928–1929	Tomson Herman Ivanovych	1928–1929
Цомакіон Георгій Федорович	1930–1939	Tsomakion Heorhiy Fedorovych	1930–1939
Гогоберідзе Борис Костянтинівич	1940–1941	Hohoberidze Borys Kostiantynovych	1940–1941
Живатов Григорій Костянтинівич	1941–1944	Zhyvatov Hryhoriy Kostiantynovych	1941–1944
Агаронов Ашот Мойсейович	1945–1954	Agaronov Ashot Moiseiovych	1945–1954
Малінін Олександр Іванович	1954–1965	Malinin Oleksandr Ivanovych	1954–1965
Рембез Іван Миколайович	1965–1968	Rembez Ivan Mykolaiovych	1965–1968
Соляник-Шилейко Вікторія Андріївна	1968–1990	Solianykh-Shyleiko Viktoriia Andriyivna	1968–1990
Нагорна Вікторія Федорівна	1990–1997	Nagorna Viktoriia Fedorivna	1990–1997
Запорожан Валерій Миколайович	1997–2015	Zaporozhan Valeriy Mykolaiovych	1997–2015
Гладчук Ігор Зіновійович	з 2015	Hladchuk Ihor Zinoviiiovych	since 2015

В Одеському медуніверситеті
престижно і вчитися, і працювати

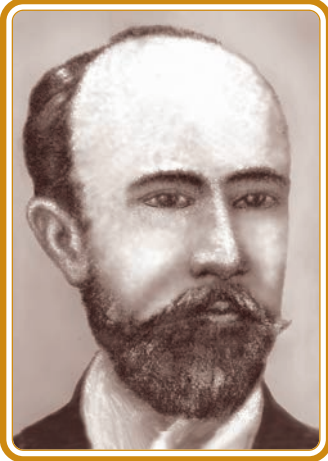

У створенні комплексу Одеського медуніверситету брали
участь відомі архітектори, скульптори і будівельники

ЗАВІДУВАЧІ

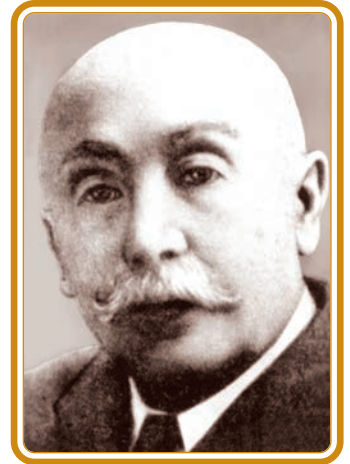
*кафедри акушерства та гінекології №1
Одеського національного медичного
університету*

Професор
**Василь Миколайович
МАССЕН**
Professor
**Vasyl Mykolaiovych
MASSEN**

Професор
**Всеволод Миколайович
ОРЛОВ**
Professor
**Vsevolod Mykolaiovych
ORLOV**

Професор
**Герман Іванович
ТОМСОН**
Professor
**Herman Ivanovich
TOMSON**

Професор
**Олександр Іванович
МАЛІНІН**
Professor
**Oleksandr Ivanovich
MALININ**

Професор
**Іван Миколайович
РЕМБЕЗ**
Professor
**Ivan Mykolaiovych
REMBEZ**

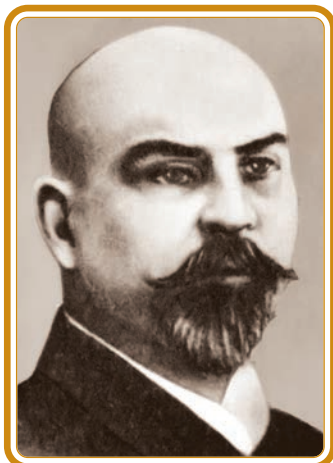

Професор
**Вікторія Андріївна
СОЛЯНИК-ШИЛЕЙКО**
Professor
**Viktoriia Andriivna
SOLIANYK-SHYLEIKO**

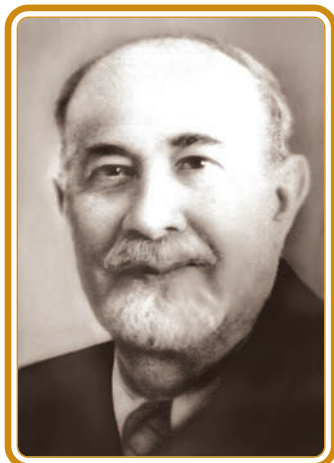
1902

HEADS

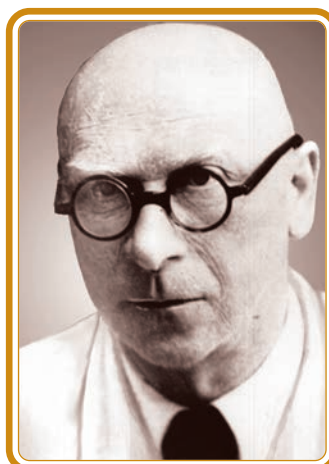
of the Obstetrics and Gynecology
Department No 1 of the Odesa National
Medical University

Професор
**Георгій Федорович
ЦОМАКІОН**
Professor
**Georhiy Fedorovych
TSOMAKION**

Професор
**Борис Костянтинович
ГОГОБЕРІДЗЕ**
Professor
**Borys Kostiantynovych
HONOVERIDZE**

Професор
**Григорій Костянтинович
ЖИВАТОВ**
Professor
**Hryhoriy Kostiantynovych
ZHYVATOV**

Професор
**Ашот Мойсейович
АГАРОНОВ**
Professor
**Ashot Moiseyovich
AGARONOV**

Професор
**Вікторія Федорівна
НАГОРНА**
Professor
**Viktoriia Fedorivna
NANORNA**

Професор
**Валерій Миколайович
ЗАПОРОЖАН**
Professor
**Valeriy Mykolaiovych
ZAPOROZHAN**

Професор
**Ігор Зіновійович
ГЛАДЧУК**
Professor
**Ihor Zinoviiovych
HLADCHUK**

2022

І. З. Падчук, В. П. Міщенко

---

*Завідувачі кафедри акушерства та гінекології
педіатричного і санітарно-гігієнічного
(стоматологічного) факультетів*

*Heads of the Obstetrics and
Gynecology Department of Pediatric and
Sanitary-Hygienic (Dental) Faculty*

Цомакіон Георгій Федорович	1932–1936	Tsomakion Heorhiy Fedorovych	1932–1936
Живатов Григорій Костянтинович	1936–1948	Zhyvatov Hryhoriy Kostiantynovych	1936–1948
Агаронов Ашот Мойсейович	1948–1950	Agaronov Ashot Moiseiovych	1948–1950
Живатов Григорій Костянтинович	1950–1952	Zhyvatov Hryhoriy Kostiantynovych	1950–1952
Нудольська Ольга Євгенівна	1952–1953	Nudolska Olha Yevhenivna	1952–1953
Верхачький Микола Полієвктович	1953–1958	Verkhatskyi Mykola Poliievktovych	1953–1958
Куколев Яків Васильович	1959–1971	Kukoliev Yakiv Vasyliovych	1959–1971
Біжан Ульянов Йосипович	1972–1983	Bizhan Ulian Yosypovych	1972–1983

*Кафедра акушерства та гінекології
лікувального факультету № 2*

*Department of Obstetrics and Gynecology,
Faculty of Medicine № 2*

Букоємський Франц Вікторович	1920–1922	Bukoiemskyi Frants Viktorovych	1920–1922

*Кафедра акушерства та гінекології № 2
лікувального і педіатричного факультету*

*Department of Obstetrics and Gynecology № 2,
Faculty of Medicine and Pediatrics*

Зелінський Олександр Олексійович	1983–1996	Zelinskyi Oleksandr Oleksiiovych	1983–1996

*Кафедра перинатальної медицини,
дитячої і підліткової гінекології*

*Department of Perinatal Medicine and
Adolescent Gynecology*

Зелінський Олександр Олексійович	1997–1998	Zelinskyi Oleksandr Oleksiiovych	1997–1998

Кафедра акушерства та гінекології № 2

Department of Obstetrics and Gynecology № 2

Зелінський Олександр Олексійович	1998–2019	Zelinskyi Oleksandr Oleksiiovych	1998–2019

Курс удосконалення лікарів

Course of Improvement of Doctors

Стоянов Микола Георгійович	1978	Stoianov Mykola Heorhiiovych	1978

*Кафедра акушерства і гінекології
факультету удосконалення лікарів*

*Department of Obstetrics and Gynecology of
Faculty of Advanced Training*

Рембез Іван Миколайович	1979	Rembez Ivan Mykolaiovych	1979

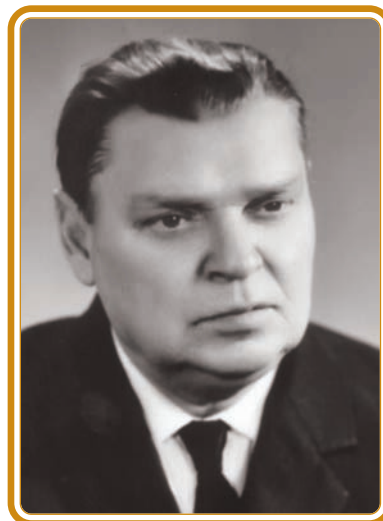
Запорожан Валерій Миколайович	1986	Zaporozhan Valeriy Mykolaiovych	1986

Проф. **О. Є. Нудольська**
Prof. **O. Ye. Nudolska**

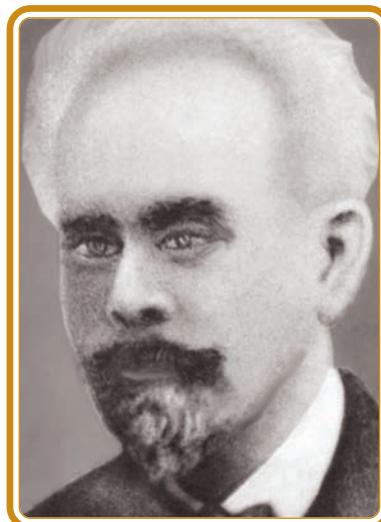
Проф. **М. П. Верхацький**
Prof. **M. P. Verkhatskyi**

Проф. **Я. В. Куколев**
Prof. **Ya. V. Kukoliev**

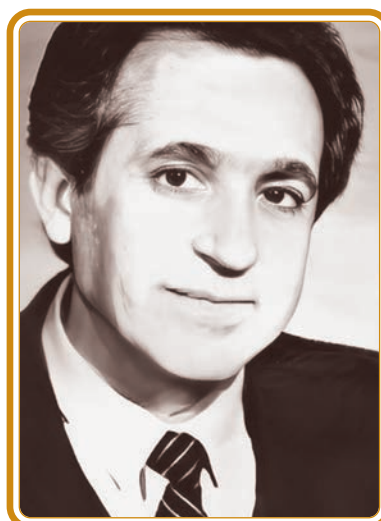
Проф. **У. Й. Біжан**
Prof. **U. Y. Bizhan**

Проф. **Ф. В. Букоємський**
Prof. **F. V. Bukoiemskyi**

Проф. **О. О. Зелінський**
Prof. **O. O. Zelinskyi**

Доц. **М. Г. Стоянов**
Ass. prof. **M. H. Stoianov**

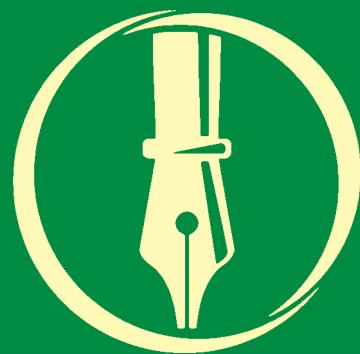

***З ПАМ'ЯТТЮ ПРО МИНУЛЕ,
З НАДІЄЮ НА МАЙБУТНЄ***

*Історія — свідок минулого,
світло істини, вчитель життя.*

Марк Тулій Цицерон

Першого вересня (за старим стилем) 1900 року відбулася знаменна подія в житті Одеси — відкриття медичного факультету Новоросійського університету. Створення такого факультету започаткувало розвиток медичної науки і практики у південних регіонах нашої країни, тут працювали видатні вчені, які набули визнання далеко за межами України.

Для медичного факультету Новоросійського університету було побудовано кілька корпусів і клінік, у яких розміщувалися кафедри цього навчального закладу. Будівлі споруджені за останнім словом будівельного й архітектурного

мистецтва і з того часу є невід'ємною перлиною Одеси, свідченням її славної історії.

Точкою відліку створення наукової школи акушерів-гінекологів Одеси слід вважати організацію кафедри акушерства, жіночих і дитячих хвороб 13 червня 1902 року на базі медичного факультету Новоросійського університету.

Це була перша на півдні України кафедра акушерства і жіночих хвороб.

Робота кафедри практично розпочалася з 21 жовтня 1902 року, тому що викладання акушерства і жіночих хвороб відбувалося лише у п'ятому семестрі.

Перший завідувач В. М. Массен

Медицина — воістину найшляхетніша з усіх мистецтв.

Гіппократ

Василь Миколайович Массен (1860–1904) завідував кафедрою акушерства та гінекології Новоросійського університету в 1902–1904 роках. В. М. Массен закінчив Медико-хірургічну академію з відзнакою у 1887 році й був залишений при закладі на три роки для вдосконалення знань. У 1889 році працював за кордоном у багатьох клініках і шпиталях. З 1889 по 1902 рік завідував Гаванським пологовим притулком у Петербурзі, водночас був помічником завідувача наукового відділення Науково-експериментального інституту. В 1892 році отримав звання приват-доцента Медико-хірургічної академії кафедри акушерства і гінекології.

В 1890 році В. М. Массен захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора медицини «Способ Аpostoli. Краткий очерк по истории теории и практики. Личная клиническая проверка».

У 1902 році Василя Миколайовича Массена — приват-доцента Медико-хірургічної академії, доктора медицини, екстраординарного професора — було направлено до Одеси й за результатами конкурсу призначено на посаду завідувача кафедри акушерства, жіночих і дитячих хвороб при медичному факультеті Новоросійського університету, яку потрібно було організувати. Массен приступив до організації роботи, придбав необхідне навчальне обладнання (фантоми, таблиці, інструменти тощо). В історії ме-

дицини ім'я В. М. Массена пов'язане з організацією першої на півдні України кафедри акушерства, жіночих і дитячих хвороб при медичному факультеті Новоросійського університету.

Під час різдвяних канікул В. М. Массена було відряджено до Європи для ознайомлення з методами викладання предмета в західноєвропейських університетах. Особливого вдосконалення потребувала хірургічна техніка акушерських і гінекологічних операцій.

Професор В. М. Массен був автором близько 50 друкованих наукових праць з проблем акушерства та гінекології.

З 1902 по 1904 рік поряд з професором В. М. Массеном працювали асистент приват-доцент А. А. Онуфрієв і ординатори: І. П. Радецький, А. К. Клисич, Ф. В. Букоємський, Г. І. Томсон, С. І. Уфтюжанінов, В. В. Гласек та ін.

Пішов із життя В. М. Массен передчасно в молодому віці у вересні 1904 року в перерві між лекціями.

Після передчасної смерті професора В. М. Массена предмет викладав приват-доцент А. А. Онуфрієв.

Тимчасово завідувачем кафедри працювали професори Н. А. Щеголев, П. Я. Борисов. Було оголошено конкурс на посаду завідувача кафедри. Надійшло 7 заяв. За конкурсом обрано доктора медичних наук П. Т. Садовського, але він відмовився від посади.

Справа життя професора В. М. Орлова

Кожний з нас — син своїх справ.

М. Сервантес

У жовтні 1905 року завідувачем кафедри акушерства і жіночих хвороб було призначено Всеволода Миколайовича Орлова (1866–1927), який очолював кафедру акушерства і гінекології по 1927 рік.

В. М. Орлов народився в 1866 році в місті Астрахань. У 1885 році закінчив з медаллю Астраханську гімназію. У цьому ж році вступив і в 1890 році закінчив Медико-хірургічну академію і поступив до Військово-медичної академії. За відмінні успіхи у навчанні був нагороджений премією Іванова із занесенням його прізвища на мармурову дошку. За піклуванням конференції Академії його залишено для удосконалення знань на три роки при клініці професора О. І. Лебедева, де він виконував обов'язки ординатора, а в 1891/1892 навчальному році завідував пологовим відділенням клініки.

В 1893 році Орлов склав докторантські іспити і захистив дисертацію «Клинический отчет о 200 чревосечениях, произведенных проф. А. И. Лебедевым с 31 октября 1884 года по 18 апреля 1892 года», за яку отримав ступінь доктора медицини.

Після закінчення терміну відрядження Орлова у Військовій академії професор О. І. Лебедев рекомендував відрядити його за кордон «казеним коштом» для удосконалення своїх знань в європейських клініках. Конференція Академії визнала В. М. Орлова гідним. В 1894–1896 роках він удосконалював знання з акушерства і гінекології за кордоном у різних клініках. За два роки відрядження Орлов працював у клініках Берлі-

на, Дрездена, Бонна, Праги, Бреславля, Лейпцига, Галле, Відня та інших європейських міст.

У клініці Берліна під керівництвом професора Wahldeye практично В. М. Орлов працював як ембріолог, під керівництвом професора Hunter вивчав бактеріологію.

У професора Heidenhain в Бреславлі вивчав питання всмоктування різних речовин з черевної порожнини та довів активну роль очеревини при всмоктуванні рідини різного походження (кров, вміст кісти тощо).

У пражському патологоанатомічному інституті під керівництвом професора Chiarì вивчав питання генезу міоми матки. Саме В. М. Орлов довів, що міоматозна пухлина росте із «первинних» клітин, які у тканинах матки перебувають у «спокійному стані», і лише під впливом провокуючих факторів на м'язову тканину пухлина росте і розростається.

У клініці професора Leopold в Дрездені В. М. Орлов вивчав «ракових паразитів». І довів, що «ракові паразити», які були описані до нього, це «різні переродження ракових клітин».

За результатами роботи в іноземних клініках він написав і опублікував шість наукових праць, три з яких вийшли друком за кордоном.

Після повернення з відрядження В. М. Орлов звернувся до Конференції Військово-медичної академії з проханням щодо допуску його до здобуття вченого звання приват-доцента при кафедрі акушерства і жіночих хвороб.

Одержавши позитивний відгук на наукові праці та дві пробні лекції «О развитии миом мат-

Клініка, якою завідував
В. М. Орлов. 1905 рік

ки», «О кифосколиотическом тазе и течении родов при нем», В. М. Орлов був удостоєний Конференцією звання приват-доцента.

З 1886 року він обіймав посаду штатного доцента і асистента клініки й залишався на цих посадах до 1905 року. За дорученням професора О. І. Лебедева завідував бактеріологічною лабораторією і самостійно керував заняттями зі студентами з питань оперативного акушерства, писав підручник з курсу оперативного акушерства, був керівником наукових занять лікарів клініки. Окрім цього, Всеволод Миколайович працював консультантом у Пологовому притулку при кафедрі акушерства і жіночих хвороб Медико-хірургічної академії.

В 1905 році Орлов прибув до Одеси, його було обрано професором кафедри акушерства і жіночих хвороб медичного факультету Новоросійського університету. Професор Орлов одразу приступив до організації та оснащення навчального процесу на кафедрі.

Завдяки В. М. Орлову, акушерсько-гінекологічна клініка за розмірами й оперативною активністю, результатами хірургічного лікування набула рівня передових європейських клінік. Сюди почали приїздити лікарі з різних міст, щоб переймати досвід.

Однією із видатних рис лікувальної діяльності Всеволода Миколайовича було те, що він ретельно вивчав організм хворої жінки, особливості клінічного випадку і лише після цього робив висновок про необхідність хірургічного лікування, намагався вельми ощадливо лікувати хворий орган.

В. М. Орлов очолював клініку і проводив активну наукову роботу. Критично ставився до

всіх нових способів хірургічного лікування, проводив ретельний аналіз. У практичну діяльність запроваджував те, що дійсно могло принести позитивний результат.

Клініка була розрахована на 25 ліжок, що обмежувало можливості широкого вивчення дисципліни, особливо оперативного акушерства та гінекології. Щоб розширити можливості роботи з численними клінічними випадками і дати змогу студентам, молодим ординаторам практично ознайомитися з усіма видами акушерської допомоги, він у 1908 році взяв активну участь в організації Одеського міського положового притулку.

Були затверджені штати Пологового притулку, кошторис на його утримання та правила для службового персоналу, в тому числі обов'язки директора, асистентів і лікарів-інтернів.

Відкриття нового Пологового притулку відбулося 15 червня 1908 року.

Першим його директором став професор акушерства Всеволод Миколайович Орлов (з 15 червня 1908 року до 1 жовтня 1918 року).

Професор Орлов об'єднав Пологовий будинок з університетською акушерською клінікою в єдине ціле, що давало можливість підвищувати якість викладання предметів. Він організував поліклініку з постійним чергуванням ординатора, акушерки і двох студентів старших курсів для безкоштовного, за першим викликом, надання медичної допомоги «на дому» роділлі з консультацією, у разі необхідності — асистента. Такою формою роботи професор прагнув навчити персонал орієнтуватися при наданні допомоги в домашніх умовах.

В основу клінічної діяльності професор Орлов поклав перебудову операційних у клініці та Пологовому будинку, придбання сучасного, на той час, інвентарю, інструментарію, оснащення у цих закладах, відкриття бактеріологічних і патологоанатомічних лабораторій, бібліотеки, що давало можливість проводити експрес-діагностику під час операцій. Така форма роботи допомагала лікарям виконувати дисертаційні роботи.

У клініці та Пологовому будинку завжди працювали надштатні ординатори, інколи 20–25 лікарів.

Поряд з професором В. М. Орловим працювали майбутні професори Б. К. Гогоберідзе, Г. Ф. Цомакіон. Приват-доценти Г. І. Томсон і Ф. Б. Букоємський були обрані професорами Одеських вищих жіночих медичних курсів, а потім — Одеського медичного інституту. Учні професора Орлова очолювали кафедри акушерства і жіночих хвороб в інших містах: В. Д. Брант — у Харкові, Б. К. Гогоберідзе — у Тифлісі, Г. Ф. Цомакіон — у Катеринославі.

Як свідчать сучасники, В. М. Орлов прислухався до думки колег, завжди допомагав своїм досвідом. Гарними рисами його характеру були привітність, простота у спілкуванні й постійне піклування, з яким він ставився до своїх учнів. Завжди для всіх доступний, уважний до чужих інтересів, «с незлобным сердцем относящийся к другим, он снискал любовь и уважение своих учеников, считающих счастьем работать под его руководством» (Джерело: Проф. В. Н. Орлов: сборник науч. работ по акушерству и гинекологии. Одесса, 1925).

Професор Орлов постійно вдосконалював діагностику, терапію, викладання дисципліни і зумів підвищити престиж очолюваних ним лікувальних закладів, незабаром вони стали передовими, зразковими для того часу. До Одеси почали приїздити групи лікарів з інших міст країни для поповнення своїх знань з оперативної техніки.

Великого значення В. М. Орлов надавав анамнезу захворювання та індивідуальним особливостям організму хворої. У хірургічному лікуванні відстоював органозберігаючі операції. Значну увагу приділяв збереженню тканин яєчників, особливо у жінок молодого віку. Нові методи хірургічного втручання піддавав ретельному аналізу.

Очолити клініку, професор Орлов одразу ж запровадив асептичний метод підготовки матеріалу до операції. Замінив шовкові лігатури на кетгутіві. Він вимагав від персоналу клініки су-

Професор В. М. Орлов
з асистентом кафедри. 1906 рік

воро дотримуватись усіх правил асептики й антисептики з метою профілактики післяпологових захворювань. За його словами, кожна роділля і породілля повинні бути оточені увагою та піклуванням.

При новоутвореннях жіночих статевих органів медики віддавали перевагу хірургічним методам лікування, при запальних — дотримувалися вичікувально-консервативних методик.

В. М. Орлов організував лабораторію, де проводили бактеріологічні та патологоанатомічні дослідження. У ті роки на кафедрі почав діяти музей мікро- і макроскопічних патологоанатомічних препаратів. Препарати, муляжі, відеопозитиви — все це робили самі викладачі, студенти старших курсів.

В 1905 році було вирішено створити наукову бібліотеку при акушерсько-гінекологічній клініці. Перші книжки були подаровані вдовою професора В. М. Массена. Бібліотека поповнювалася періодичними виданнями німецькою, французькою та англійською мовами.

Операційні зали були пристосовані для роботи зі студентами. Необхідний інструментарій поповнювали щороку.

Великого значення надавали самостійній роботі студентів, відпрацюванню практичних навичок на фантомі, для чого виділявся відповідний інструментарій. Кожний студент мав змогу виконувати комплексне амбулаторне обстеження і лікувальні маніпуляції. Тематичні таблиці, малюнки, що значно полегшували викладання предмета, були виготовлені викладачами власноруч.

Педагоги кафедри особливу увагу приділяли вмінню студента проводити диференційну діагностику захворювання, що сприяло розвитку клінічного мислення.

В. М. Орлов установив правило обов'язкового чергування студентів старших курсів і всіх лікарів, які працювали в університетській клініці, Пологовому притулку (Пологовий будинок ім. Лабур), і сам особисто керував їхньою роботою, допомагав розібратись у кожному складному випадку.

Співробітники акушерсько-гінекологічної клініки здійснювали велику наукову роботу. Було виконано понад 178 наукових праць. На той час — це чимала кількість.

Під його керівництвом написали свої дисертації докторанти Музальов, Неводновевський, Цирко, Лавринович, Мансветов, Релішоні, Недлер, Ширшов, Галіцер, Кривошеїн та інші. Підготували дисертаційні роботи В. О. Мішин, Б. К. Гогоберідзе, Г. Ф. Цомакіон.

Наукові та практичні досягнення професора В. М. Орлова сприяли вихованню лікарів і науковців.

З 1905 по 1927 рік разом з професором В. М. Орловим працювали асистенти: приват-доцент В. Д. Брант, Б. К. Гогоберідзе, В. О. Мішин, Л. Л. Андреолетті, А. Г. Шайкевич, Г. Ф. Цомакіон; лікарі: Г. К. Живатов, Ф. А. Варшавський, А. А. Зарницький, Г. А. Попов; ординатори: М. Е. Ропопова-Виноградова, М. І. Нікольський, В. М. Ємельянов, Ф. Ф. Непомуцький, І. Д. Датошвілі, В. А. Семковський, В. Н. Смоленський, К. Д. Голубаш, І. А. Лазарев, Г. Г. Хечинов, С. В. Яловичов, С. П. Танакіні, В. К. Лунге, Е. С. Коган, Д. І. Кукуручкін, Л. С. Сахаров, К. К. Опочинський, А. А. Попов, О. І. Хлопецька, К. Я. Коробіцин, М. Р. Коган, Е. Л. Ширяєва, А. Х. Бабадагли, А. М. Ольшанецький, Р. Б. Турецька, Г. О. Біжо, Б. Я. Дондиш та багато інших.

У 1927 році професор В. М. Орлов очолив наукову Спілку акушерів-гінекологів Одеси.

В. М. Орлов автор понад 60 наукових праць, що присвячені вдосконаленню діагностики і методів хірургічного лікування гінекологічних за-

хворювань, а також акушерсько-гінекологічній казуїстиці. Серед його праць «Курс по общей терапии женских болезней» (1903), «Учебник женских болезней» (1916, 1923), «Оперативное акушерство» (1925) та інші.

Професор В. М. Орлов очолював першу на півдні України кафедру акушерства і гінекології при медичному факультеті Новоросійського університету протягом 22 років (1905–1927) і міський Пологовий будинок № 1 10 років поспіль (1908–1918).

Наукові та практичні досягнення В. М. Орлова сприяли вихованню лікарів, науковців. Професор В. М. Орлов залишиться в історії медицини видатним вченим і практиком одеської школи акушерів-гінекологів.

Керівник кафедри протягом 22 років своїм прикладом у науковій та практичній діяльності сприяв вихованню лікарів і науковців високої кваліфікації, підвищенню авторитету клініки до міжнародного рівня.

Джерела літератури свідчать

Із літературних джерел відомо про діяльність професора Орлова у різні часи.

- Проф. В. Н. Орлову: Сборник научных работ по акушерству и гинекологии: Ко дню 35-летнего юбилея научной, преподавательской и врачебной деятельности. Одесса, 1925. 336 с.

За описом ординатора клініки Р. Б. Турецької, наведеному у збірнику, присвяченому В. М. Орлову, що вийшов друком у 1925 році, акушерсько-гінекологічна клініка Одеського державного медичного інституту — це триповерхова споруда, яка була побудована згідно з вимогами тих часів.

Будівництво почалося в 1901 році і закінчилося в 1903-му. Оснащення, перебудову, організацію клініки було проведено професором В. М. Орловим протягом його 20-річного керівництва цим закладом.

На нижньому поверсі розташувалось ізоляційне відділення, на першому — акушерське, на другому — гінекологічне. Усі поверхи були з'єднані між собою ліфтом.

Клініка була розрахована на 50 ліжок: акушерське відділення — 25 ліжок, гінекологічне — 25. Ізоляційне відділення мало 5 ліжок. Кубатура повітря відповідала санітарним нормам.

Будівля побудована коридорним типом. Палати розраховані на одного і кількох пацієнтів.

Професор В. М. Орлов із співробітниками кафедри акушерства Одеського медичного інституту. 1923 рік

Ізоляційне відділення складалося з трьох палат, операційної, ванної, санітарної кімнат тощо.

В акушерському відділенні розміщувалися велика палата на 3 ліжка, апарат для миття рук з теплою водою, пологова палата, з'єднана з ванною кімнатою, вбиральнею («уборной»). З іншої сторони пологової палати розташовані операційна і стерилізаційна з повним набором апаратів для стерилізації. Пологова, операційна, стерилізаційна кімнати відокремлені від післяпологового відділення на 9 палат системою дверей. В акушерському відділенні велика світла кімната виділена для новонароджених. Діти перебували окремо від матерів.

У гінекологічному відділенні 8 палат, операційна, яка відповідала всім вимогам хірургії з курсу викладання гінекології. Операційна мала подвійний скляний світлий купол. Світло надходило зверху і з двох сторін. В операційну нагніталася стерилізоване і профільтроване повітря, тут же встановлені крани для перевареної води.

Стерилізаційна кімната оснащена усіма новими приладами для стерилізації паром, водою і гарячим повітрям. Система обігріву парова. Пара надходила з машинного відділення медичного інституту.

У клініці завжди велику увагу приділяли санітарній обробці хворих. Усі жінки приймали

душ або ванну. Кожній хворій, яка надходила, видавали окремий підсів і наконечник для спринцювання, і в лікарняній білизні вона надходила у відділення... Кожній породіллі, що прибуває, проводили вагінальне дослідження.

Окремо від клініки розміщувалась амбулаторія, яка мала дві оглядові кімнати. Щодня в амбулаторії відбувалося до 30 візитів.

У клініці був кабінет фізичних методів лікування. Фізичним методам лікування завжди сприяв південний клімат, наявність морського берега, лиманів. Одним з основних завдань кабінету фізичних методів лікування була експериментальна розробка грязелікування поза лиману.

В 1914 році організовано роботу рентгенологічного кабінету та фізичних методів терапії (електросвітлотерапії) та цілорічне застосування лиманної грязі. Широко використовували рентгенотерапію та радіотерапію.

Гордістю клініки була лабораторія, яка складалася з патологоанатомічного, бактеріологічного, експериментального відділень. При лабораторії функціонував патологоанатомічний музей. Експонати музею дуже ретельно збиралися впродовж 20 років і налічували понад 900 експонатів. У тому числі препарати з курсу акушерства та гінекології.

Щороку збільшувався фонд бібліотеки клініки, що поповнювався російсько-, німецько-, французькомовною літературою. Був повний набір діапозитивів до циклу лекцій з акушерства та гінекології (рисунок, клінічні випадки, періодична література). Клініка мала дві аудиторії. В одній із них був установлений апарат для демонстрації діапозитивів, в іншій — фантомний клас з акушерськими та гінекологічними фантомами. Шафи було наповнено цінними муляжами, які виготовили самі викладачі.

Велику цікавість сьогодні викликають медичні звіти про роботу за тих часів, що доповнюють наші знання про історію навчального закладу.

- «Медицинский Отчет Гинекологической Клиники Одесского Государственного Медицинского Института с 1904 г. по 1925 г.».

Медичний звіт міської клініки з 1904 по 1925 рік представлено ординаторами клініки А. Х. Бабадагли і А. М. Ольшанецьким.

Згідно з даними звіту, у гінекологічному відділенні за 20 років лікування отримали 5366 стаціонарних хворих. Середній термін перебування на ліжку становив 16 днів. Хворі, які потребували хірургічного лікування, надходили до клініки за 2–4 дні до операції. Протягом цього часу з пацієнтами працювали й студенти: відпрацьовували вміння збирати анамнез, складати план обстеження. Хворим проводили клініко-лабораторне обстеження та підготовку до операції.

Серед захворювань зовнішніх статевих органів за частотою зустрічальності на першому місці була *Ruptura perinea* — 287 (5,3 %) випадків, потім *Atresia hymen* — 11 (0,16 %); *Cystoma vulve* — 3 (0,085 %).

3-поміж захворювань піхви перше місце посідала *Descensus vaginae* — 263 (4,8 %); *Prolapsus vaginae* — 91 (1,8 %); *Atresia vaginae* — 11 (0,16 %); *Canser vaginae* — 1 (0,02 %).

Захворювання матки були найрізноманітнішими. Серед них: *Collum conicum* — 195 (3,6 %); *Ectropion colli* — 35 (0,6 %); *Myoma uteri* — 421 (7,8 %) та інші.

Захворювання придатків матки: *Salpingoophoritis* — 701 (13 %); *Cystomae* — 292 (5,4 %) випадки.

Захворювання тазових органів частіше були такими: *Perimetritis* — 64 (1,2 %); *Parametritis* — 71 (1,6 %); *Haematocoele retrouterina (incapsul)* — 20 (0,15 %) та інші.

Захворювання сечових органів: *Ruptura uretre* — 4 (0,08 %); *Fistula utero-vagin* — 2 (0,04 %) тощо.

Серед нозологічних форм захворювань органів черевної та грудної порожнин найчастіше було діагностовано *Colitis* — 16 (0,21 %).

За статистичними даними, перше місце посідали захворювання матки (61 %), друге — придатків матки (22 %), третє — захворювання піхви (5 %), на четвертому — захворювання зовнішніх статевих органів (4,5 %), на п'ятому — захворювання тазових органів (4 %), на шостому — захворювання черевної та грудної порожнин (2 %), на сьомому — захворювання сечових органів (1,5 %).

Було прооперовано близько 5000 хворих: «черевосічення черевні, вагінальні; пластичні операції; операції на шийці матки; малі операції на вагіні та вульві».

Приклади друківаних наукових статей тих часів:

- Одесский медицинский журнал. 1927. № 1–6. С. 269.

«О яичниковой беременности. Заведующий отделением К. И. Стрезов. Из Гинекологического отделения 1-й Советской Народной Больницы в г. Одессе».

Описано випадок яєчникової вагітності. Деякі вчені мали можливість спостерігати прогресуючу яєчникову вагітність.

- Одесский медицинский журнал. 1927. № 8–10. С. 41.

«Pruritus vulvae и его лечение. Профессор Г. И. Томсон (Одесса)».

Указано, що свербіж зовнішніх статевих органів може виникати з багатьох причин, які необхідно визначити перед призначенням терапії.

- Одесский медицинский журнал. 1927. № 8–10. С. 43.

«Беременность в цервикальном канале матки. Заведующий Отделением К. И. Стрезов. Из Гинекологического отделения Одесской 1-й Советской Народной Больницы в г. Одессе».

Описано клінічний випадок вагітності в шийці матки.

- Одесский медицинский журнал. 1927. № 8–10. С. 61.

«Лиманотерапия и внематочная беременность. Ассистент А. А. Зарницкий. Из Летней Гинекологической Клиники Одесского Государственного Медицинского Института на Хаджибеевском Лимане (зав. Г. К. Живатов)».

Описано діагностичні помилки при визначенні лікування.

- «Медицинский Отчет Акушерской Клиники Одесского Государственного Медицинского Института с 1904 г. по 1925 г.».

Згідно з даними Медичного звіту з 1904 по 1925 рік, представленого ординатором клініки А. М. Ольшанецьким, до акушерського відділення надійшли 3387 жінок, що звернулися з різних причин. Відносно невелику кількість пацієнтів

пояснювали тим, що професор з 1908 по 1918 рік працював директором найбільшого на той час пологового будинку Одеси, де фактично відбувалася для студентів і висококваліфікованих лікарів уся педагогічна та лікувальна робота на великому клінічному матеріалі.

Далі наводиться ретельний звіт за роками, патологією, нозологією тощо.

Для визначення тривалості пологів використовували виключно нормальні фізіологічні пологи, які закінчилися без втручання, — як терапевтичного, так і хірургічного. Середня тривалість пологів становила 13 годин 30 хвилин: у жінок, що вперше народжували, — 19 годин 5 хвилин; які повторно народжували — 11 годин 30 хвилин, багато раз народжували — 10 годин 5 хвилин. Цей факт є цікавим, тому що вказана тривалість суттєво відрізняється від ідентичних показників сьогодення.

Серед гестаційних ускладнень еклампсія становила 2,2 % випадків. Професор Орлов був прибічником «середньої лінії» і підходив індивідуально до кожного випадку. Він висловлювався за розширення показань до завершення вагітності, пологів шляхом кесаревого розтину. Орлов першим на теренах Російської імперії виконав кесарів розтин при еклампсії вагінальним доступом.

- «Из Акушерско-Гинекологической Клиники Медицинского Института г. Одессы. (Директор: проф. В. Н. Орлов)».

«К статистике и терапии предлежаения детского места» — так називалася доповідь приват-доцента і асистента клініки В. О. Мішина, яку він оприлюднив на засіданні одеського гінекологічного товариства в 1921 році.

За даними автора, передлежання плаценти нерідко є настільки небезпечним ускладненням перебігу вагітності, що несвоєчасна і низькокваліфікована допомога може бути фатальною для матері й плода. «У тяжких випадках, при грізних кровотечах усяке зволікання з допомогою тяжко відображається на здоров'ї породіллі й разом із тим посилює небезпеку, у якій перебуває немовля».

У матеріалі подано огляд літератури з питання класифікації *Placenta previa*. У ті часи виділяли 4 види передлежання, ще і *Placenta previa parcial* («...коли отвору матки відповідає якась частка дитячого місця»). Подану класифікацію підтримували вчені Fuvard, Новиков та інші. Усі вітчизняні звіти щодо цієї патології були складені на основі трьох видів передлежання.

За період з 1908 року включно по 1918 рік зафіксовано 145 випадків *Placenta previa*: «...переглядаючи в Одеському Міському Пологовому Будинку історії пологів, легко можна було помітити, что в усіх випадках, через значну кровотечу, оперативну допомогу було надано, не че-

каючи повного, або іноді навіть достатнього, відкриття маткового зівя, так що визначення виду предлежання посліду проводилося не при повному розкритті зівя».

- «Из Акушерско-Гинекологической Клиники Медицинского Института г. Одессы. (Директор: проф. В. Н. Орлов)».

«Клинические данные о разрезе брюшной стенки по *Pfanenstiel'ю* і по *I. alba*». Звіт склав ординатор клініки А. А. Зарницький (1927 рік).

«У глибині століть, найстародавнішими римськими законами ставилося в обов'язок звільняти вагітну жінку, що вмирала, вдаючись до кесаревого розтину, тобто розрізаючи живіт по самій його опуклій частині, розріз проводили одним помахом ножа до самої матки. І так звідси виник розріз по *I. alba*».

У XVIII столітті Rubeau і Levret запропонували вести розріз паралельно прямим м'язам, по зовнішньому краю, через небезпеку поранити сечовий міхур. Такий розріз робили і перші оваріотомісти М. Dovel, D'Escher, Mercier, Natan Smifh. Проте вчені Spencer Wells в Англії, Koeberle і Pean у Франції відстоювали «череворозтин» по білій лінії живота і пояснювали переваги анатомічними особливостями тканин.

В 1898 році Rapin і Kustner запропонували поперечний розріз, при якому розсікали шкіру, підшкірно-жирову клітковину.

І лише в 1900 році Pfanenstiel додатково розсікає поперечно фасцію (апоневроз). Він запропонував свій «надлобковий поперечний розріз фасції» і обґрунтував його не тільки косметичним ефектом, а також профілактикою післяопераційних гриж. Метод підтримали професор Волкович на 8-му з'їзді російських хірургів, видатні клініцисти європейських клінік.

За словами професора В. С. Груздева, з посланням на самого професора Pfanenstiel, стверджувалося, що цей розріз потребує більш суворого дотримання асептики, ніж інші форми черевосічень. Професор В. М. Орлов на підставі 20-річного клінічного спостереження підтримав цей метод. За всі 20 років у жодній з прооперованих цим методом хворих не було грижі.

- «Из Акушерско-Гинекологической Клиники Медицинского Института г. Одессы. (Директор: проф. В. Н. Орлов)».

Про «Беременность и роды при болезнях сердца» звітували приват-доцент В. О. Мішин і лікар Л. С. Сахаров.

Йшлося про те, що при вагітності хвороби серця вимагають до себе вкрай уважного ставлення, бо при поєднанні цих двох станів здоров'ю і навіть життю жінки нерідко загрожує небезпека.

- «Из Акушерско-Гинекологической Клиники Медицинского Института г. Одессы. (Директор: проф. В. Н. Орлов)».

«К вопросу профилактики послеродовых заболеваний грудной железы». Автор — головний лікар.

«Захворювання грудної залози, як у вагітної жінки, так і в особливості у післяпологовому періоді, коли настає час користування цим органом як апаратом для вигодовування немовляти, вже давно були предметом уваги як акушерів, так і педіатрів і хірургів».

- «Из Акушерско-Гинекологической Клиники Медицинского Института г. Одессы. (Директор: проф. В. Н. Орлов)»:

«Из Патолого-Анатомического Института Одесского Медицинского Факультета (Зав. проф. М. М. Тизенгаузен) и Одесского Дома Матери и Ребенка. Случай *Osteogenesis imperfecta*».

Звіт склали прозектор Н. Бузна і лікар Л. Сахаров.

Цікавий клінічний випадок полягав у тому, що жінка народила дитину, у якої «...при обмацуванні черепа впадає в очі його м'якість, нема відчуття утворення кістки в тім'яній ділянці, лобні й потиличні кістки у верхніх частинах такі ж вражають м'які... при обмацуванні ребер ясно виявляються потовщення у вигляді зерняток... кінцівки сильно вигнуті. Обидва стегна, гомілки та передпліччя зігнуті в середньому приблизно на 70–90 градусів... Даний випадок віднесено до *Osteogenesis imperfecta*».

- «Из Акушерско-Гинекологической Клиники Медицинского Института г. Одессы. (Директор: проф. В. Н. Орлов)».

«К клинике и патологии внутрибрюшинных кровотечений и кровескоплений».

Звіт склав старший асистент клініки Г. К. Живатов.

Внутрішньочеревні кровотечі є тяжкими клінічними симптомами багатьох захворювань, які різко порушують функціональну рівновагу організму.

Ще з початку минулого століття був відомий вислів Cruveilhier “la science de cadaver n'est pas la science de la vie” («Наука про трупи — це не наука про життя»). Саме тому клініцист має розуміти гармонію між клінікою і патологією індивідуума.

Для клініциста внутрішньочеревна кровотеча має важливу особливість — це відповідальність за встановлення діагнозу. «Діагностика на першому плані» — наголошував авторитет-

ний лікар Доуен, який майстерно виконав трепанацію здорового черепа.

Внутрішньочеревна кровотеча у жінок може бути наслідком численних етіологічних чинників і походити з різних органів: *Haemorrhagia intraperitonealis e graviditate*; *Haemorrhagia intraperitonealis sine graviditate*.

У роботі наведені дані етіології, патогенезу, патологічної анатомії, симптоматології, терапії «внутрішньочеревної кровотечі».

- «Из Акушерско-Гинекологической Клиники Медицинского Института г. Одессы. (Директор: проф. В. Н. Орлов)».

У звіті «Материалы по изучению внематочной беременности. Из Гинекологического Отделения 1-й Советской Народной Больницы в г. Одессе» завідувача відділення К. І. Стрєзова йшлося про таке.

За даними окремих клінік, частота позаматкової вагітності зростає за роками. За даними клініки, найчастіше трапляється трубна вагітність.

- «Из Акушерско-Гинекологической Клиники Медицинского Института г. Одессы. (Директор: проф. В. Н. Орлов)».

«К вопросу о “*phrenicus*” симптоме” внутрибрюшных кровотечений при внематочной беременности». Автор — ординатор клініки А. А. Зарницький.

За п'ять років частота позаматкової вагітності зросла у 5 разів. З 1919 року в літературі описують новий симптом позаматкової вагітності — це сильні болі в ділянці плеча, між лопатками, під грудьми. Цей симптом першим у літературі описав професор Ф. О. Соловійов, але не робив на цьому акцент. Хто перший розтлумачив цей симптом, встановити неможливо. Laffon розглядав його, як “*la douleur tardive elevee*”, “*reflex viscera sensitive de Head*”. Більшість учених відстоювали свою думку, що цей біль провокують діафрагмальні закінчення *n. phrenici*.

- «Из Акушерско-Гинекологической Клиники Медицинского Института г. Одессы. (Директор: проф. В. Н. Орлов)».

«К клинике сосочковых опухолей яичника. Проф. Б. К. Гогоберидзе (Тифлис)».

В 1910 році професор Б. К. Гогоберидзе опублікував результати лікування 13 клінічних випадків з акушерсько-гінекологічної клініки Новоросійського університету. Розглянув питання патологічної анатомії сосочкових пухлин, описав окремі випадки.

Одеський період Г. І. Томсона

Лікар — філософ, адже немає великої різниці між мудрістю і медициною.

Гіппократ

Після смерті В. М. Орлова посаду завідувача кафедри протягом 1928–1929 років обіймав професор Герман Іванович Томсон (1862–1933).

Г. І. Томсон закінчив навчання на медичному факультеті Юр'ївського університету в 1887 році. З 1887 по 1889 рік працював асистентом жіночої клініки Юр'ївського університету. Короткий час перебував на практичній роботі (фабричний і міський лікар).

Одеський період життя Г. І. Томсона починається з 1889 року, коли він працював асистентом, помічником старшого лікаря Євангелічної лікарні. Брав участь у російсько-японській війні як старший ординатор і головний лікар шпиталю.

З 1900 по 1913 рік працював спочатку консультантом і акушером-гінекологом лікарні Червоного Хреста; з 1907 року – приват-доцент Новоросійського університету, а з 1913 року – викладач

і завідувач гінекологічної клініки Вищих жіночих медичних курсів до їхнього злиття з Одеським медінститутом. У 1920 році очолив 2-гу гінекологічну клініку інституту, яка була закрита в 1922 році. З 1923 по 1928 рік завідував акушерською шпитально-терапевтичною клінікою Одеського медичного інституту.

У 1896 році Г. І. Томсон захистив дисертацію на здобуття ступеня доктора медичних наук “Ueber die Beinflussung der periferien Gefasse durch pharmakologisch Agentien”.

Професор Г. І. Томсон – автор понад 90 наукових публікацій, серед яких монографія «Оперативная гинекология» (посібник для лікарів і студентів), яка вийшла друком 1913 року. Переважну кількість праць Томсона надруковано німецькою мовою у зарубіжних виданнях.

Тридцять років. Професор Г. Ф. Цомакіон

Медицина — сестра філософії.

П. Буаст

Професор Георгій Федорович Цомакіон (1884–1939) завідував кафедрою акушерства та гінекології з 1930 по 1939 рік.

Практична діяльність Г. Ф. Цомакіона пов'язана з одеською медичною школою.

Г. Ф. Цомакіон народився в 1884 році у сім'ї професора фізики Казанського університету. Раннє дитинство пройшло в Казані. Після смерті батька сім'я переїхала до Одеси в 1892 році. Тут Цомакіон закінчив 3-тю класичну гімназію в 1904 році й вступив на природничий відділ фізико-математичного факультету Новоросійського університету.

У 1910 році Г. Ф. Цомакіон закінчив медичний факультет Новоросійського університету. В 1905 році брав активну участь у студентському революційному русі, за що його було виключено з університету, а в 1906 році прийнято знову після амністії.

В університетські роки багато часу приділяв вивченню анатомії у професора Батуєва, гістології у професора Маньковського на кафедрі патологічної анатомії.

Хист до малювання та добрі знання анатомії, гістології сприяли тому, що Георгій Федорович у студентські роки зробив рисунки до підручника В. М. Орлова (1916 рік і наступне видання); оперативної гінекології Г. І. Томсона (1913 рік); про чуму і холеру в Одесі (1910 рік), до видання професора Кишенського (1911 рік); ілюстрував лекції з оперативної хірургії П. І. Дяконова, Ф. О. Рейна і М. К. Лисьонкова; дисертацію В. П. Філатова про вплив токсичних речовин на око тощо.

Після закінчення навчання працював у Браїловській заводській лікарні (колишня Подільська губернія). У квітні 1911 року повернувся до Одеси і обійняв посаду штатного ординатора акушерсько-гінекологічної клініки Новоросійського університету. Під час літніх канікул працював у Сочі у водолікарні доктора Подгурського й одним із перших гінекологів вивчив вплив вод мацестинських джерел на гінекологічні захворювання. Брав участь у роботі комісії для боротьби з малярією на Кавказькому узбережжі. За часи роботи в університетській клініці під керівництвом професора В. М. Орлова написав 9 наукових праць, у тому числі виконав дисертацію на тему «Тубооваріальні кісти, їхні етіологія, генез, патологічна анатомія і клініка». Дисертацію ілюстровано власними рисунками. Друком ця робота вийшла лише 1928 року.

Влітку 1913 року Георгій Федорович був у відрядженні в європейських клініках — у Відні, Лозанні, Берні, Берліні, де удосконалював свої знання з дисциплін. У Берліні він відвідував курси, де вивчав застосування в гінекології рентгенівського і радієвого опромінення.

З 1913 по 1914 рік працював надштатним лаборантом і асистентом кафедри акушерства і гінекології Харківського університету у професора Бранта. В 1914 році повернувся до Одеси на посаду асистента акушерсько-гінекологічної клініки Новоросійського університету.

Під час Першої світової війни в 1914–1917 роках служив лікарем штабу 11-ї армії, призначав-

ся на роботу у військових госпіталях і працював на ділянках військово-польової хірургії.

Повернувся до Одеси в грудні 1917 року і продовжив працювати в акушерсько-гінекологічній клініці як штатний асистент. Крім обов'язків асистента клініки, вів спеціальні курси з оперативного акушерства, цистоскопії в акушерстві, читав лекції студентам.

В 1918 році склав докторантський іспит, а 1 жовтня 1921 року за конкурсом був обраний на посаду лікаря-консультанта (акушера-гінеколога) Південно-Західного залізничного вузла.

11 жовтня 1921 року Георгія Федоровича було обрано за конкурсом професором і директором акушерсько-гінекологічної клініки Дніпропетровського медичного інституту. На цій посаді він працював до 1930 року.

З 15 березня 1930 року професора Г. Ф. Цомакіона Наркомздорв'я України переведено на посаду директора госпітальної акушерсько-гінекологічної клініки Одеського медичного інституту.

Восени 1930 року професора Цомакіона призначають директором факультетської акушерсько-гінекологічної клініки, при цьому він залишається і директором госпітальної клініки. На той час не було ще одного професора. В 1931 році обидві клініки було об'єднано і навесні 1932 року переведено на територію 2-ї клінічної лікарні.

У 1934 році професор Цомакіон працює також директором акушерсько-гінекологічної клініки Виробничого медичного інституту при 2-й клінічній лікарні. Заняття проводив на базі 1-ї гінекологічної клініки Одеського медичного інституту. У ті роки професор провів реорганізацію музею. Зібрав велику колекцію клінічних малюнків. У роботі клініки на першому місці було щонайчутливіше ставлення до хворих. При хірургічних втручаннях не вводили в черевну порожнину серветки, розрізи робили меншими, бережливо ставилися до органів, проводили боротьбу з травматичними моментами в роботі, особливо психічного стану хворої.

У 1935 році Г. Ф. Цомакіону присвоєно звання доктора медичних наук кваліфікаційною комісією Наркомун охорони здоров'я УРСР.

З 1933 року професор Г. Ф. Цомакіон активно продовжував вести роботу секції акушерів-гінекологів єдиної медичної спілки в місті Одесі.

Під його керівництвом вивчалися питання етіології, патогенезу, клінічного перебігу пухлинних захворювань жіночих статевих органів.

Професор Г. Ф. Цомакіон – автор 38 наукових праць з актуальних питань акушерства і гінекології.

Джерела літератури свідчать

- «Медичний звіт акушерсько-гінекологічної клініки Одеського медінституту з 1930 по 1935 рік».

Звіт починається з того часу (15 березня 1930 року), коли професор Г. Ф. Цомакіон після повернення з Дніпропетровського медичного інституту почав працювати в Одесі.

Г. Ф. Цомакіон завідував госпітальною гінекологічною клінікою, яка існувала всього 4 місяці на території 2-ї клінічної лікарні, мала 30 ліжок і була погано оснащена. Акушерського відділення у клініці не було. Викладання акушерства обмежувалося виробничою практикою у пологових будинках і на селі. На той час клінікою завідував професор Крупський. Г. Ф. Цомакіон, очоливши об'єднану клініку, стикався з багатьма труднощами.

МЕДИЧНИЙ ЗВІТ АКУШЕРСЬКО-ГІНЕКОЛОГІЧНОЇ КЛІНІКИ ОДЕСЬКОГО МЕДИЧНОГО ІНСТИТУТУ З 1930 ПО 1935 РІК В. А. ЖИМАРИНСЬКИЙ, Б. Я. ДОНДИШ І А. М. ВЕСЕЛОВСЬКИЙ

Цей звіт починається з того періоду, коли проф. Г. Ф. Цомакіон, після переведення з Дніпропетровського медичного інституту, почав продовжувати з 15 березня 1930 р. свою науково-педагогічну і лікарську діяльність в Одесі.

На початку своєї діяльності в Одесі Георгій Федорович завідував госпітальною гінекологічною клінікою, відкритою всього за 4 місяці до його приїзду в Одесу на території 2 клінічної лікарні з невеликою кількістю ліжок (30 ліжок) і дуже незначним устаткуванням. Акушерського відділу при клініці не було, і викладання практичного акушерства обмежувалося тільки виробничою практикою студентів у родильних будинках міста й села. З 1 вересня 1930 р., як пішов проф. Крупський, проф. Цомакіон завідує водночас госпітальною і факультетською акушерсько-гінекологічними клініками, а з 1 вересня 1931 р., коли обидві клініки були злиті,—єдиною акушерсько-гінекологічною клінікою.

Такий стан тривав теж недовго, і 1 квітня 1933 р. клініка була переведена на базу гінекологічного відділу 2 клінічної лікарні. У лікарні не було родильного відділу, і клініка тимчасово не мала акушерської бази для викладання і практичної роботи аж до відкриття акушерської бази при 2 родильному будинку в 1933 р.

Беручи на увагу ту різноманітність умов, у яких проходила робота клініки, можна вже заздалегідь сказати, що теперішній звіт не може претендувати на певну систематичність і цілковите розроблення матеріалу і, звичайно, відбиває всі недоліки, зв'язані із зазначеними обставинами. Насамперед, треба відмітити, що протягом звітного періоду—з 15 березня 1930 р. по 1 січня 1935 р.—акушерський відділ клініки функціонував дуже недовго, і тому звіт відбиває, переважно, роботу гінекологічної клініки.

За звітний період пройшло 7406 стаціонарних хворих, які розподіляються так: гінекологічних хворих—2673, родів—578, абортів штучних—3945, вагітних—133, інших захворювань—77, разом—7406.

Рух хворих за роками був такий:	
1930	505 хворих
1931	889 . . . . .
1932	2006 . . . . .
1933	1793 . . . . .
1934	2213 . . . . .

Медичний звіт акушерсько-гінекологічної клініки Одеського медінституту з 1930 по 1935 рік

Клініка не мала акушерської бази для викладання акушерства аж до відкриття такої при Пологовому будинку № 2 в 1933 році.

Гінекологічне відділення складалося з двох частин. В одній були хворі для консервативного лікування, у другій – для хірургічного.

Серед усіх нозологічних форм найчастіше траплялися захворювання матки, потім придатків матки, піхви, зовнішніх статевих органів, тазової клітковини й очеревини тощо.

При виборі хірургічного втручання в клініці перевагу віддавали черевостінковій лапаротомії, піхвовим доступом виконували екстирпацію матки. Операційне поле на столі обробляли у такий спосіб: шкіру живота очищали йод-бензином, спиртом, змазували 5 % розчином настойки йоду. З метою профілактики післяопераційної кетонурії хворим давали у великій кількості вуглеводи (цукор, мед, варення). Наркоз загальний, ефірний. При захворюваннях серцево-судинної системи застосовували спинномозкову анестезію або місцеву інфільтраційну. При операції на піхві використовували анестезію інфільтраційну 0,5 % розчином новокаїну.

Для меншої травматизації тканин Г. Ф. Цомакіон у черевну порожнину вводить серветки, а не самотримні дзеркала, не захоплює органи інструментами, щоб не травмувати їх. Руки обробляли способом професора Спасокукоцького.

Акушерське відділення функціонувало короткий час – до 1 січня 1935 року.

В 1930–1932 році, з переходом клініки на територію 2-ї клінічної лікарні, практичне акушерство викладали на базі пологового будинку № 2, адже в лікарні не було пологового відділення.

У гінекологічній клініці виконували найскладніші хірургічні втручання, наприклад *Extirpatio uteri totalis modo Wertheim*, *Extirpatio uteri totalis*, *Amputatio uteri supravaginalis* та багато інших.

- Звіт з пологового відділення акушерсько-гінекологічної клініки (з 1 вересня 1930 по 1 квітня 1932 року).

У звіті йдеться про малу кількість пологів і непридатні умови для надання допомоги.

Цікавість викликають наукові роботи тих часів. Так, асистент А. В. Файнштейн у статті

«Дифузний аденоміоз матки за даними І акушерсько-гінекологічної клініки Одеського медичного інституту» пише про те, що аденоміоз в іноземній літературі описують з 80-х років минулого сторіччя.

У статті Р. С. Данієль «Хоріонепітеліома в зв'язку з труднощами її діагностики» з І акушерсько-гінекологічної клініки (директор Г. Ф. Цомакіон) Одеського медичного інституту і кафедри патологічної анатомії № 2 (завідувач – професор Д. М. Хаютін) Одеського медичного інституту вказано на те, що хоріонепітеліома є пухлинним утвором, який походить із тканин хоріона.

Найбільш популярним у 30-ті роки минулого тисячоліття в лікуванні запальних процесів жіночих статевих шляхів був іхтіол. Його введено в гінекологічну практику ще в 1890 році Freund. Цій темі присвячена стаття доцента А. А. Зарницького і асистента М. А. Крекніна «Парентеральна іхтіолотерапія запальних процесів жіночої статевої сфери» з 2-ї акушерсько-гінекологічної клініки Одеського медичного інституту (завідувач клініки професор Г. К. Живатов).

У статті авторів з І акушерсько-гінекологічної клініки (директор Г. Ф. Цомакіон) «До етіології перекручування ніжки кісти» наведено історичні дані, де вказано, що вперше про перекрут ніжки кісти своє особисте спостереження у 1860 році описав професор Рокитанський в «*Algem. medic. Zeitung*».

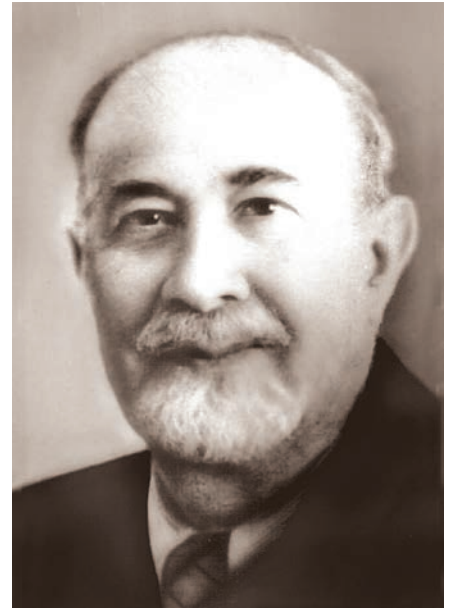
У збірнику «Труды Одесской 2-й клинической больницы», том IV, є статті за матеріалами 2-ї клінічної лікарні лікаря А. Я. Турнера «О частоте двухсторонней трубной беременности» (завідувач професор Г. К. Живатов), асистента Е. М. Гринфельда «Меланоформная реакция в диагностике беременности» (завідувач професор Г. К. Живатов).

Напередодні воєнного лихоліття. Б. К. Гогоберідзе

*Праця вчителя ніколи не вмирає, бо в справах
учнів палає.*

Народна мудрість

Кафедрою акушерства та гінекології в 1940–1941 роках завідував Борис Костянтинович Гогоберідзе (1884–1954).

Б. К. Гогоберідзе закінчив із відзнакою медичний факультет Новоросійського університету в 1908 році. З 1909 по 1912 рік працював штатним ординатором кафедри акушерства та гінекології Новоросійського університету, якою керував професор В. М. Орлов.

З 1913 по 1914 рік виконував обов'язки асистента цієї кафедри. В 1914–1917 роках служив в армії, брав участь у воєнних діях проти Австро-Угорщини. У 1918 році був демобілізований. В 1919 році захистив дисертацію на здобуття ступеня доктора медичних наук на тему «До питання вуглеводного харчування зародка». В 1921 році обраний доцентом кафедри акушерства і гінекології Тбіліського університету. У 1930 році йому було присвоєно звання професора.

В 1931–1932 роках завідував кафедрою біології та патології жінки стоматологічного факультету, а з 1932 року – кафедрою акушерства і гінекології педіатричного факультету Тбіліського університету.

У зв'язку із закриттям цієї кафедри в 1940 році переїжджає до Одеси й обіймає посаду завідувача кафедри акушерства та гінекології медичного інституту. В 1942 році повернувся до Грузії, де працював завідувачем кафедри аку-

шерства і гінекології Тбіліського медичного інституту.

Автор понад 60 наукових праць, у тому числі підручника «Оперативне акушерство та оперативна гінекологія». Головним напрямом наукової діяльності Б. К. Гогоберідзе було вдосконалення методів лікування оперативним шляхом в акушерстві та гінекології.

Професор Б. К. Гогоберідзе – заслужений діяч науки Грузинської ССР.

Серед друкованих праць Бориса Костянтиновича Гогоберідзе вирізняються кілька його відомих робіт, що побачили світ у таких наукових виданнях:

- К казуистике foetus rarygaseus // Терапевт. обозрение. 1912. № 17.
- К вопросу о расстройствах женских половых органов при сахарной болезни // Рус. врач. 1915. № 1, 2.
- К вопросу об углеводистом питании эмбриона. О., 1919.
- Хирургическое лечение смещений матки по нашим материалам // Одес. мед. журн. 1928. № 3.

Біографія та історія життя професора Б. К. Гогоберідзе викладені у такому виданні:

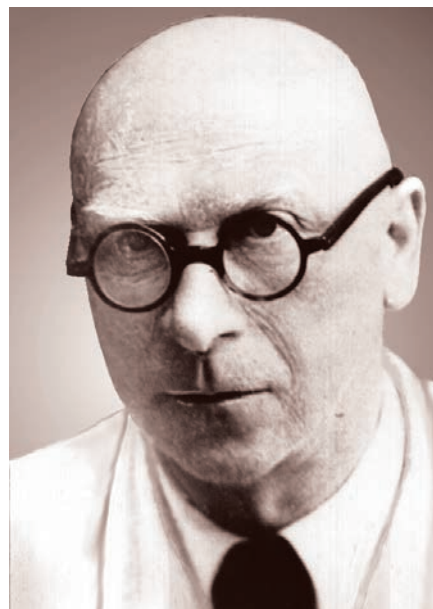
- Тавхелидзе Ш. Борис Константинович Гогоберидзе // Сабчота медицина. 1976. № 1.

Буремні стежки професора Г. К. Живатова

Дві речі роблять людину богоподібною: життя для добробуту інших і правдивість.

Піфагор

Григорій Костянтинович Живатов (1891–1952) в 1941–1944 роках завідував акушерсько-гінекологічною клінікою в період тимчасової окупації міста Одеси, один рік працював деканом медичного факультету і завідував кафедрою акушерства і гінекології педіатричного та санітарно-гігієнічного факультету (1936–1948).

Складні передвоєнні та воєнні часи залишили свій слід на розвитку науки того часу. У часи воєнного лихоліття співробітники кафедри акушерства та гінекології під керівництвом професора Г. К. Живатова зберегли не лише майно клініки, а й її добрі традиції, після звільнення Одеси брали активну участь у відновленні медичного інституту.

У 1915 році Г. К. Живатов закінчив медичний факультет Новоросійського університету, служив у армії молодшим ординатором шпиталю. З 1918 по 1920 рік працював ординатором акушерсько-гінекологічної клініки в Одесі, з 1924 року — асистентом, з 1927-го — приват-доцентом, доцентом, з 1931 по 1932 рік — завідувачем кафедри.

У 1929 році Г. К. Живатов захистив докторську дисертацію «Грязелікування жіночих хвороб».

Професор Г. К. Живатов — автор 57 наукових праць з проблем консервативного та оперативного лікування гінекологічних хвороб.

Серед численних праць Г. К. Живатова є дуже цікаві наукові доробки, які входять до «золотого фонду» вітчизняної гінекології:

- К клинике и патологии сарком яичника // КМ. 1927. № 7.
- К клинике гипоплазий и атрофии матки // ВД. 1927. № 19.
- К этиологии и лечению parametritis posterior // Физиотерапия. 1929. № 3.
- Грязелечение женских болезней. О., 1940.

Біографією та творчістю Г. К. Живатова цікавились і сучасні історики медицини:

- Васильев К. К. Живатов Григорий Константинович // Васильев К. К. Медицинский факультет Новороссийского университета. О., 2008.

Повоєнні часи. Професор А. М. Агаронов

**Мета в житті є серцевиною людської гідності
і людського щастя.**

Ж. Ушинський

Ашот Мойсейович Агаронов (1895–1962) завідував кафедрою акушерства та гінекології лікувального факультету в 1945–1954 роках і очолював клініку.

А. М. Агаронов закінчив медичний факультет Київського університету в 1919 році. З 1919 по 1921 рік працював надштатним ординатором акушерсько-гінекологічного відділення Тбіліської міської лікарні, до 1925 року — лікарем-гінекологом амбулаторії в Тбілісі. З 1925 по 1929 рік — надштатний асистент кафедри акушерства та гінекології медичного факультету Тбіліського університету у професора Г. Г. Гамбарова. В 1929 році його обрано старшим асистентом кафедри акушерства та гінекології медичного факультету.

В 1933 році А. М. Агаронову присвоєно звання доцента, у 1935 році — професора і призначено завідувачем кафедри акушерства та гінекології Башкирського медичного інституту, де він працював до 1945 року. В 1940 році захистив докторську дисертацію «Влияние тимуса и коры надпочечника на развитие матки».

У 1945 році А. М. Агаронов був обраний завідувачем кафедри акушерства та гінекології Одеського медичного інституту. Чимало сил і енергії було витрачено співробітниками кафедри на відновлення клініки після війни.

Основними напрямками наукової роботи того часу були дослідження в галузі рентгенології при гінекологічних захворюваннях. Вивчалися питання ендокринології, онкології, акушерських кровотеч, здоров'я новонароджених дітей.

З 1954 року професор А. М. Агаронов працював завідувачем кафедри акушерства та гінекології Єреванського медичного інституту.

У доробку професора А. М. Агаронова понад 68 друкованих наукових праць. Серед них монографія «Оперативное акушерство» (два видання, 1961 рік), «Влияние тимуса и коры надпочечника на развитие матки», довідник «Рецепты в акушерстве и гинекологии» (два видання: 1935; 1940 роки).

Велике значення мають праці, присвячені питанням рентгенодіагностики в акушерстві та гінекології, дослідження в галузі ендокринології, діагностики та лікування злоякісних новоутворень жіночих статевих органів, застосування вітаміну К в акушерстві й при реанімації новонароджених.

Під керівництвом професора А. М. Агаронова виконано 2 докторські та 12 кандидатських дисертацій. В 1936 році він організував філію Всеросійського товариства акушерів-гінекологів, яку очолював до 1945 року. Був членом комісії родопомочі Міністерства охорони здоров'я СРСР, рецензентом ВАК, головою Вірменського відділення Всесоюзного товариства акушерів-гінекологів, членом редакційної ради журналу «Акушерство та гінекологія».

Професору А. М. Агаронову в 1945 році присвоєно звання заслуженого діяча науки Башкирської АРСР, а в 1961 році — заслуженого діяча науки Вірменської РСР.

Життя великого педагога і вченого обірвалося передчасно. Професор А. М. Агаронов загинув у авіакатастрофі під час повернення з Міжнародного конгресу акушерів-гінекологів, що відбувся в Бразилії.

У роки будівництва і змін. О. І. Малінін

Не тільки титул, ораторське мистецтво або читання книг творять лікаря, а передусім знання речей та сил природи.

Парацельс

Олександр Іванович Малінін (1890–1985) завідував кафедрою акушерства та гінекології лікувального факультету в 1954–1965 роках.

Олександр Іванович закінчив медичний факультет Саратовського університету в 1914 році. З 1914 по 1917 рік перебував у лавах армії на Кавказькому фронті. В 1918–1920 роках служив у Червоній Армії головним лікарем перев'язувального загону.

З 1920 по 1931 рік О. І. Малінін працював викладачем, асистентом і старшим асистентом акушерсько-гінекологічної клініки Саратовського університету, рік перебував на посаді директора інституту охорони материнства та дитинства у Самарі, а з 1932 по 1934 рік — завідувач кафедри акушерства та гінекології цього ж інституту. В 1934–1951 роках завідував кафедрою акушерства і гінекології Казахського медичного інституту в Алма-Аті. Потім очолював кафедру в Ярославському медичному інституті (1951–1953), а з 1953 по 1954 рік — у Саратовському медичному інституті.

У 1929 році О. І. Малінін захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук «К вопросу о влиянии желтого тела и интерстициальной железы на зачатие». В 1934 році О. І. Малініну присвоєно вчене звання професора, а в 1937 році — науковий ступінь доктора медичних наук.

Професор О. І. Малінін — автор понад 60 наукових праць, присвячених різноманітним питанням оперативної гінекології, профілактиці післяпологових гнійно-септичних ускладнень, особливо маститів, показанням і протипоказанням до гемотрансфузій в акушерській та гінекологічній практиці.

Професору Малініну належить авторство розділу у Багатотомному керівництві з акушерства та гінекології (т. 3, кн. 2, Москва, 1964 рік).

О. І. Малінін нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора та «Знак Пошани», медалями «За бойові заслуги», «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», а також значком «Відмінник охорони здоров'я». Заслужений діяч науки Казахської РСР.

Чільну увагу О. І. Малінін приділяв питанням практичної гінекології, що відображено у багатьох його працях, серед них:

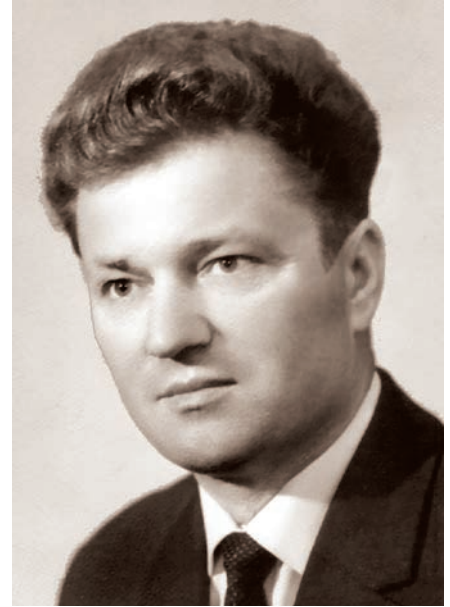
- К вопросу о профилактике маститов и уходе за грудными железами в послеродовом периоде // АГ. 1953. № 3.
- Профилактика трещин сосков и маститов // ПАГ. 1958. № 2.
- Применение спирактина для лечения внутриутробной асфиксии плода и асфиксии новорожденных // Тезисы докл. 3-го съезда акушеров и гинекологов УССР. К., 1961.

Наукова спадщина професора І. М. Рембеза

Намагатися залишити після себе більше знань і щастя, ніж їх було раніше, покращувати і примножувати отриману нами спадщину — ось над чим ми повинні працювати.

Д. Дідро

Іван Миколайович Рембез (1920–1995) завідував кафедрою акушерства та гінекології лікувального факультету з 1965 по 1968 рік.

Його творча біографія починалась із закінчення в 1941 році педіатричного факультету Ростовського-на-Дону медичного інституту. В 1941–1946 роках служив у Радянській Армії. В 1946–1957 роках працював лікарем-акушером-гінекологом, з 1957 по 1958 рік — асистентом кафедри акушерства і гінекології Чернівецького медінституту.

В 1957 році захистив кандидатську дисертацію «Сравнительная оценка некоторых методов лечения слабости родовой деятельности и профилактика ее возникновения». У 1958–1960 роках керував відділом материнства Львівського НДІ охорони материнства та дитинства і був головним акушером-гінекологом Львова. З 1961-го по 1965-й упродовж п'яти років завідував кафедрою акушерства та гінекології медичного факультету Ужгородського університету.

В 1962 році захистив докторську дисертацію «Советский препарат гиалуронидазного действия — лидаза, обоснование и практика ее применения в акушерстве». В 1963 році затверджений у вченому званні професора по кафедрі акушерства та гінекології.

У 1962 році опублікував монографію «Препараты гиалуронидазы и их применение в акушерско-гинекологической клинике». Автор присвятив цю книгу своєму вчителю — Анатолію Петровичу Ніколаєву. Вихід у світ наукової праці, яка висвітлювала значущість гіалуронідази, мала дуже важливе практичне значення і дорівнювала

справжньому науковому відкриттю. Експериментальні та практичні дослідження з механізму дії вітчизняного препарату гіалуронідазної дії лідази на скоротливу діяльність матки, стан шийки матки при пологах мали неоціненне значення. Завдяки проведеним експериментальним і клінічним дослідженням, удосконалено відомі та запропоновано нові методи клінічного застосування лідази, що є актуальним і сьогодні.

Акушерські кровотечі були і залишаються надзвичайно актуальною проблемою, що потребує вдосконалення, розв'язання, а тактика запобігання — постійної уваги. На жаль, досі не існує єдиного підходу вчених до органозберігаючих операцій при розривах матки. Однак усі автори є одностайними щодо гуманного ставлення до жінки, прагнення до збереження її репродуктивної функції та швидкого й ощадливого проведення операції за важкого стану хворої. Свої висновки вони обґрунтовували на підставі вивчення колатералей, перев'язування внутрішніх клубових артерій в експерименті на кроликах, собаках і перев'язування судин у клініці.

У 1964 році І. М. Рембез і В. С. Берман (Ужгородський державний університет) опублікували монографію «Профилактика и лечение при акушерских кровотечениях (конспекты лекций)», І. М. Рембез і Т. П. Клінська — «Перевязка магистральных артерий малого таза с целью остановки кровотечения (конспекты лекций)». Автори диференціюють показання до застосування цієї операції залежно від етіології кровотечі, пропону-

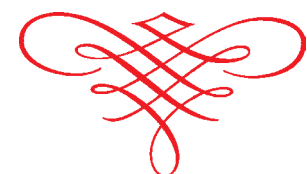
І. М. Рембез
із колективом кафедри

ють надійну і технічно значно легшу операцію накладання гемостатичних швів при атонічних маткових кровотечах. Ретельно проаналізовано етіологію акушерських кровотеч, подано історичний погляд на проблему, визначені методи профілактики, лікування при акушерських кровотечах, гіпо-, афібриногенемії, вказані хірургічні методи припинення кровотеч.

У монографії послідовно викладено етіологію, патогенез, діагностику і патогенетично обґрунтовану терапію, вперше у нашій країні вдосконалено запропоновану методику внутрішньовенного введення препаратів маткових ріжків при гіпотонічних станах матки. Ця праця має важливе практичне значення для лікарів і досі.

Важливість проблеми розриву матки не викликала сумніву у лікарів усіх часів. Багато вечних присвячували цій патології численні наукові праці.

Одним із самовідданих науковців був і професор Рембез. Він у 1971 році видав монографію «Розриви матки» (Північно-Осетинський державний медичний інститут), присвятивши цю неоціненну працю також своєму вчителеві — Анатолію Петровичу Ніколаєву. Цей доробок є наслідком багаторічної практичної діяльності лікаря з надання невідкладної оперативної допомоги вагітним, роділлям, породіллям.

Професор
І. М. Рембез на обході

І. М. Рембез
в операційній

І. М. Рембез із колегами
біля ліжка хворої

Монографія і досі є настільною книгою практикуючого акушера-гінеколога. У книзі послідовно представлені актуальність теми, етіологія, патогенез, клінічний перебіг розривів матки. Розкрито також практичне значення наслідків акушерської травми, обґрунтовано класифікації, етіологію і патогенез розриву матки, детально описано клініку й діагностику хвороби, запропоновано профілактику й терапію, післяопераційне ведення хворої при розривах матки.

Матеріали досліджень набули продовження у монографії І. М. Рембеза «Оперативна гінекологія» (два видання: 1966; 1985 роки). Наступне видання книги побачило світ через 19 років. Численні позитивні відгуки лікарів свідчили про актуальність монографії, яка є сучасною настільною книгою акушера-гінеколога.

Як свідчить К. Скробанський, вимоги до хірурга Іван Миколайович виклав у такий спосіб: «Ми повністю згодні з думкою старих хірургів, які вважали, що потрібно оперувати *cito, tuto et jucundo*, тобто швидко, безболісно й безпечно» (Джерело: Скробанський К. Київ, 1938). На думку вченого, хірург-гінеколог має бути не лише вправним оператором, а й вдумливим клініцистом, що критично зважає кожну свою дію.

У 1970–1971 роках професор І. М. Рембез завідував кафедрою акушерства та гінекології Північно-Осетинського медінституту. В 1973–1974 роках працював професором кафедри акушерства та гінекології Ворошиловоградського медінституту.

З 1974 року Іван Миколайович працював в Одесі спочатку в установах охорони здоров'я, згодом — професором кафедри акушерства та гінекології факультету вдосконалення лікарів Одеського медінституту (до 1986 року).

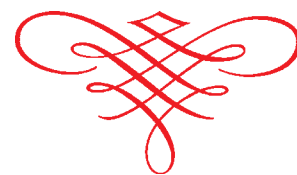
Основним напрямом роботи кафедри на той час були питання оперативної гінекології, рентгенологічної діагностики в акушерстві та гінекології.

Професор І. М. Рембез опублікував понад 150 наукових праць з актуальних питань акушерства та гінекології, зробив великий внесок у розвиток науки і практичної медицини. Серед його наукового доробку — два розділи «Практического акушерства» за редакцією академіка А. П. Ніколаєва: «Служба крові в родильному стаціонарі» і «Основные вопросы оперативного акушерства».

Під керівництвом І. М. Рембеза захищено докторські та кандидатські дисертації, виховано чимало талановитих клінічних ординаторів, студентів, лікарів.

І. М. Рембез — учасник Великої Вітчизняної війни, нагороджений орденом Червоної Зірки, медалями «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», «За взятие Будапешта», «За взятие Вены», «За освобождение Праги», «За оборону Киева», ювілейними медалями.

Професор І. М. Рембез залишився в історії медицини як видатний клініцист, хірург-акушер-гінеколог, науковець.

Обрії професора В. А. Соляник- Шилейко

*Лікар повинен мати око сокола, руки дівчини,
мудрість змії і серце лева.*

Авіценна

З 1968 по 1990 рік кафедрою акушерства та гінекології завідувала Вікторія Андріївна Соляник-Шилейко (1924–2013).

Вікторія Андріївна в 1949 році закінчила з відзнакою лікувальний факультет Харківського медичного інституту. До 1951 року працювала в медичних установах практичної охорони здоров'я в Ізюмі та Харкові. З 1952 по 1954 рік — ординатор кафедри акушерства та гінекології Харківського медичного інституту, з 1954-го по 1968-й — асистент, згодом доцент цієї ж кафедри.

У 1956 році Вікторія Андріївна захистила кандидатську дисертацію на тему «Вплив перебігу пологів та післяпологового періоду на лактацію в ранньому її періоді». В 1966 році захистила докторську дисертацію на тему «Ізоімунізація організму вагітної та попередження пов'язаних з нею ускладнень». В 1968 році затверджена у вченому званні професора по кафедрі акушерства та гінекології Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова.

У зазначені роки співробітники кафедри активно вивчали питання взаємовідношень організму матері й плода при ізоімунізації за резус-фактором та системою АВ0 (доценти І. О. Пенанен, В. Я. Івченко, І. В. Бордюжевич); гіпербаричної оксигенації (доцент О. Б. Задорожна); прогнозування ризику розвитку гестаційних ускладнень при вдосконаленні комп'ютерних програм (Є. Л. Чуднявцев); серцево-судинних захворювань і вагітності (доцент Г. Т. Хмиз); генеративної функції організму в умовах несприятливого професійного навантаження (доцент К. Ф. Ковшар); перебігу вагітності у діабетичних хворих, безплідності в шлюбі, профілактики кровотеч, пов'язаних з вагітністю, гестозів.

Значних успіхів було досягнуто у розробці нових методів діагностики, терапії хронічних запальних процесів жіночих статевих органів з використанням аутовакцини (професор В. Ф. Нагорна); інгібіторів протеаз (асистент Ю. П. Ганжара); вакуум-електрофорезу (асистент О. С. Андреева); розчину кобальту (асистент С. В. Шеїн); біостимуляторів (доцент О. О. Зелінський, асистент Л. З. Назаренко); голкорексфлексотерапії (асистент О. Д. Телющенко).

Основою нового наукового напряму в медицині України стали роботи В. М. Запорожана з кріохірургії в гінекології.

Наукові досягнення співробітників кафедри були реалізовані в докторських дисертаціях:

- В. М. Запорожан — «Комбинированное криогенное лечение гиперпластических процессов матки» (1982).
- В. Ф. Нагорна — «Доброкачественные эпителиальные опухоли яичников: патогенез, клиника, лечение» (1990).
- О. В. Хаїт — «Клинико-иммунологические аспекты комплексного лечебного воздействия при гиперпластических процессах эндо- и миометрия» (1990).
- О. Б. Задорожна — «Материнско-плодовые взаимоотношения и коррекция их нарушений у беременных с артериальной гипо- и гипертензией» (1990).
- О. О. Зелінський — «Патогенетическая терапия и профилактика нарушений менструальной функции и воспалительных заболеваний жен-

ских половых органов после искусственного прерывания беременности» (1992).

Науковці кафедри захистили кандидатські дисертації:

- І. В. Бордюжевич — «Динамика содержания белкового и аминокислотного состава крови у женщин, изоиммунизированных к резус-фактору, и у их новорожденных» (1976);

- К. Ф. Ковшар — «Состояние репродуктивной функции у работниц судоремонтных заводов в условиях длительного влияния факторов производственной среды» (1991);

- Є. Л. Чуднявцев — «Прогнозирование исходов беременности и родов у женщин с ревматическими поражениями сердца с помощью ЭВМ» (1989);

- І. О. Пенанен — «Особенности некоторых звеньев углеводного обмена у резус-отрицательных женщин и их новорожденных» (1976);

- О. Д. Телющенко — «Лечение хронических неспецифических сальпингоофоритов, осложненных нарушением функции яичников с применением рефлексотерапии» (1983);

- Ж. О. Краснова — «Влияние хирургического лечения доброкачественных эпителиальных опухолей яичников на гормонально-имунные взаимоотношения» (1990);

- Ю. П. Ганжара — «Применение ингибиторов протеаз в комплексном лечении двухсторонних хронических неспецифических аднекситов».

Під керівництвом В. А. Соляник-Шилейко виконано і захищено три докторські і 24 кандидатські дисертації.

Вікторія Андріївна — автор понад 200 наукових робіт, серед яких 3 монографії, в тому числі «Взаимоотношения организмов матери и плода в условиях несовместимости по резус-фактору» (1972), розділи з акушерства та гінекології, включені до Української медичної енциклопедії.

Великою популярністю у студентів користувався науковий студентський гурток. Студенти-науковці були учасниками і переможцями обласних, республіканських, всесоюзних конференцій. У 70-ті роки за роботу студентського наукового гуртка відповідав тоді ще кандидат медичних наук О. О. Зелінський, який своїм власним прикладом високої порядності, працездатності, професіоналізму сприяв вихованню нового покоління молодих вчених.

За наукову роботу кафедри та наукового студентського товариства відповідала кандидат медичних наук, доцент Галина Терентіївна Хмиз (1920–2001). Галина Терентіївна була висококваліфікованим педагогом, вихователем, вчителем

і лікарем, надзвичайно порядною людиною. Світлий образ Г. Т. Хмиз залишився у пам'яті її учнів як приклад безкорисливого й самовідданого служіння справі виховання нового покоління лікарів.

Завучем кафедри був доцент В. Я. Івченко. Протягом 30 років завучем кафедри працював доцент І. О. Пенанен. Було відновлено музей анатомічних препаратів, більша частина яких створена професором Орловим і його почерком підписана.

Вперше в Україні було розпочато тестовий контроль знань студентів, опубліковано збірники ситуаційних задач, складено тематичні методичні розробки для викладачів і студентів.

У ті часи базами кафедри були клініка медичного інституту, пологові будинки, жіночі консультації міста Одеси.

Спільна робота з лікувальними закладами міської охорони здоров'я населення сприяла організації в Одесі спеціалізованих відділень з невиношування вагітності (пологовий будинок № 5), серцево-судинної патології у матерів, ендокринологічної гінекології (клініка медичного інституту), ізоімунізації за резус-фактором та системою АВ0 (пологовий будинок № 7), інфекційних захворювань у матері (пологовий будинок № 2), медико-генетичного консультування (обласна клінічна дитяча лікарня). Також студенти проходили практику на базі лікарні швидкої медичної допомоги, опановували навички надання екстреної акушерсько-гінекологічної допомоги.

Співробітники кафедри проводили консультації в підшефних районах Одеської, Миколаївської областей, жіночих консультаціях міста Одеси. Розпочали роботу денні стаціонари, які працюють і нині.

У практичну медицину було впроваджено нові терапевтичні методики, лікувальні технології: ультразвукове дослідження і доплерометрія, внутрішньосудинна лазерна терапія (професори

В. А. Соляник-Шилейко з колегами доцентами В. Я. Івченко, Г. Т. Хмиз

В. М. Запорожан, В. Ф. Нагорна, О. О. Зелінський) та багато інших.

Професор В. А. Соляник-Шилейко обіймала посаду завідувача кафедри акушерства та гінекології понад двадцять років поспіль.

За радянських часів у нашому медичному університеті, як і в усіх інших закладах вищої освіти того часу, було традицією запрошувати до конкурсу на посаду завідувача кафедри докторів наук з інших вищих медичних навчальних закладів. Так, у різні часи кафедрою акушерства та гінекології лікувального факультету ОМІ ім. М. І. Пирогова завідували професори, що приїздили з інших міст: А. М. Агаронов, О. І. Малінін, І. М. Рембез, В. А. Соляник-Шилейко; кафедрою акушерства та гінекології педіатричного і стоматологічного факультетів — професори Я. В. Куколев, У. Й. Біжан.

Професор В. А. Соляник-Шилейко виховала гідну зміну професіоналів і припинила традицію запрошувати на завідування кафедри професорів з інших вищих навчальних закладів. У наступні роки вихованці одеської школи акушерства та гі-

некології очолили три кафедри Одеського медичного інституту:

- кафедру акушерства та гінекології № 2 — професор О. О. Зелінський (1983);
- кафедру акушерства та гінекології факультету удосконалення лікарів — професор В. М. Запорожан (1986);
- кафедру акушерства та гінекології № 1 — професор В. Ф. Нагорна (1990).

Важко переоцінити роль професора В. А. Соляник-Шилейко у підготовці наукових кадрів для одеської школи акушерів-гінекологів.

Разом з професором В. А. Соляник-Шилейко працювали доценти: В. Ф. Нагорна, О. О. Зелінський, І. О. Пенанен, В. Я. Івченко, Г. Т. Хмиз, О. Б. Задорожна, І. В. Бордюжевич, К. Ф. Ковшар; асистенти: Л. З. Назаренко, Ж. О. Краснова, О. Д. Телющенко, Ю. П. Ганжара, С. В. Шеїн, О. С. Андреева, Є. Л. Чуднявцев та інші.

У 1989–1990 роках обов'язки завідувача кафедри акушерства та гінекології № 1 виконував кандидат медичних наук, доцент І. О. Пенанен, учень В. А. Соляник-Шилейко, який славно продовжував традиції, започатковані його великою наставницею.

В. А. Соляник–Шилейко і В. Я. Івченко приймають іспити

Під керівництвом професора В. Ф. Нагорної

Щоб бути добрим викладачем, потрібно любити те, що викладаєш, і любити тих, кому викладаєш.

Василь Ключевський

З 1990 по 1997 рік кафедрою акушерства та гінекології № 1 Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова завідувала Вікторія Федорівна Нагорна.

В. Ф. Нагорна закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова в 1963 році, спеціальність «Лікувальна справа».

З 1963 по 1965 рік — дільничний лікар, після спеціалізації — акушер-гінеколог у дільничній лікарні села Розквіт Березівського району Одеської області.

В 1965–1967 роках — спецклінінатор кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова.

З 1968-го по 1970-й перебувала у відрядженні в Алжирі, працювала у цивільному шпиталі міста Джиджем. Ці роки самостійної праці з високою відповідальністю стали міцним фундаментом для подальшої лікувальної та наукової діяльності.

В 1971–1990 роках — асистент, доцент, професор кафедри акушерства та гінекології № 1, кафедри удосконалення лікарів Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова.

У 1990–1997 роках — завідувачка кафедри акушерства та гінекології № 1.

З 2002 по 2013 рік — керівник циклу післядипломної підготовки при кафедрі акушерства та гінекології № 1, а з 2014 року — професор кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ.

В 1976 році В. Ф. Нагорна захистила кандидатську дисертацію «Автовакцина у комплексному лікуванні хронічних рецидивуючих запальних захворювань жіночих статевих органів», у 1991 році — докторську дисертацію

«Доброякісні пухлини яєчників: патогенез, клініка, лікування».

Основним напрямом наукової роботи за того часу було вивчення методів діагностики, оперативного і консервативного лікування, реабілітації жінок, що страждають на доброякісні пухлини.

Вперше було досліджено функції ензимної, гіпоталамо-гіпофізарно-яєчничкової, імунної систем у жінок; введено поняття дисфункцій цих систем, визначено групи ризику розвитку даної патології, запропоновано оригінальні хірургічні методи лікування та методи вторинної профілактики.

Нині напрямками наукової роботи професора Нагорної є:

- гінекологічна та акушерська ендокринологія;
- інфекційна патологія статевих органів;
- невиношування вагітності;
- непліддя.

В. Ф. Нагорна — блискучий лектор, її лекції високо цінять студенти і лікарі, бо кожна лекція містить не тільки добре проаналізовані сучасні професійні знання, а й ту загальнокультурну інформацію, що робить людину, лікаря особистістю.

Професором В. Ф. Нагорною розроблено методи формування яєчника після вилучення з нього пухлини, трансвагінального вилучення фіброматозних вузлів, виведення голівки плода та метод ушивання стінки матки при операції кесаревого розтину (1992).

Ученій належить розробка методів медикаментозної та немедикаментозної терапії уrogenітальних хламідійних та інших хронічних інфекцій. Нею розроблено нові методи ефектив-

В. Ф. Нагорна в президії Конгресу
Всесвітньої федерації акушерів-гінекологів.
Копенгаген, Данія. 1997 рік

Професор В. Ф. Нагорна
зі студентами VI курсу під час занять.
2002 рік

ної лазеротерапії, проведено вивчення етіології, патогенезу, діагностики нових методів лікування гестозів вагітних і дисфункції плаценти. Морфологічні та гістологічні дослідження довели вихідну роль спіральних артерій у розвитку первинної плацентарної недостатності, що визнано першим пусковим механізмом у розвитку гестозу. Також проведено вивчення основних функцій репродуктивної системи жінки, матері в умовах складної екологічної ситуації в країні (перименопаузальні розлади, патологія менструальної функції).

В. Ф. Нагорна є автором клінічних лекцій «Гінекологія. Клінічні лекції», «Раціональне ведення пологів» (1995 рік), «Тестові завдання» для визначення рівня знань студентів; розділів до монографії «Новые методы диагностики и лечения доброкачественных опухолей и гиперпластических процессов женской репродуктивной системы» (1990 рік); «Нетрадиционные методы лечения в акушерстве и гинекологии» (1995 рік); розділів підручника для вищих медичних закладів освіти «Акушерство» (1995 рік); моно-

графій «Патологічне акушерство. Клінічні лекції» (2008 рік); методичних рекомендацій МОЗ України «Диагностика и лечение инфекций половых органов у беременных» (2004, 2008 роки).

В. Ф. Нагорна — автор більше 300 публікацій, 37 патентів. Під її науковим керівництвом захищено 21 кандидатську дисертацію, 1 докторську. Багаторазово представляла країну як спікер, з постерними доповідями на міжнародних конгресах у Женеві, Римі, Копенгагені, Флоренції, Берліні, Амстердамі.

Вікторія Федорівна Нагорна — доктор медичних наук, професор кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ, заслужений діяч науки і техніки України. Нагороджена відзнакою «Отличник здравоохранения СССР», багатьма грамотами губернаторів Одеської області. Член Української асоціації акушерів-гінекологів, Всесвітньої Асоціації акушерів-гінекологів, Асоціації акушерських анестезіологів України. Вікторія Федорівна є висококваліфікованим фахівцем, визнаним науковцем і педагогом вищої медичної школи.

Професор В. Ф. Нагорна
серед членів Спеціалізованої
вченої ради. 2002 рік

Курс на удосконалення лікарів

Один лікар майстерний багатьох войовників вартий.

Томер

У березні 1978 року в Одеському медичному інституті ім. М. І. Пирогова було створено курс удосконалення лікарів при кафедрі акушерства та гінекології педіатричного і стоматологічного факультетів. Керував курсом кандидат медичних наук, доцент Микола Георгійович Стоянов. Науковими напрямками були різні аспекти оперативної гінекології: консервативна і радикальна міомектомія (доцент М. Г. Стоянов); пластичні реконструктивні операції (доцент Ю. П. Іванов).

У 1971 році Ю. П. Іванов захистив кандидатську дисертацію на тему «Вагітність, пологи та післяпологовий період у жінок, хворих на туберкульоз легень, в умовах сучасної антибіотикотерапії». Основний науковий напрям вченого — вивчення екстрагенітальної патології у вагіт-

них, профілактика ускладнень під час операції кесаревого розтину, оперативної гінекології.

Самостійну кафедру акушерства та гінекології факультету удосконалення лікарів було організовано у вересні 1979 року, яку очолив доктор медичних наук, професор Іван Миколайович Рембез. Під керівництвом професора І. М. Рембеза були розроблені нові техніки хірургічного лікування акушерської та гінекологічної патології.

До 1983 року ця кафедра базувалась у міських пологових будинках №№ 1, 5, 7. З 1983 року основною базою стала нова Обласна клінічна лікарня з пологовим будинком у її структурі. Завдяки колективу кафедри, акушерсько-гінекологічна служба Обласної лікарні сформувалась як лікувальний заклад для надання висококваліфікованої допомоги вагітним і гінекологічним хворим міста й області.

**Микола Георгійович
Стоянов**

Кандидат медичних наук,
доцент

**Юрій Пантелійович
Іванов**

Кандидат медичних наук,
доцент

Все життя — служіння. Академік В. М. Запорожан

*Лікар — наша професія,
Медицина — наше покликання.*

В. М. Запорожан

В 1986 році кафедру акушерства та гінекології факультету удосконалення лікарів очолював професор В. М. Запорожан.

Валерій Миколайович у 1971 році закінчив з відзнакою Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова.

З 1971 по 1974 рік В. М. Запорожан працював старшим лаборантом, асистентом кафедри акушерства та гінекології Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова.

В 1976 році захистив кандидатську дисертацію «Криогенный метод лечения некоторых заболеваний шейки матки». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор В. А. Соляник-Шилейко.

У 1982 році Валерій Миколайович успішно захистив докторську дисертацію «Комбинированное криогенное лечение гиперпластических процессов матки». Науковий консультант — доктор медичних наук, професор В. А. Соляник-Шилейко.

З 1983 по 1985 рік — доцент, з 1985-го — професор, з 1986-го — завідувач кафедри акушерства та гінекології факультету удосконалення лікарів Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова, з 1997 року — кафедри акушерства та гінекології № 1. У травні 1994 року В. М. Запорожан посів посаду ректора Одеського державного медичного університету.

З приходом на завідування кафедри професора В. М. Запорожана, людини енергійної, високої ерудиції, творчої, якій властиво приймати нетрадиційні рішення, значно розширився діапазон наукових досліджень.

Колектив кафедри продовжував вивчати проблеми патогенезу гіперпластичних процесів матки, основи якого було закладено В. М. Запорожаном у 70-ті роки, імунодіagnostики, імунокорекції, гінекологічної та акушерської патології, немедикаментозної терапії гінекологічних захворювань, ендоскопічної діагностики та хірургії, менопаузальних дисфункцій тощо.

В 1978 році на базі кафедри акушерства та гінекології (завідувач кафедри доктор медичних наук, професор В. А. Соляник-Шилейко) була організована кріохірургічна лабораторія, у якій проводилася науково-дослідна робота щодо лікування гіперпластичних процесів жіночих статевих органів.

У цьому ж році В. М. Запорожан очолював перший в Україні кріохірургічний центр для лікування передпухлинних станів у гінекології. Результати роботи науковців в Україні з питань упровадження комбінованих кріохірургічних технологій досягли провідних позицій.

Лабораторія згодом була реорганізована в обласний Центр патології шийки матки, на основі якого було створено перший в Україні центр «Здоров'я сім'ї» під керівництвом професора Запорожана.

В. М. Запорожан першим у країні розробив і запровадив у клінічну практику технології лікування за допомогою ендоскопічних, кріохірургічних і лазерних методів.

В 1983 році організував перше в країні відділення імунодіagnostики та імунокорекції в гінекології.

Основний напрям творчої діяльності колективу молодих вчених під керівництвом В. М. Запорожана щодо застосування комбінованих кріохірургічних технологій у лікуванні хворих з гінекологічною патологією посів у вітчизняній науці провідне місце.

Молодий талановитий вчений став керівником нового наукового напрямку — кріохірургічних методів лікування. Творчий доробок В. М. Запорожана стосовно кріохірургії в гінекології ліг в основу розвитку нового наукового напрямку в медицині України. У подальші роки професор В. М. Запорожан сформував самостійну наукову школу.

Об'єднання кафедри з кріохірургічним центром та імунологічною лабораторією сприяло розширенню можливостей наукової діяльності.

Основні дослідження в період з 1986 по 1990 рік були присвячені вивченню патогенезу гіперпластичних процесів матки (професор В. М. Запорожан), яєчників (професор В. Ф. Нагорна), різних аспектів імунодіагностики гіперпластичних процесів (доктор медичних наук О. В. Хаїт).

Результати роботи були визнані пріоритетними. Підтвердженням тому було рішення проблемної комісії АМН України (жовтень 1986 року).

На кафедрі розроблені й успішно запроваджувались у практику методи імунодіагностики та імунотерапії при гінекологічній і акушерській патології (кріохірургічна терапія передракових станів шийки матки й ендометрія, комплексне з немедикаментозними факторами лікування запальних захворювань жіночих статевих органів).

На рівні найбільш розвинених країн світу виконані розробки кафедри з ендоскопічної діагностики і хірургії, лікування менопаузальних розладів, використання високоякісних немедикаментозних методів терапії в гінекології (В. М. Запорожан, І. З. Гладчук, Т. О. Єрмоленко, К. П. Тумасян, В. В. Беспоясна, В. В. Бубнов).

У 1989 році під керівництвом В. М. Запорожана було створено Науково-медичний центр здоров'я сім'ї. У ті роки це була перша в Україні лікувальна науково-дослідна структура госпрозрахункової діяльності. Сміливе організаційне рішення визначило головне завдання роботи Центру — надання висококваліфікованої допомоги населенню.

В 1990 році В. М. Запорожаном був створений перший в Україні Центр ендоскопічної і лазерної хірургії. У НДІ здоров'я сім'ї працювало

З першими учнями. 1975 рік

понад 100 співробітників. Основними пріоритетними науковими напрямами Центру були розробки в галузі кріохірургії, лікування гіперпластичних процесів матки та менопаузальних розладів, ендометріозу, безплідності. Результати роботи щодо застосування ендоскопічних методів діагностики, лікування в акушерстві та гінекології одеські науковці щороку оприлюднювали на конференціях Американської асоціації гінекологів-ендоскопістів, міжнародних науково-практичних конференціях.

З початку 90-х років пріоритетним напрямом діяльності кафедри було вивчення вагітності високого ризику. Значні успіхи були досягнуті при розробці методів діагностики і корекції гіпоксії та гіпотрофії плода, профілактики й лікування ускладнень вагітності та пологів з використанням немедикаментозних методів (ультрафіолетове опромінення крові, лазеротерапія, баротерапія тощо).

У 1997 році кафедра акушерства та гінекології лікувального факультету була реорганізована й об'єднана з кафедрою факультету удосконалення лікарів. Очолив кафедру акушерства та гінекології № 1 ректор Одеського державного медичного університету доктор медичних наук, професор Валерій Миколайович Запорожан.

За відносно короткий час існування кафедри було створено чимало підручників, монографій, навчальних посібників і практичних рекомендацій.

Результати наукових досліджень лягли в основу дисертаційних робіт: вивчення патогенезу і лікування пізніх гестозів у вагітних із цукровим діабетом стали основою докторської дисертації Н. М. Нізової (1994); питання діагностики і терапії плацентарної недостатності як еколого-залежного стану висвітлені у докторській дисертації В. П. Міщенко (1998); перинатальної охо-

Наприкінці ХХ сторіччя на рахунку В. М. Запорожана — понад 15 тисяч операцій. Досконало освоєно новітню технологію ендоскопічної хірургії. 1994 рік

рони плода — у докторській дисертації Н. М. Рожковської (1999); ендокірургії в комплексному лікуванні жіночого безпліддя — у докторській дисертації І. З. Гладчука (1999).

Валерій Миколайович в 1999 році організував роботу Науково-дослідного інституту регенеративної та реконструктивної біомедицини.

Комплекс завдань НДІ регенеративної та реконструктивної біомедицини включав проведення постійно діючих курсів післядипломної підготовки лікарів з оперативної ендоскопії в гінекології. У практичну медицину широко впроваджувалися досягнення гінекологічної ендокринології, генетики, клінічної імунології. У відділенні ендоскопії сучасна ендоскопічна апаратура давала змогу виконувати всі види ендоскопічних втручань.

Головним напрямом наукової діяльності інституту було вивчення етіологічних факторів, патогенетичних механізмів, удосконалення діагностики та лікування захворювань репродуктивної системи. У відділенні репродукції виконували екстракорпоральне запліднення за протоколами ВООЗ. У лабораторії експериментальної ембріології вдосконалювали способи культивування ембріонів.

З середини 90-х років проводили комплексні дослідження з питань негативного впливу еколого-геологічних факторів регіону на рівень захворюваності серед жінок, у системі «мати-плацента-плід-новонароджена дитина», розвитку аномалій у плода (В. П. Міщенко). Розроблено методи діагностики та корекції патології фетоплацентарного комплексу, профілактики гестаційних ускладнень, використання нетрадиційних методів терапії. Поглиблено вивчалися питання профілакти-

ки перинатального інфікування при ВІЛ-інфекції, тактики ведення вагітних, роділей, породілей високого ризику, в тому числі при екстрагенітальній патології та у ВІЛ-інфікованих, профілактики вертикальної трансмісії при ВІЛ-інфекціях.

Основні наукові роботи вчених кафедри акушерства та гінекології медичного факультету присвячені вдосконаленню ендокірургічних методів терапії при лікуванні жіночого безпліддя (І. З. Гладчук, Г. В. Шитова, Г. Б. Щербина, М. Ю. Голубенко, Ю. С. Мозговий); проблемам ВІЛ-інфікування в акушерстві, перинатології, гінекології (С. П. Посохова); вивченню гіперпластичних процесів матки (В. В. Беспоясна) і генітального ендометріозу (К. П. Тумасян; Т. П. Шаблій; А. Г. Волянська); репродуктивної функції у жінок-робітниць хімічних підприємств (К. Ф. Ковшар, Н. М. Саннікова); пухлинних новоутворень жіночих статевих органів (В. Г. Марічерета); патогенезу і нових методів терапії пізніх гестозів (В. Ф. Нагорна); впливу агресивних чинників навколишнього середовища на організм матері і плода, формування первинної, вторинної плацентарної недостатності, питанням перинатальної охорони плода (В. П. Міщенко, Н. М. Рожковська).

Один з актуальних напрямів роботи кафедри у структурі Науково-дослідного інституту нових медичних технологій і проблемних захворювань — вивчення механізмів патогенезу, удосконалення методів діагностики та лікування захворювань репродуктивної системи людини; взаємодії основних регуляторних систем організму в онкогенезі, у тому числі генетики онтогенезу (доктор медичних наук, професор Н. М. Рожковська, кандидати медичних наук Ю. С. Мозговий, О. В. Іванова, В. В. Бубнов).

З 1995 року під керівництвом професора В. М. Запорожана кафедра стала провідною установою в реалізації регіональної програми «Планування сім'ї і контрацептивне здоров'я», яка виконувалася спільно з Агентством міжнародного розвитку США.

Співробітники кафедри брали активну участь у виконанні Національної програми «Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ», мета якої полягала у запобіганні передачі ВІЛ від матері до дитини (кандидат медичних наук, доцент С. П. Посохова).

Розробки кафедри з питань ендоскопічної діагностики і хірургії, лікування менопаузаль-

В. М. Запорожан — дійсний член Академії медичних наук України. 2000 рік

них розладів набули світового визначення (професори В. М. Запорожан, І. З. Гладчук, кандидати медичних наук Т. О. Єрмоленко, К. П. Тумасян, В. В. Беспоясна).

Акушери-гінекологи одеської школи працювали над проєктом комплексної програми «Вплив несприятливих факторів на здоров'я людини та їх корекція з метою збереження генофонду України», який був затверджений АМН України й узгоджений як державна національна програма.

З 2003 року виконувалася НДР «Дослідження впливу агресивних факторів зовнішнього середовища на репродуктивне здоров'я жінок та розробка методів і способів збереження репродуктивного здоров'я жінок, які працюють у цих умовах».

До програми підготовки лікарів-інтернів введено циклові програми з питань планування сім'ї, курс тренінгів «Запобігання передачі ВІЛ від матері до дитини», частина проєкту виконувалася з дитячим фондом ООН ЮНІСЕФ. Активно виконувалася Національна програма «Профілактика захворювань жіночих статевих органів після

штучного переривання вагітності» (1992). Значних успіхів досягнуто у питаннях онкогінекології. Проводили вивчення цитогенетичних, молекулярних, імунних методів онтогенезу органів репродуктивної системи. З 2004 року розроблялася тема НДР «Молекулярно-генетичні та екологічно залежні механізми розвитку пухлин репродуктивної системи: шляхи удосконалення діагностики, лікування і профілактики».

Науковці Одеського державного медичного університету під керівництвом академіка АМН (з 2010 року НАМН) України В. М. Запорожана досягли значних успіхів у дослідженні ембріональних стовбурових клітин. Почато клінічне застосування клітинної терапії: трансплантація стовбурових клітин або їхніх похідних. За деякими напрямками проводилися клінічні випробування. Написана перша в Україні фундаментальна монографія з біології стовбурових клітин та їхнього застосування в медицині на основі молекулярно-генетичних механізмів, що активізують диференціацію стовбурових клітин. Наведено приклади досягнення клінічної медицини щодо використання стовбурових клітин при захворюваннях ЦНС, серця, підшлункової залози, печінки, нирок.

Результати наукових досліджень лягли в основу докторських і кандидатських дисертацій, виконаних під керівництвом В. М. Запорожана, серед них:

- Н. М. Нізова «Проблеми дослідження гестозів другої половини вагітності, ускладнених цукровим діабетом (патогенез, клініка, терапія та особливості ведення вагітності)» (1994);
- В. П. Міщенко «Плацентарна недостатність в умовах сучасної екологічної ситуації (діагностика, профілактика та лікування)» (1998);
- Н. М. Рожковська «Перинатальна охорона плода при синдромі хронічної плацентарної недостатності» (1999);
- І. З. Гладчук «Оперативна ендоскопія в комплексному лікуванні жіночого безпліддя» (1999).

Академік В. М. Запорожан в Одесі сформував самостійну наукову школу.

Під керівництвом В. М. Запорожана написано і захищено 33 докторських і понад 74 кандидатських дисертацій.

Його перу належать понад 53 монографії, 35 підручників і навчальних посібників, більше 700 наукових праць.

В. М. Запорожан є заслуженим винахідником України, автором 107 винаходів, 4 патентів.

Академік В. М. Запорожан — талановитий організатор вищої медичної школи, один з ініціаторів реформування системи охорони здоров'я та системи підготовки лікарів.

За ініціативи ректора В. М. Запорожана вперше у країні започатковано навчання іноземних громадян англійською та французькою мовами, що сприяло подальшому зростанню міжнародного авторитету України.

Валерій Миколайович створив першу в країні Університетську клініку, завдання якої полягає не тільки у підготовці висококваліфікованих медичних кадрів, а й наданні високотехнологічної медичної допомоги населенню Південного регіону України.

Професор В. М. Запорожан проводить плідну медико-просвітницьку роботу. Він є засновником і головним редактором наукових журналів, ліцензованих ДАК України. Протягом кількох років Валерій Миколайович вів телепередачу «Медичний меридіан з Валерієм Запорожаном» на 1-му Національному та регіональному телеканалі.

Коротко про головне

В. М. Запорожан народився другого березня 1947 року в місті Ізмаїлі Одеської області.

- 1965–1971 роки — навчався в Одеському медичному інституті ім. М. І. Пирогова, нині це Одеський національний медичний університет.

- 1994 рік — обраний ректором Одеського державного медичного університету.

- 1997–2011 роки — член-кореспондент (1999), дійсний член, академік (2000), член Президії (2002), віце-президент (2011) Національної академії медичних наук України.

- 1998 рік — вперше в Україні ініціював і розпочав підготовку фахівців за спеціальністю «Сімейна медицина». Призначений Радником Національної комісії з радіаційного захисту населення України при Верховній Раді України.

- 2001 рік — присуджено премію ім. Р. Є. Кавецького Національної академії наук України за цикл робіт «Нові підходи і технології в діагностиці та лікуванні онкологічних захворювань».

- 2002 рік — створив першу в Україні Університетську клініку.

- 2004 рік — обґрунтував і розпочав новий етап історичного розвитку біоетики — Нооетики.

- 2007 рік — обґрунтував новий напрям медицини — генетичну медицину.

- 2009 рік — отримав звання «Почесний громадянин м. Одеси».

- 2010 рік — обраний віце-президентом Всесвітньої асоціації лікарів-ендоскопістів.

- 2011 рік — обраний президентом Асоціації акушерів-гінекологів України.

- 2011 рік — призначений головою Комітету з біоетики Національної академії медичних наук України.

- 2012 рік — створив перший в Україні Науково-інноваційний центр практичної підготовки лікаря (симуляційний центр).

- 2014 рік — призначений головою Вченої ради МОЗ України.

- 2018–2020 роки — голова Вченої ради ОНМедУ.

- 2020 рік — вдруге обраний ректором ОНМедУ.

За значний особистий внесок у розвиток медичної науки, підготовку висококваліфікованих кадрів для системи охорони здоров'я нагороджений урядовими нагородами. Повний кавалер ордена «За заслуги» (1997, 2000, 2006), нагороджений орденом Миколи Чудотворця «За примноження добра на Землі» (1998), у 2000 році — орденом «Слава на вірність Вітчизні» III ступеня, почесними грамотами Верховної Ради і Кабінету Міністрів України (2007).

Валерій Миколайович Запорожан займає активну громадянську позицію. Його міжнародна діяльність примножує авторитет України в науковій та соціальній сферах.

Член Європейської спілки гінекологів-онкологів, Американської асоціації гінекологів-лапароскопістів, почесний професор 16 закордонних університетів, Віце-президент Всесвітньої асоціації ендоскопічних хірургів, член Європейського парламенту з біоетики, редакційних рад багатьох наукових журналів України.

В 1997 році став лауреатом Державної премії України за цикл робіт «Врожденная наследственная патология детей Украины: диагностика и лечение».

Основні видання з творчої скарбниці

- В. Н. Запорожан, В. В. Грубник и др. «Лазеры в гинекологии» (1998)

- В. Н. Запорожан, В. В. Грубник «Видеоскопические операции в гинекологии и хирургии» (1999)

- В. М. Запорожан «Акушерство і гінекологія» (2000)

- В. М. Запорожан, В. П. Міщенко «Антропологено залежні стани в акушерстві та перинатології» (2001)
- В. М. Запорожан, М. Р. Цегельський «Гінекологічна патологія. Атлас» (2002)
- В. М. Запорожан, В. П. Міщенко «Біля витоків життя» (2002)
- В. Н. Запорожан, Н. Л. Аряев «ВИЧ-інфекція и СПИД» (2003)
- В. Н. Запорожан, Ю. И. Бажора «Стволовые клетки» (2004)
- В. М. Запорожан, В. П. Пішак, О. П. Пересунько «Генетика пухлин жіночих репродуктивних органів» (2004)
- В. Н. Запорожан, И. Л. Бабий, Е. Д. Телющенко «Гармоничное питание матери, плода и ребенка» (2004)
- В. М. Запорожан, В. П. Міщенко «Акушерська патологія. Атлас» (2005)
- В. М. Запорожан, М. Р. Цегельський, Н. М. Рожковська «Акушерство і гінекологія для післядипломної освіти» (2005)

- В. М. Запорожан «Оперативна гінекологія» (2006)
- V. M. Zaporozhan, V. P. Mischenko “Obstetrics and Gynaecology” in 2 Books Book 1 Obstetrics (2007)
- V. M. Zaporozhan, V. P. Mischenko “Obstetrics and Gynaecology” in 2 Books Book 2 Gynaecology (2007).

Великим святом колективу, лікарів міста було святкування 100-ї річниці (2002 рік) з дня організації кафедри акушерства та гінекології. Це було свято однодумців, колег, друзів. Теплі спогади про життя колективу, творчу працю протягом багатьох років, плани на майбутнє...

Сьогодні Валерій Миколайович Запорожан — ректор Одеського національного медичного університету, професор кафедри акушерства та гінекології, активний керманіч і учасник навчально-виховного процесу у цьому закладі вищої освіти, якому він присвятив понад 50 років свого життя.

Нова доба, нові перспективи. Професор І. З. Гладчук

**Медицина — це мистецтво, що потребує для
свого удосконалення любові та практики.**

Парацельс

З 2015 року кафедрою акушерства та гінекології № 1 завідує доктор медичних наук, професор Ігор Зіновійович Гладчук.

Закінчив Тернопільський медичний інститут у 1986 році. З 1986 по 1992 рік працював акушером-гінекологом ЦРЛ Кременецького району Тернопільської області. У 1990 році вступив до клінічної ординатури на кафедрі акушерства та гінекології № 1 Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова. З 1992 року — асистент кафедри акушерства та гінекології № 1.

У 1992 році захистив кандидатську дисертацію «Комплексное с иммуномодулирующими факторами лечение больных с гиперпластическими процессами эндометрия и миометрия и его влияние на функциональное состояние печени».

Доцент кафедри акушерства та гінекології № 1 з 1995 року, з 2000-го — професор.

Захистив докторську дисертацію «Оперативна ендоскопія в комплексному лікуванні жіночого безпліддя» (1999).

З 2016 по 2020 рік очолював кафедру акушерства та гінекології № 1.

У 2020 році у зв'язку з реорганізацією в ОНМедУ об'єднано кафедру акушерства та гінекології № 1 з кафедрою акушерства та гінекології № 2, очолив кафедру акушерства та гінекології доктор медичних наук, професор І. З. Гладчук.

У 2021 році професор І. З. Гладчук очолив гінекологічну клініку Багатопрофільного медичного центру ОНМедУ, якою керує і сьогодні.

І. З. Гладчук є активним громадським діячем.

З 1993 року — секретар Української асоціації лікарів з гінекологічної ендоскопії; з 1998 року і

по теперішній час — секретар гінекологічної секції Української асоціації лікарів з малоінвазивних ендоскопічних і лазерних технологій; голова організаційного комітету I–VII Всеукраїнських конференцій з участю міжнародних експертів з ендоскопічної та інноваційної хірургії в гінекології.

З 2010 року є членом Європейського товариства гінекологічної ендоскопії Європейського товариства онкогінекологів; з 2015 року — почесний член Польського товариства гінекологів; з 2016 року — член президії ГО «Асоціація акушерів-гінекологів України».

У 2017 році І. З. Гладчука обрано почесним членом товариства репродуктологів Угорщини.

У серпні 2009 року Ігор Зіновійович нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.

Стаж роботи на кафедрах медичного університету — 29 років, стаж лікарської діяльності — 35 років.

Автор 193 наукових публікацій, 5 монографій та 25 патентів на винахід.

Співробітники кафедри щороку організують і успішно проводять науково-практичні конференції з актуальних питань гінекології, акушерства, науково-практичні конференції з міжнародною участю з проблем ендометріозу, онкогінекології. У 2021 році проведено конференцію «Експансивна гінекологічна хірургія: ендометріоз, пролапс, рак та інше». Щороку кафедру відвідують провідні фахівці з акушерства та

гінекології з різних країн світу. Обмін досвідом сприяє розвитку науки і практики. Співробітники кафедри пишаються досягненнями своїх колег-гінекологів. Унікальні за технікою виконання оперативні втручання при гінекологічній патології — це приклад досконалості в умінні надавати хірургічну допомогу, крок уперед гінекологічної науки та практики.

Основним напрямом наукової роботи кафедри є виконання теми «Вдосконалення методів профілактики, діагностики та лікування захворювань репродуктивної системи жінки із застосуванням новітніх медичних та молекулярно-генетичних технологій» під керівництвом професора І. З. Гладчука.

Проводиться чимала робота на ниві міжнародного співробітництва. Передбачено гранти, проекти, проведення спільних наукових форумів, конференцій. Складено договір про співпрацю з Гейдельбургським університетом (Німеччина). Заплановано участь у закордонних наукових форумах, конференціях.

Співробітниками кафедри здійснюється активна видавнича діяльність, як-от: монографії, підручники, інформаційні листи, атласи, методичні рекомендації, статті, тези тощо. Розроблені та отримані патенти, нововведення, що сприяє вдосконаленню надання медичної допомоги лікарями лікувальних закладів.

На кафедрі створений і акредитований Європейською лігою ендометріозу Науковий і клінічний центр ендометріозу найвищого (III) рівня акредитації.

Співробітники кафедри виконують шефську роботу в лікувальних закладах області, відвідують районні лікарні з метою проведення науково-практичних конференцій, надання

консультативної та лікувальної допомоги, що має неоціненне практичне значення для мешканців сіл.

Сьогодні на кафедрі акушерства та гінекології ОНМедУ працюють викладачі — доктори, кандидати медичних наук, більшість з яких є вихованцями наукової школи академіка НАМН України В. М. Запорожана і захистили дисертаційні роботи в спеціалізованій раді нашого університету під його керівництвом.

Професори: І. З. Гладчук, академік НАМН України В. М. Запорожан, А. Г. Волянська, В. Ф. Нагорна, Н. М. Рожковська, В. Г. Марічерета, В. П. Міщенко, С. П. Посохова, М. Ю. Голубенко, Т. Я. Москаленко, О. М. Носенко, І. А. Анчева, М. В. Шаповал, О. Г. Андрієвський, Т. О. Єрмоленко, В. В. Артьоменко, Г. С. Манасова, І. В. Шпак, М. Б. Запорожченко, О. Я. Назаренко, С. М. Корнієнко.

Доценти: Г. Л. Лавриненко, Т. І. Пермінова, О. М. Павловська, Г. Б. Щербина, Г. В. Шитова, Л. А. Товштейн, В. В. Дерішов, З. В. Чумак, В. Л. Кожаків, О. М. Степановічус, Т. А. Лунько, О. П. Рогачевський, Н. М. Каштальян, О. Б. Задорожна, М. І. Щурко, О. М. Крупник, К. О. Ніточко, Н. М. Настрада, В. М. Малюк, Н. Г. Кузева, Т. М. Адамовська, С. В. Дерішов, Г. В. Кожухар, Л. В. Мніх, О. М. Надворна, Т. П. Шаблій.

Асистенти: І. Л. Головатюк-Юзефпольська, Ж. О. Краснова, Д. Ю. Парубіна, К. В. Ходорчук, О. В. Жовтенко, Ю. В. Онищенко, І. В. Антоненко, К. В. Латій, Д. О. Григурко, Д. М. Щурко, С. В. Ніколаєва, Д. М. Железов, О. О. Садовнича, О. П. Борцова, Е. А. Панчук, А. А. Гриценко, К. П. Тумасян, Л. І. Берлінська, Н. А. Бикова, О. Ю. Кучеренко, Л. М. Попова, А. П. Тарновська, О. І. Шевченко.

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ

кафедри акушерства та гінекології

SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL

STAFF OF

the Department of Obstetrics and Gynecology

В. Ф. НАГОРНА
професор
V. F. NAHORNA
professor

О. М. НОСЕНКО
професор
O. M. NOSENKO
professor

С. П. ПОСОХОВА
професор
S. P. POSOKHOVA
professor

Н. М. РОЖКОВСЬКА
професор
N. M. ROZHKOVSKA
professor

М. В. ШАПОВАЛ
професор
M. V. SHAPOVAL
professor

М. Ю. ГОЛУБЕНКО
професор
M. Yu. HOLUBENKO
professor

М. Б. ЗАПОРОЖЧЕНКО
професор
M. B. ZAPOROZHCHENKO
professor

Т. Я. МОСКАЛЕНКО
професор
T. Ya. MOSKALENKO
professor

О. Я. НАЗАРЕНКО
професор
O. Ya. NAZARENKO
professor

О. Б. ЗАДОРОЖНА
доцент
O. B. ZADOROZHNA
docent

Т. М. АДАМОВСЬКА
доцент
T. M. ADAMOVSKA
docent

В. В. ДЕРІШОВ
доцент
V. V. DERISHOV
docent

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ

кафедри акушерства та гінекології

С. В. ДЕРІШОВ
доцент
S. V. DERISHOV
docent

Н. М. КАШТАЛЬЯН
доцент
N. M. KASHTALIAN
docent

В. Л. КОЖАКОВ
доцент
V. L. KOZHAKOV
docent

Г. В. КОЖУХАР
доцент
H. V. KOZHUKHAR
docent

Н. Г. КУЗЄВА
доцент
N. H. KUZIEVA
docent

Г. Л. ЛАВРИНЕНКО
доцент
H. L. LAVRYNENKO
docent

О. М. КРУПНИК
доцент
O. M. KRUPNYK
docent

В. М. МАЛЮК
доцент
V. M. MALIUK
docent

Л. В. МНІХ
доцент
L. V. MNIKH
docent

О. М. НАДВОРНА
доцент
O. M. NADVORNA
docent

К. О. НІТОЧКО
доцент
K. O. NITOSCHKO
docent

О. М. ПАВЛОВСЬКА
доцент
O. M. PAVLOVSKA
docent

SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL

STAFF OF

the Department of Obstetrics and Gynecology

Т. І. ПЕРМІНОВА
доцент
T. I. PERMINOVA
docent

О. М. СТЕПАНОВІЧУС
доцент
O. M. STEPANOVICHUS
docent

З. В. ЧУМАК
доцент
Z. V. CHUMAK
docent

Т. П. ШАБЛІЙ
доцент
T. P. SHABLIY
docent

Г. В. ШИТОВА
доцент
H. V. SHYTOVA
docent

Г. Б. ЩЕРБИНА
доцент
H. V. SHCHERBYNA
docent

М. І. ЩУРКО
доцент
M. I. SHCHURKO
docent

К. В. ЛАТІЙ
доцент
K. V. LATIY
docent

Л. А. ТОВШТЕЙН
доцент
L. A. TOVSHEIN
docent

О. П. РОГАЧЕВСЬКИЙ
доцент
O. P. RONACHEVSKYI
docent

Н. М. НАСТРАДИНА
доцент
N. M. NASTRADINA
docent

І. В. АНТОНЕНКО
асистент
I. V. ANTONENKO
assistant

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ

кафедри акушерства та гінекології

Л. І. БЕРЛІНСЬКА
асистент
L. I. BERLINSKA
assistant

Н. А. БИКОВА
асистент
N. A. VUKOVA
assistant

Д. О. ГРИГУРКО
асистент
D. O. HRYHURKO
assistant

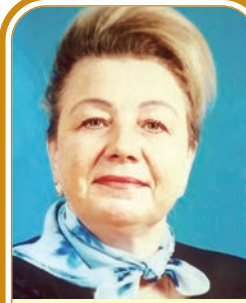
А. А. ГРИЦЕНКО
асистент
A. A. HRYTSENKO
assistant

О. В. ЖОВТЕНКО
асистент
O. V. ZHOVTENKO
assistant

О. Ю. КУЧЕРЕНКО
асистент
O. Yu. KUCHERENKO
assistant

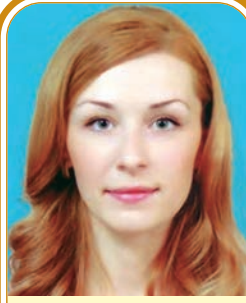
Ж. О. КРАСНОВА
асистент
Zh. O. KRASNOVA
assistant

Т. А. ЛУНЬКО
асистент
T. A. LUNKO
assistant

Ю. В. ОНИЩЕНКО
асистент
Yu. V. ONYSHCHENKO
assistant

Е. А. ПАНЧУК
асистент
E. A. PANCHUK
assistant

Д. Ю. ПАРУБІНА
асистент
D. Yu. PARUBINA
assistant

Л. М. ПОПОВА
асистент
L. M. POPOVA
assistant

SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL

STAFF OF

the Department of Obstetrics and Gynecology

О. О. САДОВНИЧА
асистент
O. O. SADOVNYCHA
assistant

А. П. ТАРНОВСЬКА
асистент
A. P. TARNOVSKA
assistant

К. П. ТУМАСЯН
асистент
K. P. TUMASIAN
assistant

О. І. ШЕВЧЕНКО
асистент
O. I. SHEVCHENKO
assistant

Д. М. ЩУРКО
асистент
D. M. SHCHURKO
assistant

О. П. БОРЩОВА
асистент
O. P. BORSHCHOVA
assistant

І. Л. ГОЛОВАТЮК-ЮЗЕФПОЛЬСКА
асистент
I. L. HOLOVATYUK-YUZEFPOLSKA
assistant

Д. М. ЖЕЛЕЗОВ
асистент
D. M. ZHELEZOV
assistant

Г. Ю. КУШНИР
асистент
H. Yu. KUSHNYR
assistant

К. В. ХОДОРЧУК
асистент
K. V. KHODORCHUK
assistant

С. В. НІКОЛАЄВА
асистент
S. V. NIKOLAIEVA
assistant

На міжнародному рівні співпраці

Знайди мету, ресурси знайдуться.

Магатма Танді

Співробітники кафедри акушерства та гінекології постійно беруть участь у виконанні міжнародних програм, угод, проєктів тощо. Форма участі різна — патенти, статті, конференції та багато іншого.

Протягом шести років (2017–2022) існує договір і продовжується міжнародне співробітництво з Гейдельберзьким університетом (Німеччина). Тема спільної наукової розробки: «Дослідження епігенетичних механізмів раку молочної залози та ендометрія». Відповідальний виконавець і координатор — професор В. Г. Марічерда.

Створено науково-клінічний центр ендометріозу IV рівня акредитації у 2020–2021 роках.

Завершено виконання клінічного дослідження МК-7264-034 «Рандомізоване, подвійне сліпе, плацебо-контрольоване, з підтвердженням концепції, клінічне дослідження 2-ї фази для оцінки ефективності та безпеки препарату МК-7264 у жінок з пов'язаними із ендометріозом хворобами середньої та високої інтенсивності». Країна спільно-

го виконання — США. Керівник дослідження — Голова регіонального Клінічного та наукового центру ендометріозу в рамках Європейської ліги ендометріозу. Результати дослідження довели ефективність нового препарату для лікування тазового болю при ендометріозі, сприяли стандартизації нових методів діагностики та лікування жінок, хворих на ендометріоз, покращенню репродуктивного здоров'я.

Високорезультативним є закінчене клінічне дослідження 16-ОВЕ2109-009 «Багатоцентрове, рандомізоване, подвійне сліпе, плацебо-контрольоване дослідження 3-ї фази з оцінки ефективності та безпечності щоденного перорального прийому препарату ОВЕ2109 як монотерапії та в комбінації з терапією прикриття у веденні жінок в передменопаузі з важкою менструальною кровотечею, що пов'язана з міомою матки». Країна спільного виконання — США. Доведено ефективність нового препарату для лікування аномальних маткових кровотеч у жінок з міомою матки.

Учасники конгресу
«Контраверсії
в акушерстві, гінекології
та репродуктології»
Н. М. Рожковська,
В. І. Гладчук, С. П. Посохова,
І. З. Гладчук, В. П. Міщенко.
Відень, Австрія

Співробітники кафедри акушерства та гінекології беруть активну участь у роботі організаційних комітетів та модераторів науково-практичних конференцій з міжнародною участю.

Отримані й реалізовані міжнародні наукові, освітні та тревел-гранти. Кафедра є активним учасником грантової програми Еразмус плюс “Multilevel Local, Nation- and Regionwide Education and Training in Climate Services, Climate Change Adaptation and Mitigation” («Багаторівнева місцева, загальнонаціональна та регіональна освіта та підготовка кадрів у галузі кліматичного обслуговування, адаптації до зміни кліма-

ту та пом'якшення його наслідків») — 619285-EPP-1-2020-1-FI-EPPKA2-SVNE-JP.

Виконується програма «Багаторівнева освіта та професійне навчання з питань кліматичних послуг, адаптації до змін клімату та їх пом'якшення в локальному, національному та регіональному масштабах» спільно з Університетом Гельсінкі (Фінляндія) (15.11.2020–14.11.2023 рр.).

Співробітники кафедри беруть участь у заходах, що організовані за кордоном, з метою ділових зустрічей, виступу на конгресах, конференціях, симпозіумах різної форми участі — очна,

26-й Європейський конгрес EBCOG. Викладачі ОНМедУ в складі української делегації: професор В. Г. Марічереда, президент EBCOG, професор Д. Нізард, професор А. В. Бойчук, академік В. М. Запорожан, професор С. П. Посохова, професор Г. С. Манасова, професор Н. М. Рожковська, професор І. З. Гладчук, професор А. Г. Волянська, асистент О. В. Жовтенко. Париж, 2018 рік

З'їзд акушерів-гінекологів з міжнародною участю. 2021 рік

онлайн, публікація тез, стендова доповідь тощо, наприклад:

- 1st International Adamed conference on World Medicine in Daily Practice (Польща, Варшава, 3–4 грудня 2020 року)

- Pre-implantation. Genetic Testing (PGT): “The Fetal Medicine foundation on-line course in Fetal medicine on” (31.01.2021 року)

- European association fperinatal medicine (EAPM): Intrapartum care (09.02.2021 року)

- Ultrasound duringanda fter labor (14.02.2021 року)

- XXVII European Congressof Perinatal Medicine: “Aclinical caseo famul tiplepregnancy byusing IVF inawomen withanomalieso fthedevelopment ogthehenitourinary organs” (Лісабон, Португалія, 14–17 липня 2021 року)

- 3-rd World Congress Maternal Fetal Neonatal Medicine (MFNM) (Венеція, Італія, 25–27 березня 2021 року)

Співробітники кафедри відвідують міжнародні заходи на території України з метою ділових зустрічей або виступу на конгресах, конференціях, симпозиумах. Серед них Всеукраїнська конференція з міжнародною участю, присвячена пам'яті професора О. О. Зелінського (Одеса, квітень 2021 року), «Освіта і здоров'я» (Суми, 15–16 квітня 2021 року), «Ендометріоз, генітальний пролапс, гінекологічний рак» (Одеса, 18–19 червня 2021 року), Третій Національний форум імунологів, мікробіологів та спеціалістів з клінічної медицини, присвячений 135-річчю ДУ «Інститут мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова НАМН України» (за участі міжнародних спеціалістів)

Ювілейна конференція до 120-річчя кафедри акушерства та гінекології

Зміцнюємо міжнародну співпрацю.
Професор В. П. Міщенко і професор
Хоссам Хамді Чанктлор, Guide Medical
University

(Харків, 20–21 травня 2021 року), Міжнародний медичний онлайн-конгрес «Сучасні аспекти збереження та відновлення здоров'я жінки» (Вінниця, 6–7 травня 2021 року), «Актуальні питання сучасного акушерства» (Тернопіль, 8–9 квітня 2021 року), III Ізраїльсько-український симпозиум «Інтенсивна терапія та анестезіологічне забезпечення в акушерстві, гінекології» (Київ, 13 листопада 2020 року) та інші.

Кафедрою акушерства та гінекології і НВК ІТНІБО проведено в рамках “Discussion club, communication without limits” в онлайн-формі “Family planning” за участі іноземних і вітчизняних студентів (база – лекційна аудиторія кафедри акушерства та гінекології Багатопрофільного медичного центру ОНМедУ, вул. Пастера, 9) з трансляцією в онлайн-режимі на базі платформи Microsoft Teams (15 вересня 2021 року).

Триває робота в рамках Дискусійного клубу «Спілкування без обмежень» в онлайн-режимі «Планування сім'ї» за участі іноземних і вітчизняних студентів (база – лекційна аудиторія кафедри акушерства та гінекології Багатопрофільного медичного центру ОНМедУ, вул. Пастера, 9) з трансляцією в онлайн-режимі на базі платформи Microsoft Teams (5 вересня 2021 року).

Багато викладачів кафедри пройшли стажування, підвищення кваліфікації в іноземних за-

кладах або на підприємствах і представництвах в Україні:

- в Університеті Collegium Civitas (Варшава, Польща) на тему “Internationalization of Higher Education. Organization of the educational process and innovative teaching methods in higher education institutions in Poland” (23 червня–15 липня 2020 року);

- у Malopolska School of Public Administration University of Economics на тему “New and innovative teaching methods” за фахом International postgraduate practical internship (Краків, Польща, 04–29 травня 2020 року);

- в Університеті Гельсінкі на тему «Багаторівнева освіта та професійне навчання з питань кліматичних послуг, адаптації до змін клімату та їх пом'якшення в локальному, національному та регіональному масштабах», тренінг (онлайн за проектом Erasmus + Climed з Компетентнісного підходу до розробки навчальної програми для кліматичної освіти) (19 квітня–12 травня 2021 року);

- у міжнародному післядипломному практичному стажуванні «Нові та інноваційні методи навчання», організованому Малопольською школою державного управління Університету економіки в Кракові (Краків, Польща, 01–26 березня 2021 року);

- у післядипломному міжнародному стажуванні «Міжнародні проекти: написання, аплікування, управління та звітність» (Лодзь, Польща, серпень-жовтень 2020 року);

- Participated in the mobility within the project “CEASC – CENTRAL EUROPEAN ACADEMY STUDIES AND CERTIFICATIONS” in the academic year 2020/2021, from 29.08.2020 to 06.10.2020 in Theological Institute TF Catholic University in Ruzomberok, in Spisska Kapitula – Spisske Podhradie.

Співробітниками кафедри прочитані лекції, зроблені доповіді у рамках міжнародних заходів на таких форумах:

- 4th World Congress on Womens Health and Midwifery, webinar “The rate of complications in the copper intrauterine device use among HIV positive women with postpartum inserting” Gynecology and Reproductive Endocrinology. April 23, 2021 ISSN: 2591-7994;

- Всеукраїнській міждисциплінарній науково-практичній конференції з міжнародною участю «УМСА – Століття інноваційних напрямків та наукових досягнень (до 100-річчя заснування УМСА)» (2021 рік).

Міжнародний конгрес акушерів-гінекологів FIGO, м. Рим. Професори В. П. Міщенко, В- Lynch, С. П. Посохова

Розпочаті та тривають клінічні дослідження, які проводить кафедра:

- «Вдосконалення методів профілактики, діагностики та лікування репродуктивної системи жінок із застосуванням новітніх медичних та молекулярно-генетичних технологій», керівник – професор І. З. Гладчук;
- «Дослідження епігенетичних механізмів раку молочної залози та ендометрія», керівник – професор В. Г. Марічереда (співробітництво з Гейдельберзьким університетом, Німеччина).

Співробітники кафедри є членами редколегій, рецензентами закордонних видань, публікують наукові статті в іноземних виданнях, які входять до баз Scopus та Web of Science.

У міжнародній роботі кафедри активну участь беруть студенти, аспіранти, лікарі-інтерни. Вони є учасниками конференцій, проходять стажування, закордонну практику тощо, нагороджені дипломами різних ступенів.

Плідна міжнародна співпраця науковців кафедри акушерства та гінекології сприяє вдосконаленню роботи, підвищенню рівня науково-педагогічного процесу.

Співробітники клініки беруть участь у роботі численних національних і світових конгресів з акушерства і гінекології, більше 40 міжнародних конференцій, симпозіумів, з'їздів акушерів-гінекологів України, інших країн як організатори, доповідачі, слухачі, модератори.

Щороку традиційні регіональні конференції з залученням провідних фахівців акушерів-гінекологів, анестезіологів проводять з ініціативи Одеського відділення Асоціації акушерів-гінекологів і кафедри акушерства та гінекології. На

цих форумах науковці діляться новинами науки і практичними досягненнями, інноваційними методиками, планують подальшу роботу професорсько-викладацького складу, визначають нові напрями наукових досліджень.

Міжнародна діяльність колективу кафедри протягом багатьох років полягала не лише в публікації результатів досліджень, що проводилися, в іноземних науково-практичних журналах, а й безпосередній участі співробітників у міжнародних форумах як слухачів, доповідачів, що є однією з умов якісної безперервної післядипломної освіти.

Сьогодні професорсько-викладацький склад кафедри продовжує традиції видатних попередників. Триває активний пошук нових методів діагностики, профілактики і лікування, розв'язання актуальних проблем сучасної акушерсько-гінекологічної науки і практики в галузі перинатології та репродуктології, подальше вивчення питань клімактеричного періоду тощо. Зокрема, активно вивчаються значення ПЛР у діагностиці вірусних і бактеріальних захворювань, способи динамічної дистанційної теплотетрії, можливості моніторингу стану плода і новонародженого, методи діагностики і лікування дисфункції плаценти та інших патологічних станів, можливості профілактики ускладнень гестаційного процесу на етапі прегравідарної підготовки і багато іншого.

Відповідно до нових вимог сьогодення, у науковців кафедри акушерства та гінекології з'явилася можливість ділитися досвідом і удосконалювати науково-педагогічні навички в країнах Європейського Союзу.

Перші кроки до вершин медичної науки і практики

Вчитися все життя для користі суспільства — таке покликання лікаря.

О. О. Остроумов

*Студентський науковий гурток
кафедри акушерства та гінекології
Одеського національного медичного
університету*

Уже багато років на кафедрі акушерства та гінекології працює студентський науковий гурток, який сприяє розвитку наукового потенціалу та клінічного мислення у творчої молоді.

За роки існування студентського наукового гуртка кафедри акушерства та гінекології його керівниками були кандидат медичних наук, доцент Галина Терентіївна Хмиз, доктор медичних наук, професор Олександр Олексійович Зелінський, доктор медичних наук, професор Вікторія Федорівна Нагорна.

Понад 25 років цим науковим гуртком кафедри керувала доктор медичних наук, доцент Олена Борисівна Задорожна.

З 2015 року функцію керівництва студентським науковим гуртком кафедри виконує кандидат медичних наук, асистент Олена Олександрівна Садовнича.

За час функціонування гуртка концепція проведення зустрічей змінювалась із розвитком інформаційних технологій. Сьогодні гурток має кілька форматів зустрічей: конференції, засідання «Круглого стола», колаборація з науковими гуртками інших кафедр, проведення майстер-класів тощо.

Одним із новаторських підходів у роботі студентського наукового товариства ОНМедУ є створення у 2017 році Дискусійного клубу за ініціативи кафедри акушерства та гінекології.

Метою створення Клубу стало бажання надати платформу для комунікації студентів ОНМедУ

різного рівня володіння англійською мовою. Учасники мають можливість обговорювати цікаві клінічні кейси та підготувати себе до роботи в специфічних умовах, що можуть виникнути у них під час подальшої лікарської практики. Усі кейси моделюються лікарями-практиками та моделюються викладацько-професорським складом.

Оволодіння іноземними мовами на рівні вільного спілкування посідає провідну позицію у стратегії інтеграції українських студентів-медиків і молодих вчених у міжнародну наукову спільноту.

Здатність брати участь у дискусії, формулювати та відстоювати власну точку зору з використанням сучасної міжнародної медичної термінології сприяє підвищенню комунікативних навичок у майбутніх лікарів.

Можливість вільного спілкування з проблемних питань дуже сподобалася студентській спільноті та створила підстави для залучення нових кафедр, університетів, доповнення засідань новітніми технологіями навчання.

Сьогодні Дискусійний клуб – спільний щомісячний проєкт кафедри акушерства та гінекології й Навчально-виробничого комплексу інноваційних технологій навчання, інформатизації, безперервної освіти та внутрішнього моніторингу якості освіти.

Головними засадами Дискусійного клубу є:

- дві форми участі: очна та дистанційна (на базі Університетської платформи Microsoft Teams);
- доброзичлива атмосфера;
- експертна підтримка професорсько-викладацького складу (експерти не для «присутності», а доповіді з теми заходу спікери з багатим досвідом);
- лише актуальна та доказова інформація під час заходів;
- загальна врівноваженість і коректність заходу (незважаючи на поділ на умовних «експер-

Засідання Дискусійного клубу.
Студенти міжнародного та медичного факультетів. 2020 рік

тів» і «слухачів», усі учасники беруть активну участь на рівних правах і засадах);

- багаторівнева структура заходу: доповіді, дискусії з модерацією експертами, клінічні кейси;
- робота зі «стандартизованими пацієнтами» із команди НВК ІТНІБО в рамках відпрацювання кейсів та протоколу сповіщення поганих новин;
- навчання студентів веденню «складних» пацієнтів за протоколом SPIKES;
- активна пандисциплінарна взаємодія: серед регулярних учасників – кафедри акушерства та гінекології, внутрішньої медицини № 3 та № 4, педіатрії № 1, реабілітації;
- міжуніверситетська та міжнародна взаємодія (залучення до дистанційної роботи представників університетів України, Європейського Союзу тощо);
- проведення аудіо- та відеофіксації для можливості перегляду засідань у зручний час.

Традиційно учасники студентського наукового гуртка беруть участь у щорічній науково-практичній конференції з міжнародною участю «Сучасні теоретичні та практичні аспекти клінічної медицини». Так, у 2020/2021 навчальному році у збірці наукових праць і конференцій було опубліковано 13 наукових робіт. Дипломами I та II ступенів були відмічені роботи багатьох студентів.

- **Дипломом I ступеня нагороджені студенти:** Фам Нгок Фіонг Ян, МФ1, 6-й курс, 6-та група, Ле Тхі Куїнь Ань МФ1, 6-й курс, 6-та група, Зіновій Ігорович Гладчук, лікар-інтерн 2-го року
- Ефективність реконструктивно-пластичних операцій при трубно-перитонеальному безплідді: порівняльний аналіз**

Наукові керівники: завідувач кафедри акушерства та гінекології, доктор медичних наук,

Програма та тези доповідей щорічної науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасні теоретичні та практичні аспекти клінічної медицини»

Студенти 6-го курсу
М. І. Луцик, А. І. Луцик, М. Євреїнова
з нагородами у міжнародній конференції
студентів та молодих вчених

Студенти 5-го курсу
міжнародного факультету ОНМедУ —
переможці міжнародної конференції,
Тернопіль

професор І. З. Гладчук, кандидат медичних наук, доцент кафедри акушерства та гінекології Г. В. Шитова.

• **Дипломом I ступеня нагороджений:**

Добровольський Андрій Леонідович, лікар-інтерн, кафедра акушерства та гінекології ОНМедУ

Ovarian cryoconservation in patients with reproductive plans, who will undergo radical gynecological surgery

Науковий керівник: кандидат медичних наук, доцент кафедри акушерства та гінекології В. Л. Кожаков

• **Дипломом I ступеня нагороджений:**

Добровольський Андрій Леонідович, лікар-інтерн, кафедра акушерства та гінекології ОНМедУ

Early stage diagnosis of ovarian cancer: in a search of a way (literature review)

Науковий керівник: кандидат медичних наук, доцент кафедри акушерства та гінекології В. Л. Кожаков

• **Дипломом II ступеня нагороджена:**

Тодорова Тетяна Петрівна, лікар-інтерн, кафедра акушерства та гінекології ОНМедУ

Стан мікробіоти піхви у вагітних з дисфункцією плаценти

Науковий керівник: доктор медичних наук, професор В. Г. Марічереда

Уже багато років члени студентського наукового гуртка кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ беруть участь і стають призерами Всеукраїнської олімпіади з акушерства та гінекології.

У 2015 році дипломом II ступеня була нагороджена студентка 5-го курсу Яна Мріюгло, а у

2018 році диплом III ступеня отримала студентка 5-го курсу Тетяна Тодорова.

Наші студенти беруть участь і перемагають у міжнародних наукових студентських конференціях.

• **Диплом II ступеня:**

Shah Aneri, Lovisa Карена, 4-й курс, міжнародний факультет

CIN in women with abnormal pap smear results

Науково-практична конференція з міжнародною участю «Сучасні теоретичні та практичні аспекти клінічної медицини», Одеський національний медичний університет, Одеса, 27–28 квітня 2017 року

• **Диплом I ступеня:**

Anna Rabos, Pravallika Saikan, 4-й курс, міжнародний факультет

Comparison of the diagnostics and treatment of endometriosis in India and Israel

Учасники Всеукраїнської олімпіади
з акушерства та гінекології,
м. Яремче, 2018 рік

Студент Андрій Добровольський демонструє комісії практичні навички на Всеукраїнській олімпіаді, Івано-Франківськ, 2018 рік

XXII Міжнародний медичний конгрес студентів та молодих вчених. Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України, Тернопіль, 23–25 квітня 2018 року

Головним моральним принципом співробітників кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету є поважне ставлення до студентів, що сприяє формуванню лікарської особистості, гідності,

вихованню гуманізму, активної громадянської позиції.

Робота студентського наукового гуртка кафедри, пропаганда безперервної післядипломної освіти лікарів-акушерів-гінекологів, дитячих гінекологів, гінекологів-ендокринологів є яскравим прикладом практичних зусиль співробітників у даному напрямі.

Студенти, що бажають поглиблено вивчати предмет, завжди мають можливість відвідувати елективні курси і брати участь у засіданнях студентського наукового гуртка кафедри. Отримані ними знання і практичні навички надалі служать стартом для професійного розвитку особистості, формування менталітету лікаря-акушера-гінеколога, клінічного мислення. Дослідна робота гуртка проводиться у позанавчальний час під керівництвом доктора медичних наук, професора В. В. Артьоменка.

У гуртківців є можливість розширення інтелектуального світогляду у галузі акушерства, гінекології та перинатології (вивчення сучасної літератури, підготовка реферативних повідомлень і прослуховування лекцій, відеокурсів дисципліни, застосування елементів дистанційного навчання); вони можуть займатися науковою діяльністю (виконання фрагмента наукового дослідження під керівництвом викладачів кафедри) та практичною роботою (участь у лікувальній роботі відділень клініки під керівництвом співробітників кафедри, у тому числі несення нічних чергувань, асистенція в акушерських і гінекологічних операціях, присутність на пологах після відпрацювання практичних навичок у фантомному класі).

Професор І. З. Гладчук, професор А. Г. Волянська і доцент О. М. Павловська зі студентами в симуляційному класі кафедри акушерства та гінекології

Професори кафедри
І. З. Гладчук
і А. Г. Волянська
зі студентами 6-го курсу
міжнародного факультету,
2020 рік

Члени гуртка беруть участь у клінічних обходах відділень разом із професором В. В. Артьоменком, клінічних обговореннях, а також у студентських наукових конференціях, що проводяться в нашому університеті, в інших закладах вищої освіти країни і за кордоном.

Анастасія Широка, лікар-інтерн:
*Вчитися бути лікарем —
це означає вчитися бути людиною*

Обрати спеціальність «Акушерство та гінекологія» — велика мрія багатьох майбутніх медиків. Але що таке бути лікарем-інтерном? Це,

по-перше, прагнути пірнути з головою в обрану спеціальність, по-друге — знайти людину, яка стане тобі опорою та провідником на новому шляху.

І ось перший пункт є — мрія зародилась у самому серці молодого випускника медичного університету, і починаються перші кроки до справжньої Медицини. Перші двері, які відчиняються, — це двері улюбленої кафедри. Стіни величної *alma mater* ніби просякнуті історією відомих діячів, винахідників, і в тебе мимоволі перехоплює дух. Саме тут, саме у цій аудиторії народжувалися справжні акушери і гінекологи, відомі на всю країну та за її межами. Саме тут ти вперше зустрічаєш викладача, який стане тобі вогником у пітьмі, що зветься «людський організм».

Вчора — студенти,
сьогодні — інтерни,
завтра — висококласні
фахівці

У симуляційному класі

Професори, доценти, асистенти — це лікарі з величезним клінічним досвідом, які вкладають у молодого спеціаліста часточку власної душі, прагнуть зробити з нас професіоналів своєї справи. І головне — досягають цієї мети. Кожне заняття проходить на одному подиху, починається із жвавого привітання, плавно переходить до історії та завершується розглядом найновітніших протоколів лікування й світових досліджень у сфері акушерства та гінекології.

Під час практики бази, на яких розташована кафедра, дають змогу відчути себе в епіцентрі подій: від симуляцій практичних навичок до реального ведення пологів або гінекологічних операцій. Експерти кафедри гінекології вчать нас, як зберегти баланс, відновити репродуктивні функції, досягнути бажаного для жінки, а

лелеки-акушери допомагають це реалізувати. За три роки навчання лікар-інтерн разом з пацієнткою долає шлях від гінекологічного огляду, лікування та першої перемоги — заповітних «двох смужок», до життєствердного крику в пологовій залі. У такі моменти ще більше відчуваєш себе причетним до найважливішої таємниці життя.

На кафедрі акушерства та гінекології молоді лікарі-акушери мають унікальну можливість працювати пліч-о-пліч з майстрами своєї справи, які щедро діляться своїм безцінним досвідом, навчають використовувати теоретичні знання в реальних ситуаціях і згодом відшліфувати практичні навички, щоб у будь-якому клінічному випадку надати кваліфіковану допомогу, зберегти, а іноді й врятувати життя — найцінніше, що є у людини.

ЄДНАННЯ НАУКИ І ПРАКТИКИ

***КЛІНІЧНІ БАЗИ КАФЕДРИ
АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ***

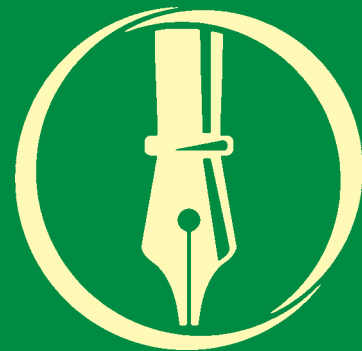

*Недостатньо тільки отримати
знання; їх треба застосовувати.*

*Недостатньо тільки бажати;
треба діяти.*

Йоганн Вольфганг фон Гете

Дати заснування лікувальних акушерсько-гінекологічних закладів — клінічних баз кафедри акушерства та гінекології

1797 — Військовий госпіталь	1926 — Пологовий будинок № 4
1798 — Одеська міська лікарня	1967 — Пологовий будинок № 7
1800 — Одеська Єврейська лікарня	1970 — Одеська клінічна лікарня на залізничному транспорті
1864 — Павлівський притулок роділей Пологовий будинок № 2	1976 — Пологовий будинок № 5
1902 — Притулок роділей / Пологовий будинок № 3	1983 — Одеська обласна клінічна лікарня, гінекологічне відділення
1902 — Лікарня на Слобідці-Романівці (Одеська міська клінічна лікарня № 11, гінекологічне відділення)	1983 — Одеський обласний перинатальний центр
1902 — Акушерсько-гінекологічна Університетська клініка, вул. Пастера, 7	1984 — Пологовий будинок № 3, м. Миколаїв
1905 — Херсонська обласна клінічна лікарня, гінекологічне відділення	2004 — Центр реконструктивної та відновної медицини
1908 — Перший Пологовий притулок Пологовий будинок № 1	2011 — Міська клінічна лікарня № 10, гінекологічне відділення
1923 — Одеський обласний клінічний центр «Лікарня водників»	2014 — Багатопрофільний медичний центр; Гінекологічна клініка

Адреси

*лікувальних акушерсько-гінекологічних
закладів — клінічних баз
кафедри акушерства та гінекології*

**БАГАТОПРОФІЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР**
Гінекологічна клініка
вул. Пастера, 9

**ЦЕНТР РЕКОНСТРУКТИВНОЇ
ТА ВІДНОВНОЇ МЕДИЦИНИ
(УНІВЕРСИТЕТСЬКА КЛІНІКА)**
вул. Тіниста, 8

**КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 1»
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**
пров. Слепньова, 3

**КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 2»
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**
вул. Старопортофранківська, 24

**КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 4»
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**
вул. Павла Кравцова, 7

**КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 5»
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**
вул. Маршала Говорова, 28

**КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 7»
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**
вул. Космонавтів, 11/13

**КНП «ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА
КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ»**
Акушерське відділення
Гінекологічне відділення
м. Херсон, просп. Ушакова, 67

**КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 3»
МИКОЛАЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**
м. Миколаїв, вул. Київська, 3

**КНП «МІСЬКА КЛІНІЧНА
ЛІКАРНЯ № 1»**
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
Гінекологічне відділення
вул. М'ясодівська, 32

**КНП «МІСЬКА КЛІНІЧНА
ЛІКАРНЯ № 10»**
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
Гінекологічне відділення
вул. Маршала Малиновського, 61

**КНП «МІСЬКА КЛІНІЧНА
ЛІКАРНЯ № 11»**
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
Гінекологічне відділення
вул. Воробйова, 5

**КНП «ОДЕСЬКА ОБЛАСНА
КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ»**
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
Гінекологічне відділення
Обласний перинатальний центр
вул. Заболотного, 26/32

**КНП «ОДЕСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
КЛІНІЧНИЙ МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР»**
Гінекологічне відділення
вул. Суднобудівна, 1

**ОДЕСЬКА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ
НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ
ТРАНСПОРТІ**
Гінекологічне відділення
вул. Шклярука, 4-А

**ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНИЙ
КЛІНІЧНИЙ ЦЕНТР
ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ**
вул. Пироговська, 2/2

Керівники

лікувальних акушерсько-гінекологічних
закладів — клінічних баз
кафедри акушерства та гінекології

БАГАТОПРОФІЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР

Гінекологічна клініка

Завідувач — **Гладчук Ігор Зіновійович**, доктор медичних наук, професор

ЦЕНТР РЕКОНСТРУКТИВНОЇ ТА ВІДНОВНОЇ МЕДИЦИНИ (УНІВЕРСИТЕТСЬКА КЛІНІКА)

В. о. директора — **Бусел Світлана Валентинівна**, кандидат медичних наук, заслужений лікар України

КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 1» ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Директор — **Головатюк-Юзефпольська Ірина Ліонелівна**, кандидат медичних наук, заслужений лікар України

КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 2» ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Директор — **Голубенко Максим Юрійович**, доктор медичних наук, професор, заслужений лікар України

КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 4» ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Директор — **Хіменко Марія Віталіївна**, заслужений лікар України

КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 5» ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Директор — **Шпак Ігор Вікторович**, доктор медичних наук, професор, заслужений лікар України

КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 7» ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Директор — **Москаленко Тетяна Яківна**, доктор медичних наук, професор, заслужений лікар України

КНП «ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ»

м. Херсон

Акушерське відділення
Гінекологічне відділення

Заступник головного лікаря з акушерсько-гінекологічної допомоги — **Герман Юрій Віталійович**, заслужений лікар України

КНП «ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 3» МИКОЛАЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

м. Миколаїв

Медичний директор — **Грибанов Андрій Володимирович**, кандидат медичних наук

КНП «МІСЬКА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ № 1» ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Гінекологічне відділення

Завідувач — **Д'яков Анатолій Валентинович**, кандидат медичних наук

КНП «МІСЬКА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ № 10»

ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Гінекологічне відділення

Завідувач — **Підвальнюк Василь Миколайович**, кандидат медичних наук

**КНП «МІСЬКА КЛІНІЧНА
ЛІКАРНЯ № 11»
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Гінекологічне відділення

Завідувач — **Товштейн Леонід Арнольдович**,
кандидат медичних наук, доцент

**КНП «ОДЕСЬКА ОБЛАСНА
КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ»
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Гінекологічне відділення

Завідувач — **Туренко Олександр Вікторович**,
кандидат медичних наук, доцент, заслужений
лікар України

Обласний перинатальний центр

Заступник головного лікаря — **Посохова
Світлана Петрівна**, доктор медичних наук, про-
фесор, заслужений лікар України

**КНП «ОДЕСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
КЛІНІЧНИЙ МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР»**

Гінекологічне відділення

Завідувач — **Запорожченко Марина Бори-
сівна**, доктор медичних наук, професор

**ОДЕСЬКА КЛІНІЧНА
ЛІКАРНЯ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ
ТРАНСПОРТІ**

Гінекологічне відділення

Завідувач — **Стежковий Віктор Васильович**,
кандидат медичних наук, доцент, заслужений
лікар України

**ВІЙСЬКОО-МЕДИЧНИЙ
КЛІНІЧНИЙ ЦЕНТР
ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ**

Гінекологічне відділення

Завідувач — **Назаренко Олег Ярославович**,
доктор медичних наук, професор

БАГАТОПРОФІЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР

**Гінекологічна клініка
Одеса, вул. Пастера, 9**

Оскільки і за важливістю, і за часом здоров'я передує хворобі, ми насамперед маємо подумати про те, як зберегти здоров'я.

Ж. Гален

Історія становлення гінекологічної клініки тісно пов'язана з пологовим відділенням Міської лікарні, Пологовим будинком № 1 міста Одеси.

Згідно з даними джерел літератури, Одеська міська лікарня була відкрита в 1798 році (Джерело: Памятная книжка Одесского Градоначальства на 1870 г. Одесса, 1869. С. 123. Больницы и богоугодные заведения).

Будівлю споруджено за проектом архітектора Томіна. Роботу лікарні розпочато в 1808 році.

Лікарню було розміщено над Херсонським узвізям (спуском) «у кінці Херсонської вулиці» і поділено на три відділення: безпосередньо лікарня на 850 ліжок і відділення для психічних хворих («умалишенных») і роділей — усього по 865 ліжок.

Перший лікар «Одесского городского гошпиталя, учрежденного в 1798 году» мав прізвище Єчі.

Наступні назви лікарні — «градская», «городовая», «городская больница», «Старая городская больница» (Джерело: Васильев К. Врачи, больницы, аптеки старой Одессы. Одесса, 2007. С. 40. Городовые врачи).

В 1806 році, 17 листопада, Херсонський генерал-губернатор герцог Де Рішельє дав розпорядження будувати споруди для міського шпиталю. У шпиталі мали лікувати приватних осіб і чиновників, надавати допомогу роділлям, «призреть нищих».

Міська лікарня повинна була існувати на доходи міських крамничок на Олександрівській площі, штрафи, пожертви у церквах. Для здійснення керівництва лікарнею створено спеціальну комісію.

В 1801 році у лікарні було 50 ліжок. При лікарні функціонував сирітський дім, богадільня для людей похилого віку й інвалідів. Лікарня могла розмістити 100 осіб.

Головний корпус «міського шпиталю» побудовано в 1804–1807 роках одеситом Францем Фраполлі за проектом петербурзького архітектора Жана Франсуа Тома де Томона. Через певний час було побудовано ліве крило будівлі, а в

1821 році — праве архітектором Джованні Фраполлі. Будівля була надзвичайно велична і привертала увагу красою фасаду. Розміщувалась вона за адресою вулиця Пастера, 5 (Джерело: Одесса 1794–1894. Издание Городского Общественного Управления к 100 города. Одесса, 1895. С. 478). Перші відомості про міську лікарню зустрічаються з 1801 року.

«Новороссийский календарь на 1835 год» писав: «...Больница, обширностью и красотой поражая путешественника при самом въезде в город по Московской дороге, заключает в себе два отделения: гражданское и военное. Оба могут вместить 600 больных... Находящиеся в верхнем этаже №№ 14, 15 и 16 с ванной, составляют женское отделение...».

За 4 роки існування лікарні місьць стало мало. Було прийнято рішення добудувати додаткові приміщення. В 1818-му, через 12 років існування лікарні, було побудовано додаткові будівлі, а два великих півкруглих крила споруджено в 1821 році.

Першим (головним) лікарем був Капелло, за національністю грек, який отримав освіту за кордоном.

Розширювався бюджет лікарні. Було закуплено нові інструменти для хірургічного лікування. Лікарня мала міське асигнування.

В 1821 році також додатково побудовано приміщення «для підкидьків».

В 1826 році лікарня мала: «родильний приток», дім для інвалідів, «виховне відділення», богадільню, притулок для жебраків. З цього часу лікарня стає самостійним закладом.

В 1845 році кількість ліжок становила 850. Поділу за захворюваннями не було, а лише за статтю.

При лікарні були церква, аптека, лабораторії, анатомічний театр. В 1865 році лікарня перейшла у відомство міста і знаходилася під керівництвом Одеської міської думи й особливого комітету. У лікарні працювали старший лікар і 14 ординаторів, які вели прийом з 7-ї ранку, мали свій розклад роботи (Джерело: Одесса 1794–1894. Издание Городского Общественного Управления к 100 города. Одесса, 1895. С. 491).

У середині 80-х років було створено фельдшерську школу. Тут навчалися 20 хлопчиків.

До школи приймали юнаків «усіх станів» не молодше 12 і не старше 16 років. Вони мали вміти читати і писати російською. Учні у школі перші два роки вивчали загальні предмети, наступні два роки — спеціальні медичні науки: анатомію, фармакологію, фармакогнозію, рецептуру, малу хірургію. Директором школи був старший

лікар. Викладали предмети ординатори лікарні (чотири штатних і чотири позаштатних). Лікарі отримували по 450 карбованців на рік. Повний курс — 4 роки, починали навчання з 1 серпня.

В 1887 році гінекологічне відділення нараховувало 40 ліжок (Джерело: Одесса 1794–1894. Издание Городского Общественного Управления к 100 города. Одесса, 1895. С. 491).

У лікарні функціонували відділення: внутрішнє — разом із жіночим хронічним на 150 ліжок, хірургічне — на 150 ліжок, сечостатево — на 40 ліжок, гінекологічне — на 20, Маріїнське.

У стаціонарі лікарні виконували до 500 великих операцій на рік. Медичний персонал складався зі старшого лікаря, його помічника, прозектора з помічником, 16 штатних ординаторів, 23 надштатних і двох, що мали допуск до занять з лікарями, 29 фельдшерів і фельдшерниць, 2 акушерок і 32 сестер милосердя (Джерела: Южно-Русский Альманах. Издание Ю. Сандомирского. Год четвертый. Под редакцией В. М. Дорошевича и А. С. Попандупуло. Одесса, 1898. С. 85; Южно-Русский Альманах. Издание Ю. Сандомирского. Одесса, 1899. С. 84–85; Южно-Русский Альманах. Издание Ю. Сандомирского. Год седьмой. Под редакцией профессора А. И. Маркевича и А. С. Попандупуло. Одесса, 1902. С. 67).

Після відкриття лікарні на Слобідці-Романівці «Стара» міська лікарня стала переважно інфекційною із сифілітичним відділенням.

На кошти міста були побудовані: очна клініка в 1876 році, психіатрична клініка — в 1892 році, Нова міська лікарня — в 1902–1904 роках.

Коли організували медичний факультет при Новоросійському університеті, ця лікарня стала його клінічною базою. На цій базі в 1904 році організували госпітальні клініки медичного факультету Новоросійського університету на 120 ліжок.

Одеська міська лікарня була колискою багатьох наукових досліджень другої половини XVIII століття, а саме 60–80-х років. Особливе місце серед них посідають роботи М. В. Скліфосовського.

Микола Васильович Скліфосовський вперше на півдні України виконав овариотомію. У стінах цієї лікарні оперував Микола Іванович Пирогов.

Лікарі тих часів приділяли велику увагу кліматотерапії. Так, у виданні «Памятная книжка

М. В. Скліфосовський

Одесского Градоначальства на 1870 г.» (с. 115) у дописі «Из исследований и опыта доктора Линкома» зазначено так:

«1) На море и у берегов морских, легкие наши поглощают большее количество кислорода.

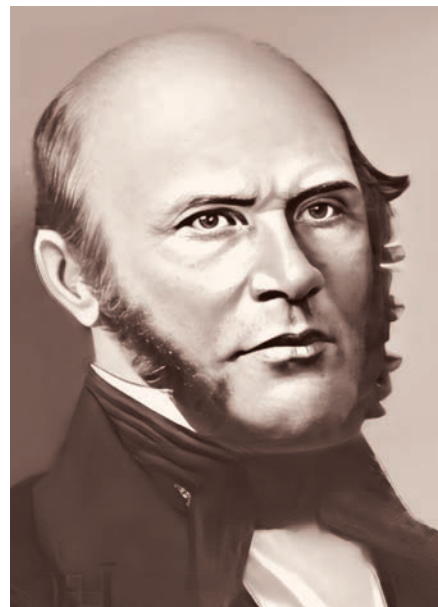
2) Морская атмосфера гораздо меньше содержит углекислого газа...

3) Она по большей части наполнена соляными частицами, атомами иода и брома.

4) В ней гораздо больше влаги.

5) Температура постоянная и умеренная.

6) Морской воздух при каждом вдыхании дает больше жизненных газов.

М. І. Пирогов

7) Морской воздух благоприятствует кровообращению».

Загальний ліжковий фонд лікарні до революції був недостатнім для міста, населення якого зростало, і становив 1200 ліжок.

У середині 1880 року Одеська міська лікарня належала до найбільших і передових лікувальних закладів країни на той час. Важливим було те, що лікарня мала наукові традиції. Науковим центром лікарні стала прозектура, яку організували в 1872 році. Це була перша прозектура на периферії Російської імперії. З 1870-х років у лікарні організували наукові збори, вийшли друком «Труды врачей городской больницы (с 1875 по 1887 гг.)».

У головному корпусі розміщувалася пропедевтична клініка Вищих жіночих медичних курсів.

Вищі жіночі медичні курси

До якої б оселі я не зайшов, я завжди туди для користі хворого.

Гіппократ

Перед відкриттям Вищих жіночих курсів в Одесі вже у чотирьох різних містах Росії було розпочато цю роботу (Джерело: Трачевский А. С. Высшие женские курсы в Одессе профессора А. С. Трачевского. Одесса, 1879. С. 16).

На часі суспільство вже було готове до надання вищої освіти жінкам.

За підписом представника міністерства народної освіти С. П. Голубцова було видано наказ про організацію підготовки жіночих курсів, що розцінювалось як перехідний етап до створення нового навчального закладу. Роботу розпочали у приміщенні 3-ї гімназії. Вчителі обмежилися мінімальною платою — 10 карбованців за п'ять місяців навчання, загалом це 300 уроків. На курсах було понад 250 слухачів.

Відкриття курсів відбулося 10 січня 1879 року. Ця подія стала чималим досягненням одеської наукової спільноти.

У пояснювальній записці до статуту Вищих жіночих курсів у Одесі йшлося про таке: в 1872 році в Москві, в 1876 році в Казані, в 1878 році в Києві та Петербурзі було зроблено першу спробу дати жінці вищу освіту; одеські жіночі курси мали стати прикладом серйозної освіти не лише теоретичних, а і практичних знань (Джерело: Трачевский А. С. Высшие женские курсы в Одессе профессора А. С. Трачевского. Одесса, 1879. С. 16).

З відкриттям медичного факультету Імператорського Новоросійського університету на початку ХХ століття лікарня стає базою для клінік — госпітальної хірургії, госпітальної терапії. В Одесі для будівництва цих клінік було виділено ділянки землі.

29 лютого 1904 року було освячено корпус акушерсько-гінекологічної клініки і клініки факультетської хірургії за адресою вул. Пастера, 7.

Ці будівлі є пам'ятником № 617/1 архітектури і містобудівництва місцевого значення під назвою «Корпус клиники хирургии, акушерства и женских болезней», «Комплекс зданий “Университетские клиники”» (Джерела: Вечерние известия от 19 июля 1927 г.; Второй всеукраинский съезд акушеров-гинекологов в Одессе. Весна 1929 года).

Завідували клінікою у різні часи професори — завідувачі кафедри акушерства та гінекології. В 1994 році Міська клінічна лікарня № 2 (головний лікар В. А. Мельников) стала основною клінічною базою Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова.

До складу цього об'єднання входили стаціонар на 635 ліжок, очна консультативна поліклініка з очною швидкою допомогою і консультативною поліклінікою на 120 відвідувань за зміну.

Стаціонари багатопрофільні. Працювали міські центри для надання допомоги ревматологічним хворим, кардіологічним, з порушенням серцевого ритму, дитячий гастроентерологічний, травм ока, екстрагенітальної патології у вагітних і роділей, породілей, центр реанімації при акушерсько-гінекологічній патології на 12 ліжок. До складу лікарні входив великий стаціонар загальнохірургічного профілю. На базі лікарні працював міський організаційно-методичний відділ (Джерело: Очерки истории здравоохранения г. Одессы к 200 летию. Одесса, 1994. С. 24).

Сьогодні гінекологічна університетська клініка розміщена у двоповерховій будівлі, що є пам'ятником архітектури.

Гінекологічна клініка Багатопрофільного медичного центру Одеського національного медичного університету — це сучасний медичний заклад, що працює відповідно до міжнародних стандартів лікування та догляду, в комфортних, дружніх до пацієнтів умовах.

Очолює заклад доктор медичних наук, професор Ігор Зіновійович Гладчук — завідувач кафедри акушерства та гінекології, член Президії Асоціації акушерів та гінекологів України, член Європейської Асоціації гінекологів-ендоскопістів (ESGE), член Європейської Асо-

Оперує професор Ігор Гладчук

ціації гінекологічних онкологів (ESGO), почесний член Асоціації акушерів та гінекологів Польщі, почесний член Асоціації репродуктологів Угорщини.

Гінекологічна клініка Багатопрофільного медичного центру ОНМедУ має такі підрозділи:

- відділення гінекології на 45 ліжок, яке очолює Олена Михайлівна Танцюра, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії;
- відділення інвазивних методів діагностики та лікування гінекологічних захворювань на 30 ліжок, яке очолює Михайло Геннадійович Ануфрієв, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії.

Гінекологічна клініка Багатопрофільного медичного центру ОНМедУ є клінічною базою кафедри акушерства та гінекології. Тут працюють 4 професори, 3 доценти та 7 кандидатів медичних наук.

На базі Гінекологічної клініки Багатопрофільного медичного центру ОНМедУ здійснюється допомога за такими напрямками:

- захворювання репродуктивної системи жінки (кісти та пухлини яєчників, міома матки, гіперпластичні процеси ендометрія, поліпи ендометрія);
- ендометріоз, що включає в себе діагностику, медикаментозне й оперативне лікування ендометріозу різного ступеня тяжкості, у тому числі ендометріозу кишечника та сечового міхура, комплексне розв'язання проблеми синдрому хронічного тазового болю;
- урогінекологічні захворювання, діагностика та лікування генітальних пролапсів, нетримання сечі, дисфункції тазових органів;

- діагностика та лікування різних форм жіночого безпліддя. Діагноз «безпліддя» є актуальною медико-соціальною проблемою. Як свідчать дані світової літератури, з цим діагнозом стикаються майже 17 % шлюбних пар (40 % — «жіночі» проблеми, 40 % — «чоловічі», а 20 % — комбіноване безпліддя);

- онкогінекологія з діагностикою, оперативним лікуванням та післяопераційним веденням жінок із передраковими й онкологічними захворюваннями залишається одним із пріоритетів науково-лікувальних розробок Багатопрофільного медичного центру ОНМедУ;

- симультанні оперативні втручання при поєднаній гінекологічній та хірургічній патології.

У гінекологічній клініці сучасне інноваційне технічне забезпечення дає змогу успішно виконувати гінекологічні операції підвищеної складності: ендоскопічні, піхвові, лапаротомні, комбінованими доступами. У роботі використовуються високотехнологічні методики оперативних втручань, застосовуються новітні методи доопераційної діагностики і післяопераційного моніторингу захворювань.

Виконується майже увесь спектр високотехнологічних гінекологічних операцій:

- міомектомія ендоскопічним, лапаротомним та вагінальним доступами (включаючи міомектомію при великих розмірах вузлів, рецидивах міоми, після раніше проведених емболізації маткових артерій та фокусованої ультразвукової абляції у разі їхньої неефективності), у тому числі під час вагітності;

О. М. Танцюра

М. Г. Ануфрієв

Бригада фахівців за роботою

- оперативне лікування утворень яєчників переважно лапароскопічним доступом, у тому числі при вагітності;

- реконструктивно-пластичні операції маткових труб;

- повний спектр оперативних втручань при передракових та онкологічних захворюваннях жіночих статевих органів з використанням сучасної ендоскопічної техніки, гіпертермічної хіміотерапії (HIPEC), лімфодисекції з NIR-ICG-флуоресцентною візуалізацією при гінекологічних злоякісних новоутвореннях;

- реконструктивно-пластичні операції при вроджених аномаліях та вікових змінах зовнішніх статевих органів;

- реконструктивно-пластичні операції при внутрішньоматковій патології з використанням хірургічної гістероскопії або гістерорезектоскопії (поліпи ендометрія, гіперплазія ендометрія, внутрішньоматкова перегородка, субмукозна міома матки, внутрішньоматкові синехії, у тому числі при синдромі Ашермана);

- реконструктивно-пластичні операції при генітальних пролапсах і нетриманні сечі вагінальним та лапароскопічним доступами з використанням синтетичних матеріалів (у тому числі

промонтофіксація, сакроспінальна фіксація, операція TVT-O);

- реконструктивно-пластичні операції при аномаліях розвитку матки і піхви гістероскопічним, лапароскопічним та вагінальним доступами (у тому числі операції при складних комбінованих вадах);

- органозберігаюче лікування при аденоміозі лапароскопічним, гістерорезектоскопічним і лапаротомним доступами;

- комбіноване органозберігаюче лікування при шийковій вагітності;

- реконструктивно-пластичні операції при неспроможності рубця на матці після різноманітних операцій, у тому числі після операції кесаревого розтину;

- операції при зовнішньому генітальному ендометріозі з ураженням придатків матки, матки, ректоцервікального простору, екстрагенітальному ендометріозі з ураженням передньої черевної стінки, кишечника, сечових шляхів, переважно лапароскопічним доступом;

- повний цикл експертної медичної допомоги у діагностиці та лікуванні різноманітних захворювань і патологій розвитку репродуктивної системи у дівчат.

Майстер-клас від академіка Валерія Запорожана

Гінекологічна клініка надає унікальний спектр медичної допомоги, яка спрямована на відновлення жіночого здоров'я, психоемоційного стану та якості життя.

Успішно розв'язуються проблеми, пов'язані з дисфункцією тазового дна у жінок: опущення тазових органів, різноманітні типи нетримання сечі та калу, гіперактивний сечовий міхур, генітоуринарний синдром, хронічний тазовий біль, круароз вульви, сексуальні дисфункції, пролапс тазових органів, який є «мовчазною» епідемією XXI сторіччя.

Під керівництвом професора І. З. Гладчука гінекологічна клініка Багатопрофільного медичного центру ОНМедУ в 2020 році отримала статус «Клінічного і наукового центру ендометріозу» як такого, що за структурою, якістю надання медичної допомоги, науково-дослідною роботою відповідає вимогам Європейської ліги ендометріозу спільно з Фондом досліджень ендометріозу і Асоціацією ендометріозу.

Європейська комісія високо оцінила багаторічний досвід і наукові здобутки гінекологічної клініки Багатопрофільного медичного центру спільно з кафедрою акушерства та гінекології

ОНМедУ щодо надання консультативної, лікувальної, хірургічної, профілактичної допомоги пацієнткам з тяжкими формами ендометріозу, на який страждає кожна десята жінка, а серед пацієток з хронічним тазовим болем і (або) безпліддям — кожна третя.

Це перший заклад в Україні, який одержав найвищий, третій рівень сертифікації (клінічний та науково-дослідний центр), що дає змогу на високому рівні здійснювати медичну допомогу пацієнткам з такою розповсюдженою і складною проблемою, як ендометріоз.

У клініці використовують новітні медичні технології при лапароскопічних, гістероскопічних, лапаротомних, цистоскопічних та інших оперативних втручаннях (сучасна HD-система, ультразвуковий скальпель LOTUS, аргонна плазма, лазер Dornier, молекулярно-резонансна система Vesalius), що дає змогу покращити якість життя пацієток, а головне — забезпечити збереження репродуктивного здоров'я жінки. На базі відділення здійснюється навчальний процес зі студентами 4–6-х курсів, лікарями-інтернами і курсантами циклів удосконалення лікарів з використанням симуляційного обладнання, відеотрансляцій хірургічних втручань з операційної «наживо», прове-

денням лекцій, майстер-класів з участю провідних вітчизняних та іноземних фахівців з гінекології.

Наукові дослідження співробітників кафедри акушерства та гінекології, а також гінекологічної клініки, участь у міжнародних дослідженнях і конференціях спрямовані на постійне вдосконалення і найкращі результати для наших пацієнтів.

Студенти, лікарі-інтерни, курсанти для вдосконалення практичних навичок і комунікативних здібностей мають доступ до симуляційного класу, який оснащений новітньою інноваційною технікою. Новітні інформаційні та мультимедійні, симуляційні технології надають змогу відточувати майстерність для лікарів з досвідом, отримати знання та навички, які необхідні для ефективної роботи лікаря-початківцем.

Науковці кафедри — провідні фахівці клініки

**Медицина для справжнього лікаря
більше ніж професія — вона спосіб життя.**

О. Ф. Білібін

Ігор Зіновійович Гладчук
*Завідувач кафедри акушерства та гінекології,
доктор медичних наук, професор*

У 1986 році закінчив з відзнакою Тернопільський державний медичний університет. У 1992 році захистив кандидатську дисертацію «Комплексне з імуномодуляторами лікування хворих

І. З. Гладчук

з гіперпластичними процесами ендометрія та його вплив на функціональний стан печінки». У 1999 році захистив докторську дисертацію «Оперативна ендоскопія в комплексному лікуванні жіночої неплідності».

З 1990 року працює в Одеському медуніверситеті: клінічним ординатором, асистентом кафедри акушерства та гінекології (1992), доцентом (1996), професором (з 2000-го).

Очолював кафедру акушерства та гінекології № 1 з 2015 по 2020 рік, а після реорганізації продовжує очолювати кафедру акушерства та гінекології ОНМедУ.

З 2001 року керує Гінекологічною клінікою Багатопрофільного медичного центру ОНМедУ.

Громадська діяльність: секретар Української асоціації лікарів з гінекологічної ендоскопії (з 1993 року); секретар гінекологічної секції Української асоціації лікарів з малоінвазивних ендоскопічних і лазерних технологій (з 1998 року).

Голова організаційного комітету I–VII Всеукраїнських конференцій з участю міжнародних експертів з ендоскопічної та інноваційної хірургії в гінекології.

З 2010 року — член Європейського товариства гінекологічної ендоскопії Європейського товариства онкогінекологів.

З 2015 року — почесний член Польського товариства гінекологів; з 2016 року — член президії ГО «Асоціації акушерів-гінекологів України».

У 2017 році І. З. Гладчука обрано почесним членом товариства репродуктологів Угорщини.

Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.

Автор 193 наукових публікацій, 5 монографій та 25 патентів на винахід.

Валерія Геннадіївна Марігерда
*Проректор з науково-педагогічної роботи,
доктор медичних наук, професор*

У 1986 році з відзнакою закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова, до 1993 року працювала акушером-гінекологом у системі практичної охорони здоров'я.

У 2002 році захистила кандидатську дисертацію «Перед- та інтраопераційна діагностика об'ємних утворень яєчників» за спеціальністю «Акушерство та гінекологія». З 2002 року — доцент кафедри акушерства та гінекології № 1, заступник начальника міжнародного відділу, з

В. Г. Марічереда

2007 року — виконувачка обов'язків помічника ректора університету з міжнародної та наукової роботи.

У 2013 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук «Преекламписія: імуногенетичні детермінанти патогенезу, діагностики та прогнозування» за спеціальністю «Акушерство та гінекологія». З 2014 року — професор кафедри акушерства та гінекології № 1, проректор з науково-педагогічної (міжнародної) роботи, член Вченої ради університету.

Науковий напрям — новоутворення яєчників, особливості перебігу вагітності після генітального ендометріозу, преекламписія, генетичні детермінанти акушерської та гінекологічної патології.

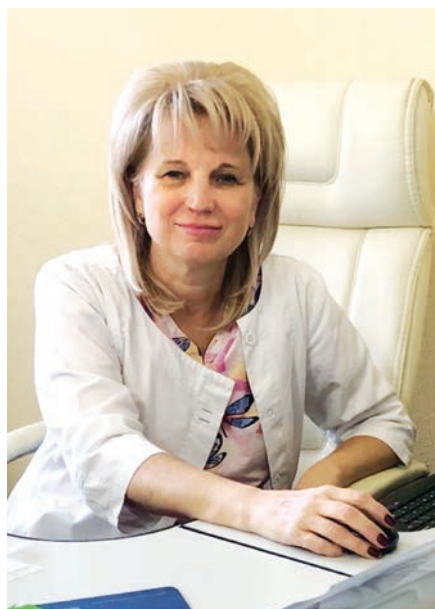
Автор понад 150 наукових праць і 9 патентів на винаходи.

Член Президії Асоціації акушерів та гінекологів України, член Президії Європейської асоціації акушерів та гінекологів.

Наталія Миколаївна Рожковська
Доктор медичних наук, професор

В 1988 році з відзнакою закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова. Працювала асистентом (1992), доцентом (1996), а з 2000-го є професором кафедри акушерства та гінекології.

В 1992 році захистила кандидатську дисертацію «Порівнювальний аналіз ефективності методів комплексного лікування вагітних з гестозами у поєднанні з цукровим діабетом», в 1999 році — докторську дисертацію «Перинатальна

Н. М. Рожковська

охорона плода при синдромі хронічної плацентарної недостатності».

Опубліковано понад 50 наукових праць, у тому числі розділи в монографії, національному керівництві, отримано три деклараційні патенти на винахід, видано методичні рекомендації з грифом МОЗ України. Професор Н. М. Рожковська є відповідальним виконавцем НДР кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ.

У складі робочої групи МОЗ України брала участь у розробці міжгалузевих наукових програм «Онкологія», «Репродуктивне здоров'я», уніфікованих клінічних протоколів «Аномальні маткові кровотечі», «Ендометріоз», «Ведення жінок в клімактерії». Член Всесвітньої, Європейської та Української асоціацій акушерів-гінекологів, Української асоціації лікарів з малоінвазивної та ендоскопічної хірургії, Європейської асоціації гінекологів-онкологів, Європейської асоціації гінекологів-ендоскопістів, співголова Української асоціації гінекологів-ендокринологів.

Нагороджена пам'ятним знаком Одеської міської державної адміністрації, відзнакою Одеської обласної державної адміністрації «Жінка року 2010», медаллю «За трудову доблесть».

Алла Георгіївна Волянська
Доктор медичних наук, професор

В 1993 році з відзнакою закінчила лікувальний факультет Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова за спеціальністю «Лікувальна справа».

А. Г. Волянська

Пройшла інтернатуру за спеціальністю «Акушерство та гінекологія» на базі КНП «Пологовий будинок № 1» міста Одеси (1993–1996); клінічну ординатуру на кафедрі акушерства та гінекології № 1 ОДМУ (1996–1998).

Захистила дисертацію кандидата медичних наук (2001) «Комплексне лікування хворих із зовнішнім генітальним ендометріозом з реабілітацією емоційно-вегетативного стану», докторську дисертацію «Патогенетичне обґрунтування профілактики спайкового процесу при гінекологічних операціях у жінок репродуктивного віку (клініко-експериментальне дослідження)» у спеціалізованій раді ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології НАМН України».

Професор А. Г. Волянська відповідає за організацію навчального процесу кафедри акушерства та гінекології. Член спеціалізованої вченої ради Д 41.600.02 при ОНМедУ. З 2017 року — голова УПК «Здоров'я матері і дитини. Спадкові хвороби» при ОНМедУ. Заступник голови комітету фахової експертизи ліцензійних іспитів «Крок-2» для спеціальності «Медицина» з дисципліни «Акушерство та гінекологія» при МОЗ України.

Основні напрями науково-педагогічної діяльності: розробка та впровадження симуляційних технологій навчання та інтерактивних методик викладання дисципліни «Акушерство та гінекологія»; діагностика та лікування хворих на ендометріоз з неплідністю; профілактика спайкового процесу органів малого таза.

В. Л. Кожаків

Віталій Леонідович Кожаків
Кандидат медичних наук, доцент

В 1999 році з відзнакою закінчив лікувальний факультет Одеського державного медичного університету за спеціальністю «Лікувальна справа».

У 2003 році захистив кандидатську дисертацію «Прогнозування та діагностика ступеня тяжкості пізніх гестозів та ефективності терапії».

Згідно з календарно-тематичним планом, проводить практичні заняття та читає лекції англійською мовою з курсу акушерства та гінекології студентам міжнародного факультету IV–VI курсів. Використовує у навчальному процесі студентів on-line «Живу хірургію».

Куратор курсів тематичного удосконалення лікарів, які підвищують кваліфікацію згідно з планами післядипломної освіти з гістероскопії, лапароскопічної гістеректомії.

Куратор створеного на клінічній базі кафедри акушерства та гінекології (Багатопрофільний медичний центр ОНМедУ) єдиного в Україні міжнародного центру ендометріозу (Endometriosis Centre) III ступеня.

Має 38 публікацій, 2 патенти.

Олена Миколаївна Степановігус
Кандидат медичних наук, доцент

Вступила до Одеського державного медичного університету в 2000 році. З 2006 по 2009 рік проходила інтернатуру в акушерсько-гінекологічному відділенні Кілійської ЦРЛ й одночасно

О. М. Степановічус

магістратуру. Захистила магістерську роботу. Працювала у гінекологічному та консультативно-діагностичному відділенні КУ «Міська клінічна лікарня № 9 ім. проф. О. І. Мінакова».

У 2009 році вступила до аспірантури, після закінчення захистила кандидатську дисертацію «Оптимізація діагностики та лікування безплідних жінок із зовнішнім генітальним ендометріозом».

З 2012 року асистент кафедри акушерства та гінекології, секретар Університетської проблемної комісії «Здоров'я матері та дитини. Спадкові хвороби».

З 2017 року – доцент кафедри. Постійно працює над підвищенням своїх знань і практичних умінь у галузі гінекології. Бере участь у роботі конференцій університету та міжнародних форумів.

Ганна Трокопівна Тарновська

Кандидат медичних наук, асистент

Закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова в 1988 році за спеціальністю «Лікувальна справа». Трудову діяльність розпочала у жіночій консультації № 12 міста Одеси. Закінчила клінічну ординатуру на кафедрі акушерства та гінекології № 2 Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова. З 1994 по 2017 рік працювала лікарем-акушером-гінекологом у міській клінічній лікарні № 2. Займалася питаннями дитячої гінекології.

У 2003 році захистила кандидатську дисертацію «Корекція гормональної функції у дівчаток-підлітків, які мешкають в промисловому районі м. Одеси». З 2017 року працює асистентом ка-

Г. П. Тарновська

федри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету. Автор 7 наукових праць.

Тетяна Андріївна Лунько

Кандидат медичних наук, асистент

Закінчила в 1994 році Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова, інтернатуру в 1997 році зі спеціалізації «Акушерство та гінекологія».

З 1999 року працює на базі відділення інвазивних методів діагностики та лікування Багатопрофільного медичного центру ОНМедУ.

Т. А. Лунько

Н. А. Бикова

Захистила кандидатську дисертацію «Комплексне обстеження та лікування жінок з синдромом хронічних тазових болів із застосуванням гістероскопічних технологій» у 2006 році.

У 2007 році рішенням атестаційної комісії Департаменту охорони здоров'я та соціального захисту населення присвоєно вищу кваліфікаційну категорію лікаря-акушера-гінеколога, у 2008 році одержала звання лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Ендоскопія».

З 2016 року працює асистентом кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ, зарахована до штату в 2017 році.

Протягом 2016–2020 років була куратором курсу «Гістероскопія», «Ендоскопія в гінекології» на кафедрі акушерства та гінекології.

Сьогодні продовжує науково-дослідну роботу з вивчення хронічного тазового болю та чинників больового тазового синдрому, як-от: ендометріоз, спайковий процес, вади розвитку органів малого таза. Автор наукових статей з різних проблем жіночого здоров'я, співавтор монографії.

Наталія Андріївна Бикова
Кандидат медичних наук, асистент

Закінчила Одеський державний медичний університет у 2010 році з відзнакою. З 2010 по 2013 рік — лікар-інтерн КУ «Одеська обласна клінічна лікарня». З 2013 по 2015 рік — клінічний ординатор кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського національного медичного університету. З 2015 по 2021 рік — аспірант кафедри акушерства та гінекології. З 2021

Л. М. Попова

року — асистент кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ.

У травні 2021 року захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук «Оптимізація диференційної діагностики гіперпроліферативних процесів ендометрія». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор В. Г. Марічереда.

Науковий напрям — діагностика та лікування гіперпроліферативних процесів ендометрія.

Автор понад 30 наукових робіт, патента на корисну модель, двох інформаційних листів.

Лідія Михайлівна Попова
Кандидат медичних наук, асистент

У 1986 році закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова з відзнакою. З 1994 по 1996 рік — клінічний ординатор Одеського державного медичного університету. В 1998 році захистила кандидатську дисертацію «Клініко-метаболичні аспекти патогенезу гестозів у вагітних, хворих на інсулінозалежний цукровий діабет».

Автор понад 20 наукових праць.

Основний напрям наукової та практичної діяльності — збереження репродуктивного здоров'я жінок при гіперпластичних процесах жіночих статевих органів.

Ольга Іванівна Шевченко
Кандидат медичних наук, асистент

В 1997 році закінчила лікувальний факультет Одеського державного медичного університету.

О. І. Шевченко

У 2001–2004 роках навчалася в очній аспірантурі на кафедрі акушерства та гінекології № 1 Одеського державного медичного університету. У 2005 році захистила кандидатську дисертацію «Прогнозування та профілактика гнійно-септичних ускладнень оперативної лапароскопії в гінекології».

Працювала лікарем-акушером-гінекологом 2-го поліклінічного відділення лікарні на водному транспорті, лікарем-акушером-гінекологом з надання екстреної допомоги відділення гнійно-септичної гінекології в міській лікарні № 5 м. Одеси. З 2006-го працює лікарем-акушером-гінекологом відділення інвазивних методів діагностики та лікування Багатопрофільного медичного центру ОНМедУ.

З 2017 року — асистент кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ. Виконує обов'язки секретаря кафедри.

Науковий напрям — безпліддя, запальні захворювання жіночих статевих органів.

Автор 19 друкованих праць та 1 патента на винахід.

Юлія Володимирівна Онищенко

Кандидат медичних наук, асистент

Закінчила з відзнакою Одеський державний медичний університет у 2002 році.

З 2002 по 2005 рік проходила інтернатуру на базі ЦРЛ м. Миколаєва. У 2002–2005 роках навчалась у магістратурі на базі відділення малоінвазивних методів діагностики та лікування Університетської клініки під керівництвом док-

Ю. В. Онищенко

тора медичних наук, професора Н. М. Рожковської. Водночас проходила стажування за кордоном у клініках Mario Malzoni clinica (Авеліно, Італія) та “SaintAnna” Hospital (Варна, Болгарія).

З 2011 року — аспірант кафедри акушерства та гінекології № 1 ОНМедУ. З 2014 року — асистент кафедри акушерства та гінекології.

У 2014 році захистила кандидатську дисертацію «Оптимізація діагностики і лікування безпліддя у хворих з синдромом полікістозних яєчників». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор Н. М. Рожковська.

У 2019 році отримала додаткову спеціалізацію з ультразвукової діагностики.

Науковий напрям — лікування безпліддя у хворих із синдромом полікістозних яєчників, доплерометрія в ультразвуковій діагностиці органів малого таза.

Автор 6 наукових статей, у тому числі в наукометричних і закордонних виданнях, одного патентно-інформаційного дослідження та інформаційних листів.

ЦЕНТР РЕКОНСТРУКТИВНОЇ ТА ВІДНОВНОЇ МЕДИЦИНИ (Університетська клініка)

Одеса, вул. Тішута, 8

Медицина — цариця наук, бо здоров'я безумовно необхідне для усього великого і прекрасного на Землі.

Ф. Л. Гааз

Однією з баз кафедри акушерства та гінекології є Центр реконструктивної та відновної медицини (Університетська клініка) на вулиці Тінистій, що розпочала своє існування з 2004 року і створена за ініціативи ректора Одеського національного медичного університету академіка Валерія Миколайовича Запорожана. Протягом багатьох років співробітники кафедри, керівництво університету та клініки сприяли її активному розвитку — виконувалось усе більше складних оперативних втручань, збільшувалася кількість навчальних класів, оснащувалися найновітнішим устаткуванням операційні.

Завдяки спільній роботі великої команди професіоналів, студенти, інтерни, клінічні ординатори, аспіранти можуть повною мірою спостерігати за лікуванням та брати безпосередню участь у лікувальному процесі, оперативних втручаннях.

Особливістю та відмінною рисою цієї бази є велика кількість високотехнологічних і симультанних оперативних втручань. Забезпечене проведення таких операцій наявністю найсучаснішої апаратури і професіоналізмом досвідчених гінекологів.

Основні напрями роботи клініки — ендоскопічні втручання різних ступенів складності та онкогінекологічні операції.

У розвиток кафедральної роботи внесли свою частку і колеги хірургічних кафедр та кафедр урології, онкології. Поєднання в колективі таких спеціалістів взаємозбагачує знання та допомагає передавати їх молоді. Симультанні оперативні втручання, що виконуються багатопрофільними бригадами, часто є ексклюзивними. Трансляція відео з операційних до навчальних класів надає

Найсучасніша апаратура і професіоналізм фахівців

можливість студентам і молодим лікарям у реальному часі спостерігати за цими унікальними операціями.

Великий досвід співробітників сприяє їхній активній участі у вітчизняних і міжнародних конференціях. Проходять також зібрання з міжнародною участю і в самій Університетській клініці.

Наявність репродуктивного відділення розширило спектр тем для викладання і зацікавленості слухачів. На базі Університетської клініки виконуються дисертаційні роботи, тривають наукові дослідження з питань передпухлинної та пухлинної патології органів репродуктивної системи. Ефективність бази підсилюється курсами тематичних вдосконалень з кольпоскопії й ендокринної гінекології, цьому сприяють лекції з гінекології на передатестаційних циклах.

Крім плідної практичної роботи колективу кафедри у взаємодії з іншими спеціалістами Університетської клініки, співробітники кафедри акушерства та гінекології співпрацюють з лабораторією медичної генетики, що функціонує у складі Університетської клініки. Можливості патогістологічної лабораторії доповнюють наукові праці гінекологів класичними і новітніми імуногістохімічними дослідженнями.

У різні роки на базі університетської клініки разом працювали гінекологи — співробітники кафедри акушерства та гінекології та співробітники Університетської клініки, серед них професор Ігор Зіновійович Гладчук, професор Михайло Геннадійович Ануфрієв, кандидат медичних наук Ольга Вікторівна Вододюк, кандидат медичних наук Наталія Георгіївна Кузева, кандидат медичних наук Олена Вікторівна Грушецька, кандидати медичних наук Андрій Олександрович Пацков, Тетяна Георгіївна Фоміна, Тетяна Василівна Глебова, доктор медичних наук Андрій Ігорович Рибін, кандидат медичних наук Інесса Володимирівна Антоненко.

Наталія Георгіївна Кузева
Кандидат медичних наук, доцент

У 2001 році закінчила Одеський національний медичний університет за спеціальністю «Лікувальна справа». На базі Одеського обласного пологового будинку проходила інтернатуру у 2001–2003 роках за фахом «Акушерство

В операційній

та гінекологія», у 2004 році пройшла навчання на базі Київської медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика як фахівець з кольпоскопічної діагностики і методів лікування патології шийки матки. У 2009 році захистила кандидатську дисертацію «Диференційований підхід в лікуванні пацієнок з передпухлинною патологією шийки матки, що асоційована з

Н. Г. Кузева

О. В. Вододюк

ВПЛ». Є співавтором методичних рекомендацій щодо діагностики та лікування захворювань шийки матки, зробила чималу кількість доповідей на конференціях, конгресах, днях спеціаліста, присвячених особливостям ранньої діагностики патологічних станів шийки матки.

Сферою наукових інтересів є вивчення особливостей перебігу передпухлинної патології шийки матки, пошук нових підходів до лікування цервікальної патології, папіломавірусної інфекції та захворювань, асоційованих з ВПЛ, питання підвищення репродуктивного здоров'я жінок.

Ольга Вікторівна Вододюк
Кандидат медичних наук, доцент

Закінчила Одеський національний медичний університет в 1997 році.

Основні напрями діяльності — ендокринна гінекологія і малоінвазивні ендоскопічні втручання. Лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії.

Захистила кандидатську дисертацію «Комплексне з ендоскопією обстеження та лікування безплідних жінок з мюллеровими аномаліями» у 2002 році.

Автор і спікер багатьох доповідей на семінарах та конференціях. Серед них: лапароскопія при аномаліях розвитку геніталій, диференційований підхід до вибору гестагенотерапії при різних гінекологічних патологіях, роль і місце хірургічних технологій у лікуванні безплідних па-

І. В. Антоненко

цієнток, терапія клімактеричних розладів, синдром полікістозних яєчників та багато інших. Автор кількох практичних рекомендацій.

Інесса Володимирівна Антоненко
Кандидат медичних наук

Закінчила Одеський державний медичний університет в 1996 році.

Захистила дисертаційну роботу на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук «Оптимізація комплексного лікування хворих з запальними захворюваннями жіночих статевих органів змішаної етіології» в 2006 році.

Опубліковано 23 наукові роботи, видано методичні рекомендації. Одержала деклараційний патент України на винахід «Спосіб лікування запальних захворювань внутрішніх жіночих статевих органів».

Основний напрям наукової діяльності — оптимізація лікування запальних захворювань жіночих статевих органів змішаної етіології та дисбіотичних процесів піхви.

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

«ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 1» ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Одеса, пров. Слетньова, 3

Перший обов'язок медицини — збереження здоров'я, другий — лікування хвороб, третій — продовження життя.

Френсіс Бекон

Історія кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ на базі КНП «Пологовий будинок № 1» тісно пов'язана з історією Пологового будинку № 1 міста Одеси.

До 1927 року була єдина звітність двох акушерських закладів — університетської акушерської клініки і Міського пологового притулку (Пологового будинку № 1).

З того часу минуло понад сто років (1908–2022). Сьогодні це різні лікувальні заклади — Одеський національний медичний університет і КНП «Пологовий будинок № 1», звітність у них різна, керівники різні, проте два колективи продовжують плідну наукову і практичну діяльність як єдине ціле завдяки мудрості людей, їхньому прагненню удосконалювати роботу, служінню спільній меті, якою є здоров'я громадян нашої держави.

Адреси і назви Пологового будинку № 1 м. Одеси

- **1904:** Ділянка (983 кв. саж.) з надписом «Дворянская богодельня» межувала з вул. Вознесенською, Ямчитським і Штабним провулками.
- **1909:** «Городской родильный приют», вул. Ямчитського [ВО/1910].
- **1922:** «1-й Пологовий будинок», вул. Ямчитського, 2.
- **1923:** «Родильный дом №1 им. Лабур», пров. Ямчитського, 2 [ВО/1924].
- **1924:** «Родильный институт “Дом им. Лабур”», вул. Ямчитського, 2 [ВО/1925].
- **1924:** «1-й Пологовий будинок ім. Лабур», вул. Ямчитського, 2.
- **1924:** «Пологовий будинок ім. Лабур», пл. Жовтневої революції.
- **1924:** «Пологовий будинок 1-й Радянський ім. т. Лабур», вул. Свердлова, 83.
- **1924:** «1-й Радянський Народний Пологовий будинок м. Одеси».

- **1925:** Пологовий інститут «Дім ім. Лабур», вул. Ямчитського, 2.
- **1930:** Вул. Ямчитського, 50 [ВО/1930].
- **1938:** «Родильный дом № 1 им. Лябурб», вул. Академіка Карпінського, 2 [ОД/11].
- **1947:** «Пологовий будинок № 1», вул. Крупської, 7.
- **1948:** «Родильный дом № 1», вул. Ямчитського, 1 [ОД/11].
- **1950:** «Родильный дом № 1», вул. Академіка Карпінського, 1 [ОД/55].
- **з 1972:** «Пологовий будинок № 1», пров. Слепнєва, 3.

Головні лікарі Пологового будинку № 1 м. Одеси (15 червня 1908–2021 рр.)

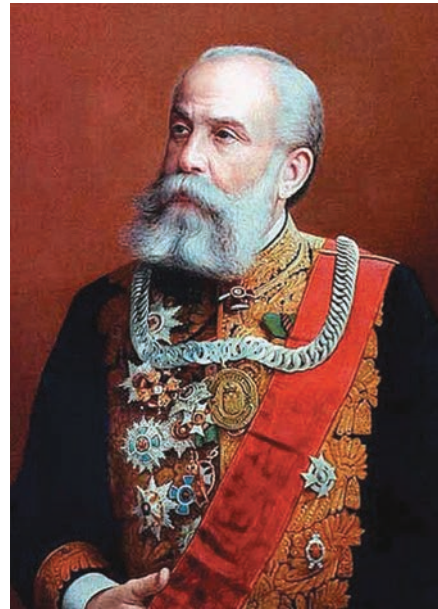
Орлов Всеволод Миколайович	1908–1918
Клейнер Веніамін Мойсейович	1918–1929
Тригер Нуте Якович	1929–1932
Сахаров Леонід Сергійович	1933–1938
Кривошеїн	1939–1944
Волошина Кана Яківна	1945–1950
Смирнова Галина Іванівна	1950–1959
Рязанов Іпполіт Матвійович	1959
Шейко Марія Матвіївна	1959–1965
Баронецька Валентина Іванівна	1965–1979
Александрович Тетяна Павлівна	1979–1983
Фортуна Олег Федорович	1983–1991
Хапін Олександр Олександрович	1991–2000
Головатюк-Юзефпольська	з 2000
Ірина Ліонеліївна	

Пологовий будинок № 1 міста Одеси розпочав свою роботу 15 червня 1908 року як Одеський міський пологовий притулок. Першим директором нового лікувального закладу (з 15 червня 1908 року до 1 жовтня 1918 року) був доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри акушерства, жіночих і дитячих хвороб Імператорського Новоросійського університету Всеволод Миколайович Орлов.

Професор В. М. Орлов за короткий час на посаді директора Одеського міського пологового притулку покращив його роботу й підвищив престиж установи до рівня останніх вимог науки того часу.

В. М. Орлов

Г. Г. Маразлі

Про створення такого закладу йшлося задовго до його відкриття, ще в 1891 році.

За даними Обласного архіву, на засіданні Миської думи від 7 жовтня 1891 року одностайно схвалено таке: «В ознаменування двадцятипятиліття бракосочетання Их Императорских Величеств учредить в гор. Одессе, на средства города, приют для родильниц на 25 кроватей, воздвигнув для него особое здание. Расход на устройство приюта отнести на имущественный капитал города, необходимую же на ежегодное содержание сумму вносить в городские розписи» [Джерело: ГАОО, Ф, Ф-16, оп. 67, д. 339].

Миський голова Григорій Григорович Маразлі на засіданні Одеської миської думи оголосив конкурс на проєкт будівництва Пологового притулку, адже на той час місто давно мало по-

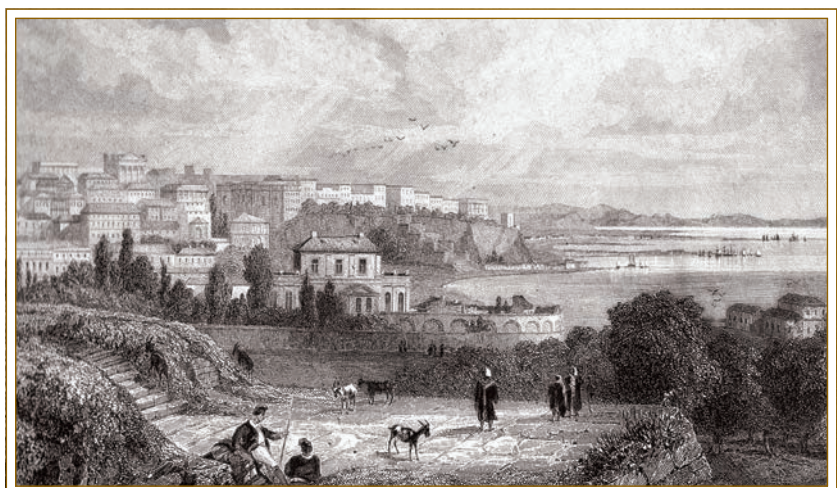
требу в цьому закладі. Переміг проєкт “*Simplex Sigillum Vero*” («Простота — печатка істини»).

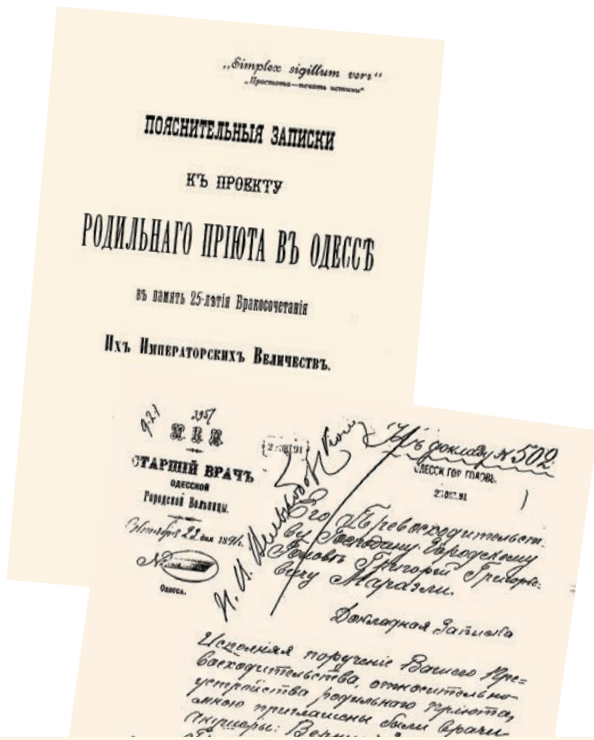
Архітектор Ландесман був удостоєний першої премії. Розроблений проєкт передбачав два принципи: 1) вільне надходження свіжого повітря як одного з найбільш важливих факторів запобігання інфекціям; 2) цілковите уникнення матеріалами самої будівлі впливу інфекцій.

За проєктом будівля мала бути двоповерховою. На першому поверсі розташовані: приміщення для прийому хворих (приймальна кімната, оглядова з ванною і кімната для чергової акушерки); з іншої сторони — адміністративні приміщення (контора, аптека, лікарська). Таким чином, пацієнти, які надходили, були повністю ізольовані від тих, які були вже у стаціонарі. Якщо хвору необхідно було перевести до операційної, пологової зали, то її транспортували, обминаючи всі інші приміщення, або зручними

На гравюрах за тих часів Одеса постає містом, побудованим за кращими зразками європейської архітектури

В архівах збереглися документи, які стосуються створення в Одесі Пологового притулку: Справа Одеської міської управи щодо спорудження Пологового притулку, Пояснювальна записка міському голові та Пояснювальна записка до проекту Пологового притулку

сходами, або на підйомній машині, що розміщувалася біля оглядової кімнати. Для ізоляції пацієнтів були передбачені три палати з окремим входом. Інфекційне («заразне») відділення знаходилось окремо в одноповерховій будівлі з мезоніном, мало окремі операційну і палати на першому поверсі для «заразних» хворих. У мезоніні облаштовано кімнати для персоналу, який працював з інфікованими пацієнтами і там же мешкав. Третя будівля була також двоповерховою: на цокольному поверсі були розміщені сараї, на першому поверсі — квартири трьом акушеркам і дві кімнати для служниць; на другому поверсі — п'ять кімнат для лікаря, прислуги з окремим входом. Передбачені також лідник, каплиця, тобто приміщення для відспівування небіжчиків і розтину трупів, каретний сарай з конюшнею, кухня.

Указаний проект не було реалізовано до 1904 року. Питання порушили повторно у зв'язку з загальною потребою у пологовому притулку, про що відомо з доповіді Виконавчої Комісії для завідування міськими лікувальними закладами від 20 травня 1904 року. З даного питання було скликано засідання, у роботі якого взяли участь старший лікар міської лікарні І. Ф. Сабанєєв, завідувач пологового відділення лікарні лікар Розумовський, директор Павлівського пологового притулку лікар Спіра і міський архітектор С. А. Ландесман.

Архітектору Ландесману було доручено удосконалити проект Пологового притулку на 50 ліжок вартістю 93 000 карбованців.

Будівництво пологового притулку будівельний відділ Одеської міської управи розпочав у серпні 1904 року за адресою: вулиця Канатна, 83, ділянка 983 кв. саж. з написом «Дворянская богадельня». Ця ділянка межувала з вулицею Вознесенською, Ямчитським і Штабним провулками.

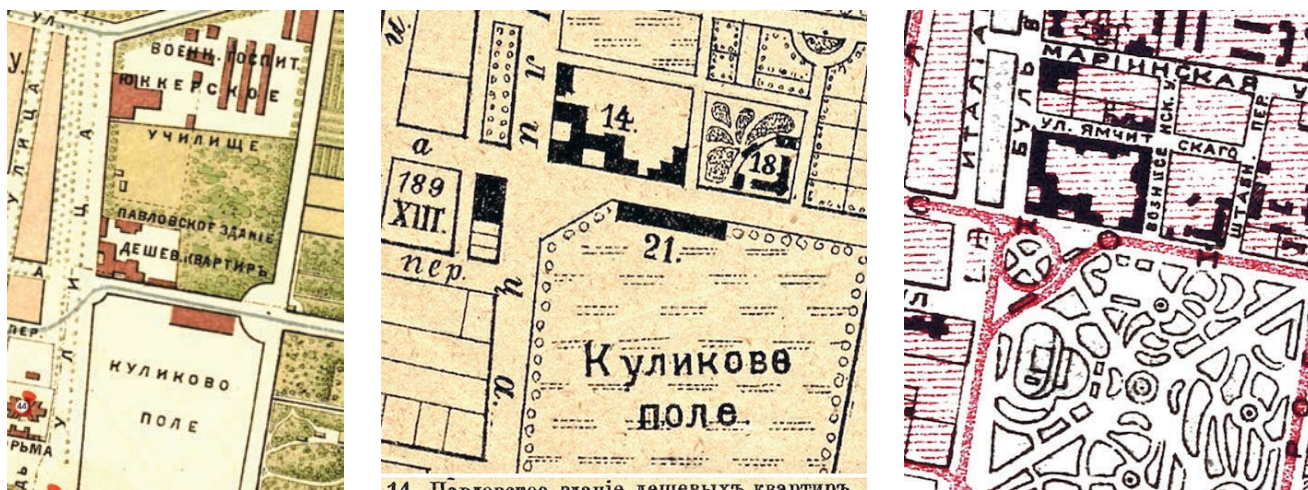
Згідно зі звітом Виконавчої комісії для завідування міськими лікувальними закладами про асигнування, відомо, що були виділені кошти на обладнання Пологового притулку медичним і господарчим інвентарем, на освітлення, благоустрій прилеглих вулиць і дворів.

У постанові Одеської міської думи (1906 рік) йшлося про те, що, відповідно до постанови Думи від 1 липня 1904 року, будівельний відділ міської управи приступив у серпні 1904 року до будівництва Пологового притулку на території, що межувала з притулком у пам'ять 17 жовтня 1888 року і була розташована між Павлівськими будинками дешевих квартир і флігелем штабу.

Місце для Пологового притулку було обране на вулиці Канатній, поблизу Куликового поля. Ці квартали з певних часів розвивалися на благодійні кошти і були призначені для підтримки тих мешканців, яким важко було утримувати себе власноруч. Саме тут, на Канатній, 83, в 1889 році з нагоди чудового уникнення небезпеки Государя Імператора і всієї Царської сім'ї на станції Борки 17 жовтня 1888 року було збудовано притулок для осіб привілейованих станів, що зазнали нужди внаслідок нещасних обставин. І саме тут будувався комплекс Павлівських будинків дешевих квартир. Це було дешеве житло для тих, хто не мав іншого. Ці будинки й досі існують в Одесі.

Павлівські будинки на мапах різних часів: 1870-х років зліва, Михайла Дітерікса (1894 р.) — у центрі, на мапі Одеси (1917 р.) — праворуч

Зображення будинку на вул. Ямчитського, де було засновано Павлівський пологовий притулок, в одному із старовинних видань

Згідно зі звітом завідувача пологового відділення Старої міської лікарні доктора Розумовського, медичний і господарчий інвентар став непридатним, не відповідав загально визнаним сучасним, на той час, вимогам суворої асептики і потребував заміни. Було прийнято рішення забезпечити Пологовий притулок спеціальним обладнанням, інструментарієм, медичними меблями, приладами для знезараження і стерилізації.

Серед архівних даних є доповідь голови Лікарняної комісії І. П. Сенкевича-Корчака № 25 від 11 грудня 1907 року про готовність Пологового притулку до відкриття як самостійного лікувального закладу четвертого класу на 50 ліжок.

Були затверджені штати Пологового притулку, кошторис на його утримання та правила для службового персоналу, в тому числі обов'язки директора, асистентів і лікарів-інтернів.

Відкриття нового Одеського міського Пологового притулку відбулося 15 червня 1908 року за адресою вул. Канатна, 83.

На освяченні закладу були присутні Тимчасовий Генерал-Губернатор і Одеський градоначальник генерал-майор І. М. Толмачов, помічник Одеського градоначальника М. А. Набоков, штаб-офіцер для особливих доручень при Одеському градоначальнику підполковник Рева, представники міста, лікарі, містяни.

Серед архівних матеріалів зберігся «Краткий Отчет по Одесскому Городскому Родильному Дому за время заведования профессора В. Н. Орлова — с 15 июня 1908 года по 1-е октября 1918 года». Звіт склали Л. С. Сахаров і М. З. Каган. Згідно з цими матеріалами, міський пологовий будинок розпочав свою роботу 15 червня 1908 року, а очолив його професор В. М. Орлов, завідувач кафедри акушерства, жіночих і дитячих хвороб, керівник гінекологічної клініки.

Будівлю розміщено на окремій ділянці землі. Територія відгороджена кам'яною стіною і посадженим садом. Головний корпус — дво-

Професор В. М. Орлов
зі студентами
в операційній залі

поверхова будівля, вкрита шифером, яка за формою нагадує букву Т.

Перший поверх побудовано на високому цоколі. На першому поверсі розміщене пологове відділення (приміщення, куди прибували пацієнтки з ванної кімнати; дві пологові палати на три ліжка кожна, дві операційні, три стерилізаційні, дві інструментальні, дві ванні кімнати для персоналу, дві чергові кімнати, три вбиральні, «комірка» для чистої білизни, канцелярія і кабінет директора).

На першому поверсі з іншого боку було ізоляційне відділення (пологова палата, дві післяпологові палати на 6 ліжок, чергова кімната, ванна, вбиральня).

На другому поверсі знаходилося післяпологове відділення на 15 палат по 2 і 13 ліжок, кімнати для прибирання і купання дітей, буфет, аптеки, вбиральня і ванна. Із пологового до післяпологового відділення роділей транспортували підйомною машиною.

Цокольний поверх був зайнятий лабораторією, кімнатами санітарок, коморами, складом брудної білизни і «цейхгаузом» для особистих речей роділей.

Підлога першого і другого поверхів покрита лінолеумом. Стіни на півтора аршина пофарбовані світло-сірою масляною фарбою, а вище побілено. Обігрівання будівлі було центральним водяним, освітлення електричне. Також був газ.

На території пологового будинку розміщувалася ще одна будівля. На невеликій відстані від

головного корпусу знаходився другий корпус. На першому поверсі мешкали акушерки й інтерни, на другому — квартира директора. Директор мешкав у пологовому будинку.

Кухня з допоміжними службами («хозяйственные надобности, а также отдельный трупный покой») знаходилися в окремому приміщенні.

Хоча притулок було розраховано на 50 ліжок, кількість їх часом становила 80. Середня кількість пологів за рік сягала 3500.

До притулку безкоштовно госпіталізували роділей, які мали квитанції про сплату лікарняного збору; тим, що не мали таких квитанцій, потрібно було сплатити: у загальних палатах — 1 кар-

В. М. Орлов з лікарями і студентами
на клінічному обході

бованець за добу, в окремих палатах — 1 карбованець 50 копійок, 3 карбованці та 5 карбованців.

У притулку працювали: асистент лікар Непомуцький Флоріан Францевич; ординатори: лікар Белоусов Іван Афанасійович, лікар Отрезов Кресто Іванович, лікар Лазарев Іван Олександрович; акушерки (мешкали в притулку): Мелешкевич Ганна Іванівна, Милько Матрона Омелянівна, Колчак Тетяна Романівна, Попова Олександра Максимівна, Попандопуло-Коковська Ганна Андріївна; наглядачка міського Пологового притулку Коковська Надія Андріївна; завідувачка кухні Барницька Кароліна Федорівна; письменник Русниченко Степан Захарович.

У щорічних звітах про роботу Пологового притулку представлені статистичні показники про кількість пологів, новонароджених дітей, проведених операцій, смертельних випадків тощо. Були роки, коли кількість пологів на рік сягала 5000.

За архівними даними, у 1910 році було збільшено асигнування на оплату праці працівників господарчої частини міського Пологового притулку, у 1911 році проведено ремонт — замінили залізні труби мідними.

Із архівних даних також відомо про Молдованський пологовий притулок № 3, який знаходився під патронатом «Дамського товариства допомоги бідним породіллям». Він був скромнішим, ніж Павлівський, але також мав бездоганну репутацію. Територіально він розміщувався в Разумовському провулку, 4. Цей притулок до 60-х років минулого століття був пологовим будинком № 3 (Джерело: Газета «Вестник» № 5 (119), 8 лютого 1997 р.).

З 1902 року Дамське товариство організувало при «убежище» для роділей родопомічну школу для підготовки повивальних бабок (акушерок). Такий сміливий крок дав змогу мати медичний персонал, що було вкрай необхідне на той час. Витрати на школу покривали внески учениць за навчання.

В 1906 році відбувся перший випуск повивальних бабок. Школу успішно закінчили 19 учениць.

З перших днів початку роботи Дамського товариства в ньому працювали лікарі, безоплатно надаючи медичну допомогу. Почесним членом Дамського товариства був лікар Сигізмунд Михайлович Маргуліс (1832–1898). Багато років працював лікар-акушер-гінеколог Ісаак Григорович Мандельштам (1847–1921). Дамське товариство існувало до 1921 року (Джерело: Васильєв К. Врачи, Больницы, Аптеки Старой Одессы. Очерки. Одес-

са, 2007. С. 163. Дамское общество вспомоществования бедным родильницам).

З 1912 року у міському Пологовому будинку розпочали стажування акушерки. У «Докладе [...] относительно допущения акушерок к занятиям в Городском Родильном доме» № 440 повідомлялось: «...профессор Орлов вошел с ходатайством в Городскую Управу о допущении к занятиям в Родильном Доме 14 акушерок (бесплатно)», також наведено постанову Одеської міської думи: «...разрешить Городской Управе на общих основаниях допустить акушерок к безвозмездным занятиям в Городском Родильном Доме» (Джерело: Известия Одесской городской думы. 1912. № 7, 3–4, февраль. С. 437).

За архівними даними, назва установи, адреса, штатний склад змінювались упродовж років.

У пологовому будинку № 1 з 1920 по 1922 рік базувалася кафедра акушерства та гінекології № 2. Завідував цією кафедрою професор Франц Вікторович Букоємський.

За часів Великої Вітчизняної війни, окупації пологовий будинок № 1 продовжував працювати.

В 1922–1955 роках пологовий будинок був базою кафедри акушерства та гінекології Одеського державного інституту удосконалення лікарів ім. М. Горького. Завідував кафедрою професор Олександр Іванович Петченко (Джерело: Акушерско-гинекологическая практика. Сборник научных работ кафедры акушерства и гинекологии Одесского государственного института усовершенствования врачей им. М. Горького. Под ред. А. И. Петченко. Киев, 1952. 204 с.).

Наприкінці 40-х років гінекологічне відділення, розгорнуте на базі інституту, розміщувалось у двоповерховому корпусі на 100 ліжок. Перший поверх виділений під інфекційне відділення (позалікарняні аборти, запальні захворювання). Другий поверх — для обстеження, хірургічного лікування. Обладнані кабінети для фізіотерапевтичного лікування. Відділення було об'єднане з двома жіночими консультаціями і Пологовим будинком № 3.

Акушерське відділення клініки розгорнуте на базі міського Пологового будинку № 1 на 150 ліжок, який складався із двох ізольованих корпусів.

Перший корпус:

- приймально-пропускний блок;
- нормальне фізіологічне акушерське відділення;
- відділення патології вагітних;
- гінекологічні палати.

М. М. Шейко, головний лікар
Пологового будинку № 1,
з професором Я. В. Куколевим

М. М. Шейко з колегами
(праворуч — Т. П. Александрович)

Другий корпус:

- обсерваційне відділення;
- відділення для абортів пізніх термінів вагітності;
- септичне відділення (загальноміський колектор).

Акушерське відділення було об'єднане з жіночими консультаціями №№ 1, 4, 9, а гінекологічне відділення — з гінекологічним відділенням клініки і частково з Пологовим будинком № 1.

До всіх жіночих консультацій були прикріплені доценти, асистенти, які виконували консультативну роботу.

В 1948–1950 роки зазнала змін тактика ведення пологів. Клініка відмовилася від застарілого принципу «спостерігання» і запровадила сучасний на той час метод «керування пологами», активне ведення пологів при таких станах, як тривалий безводний період, слабкість пологової діяльності, тазове передлежання, загроза внутрішньоутробної асфіксії плода. Протягом 1948–1950 років у акушерському відділенні клініки було прийнято 14 634 роділі.

У газеті «Большевицкое знамя» за 23 листопада 1948 року повідомлялося про наукову конференцію Інституту удосконалення лікарів, що відбувалась у приміщенні Будинку вчених і була присвячена 31-й річниці Жовтня. На конференції були присутні понад 300 лікарів із різних регіонів України. Співробітниками Інституту удосконалення лікарів було зроблено понад 20 доповідей, що свідчило про плідну наукову роботу колективу.

Головним лікарем Пологового будинку № 1 з 1959 до 1965 року була Марія Матвіївна Шей-

ко. Вона високо цінувала внесок у лікувальну роботу співробітників кафедри акушерства та гінекології Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова. М. М. Шейко пліч-о-пліч працювала з професорами кафедри акушерства та гінекології різних факультетів, у тому числі з професорами Яковом Васильовичем Куколевим, Олександром Івановичем Малініним, доцентами, асистентами.

В 1972 році Пологовий будинок № 1 міста Одеси було переведено до щойно збудованої споруди у провулку Слєпньова, 3, де він знаходиться і сьогодні.

З 1965 до 1979 року посаду головного лікаря пологового будинку № 1 обіймала Валентина Іванівна Баронецька.

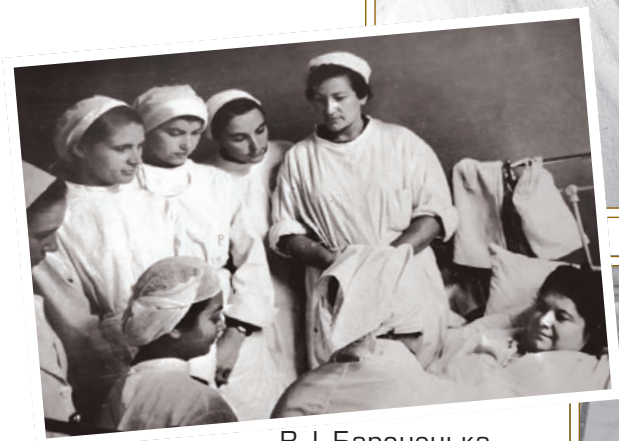
В. І. Баронецька

В. І. Баронецька серед колег (перший ряд, третя зліва). 1972 рік

В. І. Баронецька
з професором
Я. В. Куколевим,
лікарем
А. І. Адамовським

В. І. Баронецька
зі студентами під час обходу

В операційній. М. М. Шейко
і Т. П. Александрович

В. І. Баронецька з колективом Пологового будинку
(зліва — Т. П. Александрович)

Валентина Іванівна приділяла велику увагу співробітникам кафедри, студентам, лікарям-інтернам. Одним із наукових напрямів кафедри була проблема лікування запальних процесів жіночих статевих органів із застосуванням фізичних і курортних факторів. Роботи виконували під керівництвом доцента П. С. Бернадського, професора У. Й. Біжана. Вивчали питання взаємовідношень у системі мати-плацента-плід, фактори імунітету при пізніх токсикозах вагітних.

Тетяна Павлівна Александрович обіймала посаду головного лікаря Пологового будинку № 1 з 1979 до 1983 року.

Тетяна Павлівна постійно працювала над підвищенням кваліфікації лікарів, сприяла вихованню покоління молодих фахівців. У ті роки студенти 6-го курсу, які були розподілені за спеціальністю акушер-гінеколог, проходили навчання у субординатурі. Субординатор працював у положовому будинку за графіком у різних відділеннях, мав 7–8 цілодобових чергувань. Тетяна Павлівна вимагала якості навчання і цьому сприяла. У 90-ті роки минулого століття Т. П. Александрович працювала викладачем Одеського медичного училища.

З 1983 по 1991 рік на посаді головного лікаря Пологового будинку № 1 працював Олег Федорович Фортуна. Олег Федорович був людиною спокійною, врівноваженою, справедливою і надзвичайно доброю. Головний лікар усіляко сприяв виконанню наукових досліджень на базі лікувального закладу, застосуванню у практичній діяльності нових методів діагностики, те-

Т. П. Александрович

О. Ф. Фортуна

рапії, профілактики. Чималу увагу він приділяв кафедральним співробітникам, здобувачам, які виконували наукові праці, сприяв виконанню наукових досліджень, радів кожному успіху. На базі Пологового будинку № 1 працювали за тих часів співробітники кафедри акушерства та гінекології лікувального факультету під керівництвом професора Вікторії Андріївни Соляник-Шилейко.

У квітні 1991 року посаду головного лікаря посів кандидат медичних наук, доцент Олександр Олександрович Хапін. Головний лікар працював доцентом кафедри медінституту за

О. О. Хапін

сумісництвом, виконував наукову роботу в об'язі докторської дисертації.

О. О. Хапін розумів важливість плідної співпраці колективу Пологового будинку № 1 і кафедри акушерства та гінекології Одеського державного медичного університету, яку очолював доктор медичних наук, професор Валерій Миколайович Запорожан, як єдиного здорового міцного колективу. Така спрямованість у роботі сприяла науковому пошуку, якості практичної діяльності.

З 1997 року Пологовий будинок № 1 міста Одеси — це клінічна база кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського національного медичного університету.

О. О. Хапін: «Перший — завжди перший!». Це гасло актуальне і сьогодні

І. Л. Головатюк-Юзефпольська,
кандидат медичних наук, директор КНП «Пологовий будинок № 1»,
заслужений лікар України

З 2000 року посаду головного лікаря Пологового будинку № 1 обіймає заслужений лікар України, кандидат медичних наук, асистент кафедри акушерства та гінекології, лікар вищої кваліфікаційної категорії Ірина Ліонеліївна Головатюк-Юзефпольська. Як головний лікар і співробітник кафедри Ірина Ліонеліївна сприяє єдності двох колективів. Співробітники кафедри працюють лікарями у штаті пологового будинку. Чимало з них захистили кандидатські, докторські дисертації. Постійно виконуються наукові дослідження, результати яких впроваджуються в практичну діяльність лікарів стаціонару, жіночих консультацій.

На базі КНП «Пологовий будинок № 1» м. Одеси працювали, а деякі працюють і нині, клінічні фахівці — професори, доценти, асистенти, клінічні ординатори, а також аспіранти, магістри, лікарі-інтерни. Серед них доктори медичних наук, професори В. І. Лінніков, М. Ю. Голубенко, І. В. Руденко, І. В. Шпак, Л. Р. Нікогосян, О. О. Зелінський, кандидати медичних наук, доцен-

ти П. С. Бернадський, М. Г. Стоянов, Ю. П. Іванов, І. В. Бордюжевич, І. О. Пенанен, Т. П. Шаблій, К. О. Зубаренко, О. М. Павловська, В. В. Дерішов; кандидати медичних наук, клінічні асистенти Ж. О. Краснова, Л. З. Надєждіна, В. М. Цибульський, Г. Г. Сенник.

За останні 30 років на клінічній базі КНП «Пологовий будинок № 1» виконано і захищено понад 30 дисертаційних робіт, 10 із яких на звання доктора медичних наук. Вітчизняні та закордонні лікарі мали змогу виконати наукову роботу й отримати звання магістра, пройти підготовку у клінічній ординатурі, аспірантурі, докторантурі. Отримані результати численних наукових досліджень впроваджено й активно використовуються в медичній практиці лікарів-акушерів-гінекологів, сімейних лікарів, лікарів-інтернів, у навчальному процесі медичних навчальних закладів як у нашій країні, так і за її межами.

Наукові дослідження постійно тривають, що, безсумнівно, сприятиме збереженню здоров'я батьків і дітей, генофонду України.

Нині у кабінеті О. О. Халіна — музей. Тут залишено меблі часів, коли він керував Пологовим будинком, зберігаються подарунки, одержані колективом. Серед них — скульптурні композиції «Материнство», «Змія» — класичний символ медицини. І ще — старий альбом зі світлинами, на яких збереглися миті життя цієї яскравої людини

О. Ф. Фортуна з колективом

О. Ф. Фортуна серед колег-медиків

Кілька пологових зал у будь-який час готові до прийому роділець.
Вони оснащені всім необхідним для кваліфікованої допомоги

Важливою складовою оснащення є система відеоспостереження. Вона допомагає керівництву Пологового будинку стежити за станом справ не лише у службових приміщеннях, а й у пологових залах

Часом навколо монітора збирається чимало працівників, вільних від чергування, — це неабияк сприяє обміну досвідом, набуттю високої кваліфікації, адже те, що відбувається на екрані, одразу ж коментує досвідчений фахівець. І студентам таке навчання теж допомагає

Підготовка до пологів передбачає деякі вправи й тренування.
У цьому роділліам допомагають фахівці

Постійний контроль за станом роділлі — запорука успіху в нелегкій місії акушерства

За роки спільної роботи між співробітниками КНП «Пологовий будинок № 1» і клінічними викладачами кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ постійно розробляються і видаються: інформаційні листи, практичні рекомендації, наукові статті, алгоритми дії лікаря, локальні протоколи тощо.

Сьогодні на базі КНП «Пологовий будинок № 1» працюють чотири співробітники кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету: В. П. Міщенко — доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, І. Л. Головатюк-Юзефпольська — директор КНП «Пологовий будинок № 1», кандидат медичних наук, заслужений лікар України, Т. І. Пермінова — кандидат медичних наук, доцент і Г. Л. Лавриненко — кандидат медичних наук, доцент.

Валентина Павлівна Міщенко

*Заслужений діяч науки і техніки України,
доктор медичних наук, професор,
завідувачка клінічної бази кафедри акушерства
та гінекології ОНМедУ
на базі КНП «Пологовий будинок № 1»*

Закінчила Одеський державний медичний інститут ім. М. І. Пирогова в 1976 році. Працювала лікарем-акушером-гінекологом у Кодимській ЦРЛ Одеської області, завідувачкою гінекологічного відділення Архаринської центральної районної лікарні Хабаровського краю Амурської області (Росія), з 1989 по 1991 рік — у шпиталі

Айн-Ель-Хамам (Алжирська народна демократична республіка).

Захистила в 1994 році кандидатську дисертацію «Діагностика та лікування синдрому загрози переривання вагітності та передчасних пологів у жінок плавскладу». Робота присвячена проблемі перинатального інфікування інфекціями групи TORCH. Науковий керівник — заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор О. О. Зелінський.

В 1998 році захистила докторську дисертацію «Плацентарна недостатність в умовах сучасної екологічної ситуації (діагностика, профілактика та лікування)». Робота присвячена проблемам гестаційних мікроелементозів. Науковий консультант — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

У 2009 році присвоєне звання заслуженого діяча науки і техніки України.

Науковий напрям — предиктивна медицина, запобігання гестаційним ускладненням, перинатальній патології, невиношуванню вагітності.

Автор наукових статей, практичних рекомендацій, інформаційних листів, патентів на винахід, підручників, монографій.

***Ірина Ліонелівна
Головатюк-Юзефпольська***

*Заслужений лікар України,
кандидат медичних наук,
головний лікар КНП «Пологовий будинок № 1»
Одеської міської ради, лікар-акушер-гінеколог*

Очолила Пологовий будинок № 1 у 2000 році, яким керує і досі. Більш як за 20 років керів-

В. П. Міщенко

І. Л. Головатюк-Юзефпольська

ництва Пологовим будинком колектив цього закладу досяг чималих успіхів: його визнано таким, що має високе звання доброзичливого ставлення до дитини. З 2014 року установа відповідає статусу «Чиста лікарня, безпечна для пацієнта».

Заслужений лікар України (2001 рік). Нагороджена дипломом «Золотий скальпель Одеси-2001». Протягом багатьох років була депутатом міської ради. Має численні нагороди (ордени, медалі, грамоти) України й Одеської міської ради.

У 2003 році Ірина Ліонеліївна Головатюк-Юзефпольська захистила кандидатську дисертацію «Особливості менструальної функції у жінок репродуктивного віку з різним індивідуально-психологічним станом». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

Тіаїсія Іванівна Пермінова

Кандидат медичних наук, доцент

Закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова в 1979 році. Працювала лікарем-інтерном у Пологовому будинку № 6 міста Одеси, лікарем-акушером-гінекологом Біляївської центральної районної лікарні Одеської області, клінічним ординатором при кафедрі акушерства та гінекології № 1, лікарем-акушером-гінекологом 2-ї міської лікарні, асистентом. Сьогодні — доцент кафедри акушерства та гінекології № 1 ОНМедУ.

Т. І. Пермінова

Захистила кандидатську дисертацію у 1996 році на тему «Течение латентных форм хронического пиелонефрита у беременных».

Автор близько 50 друкованих праць, співавтор монографії, має патент на винахід.

Науковий напрям — розробка і впровадження різних методів у акушерстві та гінекології; методів діагностики і лікування піелонефриту.

Танна Леонідівна Лавриненко

Кандидат медичних наук, доцент

Закінчила Одеський державний медичний університет в 1995 році. Після закінчення магістратури захистила дослідницьку роботу на тему «Изменения микробиоценоза влагалища у женщин в постменопаузе».

З 1998 по 2004 рік була аспірантом кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського державного медичного університету.

У 2004 році захистила дисертаційну роботу на тему «Урогенітальні розлади у жінок в постменопаузі» (науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан), яка є фрагментом планової науководослідної теми Одеського державного медичного університету «Патогенетичні механізми розвитку захворювань репродуктивної системи за умов дії агресивних факторів середовища та шляхи їх корекції» (№ державної реєстрації 0199U004346).

Автор наукових праць, 2 винаходів. Працює доцентом кафедри акушерства та гінекології № 1.

Г. Л. Лавриненко

*Наукові роботи, виконані на базі
КНП «Пологовий будинок № 1»*

В. П. Міщенко, заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор, завідувачка клінічної бази

Захистила в 1994 році кандидатську дисертацію «Діагностика та лікування синдрому загрози переривання вагітності та передчасних пологів у жінок плавкладу». Науковий керівник — заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор О. О. Зелінський.

В 1998 році захистила докторську дисертацію «Плацентарна недостатність в умовах сучасної екологічної ситуації (діагностика, профілактика та лікування)». Науковий консультант — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

Т. І. Пермінова, кандидат медичних наук, доцент

Захистила у 1996 році кандидатську дисертацію «Течение латентных форм хронического пиелонефрита у беременных». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор В. Ф. Нагорна.

С. В. Тимофєєва, кандидат медичних наук

У 2002 році захистила кандидатську дисертацію «Перебіг вагітності у жінок із піелонефритом на фоні мікроелементозу». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор В. П. Міщенко.

Г. Л. Лавриненко, кандидат медичних наук, доцент

Захистила у 2004 році кандидатську дисертацію «Урогенітальні розлади у жінок в постменопаузі». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

К. О. Зубаренко, кандидат медичних наук

У 2001 році захистив магістерську роботу «Лечение железодефицитной анемии у беременных с применением препарата Тотема». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

У 2005 році захистив дисертаційну роботу на тему «Комплексне лікування вагітних із залізодефіцитною анемією, які перенесли вірусний гепатит». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

І. В. Руденко, доктор медичних наук, професор

У 2002 році захистила магістерську роботу «Макросомія плода при плацентарній недостатності». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

У 2005 році захистила кандидатську дисертацію «Клініко-лабораторна оцінка перебігу гестаційного періоду при макросомії плода у недіабетичних матерів». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

У 2010 році захистила докторську дисертацію «Прогнозування та профілактика природжених вад розвитку у дітей у сучасних екологічних умовах». Науковий консультант — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

В. В. Шерер, кандидат медичних наук

У 2006 році захистив кандидатську дисертацію «Синдром загрози переривання вагітності у жінок з мікроелементозами». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор В. П. Міщенко.

І. В. Шпак, доктор медичних наук

В 1998 році захистив кандидатську дисертацію «Обоснование применения внутрисосудистого облучения крови низкоинтенсивным гелий-неоновым лазером в комплексном лечении пиелонефрита у беременных (клинико-экспериментальное исследование)». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор Н. М. Нізова.

У 2014 році захистив докторську дисертацію «Акушерські та перинатальні ускладнення у жінок, хворих на грип (епідеміологія, клініка, прогнозування, профілактика)». Науковий консультант — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

О. М. Чокіна, кандидат медичних наук

У 2001 році захистила кандидатську дисертацію «Сравнительная характеристика эффективности некоторых методов диагностики и лечения урогенитальной хламидийной инфекции». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

О. О. Хапін, кандидат медичних наук, доцент

У 1989 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Коррекция нарушений системы гемостаза при внутриутробной гипоксии плода во время родов».

У 1997 році запланував і закінчував виконувати наукову роботу в обсязі докторської дисертації. Основним напрямом роботи були питання гемостазіологічних порушень в організмі вагітної при різних акушерських ускладненнях. Науковий консультант — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

І. Л. Головатюк-Юзефпольська, заслужений лікар України, кандидат медичних наук, головний лікар Пологового будинку № 1

У 2003 році захистила кандидатську дисертацію «Особливості менструальної функції у жінок репродуктивного віку з різним індивідуально-психологічним станом». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

М. Ю. Голубенко, доктор медичних наук

У 2001 році захистив кандидатську дисертацію «Дифференцированное применение и результаты открытых и лапароскопических гистероэктомий». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор І. З. Гладчук.

У 2012 році захистив докторську дисертацію «Патогенетичне обґрунтування профілактики плацентарної дисфункції у жінок з піелонефритом». Науковий консультант — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

Л. Р. Нікогосян, доктор медичних наук, професор

У 2002 році захистив магістерську роботу «Патологія навколоплодових вод». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

У 2006 році захистив кандидатську дисертацію «Особливості клінічного перебігу гестаційних процесів при багатоводді у жінок з мікроелементозами». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

У 2013 році захистив докторську дисертацію «Патогенетично обумовлена профілактика антенатальної загибелі плода». Науковий консультант — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

Т. З. Чітанава, кандидат медичних наук

У 2008 році захистила кандидатську дисертацію «Перебіг вагітності у жінок при порушенні піхвового мікробіоценозу на фоні дисмікроелементозу». Науковий керівник — заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор В. П. Міщенко.

Л. М. Руденко, кандидат медичних наук

У 2011 році захистила кандидатську дисертацію «Комплексна профілактика ускладнень перебігу вагітності, пологів у жінок з рубцем на матці». Науковий керівник — заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор В. П. Міщенко.

О. О. Слав'янчук, кандидат медичних наук

У 2013 році захистила кандидатську дисертацію «Перебіг вагітності та пологів у жінок в залежності від методів контрацепції». Науковий керівник — член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри акушерства і гінекології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика Ю. П. Вдовиченко.

Н. В. Гафійчук, кандидат медичних наук

У 2014 році захистила кандидатську дисертацію «Оптимізація діагностики та лікування у жінок з ановуляторним безпліддям». Науковий керівник — член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри акушерства і гінекології та репродуктології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика Ю. П. Вдовиченко.

В. І. Лінніков, доктор медичних наук, професор

У 2004 році захистив докторську дисертацію «Диагностика, принципы лечения и профилактики тромбофилических состояний, обусловленных первичным антифосфолипидным синдромом у беременных, рожениц и родильниц». Наукові консультанти — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан і член-кореспондент РАМН, доктор медичних наук, професор О. Д. Макасарія.

Т. В. Саулева, кандидат медичних наук

У 2002 році захистила кандидатську дисертацію «Діагностика і комплексне лікування піхвових інфекцій у жінок репродуктивного віку із застосуванням камери зональної декомпресії». Науковий керівник — заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор В. П. Міщенко.

О. В. Волченко, кандидат медичних наук

У 2013 році захистила кандидатську дисертацію «Профілактика гестаційних ускладнень у жінок з захворюваннями щитоподібної залози». Науковий керівник — заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор В. П. Міщенко.

•
А. Р. Саркісов, кандидат медичних наук

У 2011 році захистив кандидатську дисертацію «Перебіг вагітності у жінок з варикозною хворобою у сучасних екологічних умовах». Науковий керівник — заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор В. П. Міщенко.

•
А. В. Живиця, кандидат медичних наук

У 2011 році захистив кандидатську дисертацію «Профілактика передпухлинних захворювань шийки матки у вагітних». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

•
О. І. Подолян, кандидат медичних наук

У 2012 році захистив кандидатську дисертацію «Профілактика плацентарної дисфункції у жінок з багатоводдям». Науковий керівник — доктор медичних наук, доцент І. В. Руденко.

•
С. В. Лісковський, кандидат медичних наук

У 2013 році захистив кандидатську дисертацію «Клініко-лабораторна оцінка перебігу вагітності та профілактика гестаційних ускладнень у жінок з дефіцитом ціанокобаламіну». Науковий керівник — доктор медичних наук, доцент І. В. Руденко.

•
К. П. Головатюк, доктор медичних наук

У 2007 році захистила кандидатську дисертацію «Дифференцированное ведение и лечение беременных с синдромом потери плода, обусловленного тромбофилией». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

У 2020 році захистила докторську дисертацію «Реабілітація репродуктивної функції у жінок після звичного невиношування індукованої вагітності в циклах допоміжних репродуктивних технологій». Науковий консультант — доктор медичних наук, професор І. З. Гладчук.

•
М. Б. Запорожченко, доктор медичних наук

У 2016 році захистила докторську дисертацію «Патогенетичне обґрунтування профілактики та лікування лейоміому матки проліферативного типу у жінок репродуктивного віку». Науковий консультант — доктор медичних наук, професор І. В. Руденко.

•
Д. Ю. Парубіна, кандидат медичних наук

У 2020 році захистила кандидатську дисертацію «Особливості корекції мікробіоценозу статевих органів жінок репродуктивного віку, хво-

рих на лейоміому матки». Науковий керівник — доктор медичних наук, доцент М. Б. Запорожченко.

•
Ель Умалі Салуа, лікар-магістр

У 2008 році захистила магістерську роботу «Роль корекції мінерального обміну в комплексному лікуванні вагітних з синдромом загрози викидня». Науковий керівник — заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор В. П. Міщенко.

•
І. А. Анчева, доктор медичних наук, професор

У 2006 році захистила кандидатську дисертацію «Клініко-психологічне обґрунтування вибору методу ведення пологів». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

У 2015 році захистила докторську дисертацію «Дисфункція плаценти при анемії вагітних: діагностика, ведення вагітності і профілактика». Науковий консультант — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

Наукова робота співробітників кафедри акушерства та гінекології та Пологового будинку № 1 сконцентрована на таких головних напрямках: «Проблеми материнства, дитинства й сім'ї у сучасних соціально-економічних умовах в Україні», «Вплив несприятливих факторів на здоров'я людини та його корекція з метою збереження генофонду України», «Предиктивна медицина» тощо.

З 1994 року проводяться комплексні дослідження з питань негативного впливу еколого-геологічних факторів регіону на рівень захворювання серед жінок, у системі мати — плацента — плід — новонароджений — дитина, розвитку аномалій у плода.

Вивчаються питання гемостатичних порушень під час клінічного перебігу вагітності, пологів, післяпологового періоду; гіперпластичних процесів жіночих статевих органів; немедикаментозних методів терапії в акушерстві та гінекології; питання предиктивної медицини, в тому числі молекулярно-генетичні методи діагностики та інші.

Співробітники Пологового будинку № 1 і кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ завжди спільно виконували наукові роботи: магістерські, кандидатські та докторські дисертації, які є плодом колективної праці лікарів-клініцистів.

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

«ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 2» ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Одеса, вул. Старопортофранківська, 24

**Перша сходинка до щастя —
це здоров'я.**

Сократ

Історія кафедри акушерства та гінекології на базі КНП «Пологовий будинок № 2» міста Одеси розпочалася у другій половині XIX століття і триває до наших днів. Як свідчать джерела літератури, Павлівський притулок був заснований у 1864 році за ініціативи лікаря Лінке і названий «Павлівським» на честь відомого за тих часів генерал-ад'ютанта Павла Коцебу (Джерело: Южно-Русский Альманах. Одеса, 1899. Т. XXVII. С. 89).

Павло Коцебу — міський голова Одеси, який багато зробив для благоустрою міста. Павлівський притулок названо на його честь.

- 1864 — засновано Павлівський притулок
- 1892 — відкрито «Повивальну школу»
- 1894 — розпочато роботу «лечебниці» жіночих і дитячих хвороб

**Головні лікарі
Пологового будинку № 2**

Лікар Лінк (директор)	1864
Ц. К. Горецький	1892
О. Ф. Харашанжан	1959–1979
Л. М. Дуброва	1980–1991
А. І. Лучков	1991–2002
М. Ю. Голубенко	з 2002

На початку XIX століття в Одесі було три пологових притулки, два з яких розміщувалися на Молдаванці (Джерело: Газета «Вестник» № 5 (119), 8 лютого 1997 р. «Под знаком милосердия». Автор Тетяна Донцова).

«Павлівський» притулок належав «Обществу призрения младенцев и родильниц», яке свого часу було створене гуртком приватних осіб за ініціативи лікаря Лінка (1864 рік).

Приміщення під Павлівський притулок почали будувати на ділянці, що належала «Обществу» між «Внешней», «Градоначальницкой» і «Старопортофранковской» вулицями.

Було оголошено конкурс під загальним девізом «Простота — печать истины», автор проєк-

П. Є. Коцебу

ту — один із кращих одеських архітекторів тих часів Семен Андрійович Ландесман.

Комплекс притулку складався із трьох основних приміщень і кімнат для господарчої служби. Була і власна каплиця.

Павлівський пологовий притулок і лікарня жіночих і дитячих хвороб існували на кошти «Общества призрения младенцев и родильниц». Притулок відкрито 1864 року, а лікарню — 1894-го (Джерело: Одесса, 1794–1894. Издание Городского Общественного Управления. Одесса, 1895. С. 508–610).

Серед архівних документів є дані, які вказують на те, що 30 червня 1864 року мешканці міста Одеси звернулися до Одеського градоначальника барона Івана Йосиповича Велію з листом-проханням про відкриття притулку для «младенцев, подкидышей и малоимущих роженец» на кошти добровільних пожертв.

У цьому листі повідомлялося, що одесити хотіли передати приміщення для притулку на од-

Павлівський пологовий притулок

ній із головних вулиць міста й оснастити його всім необхідним інвентарем.

Приміщення складалося із чотирьох кімнат і знаходилося на вулиці Старопортофранківській.

За тих часів це був район міста, який залишився після другої лінії порто-франко, тобто вільної економічної зони. Уся земля на цій території знаходилася у власності міста. Саме тому у цьому районі розміщено чимало міських навчальних і медичних закладів.

Будівля притулку мала кілька кімнат для роділей і палату на 16 ліжок. У разі необхідності кількість ліжок могла бути збільшеною до 20. Операційна і хірургічна палати обладнані усіма найновішими за тих часів «пристроями».

Відкриття Павлівського притулку відбулося 22 серпня 1864 року. Так починається історія КНП «Пологовий будинок № 2» міста Одеси. Це був «богоугодний заклад», колектив якого виконував свої функції й обов'язки безкоштовно.

До притулку приймали новонароджених і роділей цілодобово. Роділлям надавали допомогу в пологах, а якщо вони хотіли залишити новонародженого, брали його на утримання.

До Павлівського притулку приносили «підкидьків» і сиріт. Новонароджених передавали на вигодовування годувальницям переважно з околиць міста. Жінка, яка брала дитину, була зобов'язана щомісяця надавати дані про стан малюка до правління притулку. Вона отримувала щомісячну платню із фонду цього закладу. Через п'ять років після відкриття Павлівського притулку, 31 вересня 1869 року, правління притулку звернулося до Одеської «Врачебной Управы» з проханням відкрити у стінах притулку повивальну школу. З тих часів усіх бажаючих, які відповідали певним вимогам, навчали повивального мистецтва.

За кілька років Одеська міська дума задовольнить прохання директора Лінка і передасть у відомство Павлівського притулку піклування про грудних немовлят віком до двох років, які залишилися без батьків, з метою пошуку для них нових сімей.

За даними статистичних звітів тих часів, у 1893 році великих акушерських операцій проведено близько 60, малих — 100.

У притулку щороку народжували понад 500 роділей. Протягом багатьох років тут перебували і міські «підкидьки», тобто діти, від яких відмовлялися батьки і «підкидали» їх до притулку. Спіраль історії... Сьогодні у кожному пологовому будинку міста функціонує «Вікно життя». Через це вікно віддають дітей на утримання держави...

В 1897 році до притулку надійшло 923 роділі і 33 вагітних, із них 900 одеситок.

В 1898 році у Павлівському притулку надали допомогу 826 роділлям і 29 вагітним, із них 764 одеситки і 33 прибулі. Серед них жінок, що вперше народжували, було 408, повторно народжували — 389; заміжніх — 668, незаміжніх — 179.

Згідно зі звітними даними, за перші 15 років роботи Павлівський притулок надав допомогу 2587 роділлям, із яких 31 померли при пологах.

За тих часів така статистика вважалася чи не найкращою в Російській Імперії та в Європі.

Лікарі притулку надавали безкоштовну допомогу найбіднішим жінкам міста Одеси, у тому числі вдома.

Незможні роділлі отримували допомогу безкоштовно, інші давали стільки, скільки могли, «состоятельная же роженица платит по 2 руб. в сутки» (Джерела: Южно-Русский Альманах. 1899. Т. XXVII. С. 89; Южно-Русский Альманах. Ю. Сандомирского. Год шестой. 1900. С. 76; Южно-Русский Альманах. Ю. Сандомирского. Год седьмой. Под редакцией Профессора А. И. Маркевича и А. С. Попандопуло. 1902. С. 70; Южно-Русский Альманах. Ю. Сандомирского. Год четвертый. Под редакцией В. М. Дорошевича и А. Е. Попандопуло. 1898. С. 89).

В Одесі, завдяки допомозі міського мера П. Коцебу, в 1878 році на межі вулиць Старопортофранківської та Градоначальницької відкрилися перші повивальні курси.

Через кілька років сюди переїхало пологове відділення з міської лікарні, що на вулиці Пастера, 5.

В 1892 році за ініціативи покійного на той час директора притулку Ц. К. Горецького при притулку було відкрито Повивальну школу, схвалено програму викладання у цій школі (Джерело: Программа преподавания Повивальной школы при родильном отделении Одесского Павловского Приюта. 1892. С. 14).

• Програма викладання у Повивальній школі мовою оригіналу:

«А) Общие понятия о строении человеческого тела и главнейших отправлениях его.

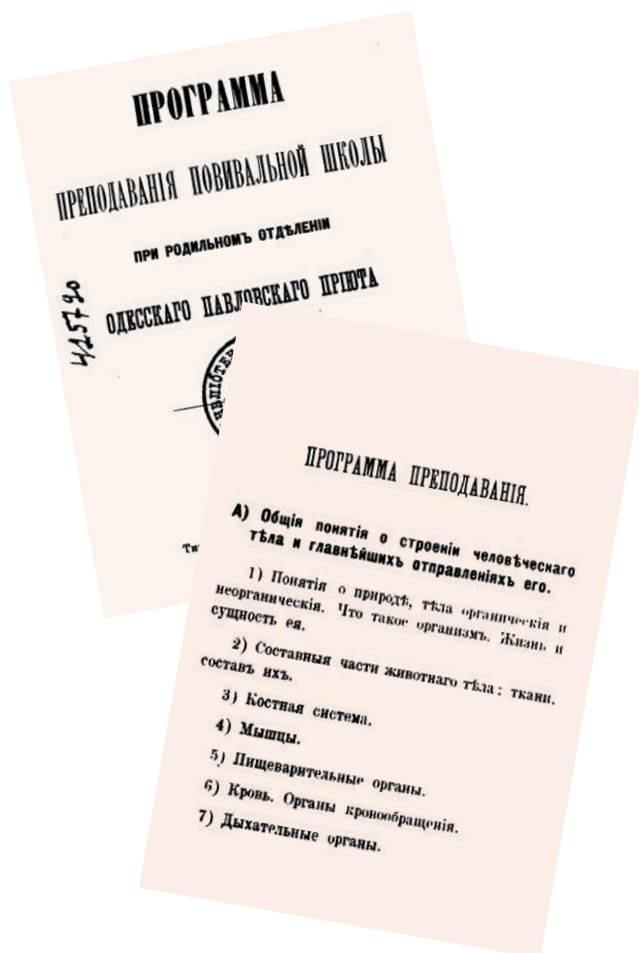
Б) Беременность, роды и послеродовой период при правильных условиях.

В) Неправильности в течение беременности, родов и послеродового периода.

Г) Более важные болезни новорожденных.

Д) О некоторых приемах, необходимых в практике бабки».

Програма викладання у Повивальній школі

У Правилах для Повивальної школи (Джерело: Правила для Повивальної школи при Родильному відділенні Одеського Павловського Приюта. 1892. С. 7) йшлося про те, що Повивальна школа відкривається на підставі 5-го пункту параграфа 2 статуту Одеського товариства «для призрівання младенцевъ и родильниць».

Школа мала за мету надати бажаним теоретичні та практичні знання повивальної майстерності в межах, необхідних для родопомічної справи.

До Повивальної школи приймали учениць із «крестьянского сословия» на повне забезпечення, за рекомендаціями земських і міських управ Новоросійського краю.

Допускалися також учениці за їхню особисту плату. За навчання й утримання потрібно було заплатити 250 карбованців на рік, із них 150 карбованців сплачували за утримання і навчання і 100 — за одяг та взуття. «Приходящие» учениці платили 75 карбованців за повний курс навчання.

Для зарахування на навчання учениці мали знати російську грамоту і чотири правила арифметики. Здобувати освіту могли російські піддані всіх «сословий». Для учениць, що мешкали у притулку, передбачали річний курс. Теоретичне і практичне навчання організовувалося за прикладом і програмою сільських повивальних шкіл, які існували при Імператорських Санкт-Петербурзькому і Московському родопомічних відомствах («заведениях»). Для «приходящих» учениць передбачали півторарічний курс — з вересня по січень.

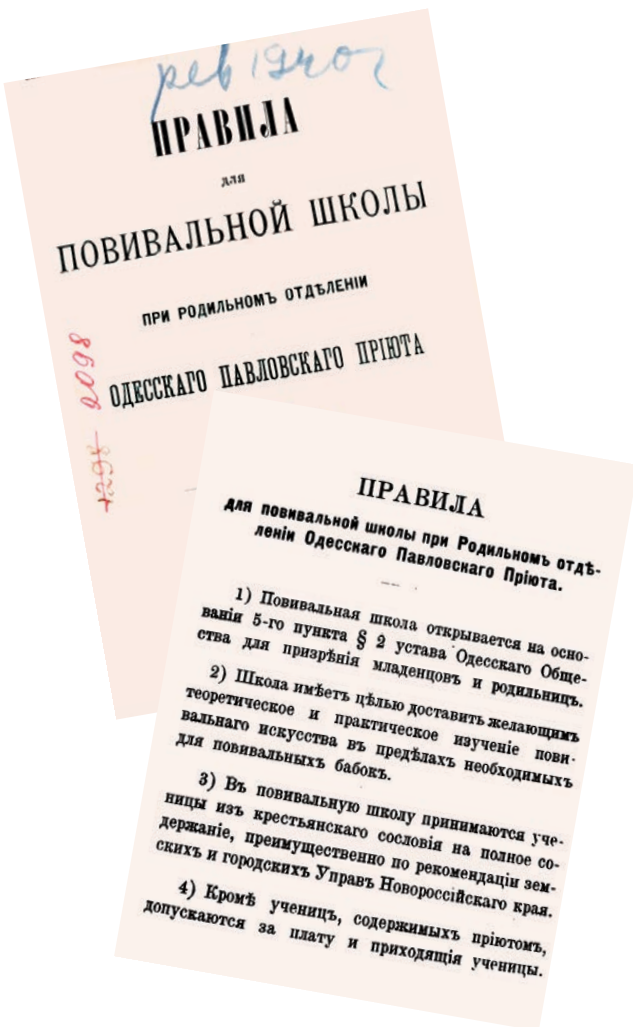
Навчання здійснювали два викладачі під контролем директора притулку. Кожна випускниця мала провести пологи і прийняти 5 новонароджених. Випускний іспит проводили в присутності «инспектора Одесского Врачебного Управления или члена Управления, представителей и членов совещательного комитета, директора приюта и преподавателей, кроме того приглашались почетные гости». Успішно складений іспит давав право отримати дозвіл на «безперешкод-

Викладачі Павлівського пологового притулку зі студентками. 1915 рік

Слухачки Павлівського пологового притулку. 1915 рік

Правила для Повивальної школи при пологовому відділенні Павлівського притулку

Повитуха Павлівського пологового притулку М. С. Гурська. 1915 рік

ну практику» (Джерело: Одесская Повивальная школа при Павловском Родильном приюте. В: Акушерка. Под ред. П. М. Амброжевича. Год восьмой. 1897. № 24, январь).

- **Правила зарахування до Одеської повивальної школи при Павлівському пологовому притулку:**

- 1) Прием прошений начался с 1 сентября.
- 2) Для поступления в школу требуются свидетельства о знании курса не ниже женской гимназии или соответствующего ей другого женского учебного заведения.
- 3) Курс учения в Павловской школе полагается двухгодичный: плата за полный курс — 75 руб. Пансионеры за содержание и обучение платят 250 руб. в год.
- 4) Окончившие Повивальную школу получают звание повивальной бабки (акушерки) с правом заниматься акушерской практикой во всей России.

Сверх того в Павловский родильный приют будут приняты лица, в числе 40 человек, на один год, желающие обучаться повивальному искусству на звание повитухи, с оплатой 50 р. за курс» (Джерело: Акушерка. Под ред. П. М. Амброжевича. Год восьмой. 1897. № 24, январь).

У середині XVIII століття в Російській імперії для підготовки повивальних бабок були організовані спеціальні вищі заклади («Повивальные институты») і середні («Повивальные школы»), які існували до 1917 року. Були три професійні групи жінок, які надавали допомогу в пологах: «повивальна бабка», «сільська повивальна бабка» і «повитуха». Професійна діяльність повивальних бабок була регламентована спеціальним уставом («Устав повивальным бабкам»).

Посада «городовой повивальной бабки» була у штаті поліцейського управління.

Після 1892 року в Одесі зареєстровано 96 повивальних бабок, із них 92 — «вільнопрактикуючі».

З архівного матеріалу відомо, що 1 квітня 1933 року у 2-й лікарні не було пологового відділення, і клініка медичного інституту не мала акушерської бази для викладання і практичної роботи. У зв'язку з цим в 1933 році було відкрито акушерську базу кафедри медичного інституту при 2-му пологовому будинку. З того часу, а саме з 1933 року, Пологовий будинок № 2 міста Одеси є базою кафедри акушерства та гінекології Одеського медуніверситету.

У газеті «Знамя коммунизма» за 7 вересня 1981 року є стаття «Второе рождение роддома» Ф. Давидова, у якій йдеться про таке: «...Дім на вулиці Комсомольська, 22 — найстаріший у місті пологовий будинок. Після ремонту: фасад облицьовано білою плиткою. За півроку будівельники по суті створили нову будівлю. Реконструкція всіх палат, операційної, кабінетів. Проведено водопровід, каналізацію, електрокабелі. У дворі побудовано двоповерховий корпус, у якому розмістилися клінічна лабораторія і рентгенкабінет. Це була справжня народна будівля трудівників Центрального району міста Одеси».

Л. М. Дуброва, головний лікар, писала: «Ми з великою подякою згадуємо студентів і викладачів інституту зв'язку і гідрометереологічного інституту, учнів ПТУ-14, робітників СМУ, працівників Мінздраву... та багатьох інших, які брали активну участь у відродженні одного із найстаріших пологових будинків міста».

Однією з легенд Пологового будинку № 2 є Олександр Турнер. У 2-му пологовому він працював близько 35 років, переважно завідувачем гінекологічного відділення.

Олександр Якович Турнер народився 15 липня 1907 року в сім'ї одеського лікаря Якова Турнера. Його юність припала на складні двадцять років минулого століття. Він працював шевцем, слюсарем-сантехніком, медбратом.

В 1931 році після закінчення Одеського медичного інституту О. Турнер отримав диплом акушера-гінеколога і працював на Донбасі, Далекому Сході. За часів Великої Вітчизняної війни О. Турнер служив начальником пересувних польових шпиталів. Набутий великий досвід хірургічної спеціальності сприяв високому професіоналізму Олександра Турнера. І сьогодні можна почути серед колег пологового будинку його вислів: «Прежде всего я — лекарь!»

Свій безцінний досвід передавали молодому поколінню ветерани Великої Вітчизняної війни Т. А. Лобасюк, В. Ф. Супрунова, Е. І. Матяш, Н. І. Клочко та інші наставники.

О. Я. Турнер

У колективі пам'ятають своїх працівників — медичну сестру Світлану Дубовикову, операційну сестру В. Д. Коренецьку, анестезиста В. В. Чернякову та багатьох інших.

У відкритому після ремонту Пологовому будинку № 2 першою народилася дівчинка у мешканки Біляївського району В. М. Ільницької.

В 1994 році Пологовий будинок № 2, очолюваний головним лікарем А. І. Лучковим, мав пологовий стаціонар на 130 ліжок і жіночу консультацію на 32 відвідування за зміну (завідувачка відділення Г. І. Балицька). Пологовий стаціонар спеціалізувався з прийомом пологів у жі-

А. І. Лучков

нок з інфекційними захворюваннями (Джерело: Очерки истории здравоохранения г. Одессы к 200-летию. Одесса, 1994. С. 27).

Починаючи з Павлівського притулку, Пологовий будинок № 2 був клінічною базою кафедр акушерства та гінекології Одеського медичного інституту (університету) та Одеського державного інституту удосконалення лікарів ім. М. Горького.

В Одеському державному інституті удосконалення лікарів ім. М. Горького працював завідувачем кафедри акушерства та гінекології професор О. І. Петченко, у 20-ті роки минулого століття керівником клініки був завідувач кафедри акушерства та гінекології лікувального факультету № 2 професор Ф. В. Букоємський.

У Пологовому будинку № 2 працювали співробітники кафедри акушерства та гінекології педіатричного і санітарно-гігієнічного (стоматологічного) факультетів Одеського медичного інституту під керівництвом завідувачів кафедр: професора Г. Ф. Цомакіона (1932–1936), професора Г. К. Живатова (1936–1948; 1950–1952), професора А. М. Агаронова (1948–1950), професора О. Є. Нудольської (1952–1953), професора Н. П. Верхацького (1953–1958), професора Я. В. Куколева (1959–1971), професора У. Й. Біжана (1972–1983), кафедри акушерства та гінекології № 2 професора О. О. Зелінського (1983–2020), кафедри акушерства та гінекології № 1 професора В. М. Запорожана (1997–2015), кафедри акушерства та гінекології професора І. З. Гладчука (з 2015-го).

На базі кафедри протягом багатьох років працювали Олена Борисівна Задорожна — доктор медичних наук, доцент, нині працює на базі КНП «Пологовий будинок № 7», Анатолій Іванович Лучков — головний лікар Пологового будинку № 2, кандидат медичних наук, доцент, Оксана Миколаївна Павловська — кандидат медичних наук, доцент, нині працює на базі КНП «Пологовий будинок № 7», Ірина Анатоліївна Анчева — доктор медичних наук, професор, нині працює на базі КНП «Пологовий будинок № 7», Ірина Василівна Руденко — доктор медичних наук, професор, працює в ОАЕ в університетському шпиталі, Ольга Миколаївна Надворна — кандидат медичних наук, доцент, нині працює на базі КНП «Пологовий будинок № 5».

Сьогодні на базі КНП «Пологовий будинок № 2» працюють Максим Юрійович Голубенко — заслужений лікар України, доктор медичних наук, професор, директор закладу, Карина По-

О. І. Петченко

госівна Тумасян — завідувачка гінекологічного відділення, доцент, лікарі-інтерни, клінічні ординатори, аспіранти.

Максим Юрійович Голубенко

*Заслужений лікар України,
доктор медичних наук,*

*професор кафедри акушерства та гінекології,
директор КНП «Пологовий будинок № 2»*

У 2001 році захистив кандидатську дисертацію «Дифференцированное применение и результаты открытых и лапароскопических гистероэктомий».

М. Ю. Голубенко

К. П. Тумасян

У 2012 році захистив докторську дисертацію «Патогенетичне обґрунтування профілактики плацентарної дисфункції у жінок з пієлонефритом». Науковий консультант — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

Карина Погосівна Тумасян

*Кандидат медичних наук, доцент,
лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної
категорії, завідувачка гінекологічного відділення*

У 1991 році присвоєно вчений ступінь кандидата медичних наук зі спеціальності «Акушерство та гінекологія». Веде медичну практику понад 40 років.

Автор понад 100 наукових публікацій, 9 авторських винаходів. Член Української асоціації акушерів-гінекологів, Європейської асоціації акушерів-гінекологів.

Олена Володимирівна Волченко

Кандидат медичних наук, лікар-ординатор

У 2013 році захистила кандидатську дисертацію «Профілактика гестаційних ускладнень у жінок з захворюваннями щитоподібної залози». Науковий керівник — заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор В. П. Міщенко.

У роботі, у тому числі, наведені результати визначення вмісту мікроелемента йоду в сечі новонароджених різної статі на третю добу життя, дівчаток-підлітків, жінок різних вікових груп,

О. В. Волченко

вагітних жінок за триместрами вагітності, породілей.

Олександр Ілліч Подолян

Кандидат медичних наук, лікар-ординатор

У 2012 році захистив кандидатську дисертацію «Профілактика плацентарної дисфункції у жінок з багатоводдям». Науковий керівник — доктор медичних наук, доцент І. В. Руденко.

Сергій Вікторович Лісковський

Кандидат медичних наук, лікар-ординатор

У 2013 році захистив кандидатську дисертацію «Клініко-лабораторна оцінка перебігу вагіт-

О. І. Подолян

С. В. Лісковський

Т. П. Чусва

ності та профілактика гестаційних ускладнень у жінок з дефіцитом ціанокобаламіну». Науковий керівник — доктор медичних наук, доцент І. В. Руденко.

Тетяна Петрівна Чусва

Кандидат медичних наук, лікар-гінеколог

У 2020 році захистила кандидатську дисертацію «Прогнозування та профілактика ускладнень пологів у жінок з ендометріюїдною хворобою». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор І. З. Гладчук.

Науковим напрямом роботи бази кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ сьогодні є вивчення перебігу вагітності, пологів, післяпологового періоду у жінок з коронавірусною інфекцією.

У пологовому будинку постійно зростає кількість пологів. Досконало освоєні сучасні методи знеболення. Висококваліфікована ане-

стезіологічна допомога забезпечує практично безболісний перебіг пологів. Позитивним результатом у роботі сприяють постійне навчання персоналу, чітка організація надання допомоги. Покращилася комфортність лікувально-го закладу.

Пологовий будинок розділений на два корпуси, у яких розміщені палати, пологові зали, кабінети, лабораторія. Боксована пологова зала з окремим входом призначена для прийому жінок з інфекційними процесами (грип, сифіліс, туберкульоз тощо). Нині КНП «Пологовий будинок № 2» є базою для надання акушерсько-гінекологічної допомоги жінкам із гострими респіраторними захворюваннями і COVID-19. Саме тому наявність сучасного рентгенологічного апарата (мобільний рентгенапарат IMAX) має велике значення. Важливим у роботі є новий апарат штучної вентиляції легенів Hamilton-C1, що забезпечує ефективну і безпечну штучну вентиляцію легенів і відповідає сучасному світовому рівню.

Сучасне обладнання, найновіші прилади, затишні комфортабельні палати — все це сприяє комфортному перебуванню у Пологовому будинку № 2

*От благодарности Монгольских матерей к 2-ому роддому в Одессе.
М. Сурангэрэл и сын Сурнамажоралын Намунтуг,
М. Бүхтэцшиг и сын Энхсайхасты Болдожуу.
2019. 07. 11*

Красуні нашого колективу

Новий рік зустрічаємо з мером Одеси Геннадієм Трухановим

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

«ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 4» ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Одеса, пров. Павла Кравцова, 7

Лікарська діяльність спрямовує до досконалості, до моральності, до досягнення істинного щастя.

Моше бен Маймон

Комунальне некомерційне підприємство «Пологовий будинок № 4» розташоване в місті Одеса за адресою: провулок Павла Кравцова, 7.

Кафедра акушерства та гінекології ОНМедУ на базі КНП «Пологовий будинок № 4» має багаторічну історію.

Пологовий будинок № 4 відкрито 2 липня 1926 року за наказом правління Одеського Окргвідділу спілки МЕДСАНТРУД за адресою: вул. Отамана Головатого, 32, у складі районної лікарні (Джерело: Очерки истории здравоохранения г. Одессы к 200 летию. Одесса, 1994. 192 с.).

Перші згадки у Центральному міському архіві про Пологовий будинок № 4 датовані 2 липня 1929 року. За того часу він мав назву Поліклінічний Будинок № 4.

Наказ № 1 по пологовому будинку датується 11 квітня 1949 року «Про організацію Пологового будинку № 4», головним лікарем, згідно з наказом Міського відділу охорони здоров'я, була призначена Тетяна Миколаївна Жаворонкова.

Рішенням Виконавчого Комітету Одеської міської Ради Депутатів Трудящих № 1680 від 31.12.1952 року в приміщенні, яке розташоване за адресою: місто Одеса, 2-й Заливний провулок, 7, були проведені ремонтні роботи.

В 1952 році головним лікарем було призначено Алевтину Дмитрівну Стрижакову.

Першого березня 1953 року Пологовий будинок № 4 був переведений за адресою: місто Одеса, 2-й Заливний провулок, 7, де він знаходиться досі. Згодом провулок був перейменований на честь загиблого міліціонера Павла Кравцова.

До структури Пологового будинку входить жіноча консультація № 10, яка розташована за адресою: м. Одеса, провулок Павла Кравцова, 7.

В 1967 році головним лікарем був призначений Анатолій Миколайович Чеботарьов.

У 1980 році відкрито жіночу консультацію № 11, яка розташована за адресою: вул. Ядова, 61-б. Наказом міського відділу охорони здоров'я № 277 від 12 вересня 1980 року жіноча консультація № 11 була приєднана до Пологового будинку № 4.

За наказом відділу охорони здоров'я Одеського міськвиконкому 1990 року на посаду головного лікаря Пологового будинку № 4 призначено Марію Віталіївну Хіменко.

Марія Віталіївна Хіменко

Директор Комунального некомерційного підприємства «Пологовий будинок № 4» Одеської міської ради, заслужений лікар України

Марія Віталіївна Хіменко в 1974 році закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова. Після закінчення інституту пройшла інтернатуру з акушерства та гінекології, працювала лікарем-акушером-гінекологом, завідувала обсерваційним, фізіологічним відділеннями Пологового будинку № 4.

З 1990 року обіймає посаду директора КНП «Пологовий будинок № 4» Одеської міської ради.

Присвоєна вища кваліфікаційна категорія за спеціальністю «Організація і управління охороною здоров'я» та вища кваліфікаційна категорія за спеціальністю «Акушерство та гінекологія».

У 2021 році закінчила Одеський регіональний інститут Державного управління національної академії Державного управління при Президенті України за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

У 2002 році присвоєно почесне звання «Заслужений лікар України» за сумлінну працю, а також подяку від Президента України з нагоди 10-ї річниці незалежності України «За сумлінну працю, вагомий особистий внесок у розвиток і зміцнення Української держави».

М. В. Хіменко

У 2006 році нагороджена Почесною відзнакою Одеського міського голови «За заслуги перед містом» з врученням нагрудного знака.

У 2011 році отримала від Одеської обласної державної адміністрації звання лауреата обласного конкурсу «Жінка року — 2011».

У 2011 році нагороджена Почесною відзнакою голови Одеської обласної держадміністрації.

У 2016 році нагороджена Почесною відзнакою Одеського міського голови «Трудова Слава» з врученням нагрудного знака.

У 2020 році нагороджена Почесною грамотою Одеської обласної ради.

У 2007 році до Пологового будинку № 4 була приєднана жіноча консультація № 12, розташована за адресою: вул. Академіка Заболотного, 13-а.

У Пологовому будинку № 4 створено всі умови для комфортного перебування матері та дитини

Мільйонний житель Одеси.
25 грудня 1974 року

У жовтні 2019 року КУ «Пологовий будинок № 4» був реорганізований у КНП «Пологовий будинок № 4» Одеської міської ради. Директором КНП «Пологовий будинок № 4» призначено Марію Віталіївну Хіменко — лікарка-акушера-гінеколога вищої кваліфікаційної категорії, заслуженого лікаря України.

Жіночі консультації №№ 10, 11 та 12 обслуговують 67 339 осіб жіночого населення Суворовського району міста Одеси, з них жінки фертильного віку — 30 167, діти — 10 081.

Завдяки поетапній реалізації програми «Здоров'я матері та дитини», затвердженої міською радою на 2006–2010 роки, у Пологовому будинку № 4 організовано й оснащено чотири ліжка для інтенсивної терапії та реанімації новонароджених і шість ліжок інтенсивної терапії для вагітних і породілей.

Свого часу у КНП «Пологовий будинок № 4» була проведена реконструкція всіх приміщень з переобладнанням палат під спільне перебуван-

ня матері та дитини. Розгорнуто 7 індивідуальних пологових залів.

Із 2007 року в Пологовому будинку № 4 функціонують палата інтенсивної терапії новонароджених, а також палата інтенсивної терапії для дорослих, оснащені сучасним реанімаційним та діагностичним обладнанням, як-от: апарат УЗД для новонароджених, апарат УЗД для дорослих, чотири апарати ШВЛ для новонароджених, два з яких призначені для виходжування дітей з надзвичайно малою масою тіла, блок інтенсивної терапії з апаратом для фототерапії.

Клініко-діагностична лабораторія дає можливість проводити обстеження новонароджених, вагітних, роділей і породілей цілодобово.

У грудні 1974 року в Пологовому будинку № 4 народився мільйонний мешканець Одеси. А 200-річчя Одеси Пологовий будинок № 4 відсвяткував народженням у цей день першої дитини — нового громадянина міста.

У 2017–2018 роках за сприяння Одеської міської ради був проведений капітальний ремонт закладу: оновлено фасад, відремонтовано дахи Пологового будинку та жіночої консультації № 10.

Сьогодні КНП «Пологовий будинок № 4» Одеської міської ради оснащений найсучаснішим обладнанням.

Акушерсько-гінекологічну та неонатологічну допомогу вагітним, роділлям, породіллям і новонародженим надає кваліфікований колектив лікарів-акушерів-гінекологів, лікарів-анестезіологів, лікарів-педіатрів-неонатологів, лікарів-анестезіологів дитячих, акушерок, медичних сестер, які постійно підвищують свій кваліфікаційний рівень, опановують новітні методи лікування та розродження.

Колектив
КНП «Пологовий будинок
№ 4»

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

«ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 5» ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Одеса, вул. Маршала Говорова, 28

Лікар повинен бути майстерним, відданим своїй справі, він повинен завжди допомагати хворому тілу.

Нізамаддін Навої

На початку жовтня 1976 року в Одесі відкрили новий Пологовий будинок № 5, розташований у мальовничому куточку Приморського району. Це типова сучасна будівля, споруджена відповідно до вимог щодо установ подібного типу, з достатніми обсягами площ (сьогодні у Пологовому будинку розгорнуто 150 ліжок), грамотними комунікаціями, зі зручною транспортною розв'язкою, затишною зеленою зоною. Ось як цю подію висвітлено в місцевій пресі.

«Сьогодні на вулиці генерала Говорова, 3, відкрився 5-й пологовий будинок. Новий медичний заклад, нова найсучасніша апаратура, лікувальні та діагностичні кабінети, операційна і лабораторії, новий колектив, який спроможний вести наукову і профілактичну роботу, шукати і втілювати найновіші методи діагностики і терапії в акушерсько-гінекологічній службі. В операційних, пологових залах і дитячих палатах встановлені телевізійні пристрої — і на екрані телевізора студенти зможуть бачити хід операції, догляд за новонародженими.

За кожним відділенням закріплені відповідальні наукові співробітники, що працюють на базі пологового будинку кафедри акушерства та гінекології медичного інституту ім. М. І. Пирогова, якою керує доктор медичних наук, професор У. Й. Біжан. Студенти стоматологічного і педіатричного факультетів будуть тут оволодівати знаннями» (Джерело: Газета «Вечірня Одеса», 2 жовтня 1976 року).

Першим головним лікарем працювала Любов Никифорівна Котович (1930–2017), відмінник охорони здоров'я, яка очолювала Пологовий будинок № 5 з 1976 по 1988 рік.

Під високопрофесійним, вимогливим і доброзичливим спільним керівництвом завідувача кафедри професора Ульяна Йосиповича Біжана і головного лікаря Любові Никифорівни Котович сформувався дружний високопрофесійний лікарський і науковий колектив пологового будинку, були реалізовані численні плани і досягнуто того становища, яке клініка пологового бу-

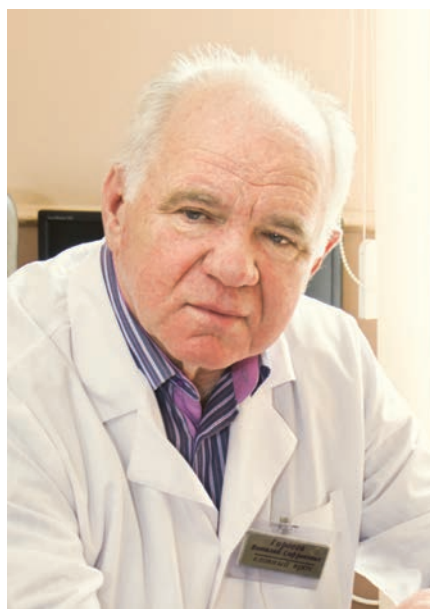
Відкриття Пологового будинку № 5, 1976 рік. Доцент М. Г. Стоянов, головний лікар Л. Н. Котович, професор У. Й. Біжан

динку посідає і сьогодні в соціумі міста Одеси й Одеської області.

З 1988 по 2019 рік Пологовий будинок № 5 очолював заслужений лікар України Віталій Сафронович Гордєєв, який гідно продовжив керівництво установою в її подальшому розвитку.

Віталій Сафронович Гордєєв
Заслужений лікар України

Віталій Сафронович Гордєєв народився в 1943 році у Кіровоградській області. В 1971 році закінчив Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова. Працював лікарем-акушером-

В. С. Гордєєв

гінекологом у різних установах системи охорони здоров'я України. Протягом 31 року очолював Пологовий будинок № 5. Автор 9 друкованих праць, 3 раціоналізаторських пропозицій, співавтор книги «Кесарів розтин». Нагороджений почесними відзнаками губернатора і мера Одеси.

З жовтня 2019 року КНП «Пологовий будинок № 5» очолює заслужений лікар України, доктор медичних наук, професор кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ Ігор Вікторович Шпак.

Ігор Вікторович Шпак

*Доктор медичних наук, професор,
директор КНП «Пологовий будинок № 5»
Одеської міської ради*

Ігор Вікторович Шпак народився в 1962 році у Миколаївській області. В 1986 році закінчив Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова. Другу вищу освіту отримав у 2002 році в Одеському регіональному інституті держуправління при Президентові України.

Також І. В. Шпак закінчив Міжнародний Солонівський університет (юридичний факультет). Працював у системі охорони здоров'я лікарем-акушером-гінекологом. З 2004 по 2007 рік працював головним спеціалістом управління охорони здоров'я Одеської обласної держадміністрації, потім у Міністерстві охорони здоров'я України. Обіймав посаду Міністра охорони здоров'я АР Крим (2011 рік). Працював директором департаменту охорони здоров'я Одеської міської ради

І. В. Шпак

(2012 рік). Член колегії Міністерства охорони здоров'я України.

Доктор медичних наук, заслужений лікар України.

З перших днів свого існування Пологовий будинок № 5 користується заслуженою любов'ю одеситів: кваліфікаційні та людські якості співробітників установи завжди привертали мешканок міста та області. Величезну роль для становлення і постійного професійного розвитку медичного персоналу відіграє те, що Пологовий будинок № 5 є клінічною базою кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету, а також базою для навчання студентів Одеського базового медичного училища.

Завдяки постійному прагненню колективу до розвитку і вдосконалення, впровадження в щоденну практику передових новітніх методів діагностики, лікування і профілактики захворювань, ведення вагітності та пологів, Пологовий будинок № 5 є однією з провідних установ міста у сфері медичної допомоги при пологах, дитячої та підліткової гінекології, надання медичної допомоги жінкам пременопаузального та менопаузального віку.

У стінах цього закладу яскраво проявилось і продовжує втілюватися єднання науково-педагогічного і практичного потенціалу та досвіду його співробітників, що закономірно сприяє розвитку абсолютно нових напрямів у сфері діагностики та лікування в нашому регіоні.

Клінічною базою кафедри акушерства та гінекології міський Пологовий будинок № 5 став у 1976 році. За тих часів це була кафедра акушерства та гінекології № 2 Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова.

Кафедра акушерства та гінекології № 2 Одеського медуніверситету — це багато років бездоганної і плідної праці, взірць єднання теоретичної та практичної медицини, перевіреного часом.

Колектив кафедри акушерства та гінекології № 2, тоді ще медичного факультету Новоросійського університету, розпочав свою науково-педагогічну і лікувальну роботу у вересні 1921 року (рішення про створення датується 1920 роком) на базі Одеської міської клінічної лікарні № 11 (район Слобідка) та пологового будинку № 2 м. Одеси. Першим керівником кафедри був професор Франц Вікторович Букоємський (1860–1924).

Франц Вікторович Букоємський
Професор

Професор Букоємський завідував кафедрою акушерства та гінекології № 2 з 1920 по 1922 рік.

В 1895 році захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора медицини «До питання про акушерську анестезію вдихання ефіру і хлороформу».

Автор понад 20 наукових робіт, присвячених різним питанням діагностики, оперативного і консервативного лікування гінекологічних захворювань.

У зв'язку з реорганізацією навчального процесу кафедру акушерства та гінекології № 2 згодом було об'єднано з кафедрою акушерства та гінекології № 1 — до 1927 року очолював кафедру професор Всеволод Миколайович Орлов. У 1927–1930 роках кафедру очолювали професори Р. І. Томсон, О. Е. Мандельштам, К. І. Курський.

У 1932 році в інституті відкрили педіатричний і санітарно-гігієнічний факультети, а кафедру акушерства та гінекології № 2 було знову реорганізовано в самостійний підрозділ, її клініками були визначені гінекологічне та акушерське відділення Міської клінічної лікарні № 11 (Слобідка), пологовий будинок № 2 і лікарня Радянських партійних профспілок. З цього часу і до 1936 року клініку очолював професор Георгій Федорович Цомакіон (1884–1939). Він завідував кафедрою акушерства та гінекології № 2 протягом 1930–1939 років.

Ф. В. Букоємський

Георгій Федорович Цомакіон
Професор

Цомакіон був талановитим хірургом, його дисертація на тему «Тубооваріальні кісти, їхня етіологія, генез, патологія, анатомія, клініка» вражає своєю глибокою патогістологічною розробкою. З 1933 року Г. Ф. Цомакіон був головою секції акушерів-гінекологів єдиного медичного товариства в Одесі.

У 1952–1953 роках кафедрою завідувала професор Ольга Євгенівна Нудольська (1900–1981), під керівництвом якої вивчалися проблеми онкозахворювань жіночої статеві системи, передракових станів, питання їхньої ранньої діагностики та профілактики, гіпогалакції.

Ольга Євгенівна Нудольська
Професор

У 1935 році О. Є. Нудольська захистила кандидатську дисертацію «Мітогенетичне випромінювання і його значення в ранній діагностиці раку матки». У 1949 році затверджена у вченому званні професора по кафедрі акушерства та гінекології.

О. Є. Нудольська брала активну участь у громадському житті, була членом Ради з допомоги в пологах при Медичній Раді Міністерства охорони здоров'я РРФСР, головою проблемної комісії з питань раку.

Микола Полієвктович Верхацький
Професор

У 1953–1958 роках кафедру і клініку очолював професор Микола Полієвктович Верхацький (1899–1986).

Г. Ф. Цомакіон

О. Є. Нудольська

В 1940 році йому присвоєно вчений ступінь доктора медичних наук після захисту дисертації «Аутопластична пересадка ендометрія». У тому ж році затверджений у вченому званні професора по кафедрі акушерства та гінекології.

Автор близько 60 наукових робіт, у тому числі двох монографій, присвячених питанням ауто- і гомотрансплантації ендометрія, застосування препаратів плаценти і пуповини в акушерсько-гінекологічній практиці.

У цей період тривають розпочаті раніше дослідження з консервативних методів лікування запальних захворювань жіночих статевих органів, поглиблюється вивчення знеболювання

пологів, стимуляції пологової діяльності, токсикозів вагітних.

З 1957 по 1958 рік обов'язки керівника кафедри і клініки виконувала доцент Інна Леонідівна Давиденко. Під її керівництвом на кафедрі вивчалися проблеми пізніх гестозів вагітних.

У ці ж роки в клініці працював також професор О. І. Петченко, автор багатьох монографій і підручників.

З 1959 по 1971 рік кафедрою завідував професор Яків Васильович Куколев (1900–1973).

Яків Васильович Куколев
Професор

У 1937 році він захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата медичних наук «Лікування тріщин сосків кварцевою лампою», матеріали якої лягли в основу однойменної монографії. У 1946 році — докторську дисертацію «Збудливість тканин в жіночому організмі у зв'язку зі змінами в статевому апараті». У 1949 році затверджений у вченому званні професора по кафедрі акушерства та гінекології.

Автор понад 70 наукових робіт, у тому числі двох монографій.

Серед численних наукових праць Я. В. Куколева монографія «Набряки вагітних» і досі вражає глибиною клінічної думки, новим підходом до цієї проблеми. Кафедра в основному розробляла питання застосування синтетичних тканин

М. П. Верхацький

Я. В. Куколев

П. С. Бернадський

У. Й. Біжан

при деяких пластичних гінекологічних операціях і лікуванні жіночого безпліддя, займалася проблемами пологів, специфічних запальних захворювань жіночих статевих органів.

З 1971 по 1972 рік обов'язки завідувача виконував доцент П. С. Бернадський, під керівництвом якого колективом кафедри успішно вивчалися проблеми застосування фізичних, курортних факторів у лікуванні захворювань жіночих статевих органів.

Протягом 1972–1983 років завідував кафедрою акушерства та гінекології педіатричного і стоматологічного факультетів професор Ульянов Йосипович Біжан (1933–1984), учень школи професора С. Л. Кейліна (Новосибірськ), один із засновників філіалу Сибірської філії Академії медичних наук СРСР.

У 1965 році У. Й. Біжану присвоєний вчений ступінь кандидата медичних наук після захисту дисертації «До вивчення згортальної і протизгортальної систем крові матері і плода». У 1970 році захистив докторську дисертацію «Роль згортальної і протизгортальної систем крові матері і плода в патогенезі внутрішньоутробної асфіксії, геморагічних ускладнень у плода». В 1975 році затверджений у вченому званні професора по кафедрі акушерства та гінекології.

Автор 72 наукових робіт, у тому числі монографії «Інтерферон матері і плода».

Людина з великої літери

Олександр Олексійович Зелінський

Доктор медичних наук, професор

З ім'ям завідувача кафедри № 2 професора Олександра Олексійовича Зелінського за його безпосередньої участі в реалізації задуманих проєктів асоціюється впровадження у Пологиному будинку № 5 багатьох новітніх напрямів і технологій у наданні медичної допомоги жінкам і новонародженим.

О. О. Зелінський очолював кафедру акушерства та гінекології № 2 Одеського медуніверси-

О. О. Зелінський

Професор О. О. Зелінський
з лікарями, курсантами
передатестаційного циклу.
2017 рік

тету з 1983 по 2019 рік. Широко відомий не тільки в Україні, а і за кордоном вчений, видатний акушер-гінеколог, блискучий клініцист і просто Людина з великої літери, заслужений діяч науки і техніки України, відмінник освіти України, відмінник охорони здоров'я України. За його безпосередньої ініціативи й участі реалізовані та впроваджені новітні напрями, такі як імуноферментні дослідження, визначення онкомаркерів тощо.

«Щоб бути хорошим викладачем, потрібно любити те, що викладаєш, і любити тих, кому викладаєш...» — цими словами Василя Ключевського найбільш яскраво і точно можна описати ставлення Олександра Олексійовича до своєї роботи, до свого покликання, до справи всього свого життя.

Робота в операційній для Олександра Олексійовича була і покликанням, і натхненням.

За його безпосередньої участі вперше в Україні та Одеському регіоні започатковано надання медичної допомоги при веденні жінок з невиношуванням і передчасними пологами.

Сьогодні КНП «Пологовий будинок № 5» є спеціалізованою установою у даній сфері: медичний персонал має понад 40 років досвіду з ведення передчасних пологів і виходжування дітей з низькою масою тіла.

У рамках спеціалізації Пологового будинку № 5 в 1986 році відкрито перше в Україні й Одеській області відділення реанімації та інтенсивної терапії новонароджених, у тому числі з виходжування дітей з екстремально низькою масою тіла. Коли у 2007 році Україна перейшла до реєстрації новонароджених з масою тіла при народженні 500 г, персонал установи був абсолютно готовим до надання реанімаційної допомоги та інтенсивної терапії маленьким пацієнтам. Нині це оснащене відповідно до сучасних вимог високотехнологічним обладнанням відділення на 12 ліжок і, звичайно ж, висококваліфікований

персонал — чимало співробітників є викладачами ОНМедУ.

В 1984 році на базі Пологового будинку № 5 створено першу в Україні жіночу консультацію «Шлюб і сім'я», яка в подальшому стала самостійною установою. У Пологовому будинку відкрито нові відділення: ембріо- і фетології, функціональної діагностики, гормональних методів дослідження. Уперше в Україні на базі лабораторії Пологового будинку № 5 впроваджено обстеження на перинатальні інфекції (з 1988 року), імуноферментний аналіз (1987 рік), радіоімунний аналіз (1987 рік), спектрофлуориметрична діагностика (1988 рік), імунологічне обстеження (1986 рік), гемостазіологічні методи аналізу (з 1983 року).

В 1981 році у Пологовому будинку № 5 вперше на півдні України було впроваджено ультразвукове обстеження вагітних жінок і гінекологічних пацієнтів.

Уперше в Одесі в 1984 році була застосована і поширена технологія міні-абортів (вакуум-аспірації) за Карне.

Уперше в клінічній практиці розроблено та впроваджено спосіб боротьби (хірургічний підхід) з тяжким ускладненням акушерських кровотеч — ДВЗ-синдромом (1985 рік).

У 1993 році вперше в Одеському регіоні відбув розвитку напрям дитячої та підліткової гінекології, організовано надання медичної допомоги дівчаткам і підліткам міста Одеси й області в умовах стаціонару. Цей напрям активно розвивається і сьогодні.

У 1994 році вперше в Україні впроваджено у практичну діяльність визначення онкомаркерів і профілактику онкозахворювань на доклінічному етапі.

В 1999 році на базі кафедри акушерства та гінекології № 2 і Пологового будинку № 5 вперше в Україні організовано міський центр «Клімактерій», що успішно функціонує і сьогодні.

Заключна атестація лікарів-інтернів. 2018 рік

Саме Олександр Олексійович Зелінський гідно представляв вітчизняну школу акушерів-гінекологів у роботі понад 40 конгресів, наукових форумів у країнах Європи, Америки, Азії. Був членом багатьох спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій, редакційних колегій профільних журналів.

О. О. Зелінський — академік Української академії технологічних наук, член Всесвітньої Асоціації акушерів-гінекологів, Європейської Асоціації онкогінекологів, гінекологів-ендокринологів, Всесвітньої Асоціації ембріологів і репродуктологів,

Завідувач кафедри, професор О. О. Зелінський, доцент Л. В. Мніх проводять консилиум у відділенні патології вагітних

Асоціації патофізіології вагітності, член Асоціації дитячих і підліткових гінекологів, товариства «Клімактерій» та інших громадських об'єднань.

За видатні наукові розробки і великий внесок у практику лікування гінекологічних хворих професор О. О. Зелінський удостоєний звання «Заслужений діяч науки і техніки України», нагороджений знаками «Відмінник освіти України» та «Відмінник охорони здоров'я України», медалями, почесними званнями та державними нагородами.

Професор Зелінський щедро ділився своїм багатим професійним науково-педагогічним та лікарським досвідом, успішно впроваджував сучасні методи навчання й управління в галузі охорони здоров'я. Керуючись високим почуттям патріотизму та маючи активну громадську позицію, постійно опікувався організацією надання медичної допомоги громадянам з тимчасово окупованих територій, учасникам АТО, членам їхніх родин.

О. О. Зелінський був не лише видатним науковцем і лікарем, а також глибоко порядною людиною з великою самовідданістю, громадянським, справжнім патріотом своєї країни, основними принципами життя якого є безкорисливе служіння людям та суспільству. Видатною рисою Олександра Олексійовича як громадянина, лікаря, педагога було прагнення допомагати оточуючим, навчати й передавати свої знання, вміння, любов та повагу до людей молодому поколінню.

У кабінеті-музеї професора
О. О. Зелінського.
Доцент Г. В. Кожухар,
асистент З. В. Чумак,
професор М. В. Шаповал,
професор Г. С. Манасова,
професор
В. В. Артьоменко,
асистент О. В. Жовтенко.
2020 рік

ню науковців і лікарів. Для своїх колег і учнів він є прикладом служіння улюбленій справі.

На жаль, уже помертньо Олександр Олександрович Зелінський був нагороджений відзнакою за професіоналізм та милосердя — «Орден Святого Пантелеймона» в номінації «Взірець служіння суспільству». Ця нагорода має професійно-фахову і соціальну спрямованість, присуджується за гуманістичну й благородну діяльність у галузі охорони здоров'я, активну громадянську позицію, має на меті позитивний вплив на свідомість і духовний розвиток українського народу та держави в цілому, спрямована на збереження й зміцнення здоров'я жителів України, виховує толерантне ставлення людей один до одного та надихає на нові досягнення.

В 1996 році завідувач кафедри акушерства та гінекології № 2, професор О. О. Зелінський став одним із головних ініціаторів створення Асоціації акушерів-гінекологів України, яка була серед перших професійних лікарських спільнот в Україні (на заміну існуючої раніше спільноти акушерів-гінекологів). Сьогодні це всеукраїнська громадська організація, що об'єднує фахівців, які займаються практичною, педагогічною та науково-дослідною діяльністю у сфері акушерства та гінекології.

Протягом більше 23 років, з 1998 по 2019 рік, професор О. О. Зелінський був віце-президентом Асоціації, головою Одеського відділення Асоціації акушерів-гінекологів України; з 2005 року — головою правління, з 2006 року — президентом Одеської крайової організації Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ). Він активно забезпечував виконання основних цілей даного об'єднання в Одеському регіоні, спрямованих на розв'язання медичних проблем населення, охорону і зміцнення здоров'я українського народу, розвиток вітчизняної медичної науки, сприяння професійному росту медичних працівників, їхньому правовому та соціальному за-

хисту, задоволення законних соціальних, економічних, творчих та інших інтересів лікарської спільноти. Сьогодні за безпосередньої участі членів Асоціації, провідних учених країни, викладачів, лікарів-акушерів-гінекологів забезпечуються аналіз, обговорення та розробка основних напрямів стандартизованих клінічних настанов, які регламентують надання акушерсько-гінекологічної допомоги в країні та сприяють безперервному професійному розвитку лікарів-акушерів-гінекологів при тісній співпраці з професіоналами високого класу з країн Західної Європи, Ізраїлю та інших міжнародних лікарських спільнот. Діяльність Асоціації також включає юридичну та законодавчу підтримку лікарів, що є важливою частиною забезпечення активної громадянської позиції та юридичної грамотності.

За ініціативи професора О. О. Зелінського й колективу кафедри в Одесі розпочаті та проводяться дотепер регіональні, національні науково-практичні конференції, симпозиуми, конгреси, у тому числі з міжнародною участю, на яких професорсько-викладацький склад кафедри оприлюднює результати наукових досліджень.

На кафедрі акушерства та гінекології № 2 з ініціативи Одеського відділення Асоціації акушерів-гінекологів України, за підтримки академіка НАМН України В. М. Запорожана і за рішенням Вченої ради Одеського національного медичного університету від 26.12.2019 року створено робочий кабінет-музей «Життя і творчість професора О. О. Зелінського», при відвідуванні якого можна ознайомитися з творчою спадщиною великого вченого і педагога, перейнятися історією багатогранного життя всієї кафедри, провести заняття зі студентами, лікарями-інтернами або курсантами в робочій атмосфері. Предмети, зібрані в кабінеті-музеї, зберігають найсвітліші спогади та надихають на нові звершення.

Історія кафедри акушерства та гінекології № 2 ОНМедУ та Пологового будинку № 5 відома також своїми кадрами. У різні роки тут починали трудову діяльність або працювали відомі в Одесі, області та в Україні акушери-гінекологи: кандидати медичних наук О. О. Хапін, Н. Ю. Домброван, О. С. Андреева, доктори медичних наук, професори С. П. Посохова, В. І. Лінніков, М. Ю. Голубенко та інші.

Продовжують працювати і передавати багаторічний досвід молодим лікарям відомі акушери-гінекологи Одещини: Ж. О. Матлахова, В. С. Гордєєв, В. С. Лебеденко, О. М. Надворна, В. І. Яненко, Т. А. Стокалюк, Ю. І. Шейко, А. Ф. Пономарьова, а також акушерки — І. О. Щукіна, С. Ф. Літвинова, С. І. Дидік, О. П. Карпенко та багато інших.

У 2019–2020 роках клінічну базу кафедри очолював доктор медичних наук, професор Олександр Георгійович Андрієвський.

Олександр Георгійович Андрієвський

*Доктор медичних наук, професор,
заслужений лікар України,*

Олександр Георгійович Андрієвський в 1974 році закінчив Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова. Після навчання в інтернатурі працював у районній лікарні. В 1978–1980 роках продовжив освіту у спеціальній клінічній ординатурі на кафедрі акушерства та гінекології,

а після закінчення працював на цій кафедрі на посаді асистента, доцента, професора.

В 1990 році захистив кандидатську дисертацію, а в 1995 році — докторську на тему «Репродуктивна функція жінок, що працюють на водному транспорті».

Автор 117 друкованих праць. Під керівництвом О. Г. Андрієвського захищені 3 кандидатські дисертації. Основний напрям наукової діяльності — гестози вагітних, фетоплацентарна недостатність. Одночасно з роботою в медичному університеті працював у системі практичної охорони здоров'я на посадах завідувача гінекологічного відділення, головного лікаря Чорноморської центральної клінічної лікарні на водному транспорті, головного лікаря Міської клінічної лікарні № 10, головного лікаря Обласного медичного центру, заступника начальника відділу охорони здоров'я Одеської обласної ради.

Гульсим Серікбайвна Манасова

Доктор медичних наук, професор

В 1985 році з відзнакою закінчила Карагандинський державний медичний інститут за спеціальністю «Лікувальна справа». Працювала лікарем-акушером-гінекологом у медичних установах Томська, Львова, Одеси; з 1993 року працює в КНП «Пологовий будинок № 5» Одеської міської ради.

В 1999 році захистила кандидатську дисертацію «Патогенетичні основи формування, розвитку і лікування фетоплацентарної недостатності»;

О. Г. Андрієвський

Г. С. Манасова

у 2013 році — докторську дисертацію «Патогенетичні механізми формування, профілактика і лікування патології кісткової тканини у вагітних з інфікуванням плацентарного комплексу».

Пріоритетними напрямками наукових досліджень є вивчення проблем плацентарної недостатності та перинатальних наслідків, передчасні пологи, перинатальне інфікування, особливості остеопорозу у жінок репродуктивного віку, вивчення ролі вітаміну D у функціонуванні репродуктивної системи, впливу коронавірусної інфекції на перебіг вагітності та пологів.

Автор і співавтор понад 130 наукових статей, 5 монографій-підручників, 13 патентів на винаходи та кількох інформаційних листів, нововведень і методичних рекомендацій.

Член Асоціації акушерів-гінекологів України, Європейської Асоціації акушерів-гінекологів; Української асоціації остеопорозу, президії Українського відділення Європейської асоціації вітаміну D (EVIDAS), міжнародної Асоціації остеопорозу, голова Президії Одеського відділення Асоціації акушерів-гінекологів України. Є членом Робочої групи експертів Національної служби здоров'я України з питань розробки проєктів специфікації медичних послуг за програмою медичних гарантій за напрямом вагітність та пологи.

Микола Віталійович Шаповал

Доктор медичних наук, професор

У 1982 році закінчив Одеський медичний інститут. З 1982 по 1983 рік проходив інтернатуру на базі Пологового будинку № 7 міста Одеси. Працював лікарем-акушером-гінекологом в Іванівській ЦРЛ Одеської області. В 1986–1988 роках навчався в клінінатурі на кафедрі акушерства та гінекології № 2 на базі Пологового будинку № 5, з 1989 року — асистент даної кафедри. В 1994 році захистив кандидатську дисертацію «Патогенетична профілактика післяпологових запальних захворювань жіночих статевих органів при плацентарній недостатності», з 1995 року — доцент кафедри акушерства та гінекології № 2. У 2006 році захистив докторську дисертацію «Стан систем гомеостазу під час вагітності, пологів та післяпологового періоду у жінок, які вживають наркотичні препарати». З 2013 року — професор кафедри акушерства та гінекології на базі КНП «Пологовий будинок № 5» Одеської міської ради.

М. В. Шаповал

Автор 159 наукових робіт, із них співавтор 4 навчальних посібників, 6 патентів, має 2 винаходи.

Головні напрями наукової та практичної діяльності: невиношування вагітності, наркоманії у вагітних, порушення в клімактеричному періоді.

Володимир Вікторович Артьоменко

*Доктор медичних наук, професор,
заслужений лікар України*

У 1993 році закінчив з відзнакою Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова. У 1997 році захистив кандидатську дисертацію «Локаль-

В. В. Артьоменко

на декомпресія у комплексній терапії хворих на доброякісні епітеліальні пухлини яєчників». З 1998 року асистент, з 2010-го — доцент кафедри акушерства та гінекології № 2. Має вищу атестаційну категорію лікаря-акушера-гінеколога з 2005 року. Закінчив з відзнакою Міжрегіональну академію управління персоналом у 2007 році за спеціальністю «Медичний та фармацевтичний менеджмент». Заслужений лікар України (2009 рік). Отримав спеціалізацію «Ультразвукова діагностика» (2013 рік). Завідувач і директор перших в Україні кафедри симуляційної медицини та навчально-інноваційного центру практичної підготовки лікаря ОНМедУ (2014–2017 роки). Міжнародний сертифікований тренер Heart&Stroke Foundation. У 2015 році захистив докторську дисертацію «Фетальна патологія: прогнозування, діагностика і медикаментозна корекція». З 2016-го — професор кафедри акушерства та гінекології. Член Комісії МОЗ з питань науково-дослідних робіт (2020). Нагороджений Почесною грамотою Одеської обласної ради, Почесною грамотою виконавчого комітету Одеської міської ради, Подякою МОЗ України. Автор більш ніж 190 наукових праць.

Головні напрями наукової та практичної діяльності — медицина плода, гінекологічна ендокринологія, мікробіом, 4P-медицина, anti-age, онкогінекологія, симуляційна медицина.

Зінаїда Василівна Чумак
Доктор медичних наук, доцент

В 1992 році закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова. З 1992 по 1996 рік проходила інтернатуру в місті Миколаєві на базі Пологового будинку № 3. З 1996 по 1998 рік навчалась у клінічній ординатурі в Одеському медичному університеті. З 1998-го працює лікарем-акушером-гінекологом в Міському центрі з проблем клімактерію, займається питаннями ендокринної гінекології. З 2017 року є співробітником кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету. У 2005 році захистила кандидатську дисертацію «Перебіг клімактеричного періоду на тлі гіпотиреозу», у 2021 році — докторську дисертацію «Мікроциркуляторно-тканинні, клітинні та ендокринні фактори в розвитку проліферативних процесів ендометрія в перименопаузальному періоді».

Автор понад 68 статей, 8 патентів на наукову модель, 3 із них — на винаходи, 3 навчальних посібників. Лікар вищої кваліфікаційної категорії.

З. В. Чумак

Головні напрями наукової та педагогічної діяльності — гінекологічна ендокринологія, патологічні періоди в житті жінки, клімактеричний період.

Василь Володимирович Дерішов
Кандидат медичних наук, доцент

З відзнакою закінчив лікувальний факультет Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова в 1978 році. Інтернатуру з акушерства та гінекології проходив в 1978–1979 роках у Пологовому будинку № 5 м. Одеси. Після закінчення інтернатури три роки працював лікарем-акушером-гінекологом у Саратській ЦРЛ Одеської області. В 1982–1984 роках проходив навчання

В. В. Дерішов

в клінічній ординатурі на кафедрі акушерства та гінекології № 2 Одеського державного медичного інституту на базі Пологового будинку № 5. З 1985 по 1986 рік працював акушером-гінекологом у жіночій консультації № 1 міста Одеси. В 1986 році обраний за конкурсом асистентом кафедри акушерства та гінекології № 2 Одеського медичного університету. В 1991 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Корекція регенераторних процесів в ендометрії после искусственного прерывания беременности». Доцент кафедри акушерства та гінекології з 1993 року. Має державну відзнаку «Відмінник освіти України».

Головні напрями наукової та практичної діяльності — невиношування вагітності, безплідність та ендокринологічна гінекологія.

Олеся Вікторівна Жовтенко

Кандидат медичних наук, асистент

У 2008 році закінчила лікувальний факультет Одеського державного медичного університету.

З 2008 по 2011 рік проходила інтернатуру на базі КУ «Пологовий будинок № 5» міста Одеси. Після закінчення інтернатури в 2011 році та до вступу в аспірантуру працювала у пологовому відділенні Вознесенської ЦРЛ міста Вознесенськ Миколаївської області.

З 2011 по 2014 рік проходила навчання в аспірантурі на кафедрі акушерства та гінекології № 2 ОНМедУ. У 2017 році захистила кандидатську дисертацію «Вагітність та пологи у

жінок з міомою матки після реконструктивних операцій».

З грудня 2014 року працює асистентом кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ. Веде консультативну та лікувальну роботу. Є лікарем першої кваліфікаційної категорії.

Основні напрями науково-практичної діяльності — прегравідарна підготовка, перинатальна медицина, ведення вагітності високого ризику, амбулаторна акушерсько-гінекологічна допомога.

Людмила Володимирівна Мніх

Кандидат медичних наук, доцент

У 1994 році закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова за спеціальністю «Лікувальна справа». В 1994–1997 роках навчалася в магістратурі з акушерства та гінекології. В 1999 році захистила кандидатську дисертацію «Кардіотокографія плоду в антенатальному періоді при патології ФПК». З 1997 року працювала на кафедрі перинатальної медицини, дитячої та підліткової гінекології на посаді асистента кафедри. У 2000 році здобула звання доцента, обіймає посаду доцента кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету. Має вищу кваліфікаційну категорію зі спеціальності «Акушерство та гінекологія». Чергує відповідальним лікарем у КНП «Пологовий будинок № 5» міста Одеси.

Автор понад 50 друкованих праць, раціоналізаторських пропозицій, співавтор монографії.

Головний напрям наукової та практичної діяльності — перинатальна медицина.

О. В. Жовтенко

Л. В. Мніх

О. М. Надворна

Ольга Миколаївна Надворна
Кандидат медичних наук, доцент

У 2000 році закінчила Одеський державний медичний університет. Вступила до магістратури, паралельно пройшовши інтернатуру в місті Миколаєві у Пологовому будинку № 2. Закінчила її у 2002 році та вступила до очної аспірантури. Час навчання в аспірантурі, з 2002 до 2005 рік, присвятила вивченню питань дитячої гінекології, особливостям становлення та перебігу фізичного та статевого розвитку дівчат-підлітків, що мешкали у різних районах Одеської області. У 2006 році захистила кандидатську дисертацію «Особливості статевого та фізичного розвитку дівчат-підлітків в екологічно несприятливих районах Півдня України». З 2006 року працювала асистентом кафедри акушерства та гінекології № 1, з 2009 року перейшла на кафедру акушерства та гінекології № 2 на посаду асистента. Очолювала Студентське наукове товариство. З 2014 року обіймає посаду доцента кафедри акушерства та гінекології та працює на базі КНП «Пологовий будинок № 5» міста Одеси. Лікар вищої кваліфікаційної категорії, викладає предмет акушерства та гінекології англomовним і вітчизняним студентам.

Головними напрямками наукової та практичної діяльності є питання фізіологічної та патологічної плацентации і наслідків, пов'язаних із цим.

Наталія Миколаївна Настрадіна
Кандидат медичних наук, доцент

У 2001 році закінчила Одеський державний медичний університет. З 2001 по 2003 рік про-

Н. М. Настрадіна

ходила інтернатуру на базі Пологового будинку № 5 міста Одеси. З 2008 по 2012 рік навчалась у заочній аспірантурі ОНМедУ. З 2003 року вивчає патологію шийки матки у жінок різних вікових груп, вплив цієї патології на репродуктивне і сексуальне здоров'я жінки. У 2013 році захистила кандидатську дисертацію «Оптимізація комплексного лікування рецидивуючих фонових захворювань шийки матки у жінок репродуктивного віку».

З 2014 року асистент кафедри акушерства та гінекології № 2, у 2021 році — доцент кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ. З 2003 року проводить консультування хворих у жіночій консультації № 1 КНП «Пологовий будинок № 5» Одеської міської ради. Лікар вищої кваліфікаційної категорії.

Головні напрями наукової та практичної діяльності — ведення вагітності, патологія шийки матки, ендокринна гінекологія, ендометріоз.

Сергій Васильович Дерішов
Кандидат медичних наук, доцент

Закінчив лікувальний факультет Одеського державного медичного університету в 1998 році. Інтернатуру з акушерства та гінекології проходив в 1998–2000 роках. У 2000–2002 роках навчався у клінічній ординатурі на кафедрі акушерства та гінекології № 2 Одеського державного медичного університету на базі Пологового будинку № 5.

У 2005 році захистив кандидатську дисертацію «Ведення вагітності та пологів у жінок з ано-

С. В. Дерішов

малями розвитку матки». У 2007 році обраний за конкурсом асистентом кафедри акушерства та гінекології № 2. З 2016 року — доцент кафедри акушерства та гінекології.

Головні напрями наукової та практичної діяльності — невиношування вагітності, безплідність та ендокринологічна гінекологія.

Завдяки плідній співпраці колективів Пологового будинку № 5 і кафедри розроблено понад 120 нових методів діагностики і лікування, активно розвивається напрям органозберігаючої

хірургії. Так, з-поміж виконуваних щороку понад 1000 і більше великих гінекологічних операцій більше третини передбачає збереження органа або реконструктивні операції.

Співробітниками кафедри в різні роки були виконані дисертаційні роботи.

На здобуття звання доктора медичних наук:

- О. Г. Андрієвський «Репродуктивна функція жінок, що працюють на водному транспорті», 1995 рік
- М. В. Шаповал «Стан систем гемостазу під час вагітності, пологів та післяпологового періоду у жінок, які вживають наркотичні препарати», 2006 рік
- Т. О. Єрмоленко «Прогнозування, діагностика, корекція метаболічних порушень, зумовлених гіпофункцією яєчників», 2008 рік
- І. О. Фортунна «Репродуктивне здоров'я жінок з гіпоталамічним синдромом», 2010 рік
- Г. С. Манасова «Патогенетичні механізми формування, профілактика і лікування патології кісткової тканини у вагітних з перинатальним інфікуванням», 2015 рік
- В. В. Артьоменко «Фетальна патологія: прогнозування, діагностика і медикаментозна корекція», 2015 рік

На здобуття звання кандидата медичних наук:

- О. С. Андреева «Вакуумная и электровакуумная терапия хронических воспалительных заболеваний придатков матки», 1978 рік

Колектив кафедри акушерства та гінекології № 2: Н. І. Ланіна, О. Б. Задорожна, Л. В. Мніх, Т. О. Єрмоленко, Т. П. Шаблій, М. В. Шаповал, О. В. Шевчук, В. В. Дерішов, І. О. Фортунна, О. О. Зелінський, В. В. Артьоменко, С. В. Дерішов. 2012 рік

Професор М. В. Шаповал
на клінічному обході
у відділенні неонатології

Доцент Л. В. Мніх під час клінічного обходу
знайомить студентів з основами
кардіотокографічного дослідження

- В. В. Дерішов «Корекція регенерації ендометрія після самовільного абортів», 1991 рік
- Салібі Марван «Лазеро-вакуумна терапія ектопічних процесів шийки матки», 1991 рік
- М. В. Шаповал «Патогенетична терапія післяпологових запальних захворювань жіночих статевих органів при плацентарній недостатності», 1994 рік
- Шауаші Моез бен Ахмед «Профілактика післяопераційних ускладнень у післяпологовому періоді в зв'язку з хірургічною тактикою під час операції кесаревого розтину», 1998 рік
- В. В. Малюк «Комплексна терапія хронічних запальних захворювань придатків матки із застосуванням мапеполімієлу (експериментально-клінічне дослідження)», 1998 рік
- Г. С. Манасова «Патогенетичні основи формування, розвитку і лікування фетоплацентарної недостатності», 1999 рік
- Г. В. Кожухар «Механізми розвитку і тактика ведення передчасних пологів у вагітних з наркотичною залежністю», 2000 рік
- Л. В. Мніх «Кардіотокографія плода при патології фетоплацентарного комплексу в антенатальному періоді», 2001 рік
- О. М. Надворна «Особливості фізичного та статевого розвитку дівчат-підлітків Півдня України», 2006 рік
- О. О. Воскресенська «Роль ендокринних дизрупторів у патології статевого дозрівання дівчат-підлітків та шляхи профілактики їх порушень», 2001 рік
- О. С. Рачкевич «Стан плода при бактеріальному вагінозі у вагітних жінок», 2003 рік

- В. М. Цибульський «Обґрунтування диференційованої метроінстиляції у комплексному лікуванні післяпологових гнійно-септичних захворювань матки», 2005 рік
- С. В. Дерішов «Ведення вагітності та пологів у жінок з аномаліями розвитку матки», 2005 рік
- К. В. Ходорчук «Особливості перебігу пубертатного періоду та структурно-функціонального стану кісткової тканини у дівчат-підлітків групи високого ризику», 2009 рік
- О. В. Жовтенко «Вагітність і пологи у жінок з міомою матки після реконструктивних операцій», 2017 рік

Командна робота є одним з пріоритетних напрямів, що дало змогу єдиному колективу Пологового будинку № 5 і кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ досягти заслуженого успіху.

Успішне поєднання наукового та практичного напрямів реалізувалося в конкретних досягненнях. Сьогодні колектив Пологового будинку № 5 — це 4 заслужені лікарі України, 2 доктори медичних наук, 12 кандидатів медичних наук, 56 лікарів вищої кваліфікаційної категорії, 8 лікарів 1-ї кваліфікаційної категорії. Це акушерки і медичні сестри, анестезистки й операційні сестри високої кваліфікації та з колосальним досвідом, це досвідчений молодший медичний персонал.

У Пологовому будинку № 5 є два пологових відділення, відділення патології вагітних, гінекологічне відділення з ліжками дитячої гінекології, відділення реанімації та інтенсивної тера-

пії новонароджених, дитяче відділення, дві жіночі консультації, міський центр «Клімактерій».

Щороку у Пологовому будинку № 5 виконується понад 1500 оперативних втручань, проводиться понад 2000 пологів.

До спільних здобутків колективів положового будинку і кафедри належать дисертаційні роботи, виконані практичними лікарями-акушерами-гінекологами, співробітниками Пологового будинку № 5 та інших лікувальних установ міста і регіону:

- В. І. Лінніков, кандидат медичних наук, дисертаційна робота «Стан гомеостазу при вагітності, пологах і післяпологовому періоді», 1982 рік

- В. С. Лебеденко, заслужений лікар України, завідувач гінекологічного відділення, кандидат медичних наук, дисертаційна робота «Перекисне окислення ліпідів при плацентарній недостатності і гіпертрофії плода», 1987 рік

- Г. С. Манасова, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії, дисертаційна робота на звання кандидата медичних наук «Патогенетичні основи формування, розвитку та лікування фетоплацентарної недостатності», 1999 рік

- Т. А. Стокалюк, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії, кандидат медичних наук, дисертаційна робота «Особливості прогнозування, діагностики та лікування невиношування вагітності в умовах приморського міста», 2002 рік

- С. П. Громанчук, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії, кандидат медичних наук, дисертаційна робота «Репродуктивна функція, перебіг вагітності, пологів і післяпологового періоду у жінок з дефіцитом маси тіла екзогенного генезу», 2005 рік

- З. В. Чумак, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії, кандидат медичних наук, дисертаційна робота «Перебіг та лікувальна тактика при клімактеричних порушеннях у жінок з гіпотиреозом», 2005 рік

- Н. М. Настрадіна, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії, кандидат ме-

дичних наук, дисертаційна робота «Оптимізація комплексного лікування рецидивуючих фонівих захворювань шийки матки у жінок репродуктивного віку», 2014 рік

- К. О. Карауш, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії, кандидат медичних наук, дисертаційна робота «Синдром втраченого плода в першому триместрі», 2012 рік

- В. М. Картель, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії, кандидат медичних наук, дисертаційна робота «Профілактика і лікування гестозів вагітних з використанням санаторно-курортних факторів», 2008 рік

- Н. Б. Сербенюк, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії, кандидат медичних наук, дисертаційна робота «Шляхи диференційованого підходу до діагностики, лікування та профілактики різних форм ізольованого передчасного розвитку молочних залоз у дівчат», 2004 рік

- С. В. Овчаренко, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії, кандидат медичних наук, дисертаційна робота «Терапія поєднаних форм гіперандрогенії та гіперпролактинемії у жінок під час вагітності», 2008 рік

Науково-педагогічна робота колективу кафедри спрямована на навчання та виховання студентів, лікарів, для яких спеціальність акушера-гінеколога стала вибором життєвого шляху.

Керівники кафедри, професорсько-викладацький склад завжди прагнуть поділитися багатим теоретичним і практичним досвідом, намагаються передати справжню любов до обраної професії, вітають талановиту молодь, яка приходить за знаннями на цю кафедру. Досягнення молодих колег є спільними здобутками колективу.

Співробітники кафедри на базі КНП «Пологовий будинок № 5» — це члени єдиного колективу, що гідно представляє Одеський національний медичний університет і КНП «Пологовий будинок № 5», активні учасники науково-педагогічної та лікувально-діагностичної роботи.

Зустріч лікарів-інтернів і колективу кафедри з ректором ОНМедУ, академіком НАМН України В. М. Запорожаном. Січень 2018 року

Професор І. О. Фортуна під час заняття зі студентами

Вітаємо ювіляра!
Г. С. Манасова, В. І. Яненко, І. В. Шпак

У надійних руках
завідувачки відділення
інтенсивної терапії
Жанни Володимирівни
Кучук затишно
та спокійно

Візитна картка
2-го акушерського
відділення.
Картина «Всесвіт».
Автор —
Вікторія Козаченкова

Сучасне обладнання, комфортабельна обстановка —
все це є у Пологовому будинку № 5

Наші будні

Бригада фахівців за роботою

Так виглядає щастя

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

«ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 7» ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Одеса, вул. Космонавтів, 11/13

**Лікувати потрібно людину,
а не хворобу.**

Гіппократ

Історія Пологового будинку № 7 міста Одеси веде свій початок від 16 серпня 1967 року. У зв'язку з будівництвом нового житлового масиву Південно-Західний виникла необхідність у спорудженні пологових закладів у цьому районі, яким став Пологовий будинок № 7 на 140 ліжок. За того часу налічувалося понад 60 тисяч мешканців житлового масиву.

Першим головним лікарем Пологового будинку № 7 (1967–1974) була лікар вищої кваліфікаційної категорії Алевтина Дмитрівна Стрижакова. Високопрофесійний фахівець, високопорядна людина, яка своєю наполегливістю сприяла становленню пологового будинку у часи його розбудови та формування колективу.

З 1974 по 1986 рік головним лікарем пологового будинку працювала Надія Яківна Пруднікова, яка з моменту відкриття цього закладу завідувала гінекологічним відділенням. За час керівництва Н. Я. Пруднікової Пологовий будинок № 7 досяг значних успіхів у акушерсько-гінекологічній діяльності. Колективу цього пологового закладу, єдиному в місті серед рододопомічних установ, було присвоєне звання «Колектив комуністичної праці», що за того часу розцінювалося як досить високе досягнення. При пологовому будинку почала працювати жіноча консультація № 8 на 250 відвідувань за зміну.

З 1986 по 2013 рік головним лікарем працював Ярослав Якович Амбросійчук, лікар вищої кваліфікаційної категорії з акушерства, гінекології та організації охорони здоров'я. За роки його керівництва було відкрито відділення гіпербаричної оксигенації, ультразвукової діагностики, палату інтенсивної терапії в дитячому відділенні, почала працювати жіноча консультація № 9 на 250 відвідувань за зміну.

За успіхи, досягнуті в роботі на посаді головного лікаря, Ярослава Яковича нагороджено медаллю «За трудову доблесть».

З 2013 року посаду головного лікаря КП «Пологовий будинок № 7», а з 2019 року після реорганізації — директора КНП «Пологовий будинок № 7» Одеської міської ради посідає Тетяна

А. Д. Стрижакова —
перший головний лікар
Пологового будинку № 7

Яківна Москаленко, доктор медичних наук, професор кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ, заслужений лікар України, магістр державного управління Одеського регіонального інституту Державного управління при Президенті України, член Української асоціації акушерів-гінекологів, член Української асоціації акушерських анестезіологів, член асоціації Українська медична спілка.

Н. Я. Пруднікова — головний лікар
Пологового будинку № 7 з колегами

Я. Я. Амбросійчук

Т. Я. Москаленко

Сьогодні КНП «Пологовий будинок № 7» розташований за адресою вул. Космонавтів, 11/13. Загальна площа пологового будинку становить 4000 м², радіус обслуговування — 50 км². На території обслуговування знаходяться дві жіночі консультації — № 8 та № 9. Жіночого населення району — 137 тисяч, тобто понад 50 відсотків від загальної чисельності жителів. Жінок фертильного віку — 53 313 осіб, дівчаток підліткового віку 15–18 років — 4800. Пологовий будинок розрахований на 120 ліжок.

Заклад має десять індивідуальних пологових залів сімейного типу, у тому числі залу для домашніх пологів.

Пологовий будинок № 7 пройшов експертизу МОЗ України на відповідність критеріям державної акредитації та постійно підтверджує вищу акредитаційну категорію.

У 2011 році Пологовий будинок № 7 нагороджений знаком «Європейська якість».

У 2014–2017 роках заклад пройшов акредитацію МОЗ України з ініціативи ВООЗ-ЮНІСЕФ «Лікарня, доброзичлива до дитини» та постійно підтверджує це звання.

У 2014 році успішно пройшов сертифікований аудит Системи менеджменту якості на відповідність вимогам міжнародного стандарту ISO 9001:2008 «Надання кваліфікованої та спеціалізованої акушерсько-гінекологічної допомоги», ресертифікація проводиться щороку.

У 2015 році Пологовому будинку № 7 Службою організації інфекційного контролю присвоєно почесний статус «Чиста лікарня, безпечна для

пацієнта», що підтверджує зразковий рівень дотримання санітарно-гігієнічних стандартів у закладі.

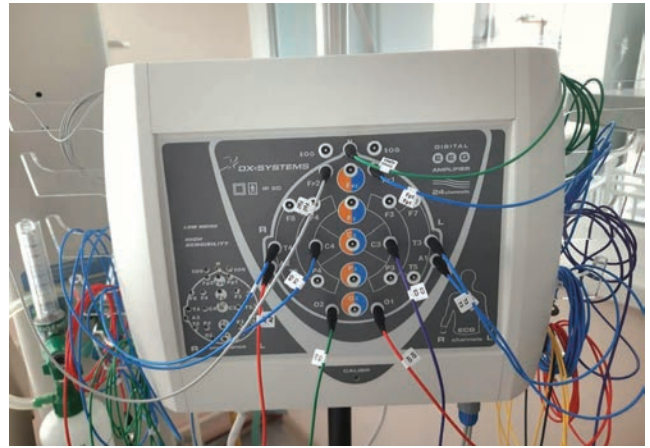
У 2017 році Пологовий будинок № 7 нагороджений Почесним знаком відмінності Одеського міського голови «Трудова слава».

З 2012 року в пологовому будинку функціонує «Вікно життя», де можна анонімно залишити у безпечних умовах дитину, якщо мати опинилась у скрутних життєвих умовах.

Працює школа «Відповідального батьківства», де молоді пари дізнаються багато нового про вагітність, пологи, післяпологовий період, особливості успішного грудного вигодовування, догляду за новонародженим.

«Вікно життя»

Найкращі умови перебування й догляду створені для матері та новонародженого

Пологовий будинок № 7 — це клінічний пологовий заклад європейської якості, який має 10 індивідуальних сімейних пологових залів, де проходять партнерські пологи, палати спільного перебування матері та дитини. Грудне вигодовування проводиться з перших хвилин народження дитини, а також контакт дитини з батьком «шкіра до шкіри» після операції кесаревого розтину. Операційні оснащені сучасним обладнанням, є також 25 палат підвищеної комфортності, які розраховані на спільне цілодобове перебування усієї сім'ї з початку пологової діяльності й до виписування.

Колектив КНП «Пологовий будинок № 7» — це 306 фахівців, із них 94 лікарі та 130 медичних сестер і акушерок; 75 (80 %) лікарів мають

вищу та першу кваліфікаційну категорію, із них 3 — кандидати медичних наук і 3 — професори. Щороку працівники пологового будинку підвищують свою професійну кваліфікацію.

На базі Пологового будинку № 7 під керівництвом професорів кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ захистили кандидатські дисертації С. Г. Чернієвська, А. А. Гриценко, Л. В. Дудченко, докторську — Р. Г. Бічевська. В основу наукових досліджень покладено клінічні спостереження, проведені у Пологовому будинку № 7.

Співробітники Пологового будинку № 7 активно підвищують свій професійний рівень знань. Надруковано 48 статей у фахових журналах України та зарубіжних виданнях, у тому числі у виданнях Scopus три статті. Упроваджено

І з мамою, і з двійнятами все гаразд

Новонароджений у надійних руках

в практику дев'ять патентів на винахід, авторами яких є лікарі Пологового будинку № 7 — співробітники кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ.

Аналіз роботи окремих випадків ускладненої вагітності, материнської та перинатальної захворюваності, впровадження сучасних методик — характерний стиль роботи колективу КНП «Пологовий будинок № 7».

Оприлюднено 12 доповідей з аналізом досвіду роботи Пологового будинку № 7 на міжнародних, республіканських та обласних конференціях. Постійно проводяться практичні тренінги з реанімації дорослої людини і новонародженого.

Пологовий будинок № 7 є клінічною базою кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету, де працюють 5 професорів і 4 кандидати медичних наук, які надають практичну та теоретичну допомогу. Також Пологовий будинок № 7 є консультативним центром міста Одеси з імуноконфліктної вагітності.

Протягом останніх трьох років у положовому будинку відбулося більше 2400 пологів, при цьому кількість ускладнених пологів залишається на колишньому рівні — 37–38 %, що відповідає середньому показнику по Україні. Захворюваність новонароджених коливається в межах

8,3 %. Кількість пологів до терміну коливається в межах 2,8–3,8 %, що нижче показника по місті — 4,5 %. Кількість жінок, що народили шляхом кесаревого розтину, становить 24,3 %, причому перевага віддається природним пологам у жінок з рубцем на матці.

Відсоток щеплення БЦЖ значно збільшився і сягає 92 % завдяки постійному надходженню цієї вакцини за рахунок місцевого бюджету за програмою «Здоров'я» Одеської міської ради.

Щороку зростає кількість пацієнтів, що лікувались у гінекологічному відділенні із застосуванням малоінвазивних технологій. Збільшується кількість оперативних втручань, у тому числі ендоскопічних, а кількість медичних абортів знижується за рахунок використання контрацептивних засобів. Слід відмітити, що за останні три роки кількість репродуктивних втрат серед вагітних становить 6,5 %.

Усі пацієнти, що звернулися вперше, обстежуються на ВІЛ-інфекцію методом ІФА і швидкими тест-смужками. При виявленні позитивного результату після тестового консультування жінок скеровують до ВІЛ-центру. Проводиться профілактичний огляд жінок з обов'язковим взяттям цитологічних мазків. За підозри на онкозахворювання жінок направляють до онкологічного диспансеру. Флюорографічне дослідження проводять усім жінкам, які готуються до оперативного втручання, у післяпологовому пе-

Сім'я збільшилася вдвічі

У приймальному відділенні

ріоді, а також пацієнтам групи ризику. При виявленні патології пацієнтки скеровуються на консультацію до фтизіатра.

Медична допомога повинна надаватись усім жінкам в усі періоди їхнього життя, а також дітям на основі впровадження сучасних медичних технологій з профілактики, діагностики та лікування, збереження та відновлення репродуктивного здоров'я жінок, що сприяє покращенню якості демографічної ситуації.

В основі роботи колективу лежать такі цінності:

- Професіоналізм. Висока якість медичних послуг, відповідність світовим стандартам, комплексний підхід не до хвороби, а до кожного пацієнта. Давнє правило «Лікуй хворого, а не хворобу» — наш девіз.

- Вірність традиціям. Індивідуальний підхід до кожного пацієнта, великий багаторічний досвід, перехід від медицини лікувальної до медицини профілактичної.

- Відповідальність. Праця на благо людей — збереження та покращення здоров'я населення, підвищення якості життя; підтримка спільнот, у яких ми живемо та працюємо; прагнення змінюватись у відповідь на зміну потреб суспільства. Кожна людина — окремий світ.

- Конфіденційність. Лікарська таємниця, яка є особистою таємницею, що була довірена лікарю, належить до так званих професійних таємниць. Постійне удосконалення методів комунікації з пацієнтками та їхніми сім'ями.

За різних часів на базі Пологового будинку № 7 були розташовані кафедра акушерства та гінекології педіатричного факультету, факультету удосконалення лікарів (професори У. Й. Біжан, І. М. Рембез, доцент М. Г. Стоянов).

Кафедра акушерства та гінекології ОНМедУ на базі Пологового будинку № 7 працює з 1986 року. Тоді це була кафедра акушерства та гінекології педіатричного і стоматологічного факультетів. Перший завідувач бази кафедри — професор Яків Васильович Куколев.

З 1969 по 1971 рік наукові та практичні інтереси співробітників були пов'язані з оперативним лікуванням неплідності, міоми матки, вдосконалення методик пластичних гінекологічних операцій, вивченням проблеми туберкульозу жіночих статевих органів.

Науковий напрям бази кафедри з 1982 до 1983 року — ізоімунація при резус-конфлікті та системі АВ0.

У дев'яностих роках минулого століття в Пологовому будинку № 7 працювали доктор ме-

Швидка завжди надасть вчасну допомогу

дичних наук, професор В. Ф. Нагорна, доктор медичних наук, професор В. Г. Марічереда, кандидати медичних наук, доценти В. Я. Івченко, К. Ф. Ковшар, Т. І. Пермінова, Ю. П. Ганжара.

Спільна праця співробітників КНП «Пологовий будинок № 7» і кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ спрямована на розробку й розвиток інновацій:

- впровадження й адаптування національних протоколів;
  - удосконалення методик кесаревого розтину;
  - надання допомоги при акушерських кровотечах;
  - ведення вагітності та пологів при дисфункції плаценти;
  - невиношування вагітності;
  - інфекційні захворювання статевих органів.
- Метою співпраці науковців і колективу є:
- надання висококваліфікованої спеціалізованої допомоги жінкам, вагітним, роділлям, породіллям;
  - зниження перинатальних втрат і захворюваності;
  - впровадження в практичну діяльність новітніх методів діагностики і лікування;
  - профілактика, своєчасна діагностика хворих на онкогінекологічні захворювання;
  - виявлення початкових стадій захворювань;
  - покращення якості лікування;
  - вживання заходів щодо профілактики гінекологічних захворювань і ускладнень гестаційного періоду;
  - забезпечення організації та координації між стаціонаром, лікарями жіночої консультації та сімейними лікарями.

На клінічній базі кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ КНП «Пологовий будинок № 7» сьогодні працюють співробітники кафедри.

Тетяна Яківна Москаленко

*Директор КНП «Пологовий будинок № 7»
Одеської міської ради, доктор медичних наук,
професор кафедри акушерства та гінекології
ОНМедУ, заслужений лікар України,
магістр державного управління Одеського
регіонального інституту Державного управління
при Президенті України, член Української
асоціації акушерів-гінекологів, член Української
асоціації акушерських анестезіологів,
член асоціації «Українська медична спілка»*

Закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова в 1987 році за фахом «Лікувальна справа».

З 1988 року працює у КНП «Пологовий будинок № 7» спочатку лікарем-акушером-гінекологом, потім завідувачкою жіночої консультації № 8.

У 2013 році Тетяну Яківну призначено головним лікарем КУ «Пологовий будинок № 7», а з 2019 року після реорганізації — директором КНП «Пологовий будинок № 7» Одеської міської ради. Т. Я. Москаленко з 2005 року працює головним позаштатним спеціалістом з амбулаторно-поліклінічної роботи акушерсько-гінекологічної служби департаменту охорони здоров'я Одеської міської ради.

Тетяні Яківні Москаленко присвоєно почесне звання «Кращий працівник охорони здоров'я м. Одеси 2016 року». У 2017 році Т. Я. Москаленко Указом Президента України № 56/2017 від 7 березня присвоєно почесне звання «Заслужений лікар України». У 2020 році Тетяна Яківна нагороджена почесною відзнакою Одеського міського голови «Трудова слава».

В 1998 році Тетяна Яківна Москаленко зареєстрована на посаду асистента кафедри акушерства та гінекології № 1 за сумісництвом, з 2015 року є доцентом цієї кафедри, а з 2016-го — професором кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету.

В 1995 році захистила кандидатську дисертацію «Перебіг вагітності, пологів і стан фетоплацентарного комплексу при індукованій вагітності».

У 2005 році — докторську дисертацію «Особливості патогенезу, клініки та лікування метаболічної форми фетоплацентарної недостатності».

Т. Я. Москаленко

Автор понад 130 наукових праць, має 5 патентів на винахід, 2 методичні рекомендації.

З ініціативи Т. Я. Москаленко у гінекологічному відділенні пологового будинку розгорнуто операційну з використанням сучасних лапароскопічних і гістероскопічних доступів оперативного лікування хворих жінок з передпухлинними захворюваннями та безпліддям, а також створено палати інтенсивної терапії для лікування вагітних з високим ризиком перинатальної патології та післяопераційного стану. Комунальне некомерційне підприємство «Пологовий будинок № 7» постійно оснащується новим сучасним обладнанням, впроваджуються в практику останні досягнення медичної науки, що дає змогу поліпшити організацію лікувально-діагностичного процесу і знизити показники ускладнень перебігу вагітності та післяпологового періоду.

Наукові інтереси Т. Я. Москаленко охоплюють такі питання:

- перебіг вагітності та післяпологового періоду у вагітних з фетоплацентарною дисфункцією;
- ведення вагітних з реуз-конфліктною вагітністю;
- перинатальне інфікування вагітних.

Вікторія Федорівна Нагорна

Доктор медичних наук, професор кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ, заслужений діяч науки і техніки України

Вікторія Федорівна є висококваліфікованим фахівцем, визнаним науковцем і педагогом вищої медичної школи.

В. Ф. Нагорна

Закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова в 1963 році за спеціальністю «Лікувальна справа», працювала дільничним лікарем, після спеціалізації — акушером-гінекологом у дільничній лікарні.

В 1965–1967 роках — спецклінінординатор кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова. З 1968-го по 1970-й перебувала у відрядженні в Алжирі, працювала у цивільному шпиталі міста Джиджем.

В 1971–1990 роках — асистент, доцент, професор кафедри акушерства та гінекології № 1, кафедри удосконалення лікарів Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова.

У 1990–1997 роках завідувала кафедрою акушерства та гінекології № 1.

Протягом понад десяти років (2002–2013) була керівником циклу післядипломної підготовки при кафедрі акушерства та гінекології № 1, а з 2014 року працює професором кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ.

В 1976 році В. Ф. Нагорна захистила кандидатську дисертацію «Автовакцина у комплексному лікуванні хронічних рецидивуючих запальних захворювань жіночих статевих органів», у 1991 році — докторську дисертацію «Доброякісні пухлини яєчників: патогенез, клініка, лікування».

Основним напрямом наукової роботи за того часу було вивчення методів діагностики, оперативного і консервативного лікування, реабілітації жінок, що страждають на доброякісні пухлини.

Нині напрямками наукової роботи професора Нагорної є:

- гінекологічна й акушерська ендокринологія;
- інфекційна патологія статевих органів;
- невиношування вагітності;
- непліддя.

Професор В. Ф. Нагорна є автором клінічних лекцій «Гінекологія. Клінічні лекції», «Рациональне ведення пологів» (1995), «Тестові завдання» для визначення рівня знань студентів; розділів до монографії «Новые методы диагностики и лечения доброкачественных опухолей и гиперпластических процессов женской репродуктивной системы» (1990); «Нетрадиционные методы лечения в акушерстве и гинекологии» (1995); розділів підручника для медичних закладів вищої освіти «Акушерство» (1995); монографій «Патологічне акушерство. Клінічні лекції» (2008); методичних рекомендацій МОЗ України «Диагностика и лечение инфекций половых органов у беременных» (2004, 2008).

В. Ф. Нагорна — автор більше 300 публікацій, 37 патентів. Під її науковим керівництвом

захищено 21 кандидатську дисертацію, 1 докторську.

Нагороджена відзнакою «Отличник здравоохранения СССР», багатьма грамотами губернаторів Одеської області. Член Української асоціації акушерів-гінекологів, Всесвітньої Асоціації акушерів-гінекологів, Асоціації акушерських анестезіологів України.

Олена Миколаївна Носенко

*Доктор медичних наук, професор,
член Асоціації акушерів-гінекологів України,
Української асоціації кольпоскопії та цервікальної патології,
Асоціації гінекологів-ендокринологів України,
Європейського товариства людської репродуктології та ембріології (ESHRE)*

Олена Миколаївна закінчила Донецький державний медичний інститут ім. М. Горького в 1984 році за фахом «Лікувальна справа».

Після закінчення медінституту в 1984–1987 роках проходила інтернатуру з акушерства та гінекології на базі міського пологового будинку міста Донецька.

З 1987 по 1995 рік працювала лікарем-акушером-гінекологом у лікарнях Донецька.

У 1995–1997 роках навчалась у клінічній ординатурі на кафедрі акушерства та гінекології ФУЛ Донецького державного медичного інституту ім. М. Горького. Працювала лікарем стаціонару Донецького регіонального центру охорони материнства та дитинства, лікарем-акушером-гінекологом хірургічного відділення з інвазивними методами діагностики та лікування Цент-

О. М. Носенко

ру реконструктивної та відновної медицини (Університетська клініка Одеського національного медичного університету).

В 1999 році Олена Миколаївна захистила кандидатську дисертацію за фахом акушерство та гінекологія «Клініко-морфологічна діагностика внутрішнього ендометріозу матки» в Інституті педіатрії, акушерства та гінекології Академії медичних наук України; науковий керівник — доктор медичних наук, професор В. К. Чайка.

У 2008 році було захищено докторську дисертацію за фахом акушерство та гінекологія «Доброякісні кістозні утворення яєчників: патогенез, діагностика, профілактика та відновлення репродуктивного здоров'я», науковий консультант — член-кореспондент Національної академії наук України, доктор медичних наук, професор В. К. Чайка.

З 2000 по 2004 рік Олена Миколаївна працювала асистентом кафедри акушерства, гінекології та перинатології ФПО Донецького державного медичного інституту ім. М. Горького за сумісництвом.

У 2004–2009 роках — доцент кафедри акушерства, гінекології та перинатології ФПО Донецького державного медичного університету ім. М. Горького за сумісництвом.

У 2012–2014 роках — професор кафедри акушерства, гінекології та перинатології Донецького національного медичного університету ім. М. Горького за сумісництвом.

У 2005–2014 роках — заступник директора з наукової роботи Науково-дослідного інституту медичних проблем сім'ї Донецького національного медичного університету.

З 2015 року О. М. Носенко — професор кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету.

Науковий напрям роботи професора О. М. Носенко:

- генітальний ендометріоз;
- утворення яєчників;
- ендоскопічна хірургія;
- непліддя;
- патологія шийки матки;
- перебіг вагітності та пологів;
- акушерська та гінекологічна ендокринологія.

Олена Миколаївна Носенко є автором 476 публікацій, 54 винаходів, 7 посібників, 5 методичних розробок МОЗ України.

За наукового керівництва Олени Миколаївни підготовлено 11 дисертантів, з яких 2 захистили докторські дисертації, 9 — кандидатські.

Ірина Анатоліївна Анчева

*Доктор медичних наук,
професор кафедри акушерства та гінекології
Одеського національного медичного університету,
член Асоціації акушерів-гінекологів України*

У 2000 році Ірина Анатоліївна закінчила Одеський державний медичний університет за фахом «Лікувальна справа» й отримала спеціалізацію з акушерства та гінекології.

З 2002 по 2012 рік працювала лікарем-акушером-гінекологом у Пологовому будинку № 1 міста Одеси, асистентом кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського національного медичного університету, а у 2012–2017 роках лікарем-акушером-гінекологом у Пологовому будинку № 2 міста Одеси.

У 2007 році рішенням президії Вищої атестаційної комісії України на підставі успішного захисту дисертації «Клініко-психологічне обґрунтування вибору методу ведення пологів» їй присуджено науковий ступінь кандидата медичних наук за фахом акушерство та гінекологія.

З 2014 року — доцент кафедри акушерства та гінекології № 1 ОНМедУ.

У 2015 році І. А. Анчева успішно захистила дисертаційну роботу на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук «Дисфункція плаценти при анемії вагітних: діагностика, ведення вагітності і профілактика».

З 2016 року Ірина Анатоліївна є професором кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету на базі Пологового будинку № 7 міста Одеси.

І. А. Анчева

У 2020 році закінчила Національну медичну академію післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика. Присвоєно звання лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Ультразвукова діагностика».

Основними напрямками роботи Ірини Анатоліївни Анчевої є:

- удосконалення методів діагностики та алгоритму розродження жінок з патологією плаценти і впровадження функціональних методів діагностики, які передбачають визначення функціонального стану організму вагітної жінки;
- зміни УЗД та їхня роль у діагностиці патології плаценти і навколоплідних вод у вагітних;
- визначення адаптаційних можливостей організму вагітної;
- проведення лікувально-профілактичних заходів щодо ведення вагітності та пологів у вагітних з патологією плаценти при анемії;
- використання УЗД у гінекології з метою ранньої діагностики великого спектра захворювань, у тому числі органів малого таза.

Ірина Анатоліївна є автором понад 80 наукових праць, 4 деклараційних патентів України на винахід, підручника з акушерства та гінекології англійською мовою, низки методичних рекомендацій.

Олена Борисівна Задорожна

*Доктор медичних наук,
доцент кафедри акушерства та гінекології
Одеського національного медичного університету*

В 1974 році Олена Борисівна закінчила Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова. З 1974 по 1975 рік була лікарем-інтерном Поло-

О. Б. Задорожна

Ж. О. Краснова

гового будинку № 7. З 1975 по 1980 рік працювала лікарем-ординатором Пологового будинку № 1. В 1980–1991 роках — асистент кафедри акушерства та гінекології № 1.

З 1991 року і досі Олена Борисівна працює доцентом кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету.

В 1981 році О. Б. Задорожна захистила кандидатську дисертацію «Дифференцированное лечение доброкачественных поражений шейки матки методом диатермокоагуляции и криокоагуляции», а в 1991 році — докторську дисертацію «Материнско-плодовые взаимоотношения и коррекция их нарушений у беременных с артериальной гипо- и гипертензией».

Олена Борисівна Задорожна — автор понад 115 наукових статей, 5 винаходів і 50 рацпропозицій.

Основні напрями роботи доцента О. Б. Задорожної:

- використання кріохірургії при лікуванні захворювань шийки матки;
- вивчення материнсько-плодових взаємовідношень у вагітних із серцево-судинною патологією;
- застосування немедикаментозних методів у акушерсько-гінекологічній практиці.

Жанна Олександрівна Краснова

*Кандидат медичних наук,
асистент кафедри акушерства та гінекології
Одеського національного медичного університету*

В 1976 році Жанна Олександрівна закінчила Одеський медичний інститут з відзнакою. Мала статус «Ленінський стипендіат». З 1980 по 1982

О. О. Садовнича

рік проходила підготовку в клінічній ординатурі за спеціальністю «Акушерство та гінекологія». З 1989 року і досі працює асистентом кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету.

В 1990 році Жанна Олександрівна захистила кандидатську дисертацію «Влияние хирургического лечения доброкачественных эпителиальных опухолей яичников на гормонально-иммунные взаимоотношения».

Надруковано понад 38 наукових праць, 1 методичний лист, 2 патенти на винахід.

Науковий напрям роботи Ж. О. Краснової:

- доброякісні пухлини матки і яєчників;
- кровотечі у другій половині вагітності;
- пізні гестози вагітності.

Олена Олександрівна Садовнича

*Кандидат медичних наук,
асистент кафедри акушерства та гінекології
Одеського національного медичного університету,
член Асоціації акушерів-гінекологів України*

У 2003 році Олена Олександрівна з відзнакою закінчила навчання в Одеському державному медичному університеті за фахом «Лікувальна справа» й отримала спеціалізацію з акушерства та гінекології.

Після закінчення університету, з 2003 по 2005 рік, проходила інтернатуру з акушерства та гінекології на базі міського положового будинку Татарбунарської ЦРЛ.

У 2005 році зарахована аспірантом кафедри акушерства та гінекології Одеського державного медичного університету.

У 2015 році Олена Олександрівна захистила кандидатську дисертацію за фахом акушерство та гінекологія «Оптимізація тактики ведення вагітності у жінок із залізодефіцитною анемією на тлі хронічної урогенітальної інфекції», науковий керівник — доктор медичних наук, професор Н. М. Рожковська.

З 2015 року є асистентом кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ. Очолює студентський науковий гурток кафедри.

З 2017 року Олена Олександрівна працює лікарем-акушером-гінекологом у жіночій консультації № 8 при КНП «Пологовий будинок № 7» Одеської міської ради за сумісництвом.

Основним напрямом роботи О. О. Садовничої є прекоцепційна підготовка та ведення вагітності у жінок із залізодефіцитом і хронічними урогенітальними інфекціями.

Олена Олександрівна має понад 17 публікацій у фахових виданнях, 5 рацпропозицій, 1 патент на винахід.

А. А. Гриценко

Андрій Анатолійович Гриценко

Кандидат медичних наук,

член Асоціації акушерів-гінекологів України,

Асоціації акушерських анестезіологів України,

Української медичної спілки,

*магістр публічного управління та адміністрування
ОПІДУНАДУ (2020 рік),*

магістр Національного університету

Одеська юридична академія (2021 рік)

У 2011 році закінчив Одеський національний медичний університет за фахом «Лікувальна справа» і отримав спеціалізацію з акушерства та гінекології.

З 2011 по 2017 рік працював у КУ «Пологовий будинок № 7» лікарем-акушером-гінекологом ІІ акушерського відділення.

З 2017 року є асистентом кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету та лікарем-акушером-гінекологом пологового відділення КНП «Пологовий будинок № 7» Одеської міської ради за сумісництвом.

У 2018 році Андрій Анатолійович успішно захистив кандидатську дисертацію «Оптимізація скринінгу, діагностики, контролю ефективності лікування вагінальних інфекцій під час вагітності» у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України».

Основні напрями роботи А. А. Гриценка:

- практичне акушерство;
- ведення вагітності та пологів у жінок на тлі генітальних інфекцій.

Має понад 12 публікацій у фахових виданнях, один патент на винахід.

З майбутніми матусями

Навчаємо догляду за немовлям

Подарунок новонародженому

Світлина на пам'ять

Готуємося до пологів

Будні відділення

Вітаємо зі святом!

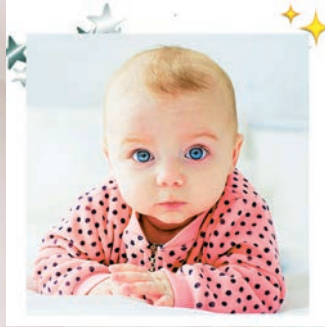

Свято вишиванки

Вміємо працювати, вміємо відпочивати

Щастя материнства

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

«ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ»

**Акушерське відділення
Гінекологічне відділення
Херсон, просп. Ушакова, 67**

Медицина — це любов, інакше вона нічого не коштує.

Поль де Хрюї

Майже 200 років у Херсонській обласній лікарні функціонує акушерсько-гінекологічна служба. Протягом цього часу лікарня, залежно від адміністративного поділу, називалася в різні роки губернською, губернською земською, першою «народною», обласною, поки не набула своєї теперішньої назви — Херсонська обласна клінічна лікарня.

Відомості про службу допомоги породіллям і хворим гінекологічного профілю нечисленні, розрізнені й уривчасті. Джерелами знань про неї були: «Звіти про земську акушерську допомогу в Херсонській губернії», архівні документи з краєзнавчого відділу обласної бібліотеки ім. Олеся Гончара, старі буклети, фотографії та спогади очевидців, що передають з покоління в покоління історію і найбільш значущі імена в акушерсько-гінекологічній службі нашої лікарні.

Земська акушерська допомога в Херсонській губернії охоплювала мізерно малу частину населення, з 1000 пологів тільки у 15 брали участь лікарі, акушерки, акушерки-фельдшери або, як їх тоді називали, «фельдшериці-акушерки».

Пологових будинків і притулків не було. На одну акушерку припадало понад 50 тисяч жителів. Враховуючи, що до кінця XIX століття в губернії було 556 пологів на 10 тисяч населення, на одну акушерку припадало близько 3000 пологів на дому за рік. Таким чином, допомога при пологах мала «роз'їзний характер». Для порівняння, у 2012 році відбулися 91 пологи на 10 тисяч населення, тобто у 5–6 разів менше.

Відомо, що перший пологовий притулок, аналог нинішнього акушерського відділення, у Херсонській губернії було створено у містечку Бобринець Єлисаветградського повіту (нині Кіровоградська область).

Серед місцевостей, які не мали полових будинків, акушерська допомога (у загальних лікарнях) була найбільш розвинена в Бериславському районі.

Згідно зі «Статистично-економічним оглядом» за 1897 рік, кількість жителів у повітах, крім Херсона, Миколаєва, Одеси, становила у Херсонській губернії 3 379 332 душі обох статей.

В 1898 році у Херсонській губернії (нині це Херсонська, Миколаївська, Кіровоградська, частина Одеської і частина Придністров'я — Тираспольський повіт) було 72 лікарі, а разом із середніми медпрацівниками — 116 осіб акушерського персоналу.

Із архівних даних відомо, що в 1905 році у нашій лікарні було відкрито пологове відділення на 5 ліжок, а в 1911 році — гінекологічне відділення на 8 ліжок. У 1905 році із загальної кількості пологів по Херсонському повіту в нашій лікарні було прийнято 1,3 %.

Про акушерсько-гінекологічну допомогу в період Першої світової та громадянської воєн майже нічого невідомо. Наприкінці 20–30-х років XX століття в лікарні функціонувало вже 30 гінекологічних ліжок. Завідував відділенням лікар П. Е. Пилипчук.

Нова сторінка в розвитку акушерсько-гінекологічної служби відкривалася з призначенням в 1958 році завідувачкою гінекологічного відділення Г. Д. Сафроненко. Випускниця Ростовського медінституту відразу після визволення міста в 1944 році приїхала до зруйнованого Херсона.

Протягом 14 років роботи Галини Денисівни Сафроненко в лікарні імені А. і О. Тропіних розпочала свою історію знаменита школа учнів Сафроненко, яка остаточно сформувалася в Херсонській обласній лікарні. Було навчено десятки висококваліфікованих акушерів-гінекологів, за її сприяння були захищені 3 докторські та

Г. Д. Сафроненко

На Херсонщині не було жодного району, де б не побувала Галина Денисівна Сафроненко. За її активної участі були відкриті нові лікарні, сучасно обладнані акушерські відділення. З нею працювали Г. Г. Лішневська, М. С. Порженко, Ю. В. Окунева, Н. П. Кривошея, Т. С. Кляцька, Т. А. Бородіна, Т. І. Непомняща, З. С. Клименко

8 кандидатських дисертацій, за матеріалами діяльності служби опубліковано 130 наукових праць.

Значну роль Г. Д. Сафроненко відіграла в розвитку служби акушерства та гінекології в Херсонській області. Наприкінці 80-х років ХХ століття надання акушерсько-гінекологічної допомоги на промислових підприємствах Херсона було визнано Всесоюзною школою передового досвіду. Напрацювання щодо диспансеризації вагітних, профілактики материнської смертності та гінекологічної захворюваності актуальні й сьогодні.

Г. Д. Сафроненко сприяла поверненню акушерської допомоги до обласної лікарні в 1979 році, коли після завершення будівництва нового п'ятиповерхового корпусу було відкрито акушерське відділення на 80 ліжок (в 1993 році відбувся його поділ на пологове та допологове відділення на 40 ліжок).

Відомо, що найбільш раціональним є розміщення акушерських відділень при багатопрофільних лікарнях. У 1979 році це було четверте таке відділення у складі обласних лікарень України.

У зв'язку з ростом екстрагенітальної патології та для вдосконалення невідкладної допомоги створення акушерських стаціонарів при багатопрофільних лікарнях є найбільш ефективним. У стаціонарах з добре розвиненою медичною допомогою спеціалізована акушерська допомога надається тільки в багатопрофільних госпіталях, а не у відокремлених пологових будинках.

За безпосередньої участі Галини Денисівни Сафроненко, на той час доктора медичних наук, героя Соціалістичної Праці, з нуля створювалося спеціалізоване акушерське відділення. Підбір,

навчання кадрів, складний період становлення, більше невдач, ніж успіхів, — так поступово організовувалося акушерське відділення.

Через 5 років було сформовано кістяк відділення з лікарів і акушерок, багато з яких працюють і досі.

Стратегія розвитку акушерської допомоги в останні 10 років суттєво змінилася:

- ведення пацієнтів усе більше відповідає принципам доказової медицини;
- набули широкого впровадження в акушерську та неонатальну практику клінічні протоколи;
- широкого розповсюдження набули «партнерські пологи». Сьогодні цей показник у нашому стаціонарі сягає 74 %;
- ми поступово позбуваємося поліпрагмазії: якщо раніше під час пологів хвора отримувала до 10 різних медикаментів, то зараз у 90 % випадків, крім утеротонічних препаратів на початку ІІІ періоду пологів, медикаменти не призначаються;
- лікарі відділення наполегливо працюють над зменшенням «акушерської агресії»;
- використовуються нові підходи при акушерських кровотечах;
- усе більше плід розглядається як рівноправний пацієнт у пологовому процесі;
- у зв'язку з розвитком сімейних пологів відбулася зміна санітарно-протиепідемічних принципів пологової допомоги;
- відділення двічі підтвердило звання «Лікарня, доброзичлива до дитини».

Лікарі акушерських відділень нашої лікарні одними з перших в Україні почали широко за-

стосовувати планове розродження у жінок з післяопераційними рубцями на матці. За чотири роки через природні пологові шляхи розроджено більше 200 пацієток, що мають в анамнезі кесарів розтин.

Пологи через природні родові шляхи мають очевидні переваги:

- зменшується захворюваність у післяпологовому періоді;
- покращується психоемоційний стан жінки після таких пологів;
- матеріальні витрати у зв'язку з пологами скорочуються у 5 разів.

В акушерському відділенні Херсонської обласної клінічної лікарні найнижча тривалість перебування у стаціонарі в Україні — 3,8 дня. Цей показник може бути зменшений при зміні підходу до щеплень і своєчасному переведенні недоношених новонароджених до Дитячої обласної лікарні.

Зменшення тривалості перебування породіллі в стаціонарі на один день дає економію за рік по лікарні 520 тисяч гривень.

У відділенні допологової підготовки впроваджений і застосовується зовнішній поворот на голівку при тазових передлежаннях, постійно використовуються нові методики підготовки жінок до пологів.

У гінекологічному відділенні широко застосовуються малоінвазивні оперативні втручання при неплідності, захворюваннях придатків матки, вадах розвитку жіночих статевих органів; виконується широкий спектр лапароскопічних операцій, використовуються сучасні методи медикаментозного переривання вагітності при вадах розвитку плода.

Створений і плідно працює Центр планування сім'ї.

Акушерські та гінекологічне відділення протягом 30 років є базою підготовки лікарів-інтернів.

Нині акушерське відділення Херсонської обласної клінічної лікарні є найбільшим акушерським стаціонаром в області, де проводяться понад 2000 пологів на рік, або кожні 5–6-ті пологи в ра-

Акушерське відділення

Відділення допологової підготовки

йоні. Це єдине відділення III рівня, яке в 2012 році комісією МОЗ України обрано базою для створення обласного Перинатального центру, що відкриває нові можливості для розвитку акушерсько-гінекологічної служби в нашому регіоні.

Історія кафедри акушерства та гінекології при Херсонській обласній лікарні розпочата в 1988 році. Херсонська обласна клінічна лікарня стала філіалом кафедри акушерства та гінекології Кримського медичного інституту ім. С. І. Георгієвського. Керував філіалом кафедри головний спеціаліст з акушерства та гінекології Херсонської ОДА Анатолій Михайлович Дранков. З 2014 року після окупації Кримського півострова філіал кафедри знаходиться під керівництвом Одеського національного медичного університету.

З 2002 року клінічну базу очолює головний позаштатний експерт з акушерсько-гінекологічної допомоги Херсонської ОДА, заслужений лікар України Юрій Віталійович Герман.

На базі філіалу з 2020 року на посаді асистента кафедри працює лікар-акушер-гінеколог Олена Михайлівна Левківська. За період існування філіалу близько 1000 інтернів одержали та продовжують отримувати знання за спеціальністю. Під керівництвом Галини Денисівни Сафроненко здобули науковий ступінь кандидата медичних наук А. І. Пуляєв, К. М. Драган, О. Ф. Давидкевич.

У стінах лікарні починав свою кар'єру та написання дисертаційної роботи член-кореспондент Національної академії медичних наук України, заслужений лікар України, професор Юрій Петрович Вдовиченко.

Ю. В. Герман

Ю. П. Вдовиченко

Спеціалісти гінекологічного відділення

Центр планування сім'ї

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

**«ПОЛОГОВИЙ БУДИНОК № 3»
МИКОЛАЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ
РАДИ**

Миколаїв, вул. Київська, 3

Неможливо ступити ні кроку по цій землі без того, щоб не стикнутися з відповідальністю та обов'язком, який необхідно виконати.

Т. Карлейль

Жодний лікар у медицині не відповідає одночасно за два життя — немовляти і його матері, крім акушера-гінеколога. Це усвідомлення потребує постійного підвищення знань, вдосконалення навичок... Відповідальність за життя потрібно виховувати у випускників — майбутніх акушерів-гінекологів.

На вересень 1993 року припадає початок роботи кафедри акушерства та гінекології Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова на базі відділень Пологового будинку № 3 міста Миколаєва.

Науково-педагогічною і лікувальною роботою філії кафедри акушерства та гінекології № 2 Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова керував завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор Олександр Олексійович Зелінський.

Як все розпочиналося....

На початку 90-х приїхали випускники Одеського, Київського, Вінницького, Івано-Франківського, Дніпропетровського, Сімферопольського та інших медичних закладів освіти України опанувати майстерність в одній з найбільш складних і відповідальних лікарських професій — акушерстві та гінекології.

Безпосередньо роботою з організації діяльності Миколаївської філії кафедри акушерства та гінекології опікувалась обласний акушер-гінеколог Обласного відділу охорони здоров'я Ірина Ернестівна Фесюк.

Вона збрала колектив лікарів, за тих часів говорили «наставників», які брали участь у підготовці молодих фахівців: це Серафима Сергіївна Парафіло (пологовий будинок № 2), Клавдія Григорівна Костоусова (лікарня швидкої медичної допомоги), Валерія Миколаївна Іванова (обласна лікарня).

Очолити цей колектив доручили лікарю Віктору Вікторовичу Малюку. Уже тоді він працю-

Л. І. Чеботарьова

вав у Пологовому будинку № 3 і був обраним на посаду асистента кафедри акушерства та гінекології № 2. З того часу минуло чимало років. І сьогодні клінічну базу кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ в Миколаєві очолює В. В. Малюк.

Згодом до колективу співробітників філії приєдналися кандидат медичних наук Лідія Іванівна Чеботарьова (Пологовий будинок № 2) — учениця професора В. М. Запорожана, і Ігор Олексійович Друца (Пологовий будинок № 1).

Протягом трьох років тривала планомірна активна творча наукова і практична робота спів-

І. О. Друца

робітників кафедри і акушерсько-гінекологічних стаціонарів. У 1996 році Миколаївська філія переходить під юрисдикцію деканату післядипломної освіти Одеського державного медичного університету. З цього часу навчання лікарів проводиться співробітниками кафедри акушерства та гінекології № 1 (завідувач кафедри — доктор медичних наук, професор Валерій Миколайович Запорожан). Саме у другій половині 90-х років почався новий етап у підготовці фахівців акушерсько-гінекологічного профілю в Миколаївській області — крім навчання лікарів-інтернів, на постійній основі почали проводитися передатестаційні та тематичні курси підвищення кваліфікації.

З цього часу методичне забезпечення навчального процесу спільно з В. В. Малюком координується завучем кафедри — асистентом, а нині доцентом Миколою Івановичем Щурком.

У 2000 році відповідальною за роботу філіалу призначено доктора медичних наук, професора Вікторію Федорівну Нагорну. Науковці кафедри акушерства та гінекології № 1 ОДМУ, а з 2010 року — ОНМедУ, разом зі співробітниками лікувальних закладів Миколаєва продовжували славні традиції класичного акушерства.

У ті роки вже були і продовжували вдосконалюватися клінічні протоколи Міністерства охорони здоров'я України. Співробітники кафедри брали участь у складанні цих документів. Це була неабияка допомога у роботі, профільні лікарські заклади отримували цінні методичні вказівки.

М. І. Щурко

Тривало успішне керівництво післядипломною підготовкою кафедри акушерства та гінекології № 1 ОНМедУ та її Миколаївською філією за участі провідних науковців.

Втілювалась у життя стратегія завідувача кафедри, академіка НАМН України, Президента Асоціації акушерів-гінекологів України, професора Валерія Миколайовича Запорожана щодо безперервної післядипломної освіти фахівців (передатестаційні цикли, тематичне удосконалення тощо).

В. Ф. Нагорна серед співробітників Пологового будинку, місто Миколаїв

Професор В. Ф. Нагорна
з колегами

Продовжуються традиції попередників з навчання лікарів класичного акушерства, а також триває впровадження Клінічних протоколів на території Миколаївського регіону, педагогічний колектив кафедри модифікує навчально-методичний процес, роблячи акцент на освоєння молодими фахівцями практичних навичок.

У травні 2012 року В. В. Малюк, кандидат медичних наук, доцент, виконавчий директор регіонального відділення Асоціації акушерів-гінекологів України, був обраний Головою Президії.

У 2017 році клінічну базу філії переведено до Миколаївської обласної клінічної лікарні, відповідно до юридичних нормативів вона отримала нову назву — Миколаївська клінічна база.

Завідувач кафедри акушерства та гінекології № 1 ОНМедУ професор Ігор Зіновійович Гладчук доручає очолити навчання на базі Миколаївської обласної клінічної лікарні доктору медичних наук, професору Світлані Петрівні Посоховій.

З цього часу співробітниками кафедри апробуються нові методики викладання — телемедичні лекції в режимі онлайн, симуляційні тренінги тощо.

Наші досягнення

У різні роки програма навчання в інтернатурі тривала від тьох до півтора років, а кількість інтернів на філії становила від 52 до 15 осіб.

О. М. Іщенко

А. В. Грибанов

За цей час на базі Миколаївської філії кафедри 127 лікарів пройшли навчання в інтернатурі, на курсах підвищення кваліфікації підготовлено понад 250 лікарів. Більшість миколаївських акушерів-гінекологів по 3–4 рази проходили навчання на базі Миколаївської філії кафедри.

Сьогодні в Миколаївській області працюють понад 275 лікарів-акушерів-гінекологів, 107 (понад 40 %) із них є випускниками філії. Усі вони гідно несуть звання випускника Миколаївської філії кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету.

Чимало лікарів сьогодні обіймають провідні посади в лікувальних установах області: районний акушер-гінеколог Очаківської ЦРЛ А. Г. Дідоренко, Вознесенської ЦРЛ О. В. Каюда, головний лікар Березнегуватської ЦРЛ В. А. Самойлова, провідний акушер-гінеколог пологового будинку м. Первомайська В. О. Поддубняк, лікар обласного Центру екстреної медицини та медицини катастроф О. М. Іщенко нині обіймає посаду директора КНП «Пологовий будинок № 3».

Науковий потенціал миколаївських лікарів-акушерів-гінекологів щороку зростає. Сьогодні в області працюють 6 акушерів-гінекологів — кандидатів медичних наук.

Випускники Миколаївської філії Євген Олександрович Громадський (ексголовний спеціаліст з акушерства та гінекології управління охорони здоров'я Миколаївської облдержадміністрації), Ольга Леонідівна Карякіна (ексміський акушер-

Є. О. Громадський

гінеколог, а нині медичний директор КНП «Пологовий будинок № 2»), Кирило Віталійович Латій (Пологовий будинок № 3, нині завідувач гінекологічного відділення), Зінаїда Василівна Чумак (Пологовий будинок № 5 м. Одеси, доцент нашої кафедри), Олексій Леонідович Александров (нині працює в Німеччині) за ці роки захистили кандидатські та докторські дисертації.

Випускники нашого філіалу продовжують сьогодні свою професійну діяльність не тільки в багатьох регіонах України, а й за її межами (Білорусь, Німеччина, Ізраїль).

О. Л. Карякіна

К. В. Латій

Професійні династії

У медицині професійні династії не рідкісне явище, і цю традицію ми намагаємося підтримувати. Сьогодні в Миколаївській філії кафедри акушерства та гінекології № 1 ОНМедУ лікар-інтерн 1-го року навчання Олексій Нікулін продовжує професійну акушерсько-гінекологічну стежку свого батька Олександра Нікуліна (міський Пологовий будинок № 2), одного з перших випускників нашої філії.

Наші традиції

Ось уже двадцять років поспіль, з 2000 року, педагогами Миколаївської філії кафедри акушерства та гінекології спільно з Миколаївським відділенням Асоціації акушерів-гінекологів України (ініціатором якої була экс-Голова Президії Миколаївського відділення Асоціації, заслужений лікар України Світлана Дмитрівна Моцар) та Управлінням охорони здоров'я Миколаївської обласної державної адміністрації проводиться міжобласна науково-практична міждисциплінарна конференція лікарів-акушерів-гінекологів, неонатологів, реаніматологів, урологів і лікарів ультразвукової діагностики.

На цей популярний форум традиційно збираються лікарі Миколаївської, Одеської, Херсонської, Кіровоградської областей та міста Кривий Ріг (Дніпропетровська область), а це щороку 140–150 фахівців Півдня України.

Заступники начальника Управління охорони здоров'я з охорони материнства і дитинства Т. І. Цимбал, В. О. Єремчук, к. мед. н. І. В. Шамрай (нині начальник міського Управління охорони здоров'я) в різні роки брали безпосередню участь в організації та проведенні цієї конференції, виступали з доповідями.

Актуальні проблеми і сучасні аспекти клінічної генетики, акушерських кровотеч, екстрагенітальної патології вагітних, гінекологічної ендокринології, ускладнень пологів і неонатального періоду, кесаревого розтину, багатоплідної вагітності, діагностики, профілактики та лікування гінекологічної патології, акушерсько-гінекологічної анестезіології та реанімації — ось далеко не повний перелік проблем, що висвітлювалися на конференціях.

Лекторами конференцій були провідні наукові співробітники вищих навчальних закладів України:

- Одеського національного медичного університету:
— професори університету: О. О. Зелінський (Віце-президент Південного регіону Асоціації

Міжобласна науково-практична міждисциплінарна конференція

акушерів-гінекологів України), В. Ф. Нагорна, С. Р. Галич, Н. М. Рожковська, Т. О. Єрмоленко, С. П. Посохова;

— доценти: А. М. Татарова, М. І. Щурко;

— асистенти: к. мед. н. Ж. О. Краснова, к. мед. н. В. В. Малюк, к. мед. н. С. В. Хаскіна, Ю. В. Мандрик.

• НДІ педіатрії акушерства та гінекології: член-кореспондент НАМН України, професор В. І. Медвідь

• Донецького медичного університету: професор О. М. Довгошапка

• Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика — професор С. І. Жук, доцент, а нині професор О. В. Голяновський

• Вінницького національного медичного університету: доцент, а нині професор Д. Г. Коньков

• Кримського державного медичного університету ім. С. І. Георгієвського: к. мед. н. С. І. Захотій

З доповідями на конференції виступали і лікарі-акушери-гінекологи Миколаївської області: Пологовий будинок № 1 — О. А. Галдіна, Н. О. Єжова, М. М. Данич, А. П. Українська, В. І. Бебло, І. І. Кудінов; Пологовий будинок № 2 — к. мед. н. Л. І. Чеботарьова; Пологовий будинок № 3 — С. І. Шкваренко, А. В. Любимова, В. В. Гурченкова, Т. І. Шкваренко; лікарня швид-

кої медичної допомоги — к. мед. н. О. А. Громадський; обласний Центр планування сім'ї — Л. Б. Кузнєцова; Жовтнева ЦРЛ — к. мед. н. С. Є. Щербина, В. В. Костиненко; СМЧ ЧСЗ — В. І. Богаченко, О. С. Ількевич; обласна лікарня — С. Д. Моцар; лікарі-неонатологи обласної дитячої лікарні — Н. І. Мартянова, П. В. Георгієв; генетик медико-генетичного кабінету — Н. А. Гельмутдінова.

Від Херсонської області доповіді оприлюднювали к. мед. н. Б. В. Хабрат, Ю. В. Герман, Е. А. Жарко (лікар-терапевт).

Представники Українсько-Швейцарського проекту «Здоров'я матері та дитини» (Київ) — лікар-неонатолог І. М. Матвієнко, лікар-акушер-гінеколог А. В. Чернов.

Асоціація лікарів-анестезіологів Миколаївської області — постійний партнер цієї конференції. Актуальні питання анестезіології та реанімації на конференції висвітлювалися провідними науковими фахівцями:

• Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця: доцент, а нині професор Р. А. Ткаченко, професор Ф. С. Глумчер

• Харківська медична академія післядипломної освіти: професор В. С. Фесенко

• Луганський державний медичний університет: професор К. П. Воробйов

• Харківський національний медичний університет: професор У. А. Фесенко

Учасники конференції

• Запорізька медична академія післядипломної освіти: професори М. Л. Горінштейн, С. М. Гриценко

Лікарі-анестезіологи Миколаївській області: обласної лікарні В. Л. Кузьменко, В. І. Закренічна, СМСЧ № 2 м. Южноукраїнська А. В. Варакса, міського Пологового будинку № 1 О. О. Лебедев теж оприлюднювали свої доповіді на конференції.

Результати науково-дослідної роботи лікарів Миколаївської філії кафедри публікувалися у виданнях періодичної преси: «Вісник Асоціації акушерів-гінекологів», «Збірник наукових праць Асоціації акушерів-гінекологів України», журналі «Педіатрія, акушерство та гінекологія». Усього опубліковано понад 50 друкованих праць, авторами яких були лікарі-акушери-гінекологи: С. Д. Моцар, В. В. Малюк, Є. О. Громадський, Л. І. Чеботарьова, М. В. Архипов, І. Б. Оладенко, В. В. Латій, К. М. Костоусова, О. Л. Карякіна, А. В. Шапошнікова, О. М. Гунова; у співавторстві з лікарями-анестезіологами: В. Л. Кузьменко, В. В. Базовкін; з лікарем-невропатологом С. В. Малюк, лікарем-хірургом Ю. В. Горбенко.

Віктор Вікторович Малюк
Кандидат медичних наук, доцент

Закінчив Полтавський медичний стоматологічний інститут, лікувальний факультет, у 1983 році. Спеціалізація в інтернатурі за фахом «Акушерство і гінекологія» на базі Пологового бу-

В. В. Малюк

динку № 1 міста Полтави (1983–1984). Навчався в спеціальній клінічній ординатурі на кафедрі акушерства та гінекології № 1 Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова (1988–1990).

У 1999 році захистив кандидатську дисертацію «Комплексна терапія хронічних запальних захворювань додатків матки із застосуванням мареполімієлу (експериментально-клінічне дослідження)». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор О. О. Зелінський.

Керівник клінічної бази (філії) кафедри акушерства та гінекології у місті Миколаєві з 1993 року. Лікар вищої кваліфікаційної категорії. Проводить лікувально-консультативну роботу у Пологовому будинку № 3 Миколаєва та Перинатальному центрі КНП «Миколаївська обласна клінічна лікарня».

З 2012 року — Голова Президії громадської організації «Миколаївське обласне відділення Асоціації акушерів-гінекологів України».

Головні напрями наукової та практичної діяльності: оперативне акушерство (пологи з рубцем на матці, багатоплідна вагітність), знеболення пологів (епідуральна аналгезія), надання невідкладної екстреної медичної допомоги гінекологічним хворим.

*На допомогу
практичній охороні здоров'я*

З моменту організації і досі керівник Миколаївської клінічної бази кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ доцент В. В. Малюк здійснює її діяльність у тісній співпраці з Миколаївським відділенням Асоціації акушерів-гінекологів України та Миколаївським обласним управлінням охорони здоров'я, що сьогодні є прикладом творчого і конструктивного науково-практично-громадського співробітництва в Україні.

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

**«МІСЬКА КЛІНІЧНА
ЛІКАРНЯ № 1»
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

**Гінекологічне відділення
Одеса, вул. М'ясоїдівська, 32**

**Добрий лікар — це людина,
яка знає, як вилікувати деякі
недуги, або якщо хвороба йому
невідома, кличе до хворого
тих, хто спроможний йому до-
помогти.**

Жан де Лабрюйєр

Міська клінічна лікарня № 1 (Єврейська лікарня) мала різні назви за різних часів:

- 1800–1917 — Одеська Єврейська лікарня
- 1917–1922 — Перша Совнарболь
- 1922–1955 — Клінічна база Інституту удосконалення лікарів
- 1955–1975 — Міська клінічна лікарня № 1
- 1975–1992 — Міська клінічна лікарня швидкої медичної допомоги
- З 1992 року — Міська клінічна лікарня № 1
- Сьогодні — КНП «Міська клінічна лікарня № 1» Одеської міської ради

Минуло чимало часу з дня заснування Єврейської лікарні. Крізь роки відчувається велика повага і любов до людей, які її засновували, жертвували на будівництво, розвиток і вдосконалення.

Це історія нації, міста, пам'ять людська...

Історія Єврейської лікарні тісно переплітається з історією Одеського медичного інституту. Усі роки лікарня була і залишається клінічною базою для фахової підготовки студентів, лікарів-інтернів, лікарів різних спеціальностей.

Єврейська лікарня має великий науковий потенціал. І в цьому теж своя історія.

Сьогодні Єврейська лікарня є одним із найстаріших медичних закладів міста Одеси (заснована 1800 року). Це гордість не лише району Молдаванки, а всього нашого міста. Про неї згадували у своїй творчості письменники, поети...

Унікальний архітектурний ансамбль створювали архітектори А. Мінкус, Б. Клейн, Ф. Труп'янський, С. Гальперсон.

За архівними даними міста Одеси, Єврейську лікарню засновано коштом єврейської общини в 1800 році (Джерела: Отчет Одесской еврейской городской больницы за три года с 1872 по 1875 г. Издано попечителями больницы А. М.

Ратгаузомь, Г. Люльки и Л. Перельманомь. 1875. С. 54; Южно-Русский Альманах Ю. Сандоровскаго. Год шестой. С. 76).

У матеріалах Сьомої наукової конференції молодих наукових працівників, що відбулася 1966 року, відмічено, що перші повідомлення в літературі про міську лікарню датуються 1801 роком, а місто Одеса засноване в 1794 році (Джерело: Є. Ю. Гольд. Очерки истории Одесской первой городской больницы (дореволюционный период)». С. 19).

В архіві збереглося «Послание Генерал-Губернатору. “Учреждение Еврейской больницы приняло начало с того времени, как поселившиеся в Одессе евреи стали образовывать общество — в 1800 году”. Управление Одесского военного губернатора. 7 февраля 1853 г.» (Джерело: Еврейской больнице 200 лет. Главный врач Вегержинский А. Г. С. 19).

Відомо про послання тих часів генерал-губернатора графа С. О. Строганова, датоване 1 серпня 1860 року, міністру внутрішніх справ С. Ланському: «Заведуемая Еврейским обществом без всякого непосредственного вмешательства начальства больница находится в отличном состоянии... Целесообразно рекомендовать подобное преобразование управления еврейскими больницами в Новороссийском крае и Бессарабии, в городах Херсоне, Симферополе, Екатеринославе, Кишиневе».

У документі «Памятная книжка Одесского Градоначальства на 1870 г.» (с. 124–125) значиться, що Одеська Єврейська лікарня існує з 1802 року. Будівельні роботи було закінчено у жовтні 1865 року. Лікарня мала 16 палат, 120 ліжок і 12 запасних, тут працювали три ординатори, з яких один постійно жив у лікарні. Прийом хворих починався з 11-ї години. При лікарні була аптека, «молитвенный дом», 18 ліжок для

Єврейська лікарня

«дряхлах стариков». Лікарня без особливої розкоші. Плата по 7 крб 50 коп., але на «усмотрение попечителя», інколи й безоплатна.

Наведені дані підтверджують, що Єврейська лікарня є ровесницею міста Одеси (Джерело: Актуальные проблемы практического здравоохранения. Одесса. 2001. С. 7–26).

Започаткували цей лікувальний заклад перших 6 ліжок для хворих у житловому будинку. Поступово лікарню будували, розширювали.

В 1803 році було побудовано корпус на 20 ліжок по вулиці Старопортофранківській, 6/8, що зберігся і до нашого часу. В 1860 році споруджено нову будівлю.

В 1821 році до головного корпусу добудовані додаткові приміщення.

В 1829 році в Одесі виникла чума. Єврейська спільнота купила дім на Молдаванці й відкрила лікарню на 45–50 ліжок. Ця будівля розміщувалася на перехресті вулиць М'ясоїдівської і тієї, яка в майбутньому дістала назву Госпітальної.

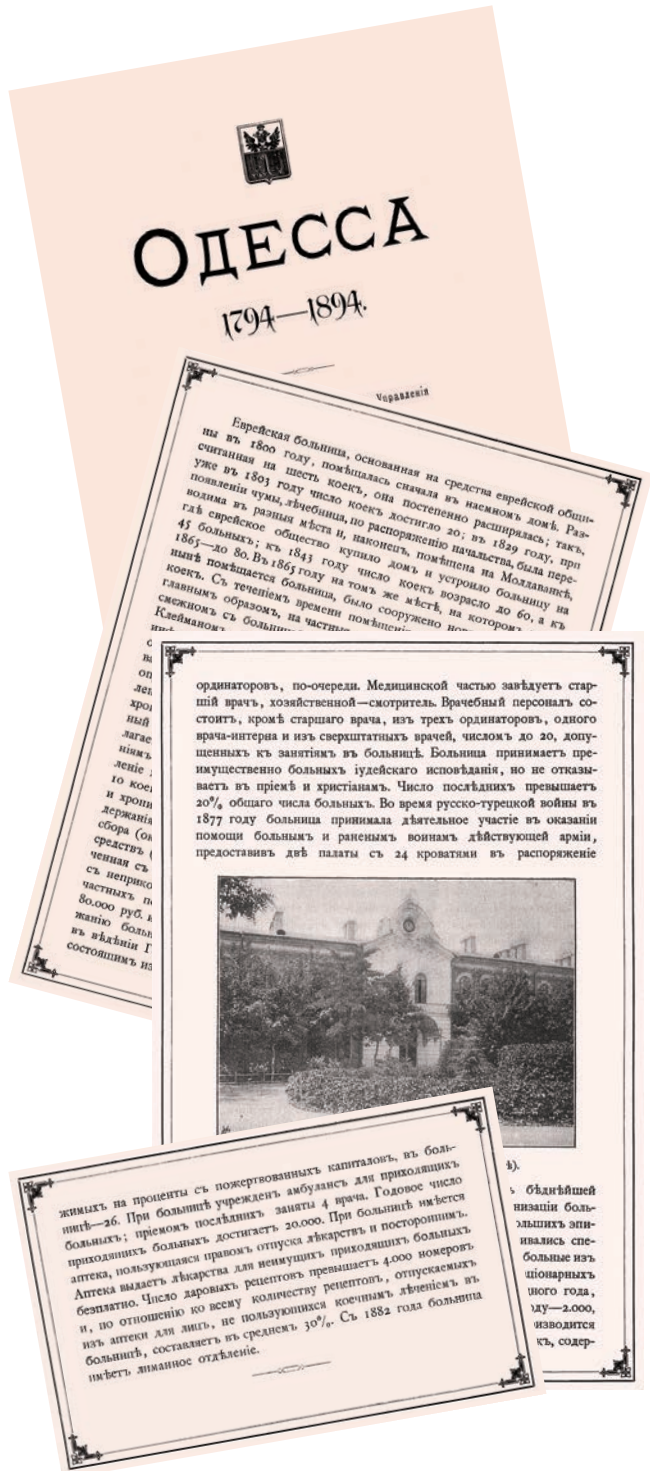
В 1843 році в лікарні було вже 60, а в 1865-му — 80 ліжок. Тоді ж на тому самому місці, де нині розміщується лікарня, був збудований хірургічний корпус на 120 місць з добре спланованим операційним блоком на 5 операційних залів.

За тих часів лікарня належала відомству Миської управи. Основним джерелом її фінансування були кошти із коробкового збору синагоги, приватні пожертви громадян міста.

Поступово добудовували нові корпуси на кошти з різних джерел. В 1861 році побудовано корпус для прийому амбулаторних хворих на пожертвування А. М. Рафаловича.

В 1894 році, на час першого 100-літнього ювілею міста, Єврейська лікарня вже мала 230 ліжок, 5 відділень: хірургічне (60 ліжок), внутрішніх хвороб (60 ліжок), дитяче (25 ліжок), хронічних хворих (70 ліжок), гінекологічне (10 ліжок), очне (10 ліжок).

За даними архівних матеріалів тих часів, громадяни єврейської національності з великою відповідальністю ставилися до будівництва й утримання своєї лікарні. Щедрість, безкорисливість цих людей не мала меж. Кошти надходили не лише на будівництво, а й на утримання лікарні та гідне забезпечення. Останнє включало як придбання сучасної на той час апаратури, інструментарію, так і фінансування на відрядження за кордон лікарів, щоб ті переймали досвід у кращих клініках Європи, брали участь у міжнародних конференціях, з'їздах. Провідні фахівці

Історія Єврейської лікарні.
Сторінки з книги, присвяченої сторіччю міста Одеси

Єврейської лікарні користувались авторитетом у багатьох закордонних клініках.

З рапорту Почесного громадянина Одеси Маркуса Гуровича («от состоящего для поручений по делам Еврейским») відомо, що «из среды Одесского Еврейского общества назначена особая комиссия для составления полного про-

екта Устава Еврейских богоугодных в Новороссийском крае. Комиссия состоит из лиц ученых и получивших многостороннее образование — докторов медицины Амбросова, Левензола, Соловейчика. Медиков Розена, Пинскера, Моргулиса, Бертензона и здешнего Раввина Швабахера».

Комісією було ретельно викладено всі матеріали перевірки роботи медичного закладу: «Нами подробно изучено Положение об Одесской Еврейской больнице, представленное Одесской Градской Думой в Послании на имя Генерал-Губернатора 1853 года. Оно состоит из 16 разделов с соответствующими подпунктами... В частности, управление больницей возлагалось на 2-х попечителей по выбору Еврейского общества из почетнейших Евреев сроком на три года без жалования и без права, которые утверждались и увольнялись с разрешения Одесского Военного Губернатора».

Згідно з документом, «...В больницу принимать для пользования людей еврейского сословия и преимущественно Одесских: 1) неимущих бесплатно; 2) имущих — 3 рубля серебром в месяц. Неимущих призывать в больницу во всех отношениях безденежно...».

Уже за тих часів Єврейську лікарню було визнано найкращою. У «Послании Министру внутренних дел С. Ланскому 1-го августа 1860 г.» Єврейська лікарня наводиться як приклад: «...Заведуемая Еврейским обществом без всякого непосредственного вмешательства начальства больница находится в ОТЛИЧНОМ СОСТОЯНИИ», і далі рекомендується провести подібні благоустрої в інших єврейських лікарнях Новоросійського краю.

У зв'язку з цим генерал-губернатор граф Строганов у 1860 році видав розпорядження: «Устройство больниц, богоделен призрения бедных семейств и воспитания сирот составляют религиозную черту Евреев, они с примерною готовностью спешат на помощь к страждущим собратиям... Одесская Еврейская больница, которая управляется силами общества, развивается и улучшается из года в год... Я полагал бы поручить Одесскому Еврейскому обществу составление проекта Устава для Еврейских богоугодных заведений, потому что именно тогда основания, на которых разрешается устройство этих учреждений, будут соответствовать понятиям и убеждениям Евреев».

На заощаджені кошти в 1865 році було побудовано перший корпус Єврейської лікарні та оснащено його найсучаснішим обладнанням того часу.

Будівництво головного корпусу було закінчено в 1886 році. Лікарня займалася «врачеванием обращающихся».

В 1888 році на ділянці землі, яку пожертвував купець Л. А. Клейман, було збудовано інфекційний барак на 39 ліжок на кошти коробкового збору. В 1890 році цю будівлю доповнили другим поверхом.

В 1890 році вдова банкіра Луїза Ашкеназі подарувала капітал для будівлі дитячого відділення на 25 ліжок «с содержанием в нем на особый капитал 5 детских мест». В «Путеводителе» В. Коханського (1893 рік) описано будівлю як «здание приятной наружности». В 1895 році на кошти Л. Г. Ашкеназі збудовано кухню, парову кімнату для прасування, дезінфекційну камеру.

В 1894 році на пожертви А. М. Бродського побудовано барак на 30 ліжок для хронічних хворих. До 100-річчя міста Одеси А. М. Бродським було передано 20 тисяч карбованців.

До першого 100-річного ювілею Одеси в 1894 році Єврейська лікарня складалась із шести відділень, мала 240 ліжок.

В 1894 році на пожертви Л. І. Єфрусія збудовано операційну залу, будівлю з ванним відділенням.

В 1898 році в Єврейській лікарні було усього 230 постійних ліжок. В 1898 році казна отримала 147 992 карбованці 65 копійок. В 1898 році до Єврейської лікарні надійшов 4071 хворий. До амбулаторного відділення звернулися 35 856 хворих. Ліки відпускали з лікарняної аптеки (Джерела: Южно-Русский Альманах Ю. Сандомирского. Год четвертый. Под редакцией В. М. Дорошевича и А. С. Попандопуло. Одесса, 1898. С. 86; Южно-Русский Альманах Ю. Сандомирского. Год седьмой. Под редакцией профессора А. И. Маркевича и А. С. Попандопуло. Одесса, 1902. С. 67).

За тих часів були такі відділення: дитяче на 25, хірургічне на 30, друге хірургічне — на 20, третє хірургічне — на 14 ліжок; три внутрішніх — на 90 ліжок, очне на 6, хронічне — на 30, вушне і горлове — на 6, ізоляційне — на 12 ліжок і лиманне, яке функціонувало протягом літніх місяців (червень–серпень), — на 100 ліжок, а також гінекологічне відділення на 10 ліжок.

У 80-ті роки на кошти лікаря О. О. Мочуковського було побудовано дитячу лікарню на вулиці Старопортофранківській поряд зі Старим кладовищем «на средства, по его мысли и плану, в память его матери, была устроена детская лечебница».

О. О. Мочутковський

Лікар О. О. Мочутковський увійшов у історію Одеси як ініціатор створення медичного факультету Новоросійського університету. Ці історичні факти відомі з ювілейного видання Одеської міської управи, присвяченого 100-річчю міста Одеси: «По предложению гласного доктора О. О. Мочутковского и по его подробному докладу Дума решила возбудить ходатайство перед правительством об учреждении в Одессе в виде особой милости по случаю предстоящего столетнего юбилея города медицинского фа-

культета при Императорском Новороссийском университете, для каковой цели город предложил отвести безвозмездно под устройство клиник необходимое место на Безымянной площади с обязательством замостить и осветить ее, устроить канализацию и прочие, и сверх того отпустить на устройство 250 тыс. руб.».

Наприкінці XIX сторіччя Єврейська лікарня вже мала 6 відділень на 230 ліжок, аптеку, амбулаторію, лиманне відділення на березі Хаджибейського лиману.

Лікарня була «спеціально єврейською установою» єврейської общини. Співробітники дотримувалися «благотворительной активности и открытости». До лікарні приймали хворих інших віросповідань. Медичний персонал брав участь у ліквідації епідемій.

У стінах Одеської Єврейської лікарні формувалися наукові медичні школи.

Один з опікунів лікарні Соломон Пурица в 1908 році закупив рентген-апарат і технологію виготовлення рентгенівських плівок, завдяки чому Єврейська лікарня стала другою в світі, що мала такий апарат, перший був установлений у Санкт-Петербурзі, де почали використовувати цей метод дослідження. В 1907 році виходить перший випуск першого в Росії журналу «Рентгеновский вестник» за редакцією професорів П. А. Вальтера і Я. М. Розенблата. В 1922 році професор Я. М. Розенблат організував першу ка-

Лікарі
Одеської Єврейської
лікарні, 1898 рік

федру рентгенології в Одеському медичному інституті і став її першим завідувачем.

В 1922 році на базі Єврейської лікарні було відкрито Одеський інститут удосконалення лікарів ім. М. Горького. Кафедри інституту були укомплектовані фахівцями Єврейської лікарні. Тут відбувалася багатопрофільна підготовка лікарів, набувала розвитку клінічна медицина, впроваджувались різні теоретичні напрями, широка підготовка науковців.

За ці роки в стінах лікарні сформувався потужний професорсько-викладацький колектив, тут здійснювалися перші операції на органах черевної та грудної порожнин, перші ендоскопічні операції у ЛОР-хворих, розроблялися нові методики операцій у гінекологічній, урологічній, ортопедотравматологічній практиці, впроваджувалися передові модифікації у хворих терапевтичного профілю. Кафедру акушерства та гінекології очолював професор О. І. Петченко.

В Єврейській лікарні сформувався могутній професорсько-викладацький колектив. Понад 30 років тут відбувалася багатопрофільна підготовка лікарів, наукових кадрів (Джерело: Єврейської лікарні 200 лет. Одеса, 2000. С. 4).

В 1955 році Інститут удосконалення лікарів було переведено до Запоріжжя.

У всі роки існування закладу Одеська Єврейська лікарня відзначалася благодійністю, відкритістю, високим професіоналізмом фахівців.

Змінювалися часи, назви лікарні, проте медичні працівники не змінювали традиції самовідданої праці на благо людей.

У 50–70-ті роки значно покращилася матеріально-технічна база лікарні, удосконалювала роботу біохімічна лабораторія, у тому числі щодо наукових досліджень; лікарі виконували складні хірургічні втручання, розвивалась ендоскопічна хірургія. Працювали високопрофесійні спеціалісти, серед яких гінеколог Н. А. Волошина.

У 70–90-ті роки працювали завідувачами гінекологічного відділення лікарі вищої кваліфікаційної категорії В. В. Іванова, Ф. Г. Кир'язов. Співробітники відділень надавали цілодобову ургентну допомогу жіночому населенню, високопрофесійно виконували гінекологічні хірургічні втручання в повному обсязі (Джерело: Актуальные проблемы практического здравоохранения. Одеса, 2001. С. 7–26).

Починаючи з 1970 року, це велика міська клінічна лікарня на 800 ліжок. З 1975 по 1992 рік, тобто протягом 17 років, Єврейська лікарня була лікарнею Швидкої допомоги з 7 підстанціями для надання ургентної медичної допомоги населенню міста Одеси і приміських селищ.

Гінекологічні відділення, створені майже 150 років тому, мають славні традиції високопрофесійного та гуманного ставлення до лікування жінки.

У 20–50-ті роки минулого століття гінекологічну наукову школу формували професор Чудновський, професор Петченко, доценти Голлорський, Борнштейн та багато інших.

У лікарні періодично відкривали курси для удосконалення лікарів-акушерів-гінекологів при медичному факультеті Одеського медичного інституту.

У матеріалах статті, надрукованої в 1926 році в медичному журналі, повідомлялося про відкриття курсів для лікарів при медичному факультеті. Також відомо, що старший асистент Г. К. Живатов проводив курс повсякденних гінекологічних операцій (показання і техніка) в умовах сільських закладів (на фантомі та трупах), загалом 7 занять по 3 години. Заняття проводили в гінекологічній клініці в «палаті со слухателя 3 р., где были органы, материал, уборка». Він же читав лекцію протягом 2–5 годин «Гонорея женщины».

Асистент Ф. А. Варшавський читав «Курс по оперативному акушерству» — 5 лекцій, проводив практичні заняття на фантомі.

Асистент А. А. Зарницький читав дві лекції по 2 години «Патология и клиника внематочной беременности».

Г. І. Томсон читав лекції про «флюороз» (5–7 годин, акушерсько-гінекологічна клініка на Старопортофранківській, 24).

Л. С. Сахаров викладав «Избранные главы оперативного акушерства» на трьох практичних заняттях.

З 1978 року на базі гінекологічного відділення проводили курс удосконалення лікарів при кафедрі акушерства та гінекології педіатричного і стоматологічного факультетів. Керівником курсу був доцент М. Г. Стоянов. Поряд працював доцент Ю. П. Іванов. З 1979 року організовано кафедру акушерства та гінекології факультету удосконалення лікарів. Першим завідувачем кафедри був професор І. М. Рембез.

М. В. Шаповал

У різні часи на базі Єврейської лікарні працювали професори: А. М. Агаронов, О. Є. Нудольська, Н. П. Верхацький, О. І. Малінін, Я. В. Куколев, У. Й. Біжан, І. М. Рембез, В. А. Соляник-Шилейко, О. О. Зелінський, В. Ф. Нагорна, В. М. Запорожан, І. З. Гладчук, доценти Гологорський, С. А. Борнштейн, В. Я. Івченко, М. Г. Стоянов, Ю. П. Іванов, І. О. Пенанен, асистенти.

Усі співробітники кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ і сьогодні надають професійну консультативно-діагностично-терапевтичну допомогу гінекологічним пацієнтам; проводять навчальні, тематичні та патологоанатомічні конференції тощо.

Багато років поспіль відділення Єврейської лікарні були клінічною базою для навчання іноземних студентів і лікарів-інтернів. Заняття зі студентами проводили асистенти кафедр акушерства та гінекології, кандидати медичних наук О. Д. Телющенко, Т. І. Пермінова, С. М. Борисова, доктор медичних наук, професор М. В. Шаповал.

Очолювали стаціонарні гінекологічні відділення досвідчені, висококваліфіковані спеціалісти: М. М. Скопенко, Ф. Г. Кир'язов, С. М. Борисова, В. В. Іванова.

З 2002 року гінекологічним відділенням завідує кандидат медичних наук, лікар вищої кваліфікаційної категорії Анатолій Валентинович Д'яков.

А. В. Д'яков

Сьогодні колектив лікарів цілодобово здійснює кваліфіковану допомогу хворим з повним переліком гінекологічних операцій, бере участь у діагностиці та операціях при суміжній патології у жінок з хірургічною патологією та травмами.

Нині відділення забезпечує надання висококваліфікованої, планової та невідкладної гінекологічної допомоги хворим із використанням сучасних традиційних хірургічних і малоінвазивних методів лікування.

Одночасно удосконалюються лікувальні тактики щодо гінекологічної, ендокринної патології, патологічних маткових кровотеч, безпліддя, запальних захворювань жіночої статевої системи, ендометріозу тощо.

У гінекологічному відділенні працюють чотири кандидати медичних наук (А. В. Д'яков, С. М. Борисова, П. О. Ситнік, Н. В. Діденкул), п'ять лікарів-гінекологів вищої кваліфікаційної категорії.

Теми кандидатських дисертацій співробітників МКЛ № 1:

- А. В. Д'яков «Вплив нейропептидів на механізми адаптації матері і плода в умовах родового стресу у вагітних з гіпертонічною хворобою».

Рік захисту 1996, науковий керівник — професор В. Є. Дашкевич.

- С. М. Борисова «Комбіноване лікування гіперпластичних процесів ендометрія із застосуванням високочастотної коагуляції та кріо впливу».

П. О. Ситнік

Рік захисту 1998, науковий керівник — доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

- П. О. Ситнік «Прогнозування тяжкості та діагностика гнійно-запальних захворювань придатків матки».

Рік захисту 2019, науковий керівник — доктор медичних наук, доцент А. Г. Волянська.

- Н. В. Діденкул «Вітамін-D статус при плацентарній дисфункції та внутрішньоутробному інфікуванні».

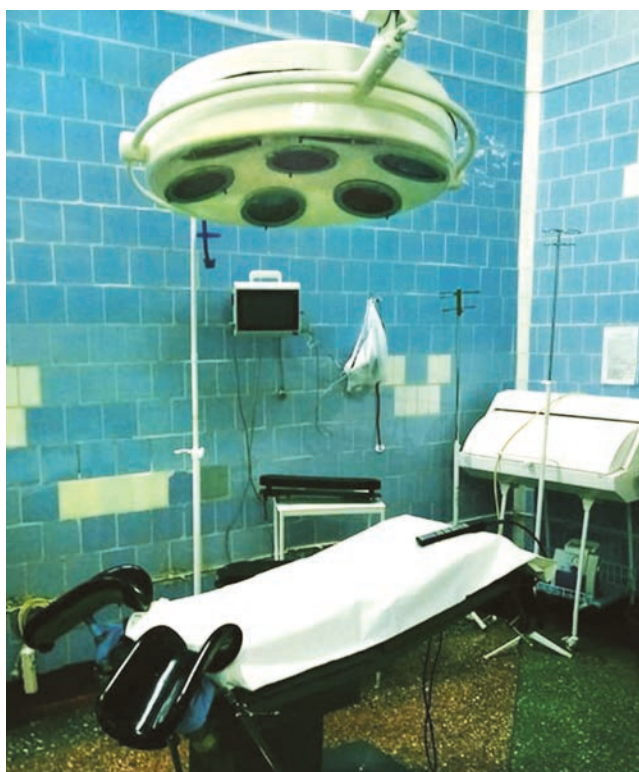

Н. В. Діденкул

Рік захисту 2020, науковий керівник — доктор медичних наук, професор Г. С. Манасова.

На базі гінекологічного стаціонару проводиться навчання лікарів-інтернів за спеціальністю «Акушерство та гінекологія».

Керівництво лікарні, колектив кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ докладають великих зусиль, для того щоб утримувати традиційно високий рівень медичної допомоги найстарішій лікарні Одеси.

Міська клінічна лікарня № 1 обладнана сучасним устаткуванням для надання висококваліфікованої допомоги населенню

Відкриття нового гінекологічного відділення, 2020 рік

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

**«МІСЬКА КЛІНІЧНА
ЛІКАРНЯ № 10»
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

**Гінекологічне відділення
Одеса, вул. Маршала Малиновського, 61**

**Немає мистецтва кориснішо-
го медицини.**

Пліній старший

Історія гінекологічного відділення міської клінічної лікарні № 10 почалася задовго до будівництва сучасної міської лікарні № 10.

На початку п'ятдесятих років ХХ століття гінекологічне відділення було розташоване у міській лікарні № 6, яка мала у своїй структурі два хірургічних відділення та відділення гінекології.

У зв'язку з тим, що за того часу жіноча смертність від запальних процесів і септичних ускладнень була найвищою в Україні, 15 серпня 1973 року два хірургічних відділення були переведені до міської лікарні № 1, а відділення гінекології на 60 ліжок, залишившись у структурі лікарні № 6, набуло статусу обласного центру гнійно-септичної гінекології. Таких відділень на той час в Україні було лише два — в Одесі та Києві.

Набувши нового статусу, відділення почало невпинно працювати над розв'язанням проблем септичних ускладнень у гінекології. Лікарів було направлено на стажування до Московського та Тбіліського медичних інститутів, де в 70-ті роки на науковому рівні вивчалися проблеми септикології.

Очоловав у ті роки відділення гінекології кандидат медичних наук І. І. Рязанов. У відділенні

працювали такі видатні лікарі: В. Д. Гапонова, Б. М. Сурушкіна — учениця професора Я. В. Куколева, яка потім очолила це відділення, пропрацювала в ньому понад 50 років, підготувала чимало фахівців і сучасних науковців. Серед них Г. І. Пігіда, Л. А. Товштейн, В. М. Підвальнюк, які в різні роки очолювали це відділення, роблячи свій внесок у розв'язання проблем гінекологічної септикології та збереження репродуктивного здоров'я жінок.

У 2011 році, відповідно до вимог сучасного медичного обслуговування, гінекологічне відділення було переведене з лікарні № 5 терапевтичного профілю до сучасної, багатопрофільної лікарні № 10, де під керуванням професора Олександра Георгійовича Андрієвського відділення вийшло на новий рівень надання сучасної гінекологічної допомоги, цілковито освоївши ендоскопічні медичні технології, створивши новий напрям в урогінекології та сучасній медицині.

З 2008 року відділення очолює кандидат медичних наук Василь Миколайович Підвальнюк, який володіє усіма методами найскладніших оперативних втручань, втілює низку нових методів діагностики та лікування найбільш тяжкої гнійно-септичної гінекологічної патології та є автором кількох медичних рекомендацій щодо лікування запальних хвороб у жінок, трьох винаходів, підтверджених патентами, 23 наукових праць. Підготував достойний колектив молодих фахівців. На базі відділення у 2021 році

була захищена кандидатська дисертація лікарем О. В. Гнатенко. Серед співробітників шість лікарів вищої кваліфікаційної категорії, п'ять володіють лапароскопічними методиками оперативного лікування, а також чотири фахівці — ультразвуковими методами дослідження, що дає змогу надавати цілодобову ультразвукову діагностичну допомогу. Відділення гінекології є сучасним високотехнологічним структурним елементом клінічної лікарні № 10, доброзичливим до жінок, що з гідністю стоїть на варті жіночого здоров'я.

Василь Миколайович Підвальнюк

*Кандидат медичних наук,
магістр державного управління*

В 1979 році закінчив з відзнакою Уманське медичне училище. В 1988 році — Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова. У 2001 році закінчив заочну аспірантуру Одеського державного медичного університету та захистив кандидатську дисертацію. Дисертаційна робота присвячена вивченню особливостей мікробіоценозу піхви у жінок з внутрішньоматковими контрацептивами.

У 2006 році В. М. Підвальнюка призначено завідувачем відділення гнійно-септичної гінекології. У 2011 році він очолив відділення КУ «Міська клінічна лікарня № 10».

В. М. Підвальнюк

У 2018 році В. М. Підвальнюку присвоєно почесне звання «Кращий працівник охорони здоров'я міста Одеси».

З найбільш актуальних проблем в акушерсько-гінекологічній практиці В. М. Підвальнюком написано 23 наукових праці. Він є автором кількох методичних рекомендацій щодо лікування запальних захворювань жіночих статевих органів і автором трьох винаходів, підтверджених деклараційними патентами.

В колективі свято

В. М. Підвальнюк
з колегами

Співробітники гінекологічного відділення

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

**«МІСЬКА КЛІНІЧНА
ЛІКАРНЯ № 11»
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

**Гінекологічне відділення
Одеса, вул. Академіка Воробйова, 5**

**Бути щасливим щастям інших
— ось справжнє щастя і земний
ідеал життя кожного, хто виби-
рає професію лікаря.**

Микола Тирогов

Назви лікарні:

- 1890 — міська лікарня на Слобідці-Романівці
- 1902–1907 — Нова міська лікарня
- 1911–1914 — у лікарні викладали предмети для «слухачок» Вищих жіночих медичних курсів
- 1920 — Одеська ІІ Совнарболь
- 1922 — Одеська Губернська лікарня
- 1925 — Одеська окружна лікарня
- Кінець 1926 — лікарня кількома своїми відділеннями увійшла до складу Державного інституту удосконалення лікарів
- 1927 — Одеська Окружна лікарня ім. т. Ласточкина
- 1932(34)–1983 — Одеська обласна клінічна лікарня
- 2021 — КНП «Міська клінічна лікарня № 11» Одеської міської ради, вулиця Академіка Воробйова, 5

Ідею будівництва «Нової міської лікарні» на Слобідці-Романівці запропонував тогочасний одеський голова М. О. Новосельський у 1870 році.

Перші відомості про Одеську міську лікарню з'явилися вже в 1801 році. В 1806 році Херсонський генерал-губернатор герцог Де Рішельє розпорядився побудувати будинок для міського «госпіталь», який мав би бути чимось середнім між шпиталем і «домом призрения». У шпиталі мали «лечить частных лиц и чиновников» і «призрывать нищих».

Було споруджено будівлю «старої» лікарні (І Совнарболь). До неї в 1827 році було прибудовано бокові частини, і будівля набула форми підкови.

За даними архівних матеріалів (Джерело: Гольд Э. Ю. Очерки истории Одесской первой городской больницы (дореволюционный период). Научный руководитель — профессор Б. Д. Петров), перші відомості про міську лікарню належать до 1801 року (Одеса заснована в 1794 році), будівництво головного корпусу було закінчено в 1806 році. Лікарня, окрім «врачевания обраца-

ющихся туда частных лиц и чиновников», повинна була «оказывать пособие роженицам и призрывать нищих».

В 1821 році до головного корпусу було добудовано два великих півкола. Але внутрішній устрій не відповідав мінімальним санітарним нормам. В 1826 році від лікарні було відокремлено дім інвалідів, виховне відділення і притулок для нужденних. Завдяки передовим лікарям, лікарня і надалі розвивалася: в 1833 році відкрито психіатричне відділення; в 1865 році заклад було передано міському управлінню. В 1866 році завідувачем хірургічного відділення працював М. В. Скліфосовський, очного — Г. Х. Шмід; в 1868 році урологічного — Т. І. Вдовиковський, в 1871 році сифілітичного — Є. М. Соловейчик; в 1872 році неврологічного — О. О. Мочутковський; в 1877 році оториноларингологічного — М. Г. Погребинський; в 1872 році прозектурою завідував Г. М. Мінх.

«Госпіталь» знаходився у підпорядкуванні «Приказа общественного призрения» і містив у собі лікарню в повному сенсі цього слова, до якої входили пологовий притулок, дім для інвалідів, виховне відділення, богадільня і притулок для нужденних.

В 1833 році лікарню було доповнено психіатричним відділенням — «дом умалишенных». У лікарні відділення ділили за статтю пацієнтів на чоловіче і жіноче. Окрім цього, були «офіцерські», «дворянські», «загальні» палати. В одній і тій же палаті лежали пацієнти з різними патологіями.

В 1865 році лікарня перейшла у відомство міста. З її складу були виведені «богадільня», дім

М. О. Новосельський

інвалідів, виховне відділення. В 1873 році до особливого приміщення виводять «хронічне» відділення, в 1874 — очне відділення, і відкривається очна лікарня.

Тим же часом проводять диференціацію хворих за спеціальностями. Було виокремлено пологове і сифілітичне відділення.

В 1866 році виокремлюють хірургічне відділення. Першим завідувачем хірургічного відділення був М. В. Скліфосовський.

В 1869 році вибране місце для лікарні («між Ланжероном і Сабанськими казармами»). В 1871 році старшого лікаря Авенаріуса було відряджено до Петербурга для «осмотра лучших больниц...». Проте за тяжких часів російсько-турецької війни (1877–1878) будівництво лікарні довелося відкласти.

В 1888 році знову повернулися до питання спорудження лікарні, і найбільш підходящим місцем визначили верхню частину Дюковського саду.

Нову міську лікарню було збудовано на північ від Одеси. Назву лікарня дістала подвійну (Слобідка-Романівка) на честь лейтенанта 2-го флотського екіпажу В. Романова, який свого часу мав у цьому районі найбільший будинок.

У матеріалах «Путеводителя по Одессе» А. В. Бабича описано цікавий факт, з якого відомо, що, завдяки хабарям міській владі від одеського криміналітету, на Слобідку-Романівку до самої лікарні було проведено лінію конки (нинішній трамвайний маршрут № 15): «дабы не “светиться” в центральных больницах», а в разі потреби вдало «накивати п'ятами» у степ. Саме тому хво-

рі або поранені одеські злодії та їхні подружки надавали перевагу Новій міській лікарні на Слобідці-Романівці (Джерело: Бабич А. В. Путеводитель по Одессе. Харьков: Фолио, 2017. 135 с.).

Після того як було побудовано «Лікарняне містечко» і переведені до нього лікарні, з'явилася пропозиція знести будівлю Старої лікарні за виключенням Валіховської богадільні, Толстовського та Маріїнського відділень, а на цьому місці «воздвигнуть новые здания человек на 300 специально для обслуживания нужд Медицинского факультета (госпитальные клиники)».

У садибі «Старої лікарні» залишили гінекологічне, хірургічне, терапевтичне, інфекційне відділення.

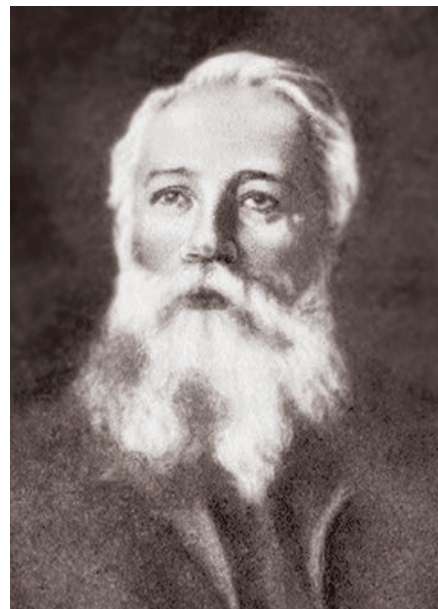
В 1897 році старшим лікарем лікарні призначено І. Ф. Сабанєєва. Початок будівництва належить до 1890 року, коли було розпочато будівництво міської лікарні на Слобідці-Романівці поряд з Психіатричною лікарнею за межами міста.

Відкриття лікарні відбулося в 1902 році. Восени цього ж року почали переводити хворих зі старої лікарні. Поступово перевели хірургічне, гінекологічне, сечостатеве, вушне, терапевтичне, неврологічне, прозектуру, патолого-анатомічний музей ім. Строганова і бібліотеку.

До 1907 року між Новою і Старою лікарнями існував тісний зв'язок, вони навіть мали одного старшого лікаря. Старшим лікарем до 1908 року був Іван Федорович Сабанєєв, який також працював приват-доцентом в університеті. В 1904 році його обрано приват-доцентом університету,

М. В. Скліфосовський

І. Ф. Сабанєєв

де він вів курс хірургічної патології. Працював з молодими лікарями, які мешкали в інтернаті. В 1908 році Сабанєєв перейшов на приватну службу.

В 1911 році у лікарні почали викладати предмети для «слухачок» Вищих жіночих медичних курсів. В 1912 році для викладання на Вищих жіночих медичних курсах був виділений II корпус лікарні, де розміщувалися клініки: хірургічна (Сапежко), гінекологічна (Томсон), дитяча (Гогітідзе), терапевтична (Груздев). Клініки існували до 1914 року.

В 1914 році спроектували нову лікарню на пожертвування в 1907 році А. Панкєєвої, і територіально вона мала бути розміщена поряд з новим пологовим притулком (пологовий будинок «Лабур») і Драгутинськими плантаціями. Однак проєкт не був здійсненим. На заваді стали війна 1914 року, революція 1917 року, тяжкий період відновлення з 1918 до 1922 року. Це були сім тяжких для міста Одеси років — Перша світова війна, жовтневий переворот, австро-німецька окупація, голод, холодні зими...

Приклад показували найстаріші лікарі — професор Г. І. Гіммельфарб, М. І. Федоров. Діставалися на роботу до лікарні пішки за кілька верст, бездоріжжям, у холод, негоду, адже там на них чекали хворі.

За часів Першої світової війни й Української національної революції 1917–1921 років гінекологічне відділення під керівництвом Г. І. Гіммельфарба однієї з найкращих лікарень в Україні продовжувало працювати у надзвичайно важких умовах, за нестачі та відсутності палива, перев'язувальних матеріалів, ліків, білизни, гарячої та навіть холодної води. Лише з 1923 року лікарня почала працювати в нормальних умовах.

Навесні 1922 року намітилося відродження. Голод, епідемія почали стихати. Постановою Наркомоздоров'я ліквідували тимчасові шпиталі.

Вирішено було відновити з-поміж трьох великих лікарень в Україні (у Харкові, Києві, Одесі) Одеську II Совнарболь (так називалася з 1920 року лікарня, переіменована в 1922 році в Одеську Губернську, а в 1925 році — в Одеську Окружну лікарню).

В 1923 році відновлено інтернат для лікарів.

З кінця 1926 року лікарня кількома своїми відділеннями увійшла до складу Державного Інституту удосконалення лікарів разом з гінекологічним відділенням. У лікарні починали пра-

цювати не лише молоді лікарі, а й проходили удосконалення фахівці зі стажем. Завідувачем кафедри акушерства та гінекології працював професор О. І. Петченко.

Гінекологічне відділення перейшло зі старої лікарні. Завідував відділенням лікар Г. І. Гіммельфарб. Відділення Г. І. Гіммельфарба з перших днів після відкриття його в новій лікарні посіло провідне місце серед інших відділень такого профілю на півдні України. Сюди з перших днів існування лікарні надходили хворі з найвіддаленіших куточків країни. До відділення направляли хворих жінок із різних міст для оперативного лікування з приводу складних випадків, для підтвердження діагнозу, проведення терапії.

Великий обсяг хірургічних втручань завжди приваблював чимало лікарів, що прагнули удосконалювати свої знання, вміння і вчитися гінекології.

В 1927 році гінекологічне відділення було клінікою Державного Інституту удосконалення лікарів. Г. І. Гіммельфарб є автором понад 40 друкованих праць (Джерела: Статистический бюллетень № 7–9. Июль-Август-Сентябрь. Одесса, 1923. Издание 4; Газета «Вечерние известия» № 1494. 1928 год; Седьмая научная конференция молодых научных работников (Тезисы докладов). Москва, 1966. С. 19–21).

Відомо, що спочатку гінекологія не була виділена в окрему спеціальність. Гінекологічних відділень не було. Зі слів відомого гінеколога В. Ф. Снегірьова відомо про таке: «Это было от 1865 до 1870 г. Гинекология тогда не читалась в виде отдельного курса, а читалась она при аку-

Г. І. Гіммельфарб

шерстве, ибо весь курс состоял из 5 до 7 лекций, в которых излагались воспалительные явления и смещения матки. Ни в университете, ни в городских больницах не существовало отделений для больных с женскими болезнями; больные женщины помещались в терапевтическом, другие в хирургическом отделениях» (Джерело: XXV юбилейный Сборник Одесской окружной больницы 1902–1927. Одесса, 1927. С. 136. К истории гинекологического отделения. Проф. Г. И. Гиммельфарб).

Лише в 1875 році відомий терапевт професор Захар'їн, який обстежував хворих жінок і навчав цього своїх учнів, виділив одну палату на 4 ліжка для стаціонарного лікування пацієнток.

В Одеській міській лікарні у 70-ті роки XIX століття відбувалося реформування на прикладі європейських країн. Старший лікар Н. В. Бруссе, учень М. І. Пирогова, вперше організував відділення за спеціальностями. Це був сміливий крок. Такого розподілу ще не було навіть в університетських клініках.

Одним із найперших гінекологів лікарні був хірург М. В. Скліфосовський. В 1863 році він захистив дисертацію на тему «О кровяной околоматочной опухоли». Після захисту дисертації перейшов до хірургічного відділення, де працював до 1870 року.

М. В. Скліфосовського вважають засновником гінекології в Одеській Окружній лікарні. В 1864 році він виконав першу оваріотомію, в 1867 році — надпівхову ампутацію матки. Це була друга така операція в Росії.

Продовжував гінекологічний напрям М. В. Скліфосовського хірург Б. Б. Клеберг, який запропонував застосування еластичного джгута на ніжку при виконанні оваріотомії. Цей метод використовували при хірургічному лікуванні міом. Лікар Клеберг успішно виконував операції з приводу міхурово-півхових нориць.

За тих часів була затверджена перша в провінціальній лікарні Росії прозектура. Очолював прозектуру Г. М. Мінх, який став відомим професором патологічної анатомії. Професор Мінх заклав основу патологоанатомічного музею лікарні.

Гінекологічні операції виконував і хірург Фрікер. Лікар Фрікер був асистентом професора Bruns у Тюбінгені. Він першим в Одесі та на півдні Росії запровадив сувору антисептику.

В 1881 році в лікарні функціонувало гінекологічне відділення на 15 ліжок. Завідував відді-

ленням П. А. Ракуза, учень хірурга Караваєва і акушера Матвеева. Гінекологічне відділення мало хірургічне спрямування, там виконували кольпоперинеопластику, міхурово-півхову пластику, дисцизію і ампутацію шийки матки, видалення внутрішньоматкових поліпів, оваріотомії. В 1884 році лікар Ракуза один із перших у Росії виконав операцію Parro, тампонаду черевної порожнини віялорозміщеною йодоформною марлею, кінець якої був виведений зовні через нижній кут рани. Цей спосіб дістав назву «тампонада Мікуліча», хоча цей спосіб, пізніше описаний Мікулічем першим, виконав лікар Ракуза.

У 1887 році помічником лікаря Ракузи працював ординатор Г. І. Гиммельфарб. Розпочалася наукова робота гінекологічного відділення. У наукових розробках брали участь Г. І. Гиммельфарб, доцент медико-хірургічної академії Н. А. Строганов, помічник прозектора Ч. І. Хенцинський. Розроблені й описані питання анатомії шийки матки, розриви шийки матки, ерозії, їхня будова, процеси загоєння. Матеріали роботи висвітлені в дисертаційних роботах. Було виявлено псевдоміксому очеревини (1886 рік), вагітність у рудиментарному розі матки (1888 рік), краурози вульви (1900 рік). Гінекологічна практика постійно вдосконалювалася».

У гінекологічному відділенні Старої лікарні працював лікар І. І. Верніц, який першим застосував місцеву анестезію шийки матки кокаїном для операції на матці, вперше запропонував краплинні клізми з фізіологічного розчину при септичних процесах.

В 1902 році гінекологічне відділення на 75 ліжок перейшло на нову базу — до Нової Міської лікарні.

Першим завідувачем відділення став Григорій Ілліч Гиммельфарб. Гінекологічне відділення було розміщене разом з хірургічним відділенням у спеціально виділеному двоповерховому корпусі з 4 операційними (2 для асептичних і 2 для антисептичних операцій з окремим персоналом) і рентгенівським кабінетом. В операційній був багатий інструментарій Collin і операційні столи моделі Dooyen.

У хірургічному відділенні працювали хірурги І. Ф. Сабанєєв і Ч. А. Дю-Буше.

У гінекологічному відділенні працювали два асистенти-інтерни, які мешкали у лікарні: лікар А. І. Варгафтік (який згодом працював ординатором гінекологічного відділення III Совнарболі)

Лікарня на Слобідці-Романівці

і лікар А. Г. Екдишман (потім завідував пологовим відділенням).

Щороку кількість хворих сягала 2000. За рік проводили не менше 200 лапаротомій. Завідувач відділення лікар Г. І. Гіммельфарб виконував різні операції — екстирпацію при первинному раку піхви, утворенні піхви за Baldwin і Поповим — Schubert, видалення пухлин (саркоми, гіпернефроми, тератоми) тощо.

У відділенні вперше в Росії почали виконувати лапаротомію за Pfanenstiel. Цьому було присвячено доповідь на II Акушерсько-Гінекологічному з'їзді в 1907 році.

З часом кількість операцій досягала 4500. Серед них операція Wertheim становила 4 %. Професор Г. І. Гіммельфарб спеціально їздив до професора Wertheim для відпрацювання техніки цієї операції.

За часів імперіалістичної та громадянської воєн лікарня зазнала сильної розрухи. Голод, холод, відсутність палива, білизни, їжі, ліків...

В 1923 році разом з відродженням відновилися наукова робота. Лікарня мала високий науковий потенціал. З 1927 року гінекологічне відділення Окружної радянської лікарні стало клінікою Державного інституту вдосконалення лікарів (Джерело: Юбилейный сборник Одесской окружной больницы 1902–1927 гг. Под ред. М. С. Беленького, Г. И. Гиммельфарба, Р. К. Углева, М. И. Федорова, Р. И. Штекелис. Одесса, 1927. 570 с.).

З книжки М. С. Беленького «Одесская окружная больница, ее прошлое и настоящее» відомо про таке [с. 5–56]:

В 1907 році у лікарні побудовано і відкрито пологовий притулок [с. 19].

В 1912 році у Другому корпусі лікарні була облаштована гінекологічна клініка — лікарня Томсона [с. 18].

Пологове відділення на 15 ліжок було організоване в 1919 році. Створити це відділення, яке не передбачалося загальним планом організації лікарні, змусили обставини, позаяк постійно до лікарні за допомогою зверталися родиллі у такому стані, що переправляти їх до пологових будинків міста вже не було можливості, доводилося залишати цих жінок у лікарні. З 1919 по 1924 рік завідувачем відділення був А. І. Варгафтік — інтерн з 1902 року, а потім позаштатний ординатор і асистент. З 1924 року відділенням завідував В. О. Жимаринський (колишній інтерн з

1913 року), асистент Г. І. Гіммельфарба по гінекологічному відділенню і клініці Державного інституту вдосконалення лікарів [с. 36–37].

В 1927 році при гінекологічному відділенні відкрито лабораторію [с. 26].

На тему гінекології та акушерства було надруковано чимало наукових статей місцевих лікарів, серед них:

- Хаютин Д. М. К учению о первично-множественных раках женских половых органов.
- Гиммельфарб Г. И. К вопросу о раке матки.
- Жимаринский В. А. О местной анестезии при операции искусственного аборта.
- Экдеман А. Г. Ошибки в акушерстве.
- Мостковский М. И. Непроходимость кишечника и беременность.
- Исакович М. И. Влияние беременности на течение инфекционных заболеваний.
- Г. И. Гиммельфарб. К истории гинекологического отделения.

Після 30-х років лікарня як найбільша і найкраще оснащена у місті перетворилася на головний медичний центр у регіоні. Під час Другої світової війни вона функціонувала як госпіталь для поранених солдат.

До 1983 року лікарня на Слобідці функціонувала як обласна. Після розміщення на її базі ка-

Сторінки історії лікарні на Слобідці-Романівці

федр Одеського медуніверситету вона набула статусу клінічної.

В 1983 році відбулася передислокація лікарні до нової Обласної клінічної лікарні у селищі Котовського, і гінекологічне відділення було відкрите в структурі цього медичного закладу.

У 2019 році відкрите гінекологічне відділення в структурі КНП «Міська клінічна лікарня № 11» на 35 ліжок. Завідувач відділення — кандидат медичних наук, доцент Л. А. Товштейн.

Леонід Арнольдович Товштейн

*Кандидат медичних наук, доцент,
лікар-акушер-гінеколог, онкогінеколог
вищої категорії, заслужений лікар України*

Після закінчення в 1980 році медичного інституту працював до 1983 року акушером-гінекологом у центральній районній лікарні за розподілом.

З 1983 по 1988 рік працював лікарем-акушером-гінекологом у пологовому будинку № 7 міста Одеси.

З 1989 по 1998 рік — лікар-ординатор відділення гнійно-септичної гінекології міської лікарні № 5, з 1998 по 2006 рік — завідувач відділення гнійно-септичної гінекології цієї лікарні.

З 2006 по 2016 рік — завідувач відділення гінекології в Одеському обласному онкологічному диспансері.

У 2017 році очолив відділення гінекології КНП «Міська клінічна лікарня № 11» Одеської міської ради.

Л. А. Товштейн

З 1998 по 2001 рік — асистент кафедри акушерства та гінекології Одеського державного медичного університету, з 2001-го — доцент кафедри акушерства та гінекології.

У 2001 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Оперативна лапароскопія в комплексному лікуванні хворих з тубооваріальними абсцесами».

Автор 32 наукових статей та 4 патентів на винахід.

У 2013 році Л. А. Товштейну присвоєне почесне звання «Заслужений лікар України», у 2019-му — Почесний знак «Подяка мера».

Доцент Л. А. Товштейн з колегами

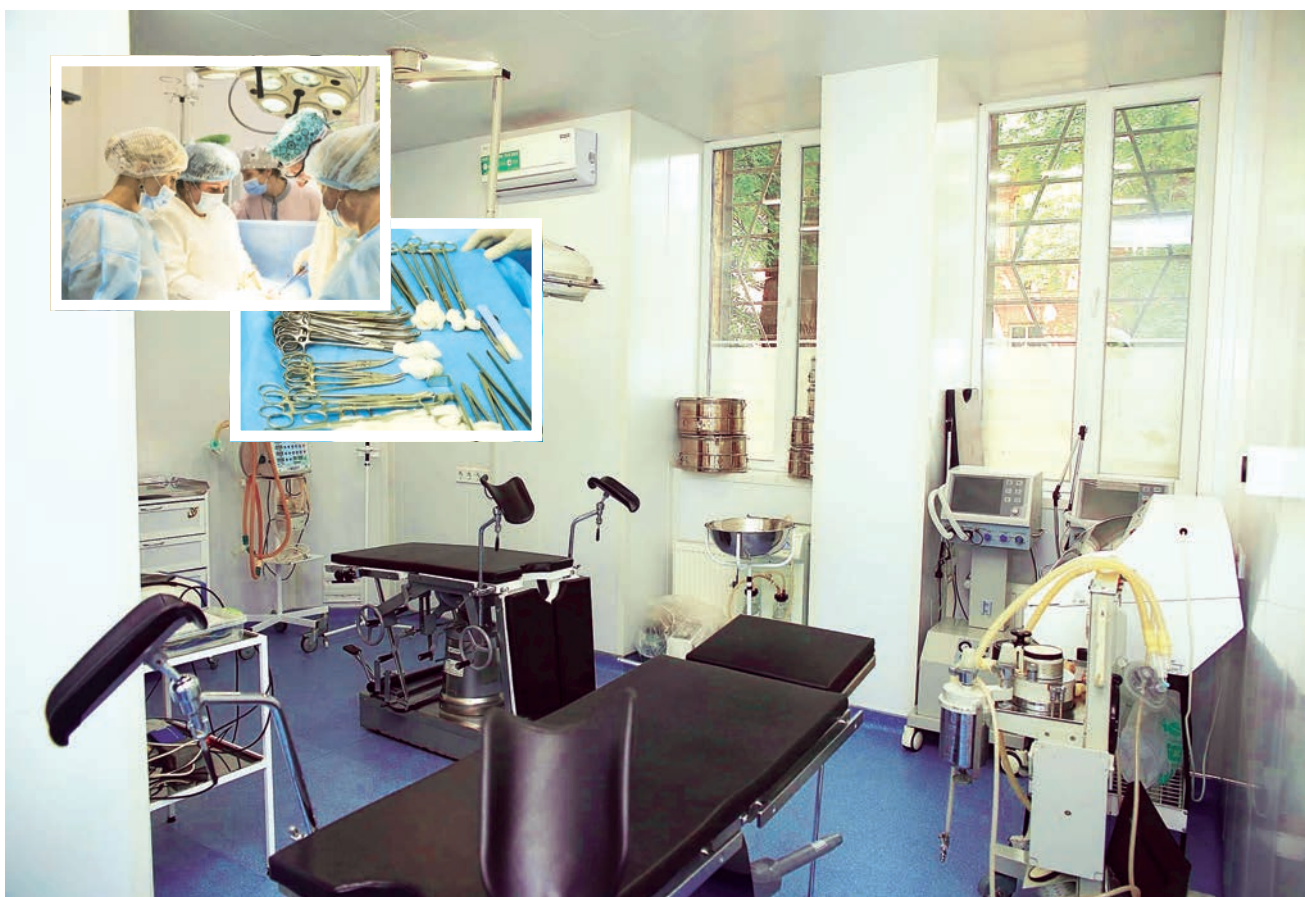

Наші робочі будні

Сьогодні
гінекологічного
відділення МКЛ № 11

Обладнання та інструментарій гінекологічного відділення відповідають вимогам часу

Бригада лікарів-гінекологів за роботою

Дружний колектив гінекологічного відділення очолює доцент Л. А. Товштейн

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

**«ОДЕСЬКА ОБЛАСНА
КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ»
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

**Перинатальний центр
Гінекологічне відділення
Одеса, вул. Академіка Заболотного, 26/32**

**Той, хто обрав працю лікаря,
повинен дати клятву, що буде
чесно служити своєму наро-
дові.**

М. І. Пирогов

Одеську обласну клінічну лікарню (в селищі Котовського) збудовано в 1983 році. Першим головним лікарем працював Василь Піменович Гогуленко.

Побудований в Одесі новий комплекс обласної лікарні був розрахований на 1200 місць. У лікарні почали працювати 23 клінічних відділення. Лікувальні кабінети були оснащені найсучаснішими на той час апаратами.

У клініці працювали 3 доктори і 12 кандидатів медичних наук. До комплексу лікувального містечка увійшли також водолікарня, пансіонат для людей, що приїжджають з інших міст до поліклініки.

У головному корпусі лікарні є аудиторія для викладання лекційного матеріалу студентам медичного університету, проведення конференцій, зібрань тощо.

Як повідомлялось у місцевій пресі, у 1983 році в Одеській області працювало 11 тисяч лікарів і понад 26 тисяч середнього медичного персоналу (Джерело: Солдатский А. Дворец здоровья. Сельская жизнь. 29 июля 1983 года).

Нова Одеська обласна лікарня на 1200 ліжок сприяла підвищенню кваліфікації лікарів та якості консультативної, діагностичної, лікувальної допомоги населенню області. «Містечко здоров'я» — так називали люди новий медичний заклад.

В 1978 році було організовано курс удосконалення лікарів при кафедрі акушерства та гінекології педіатричного і стоматологічного факультетів Одеського медичного інституту. Керівником клініки був призначений кандидат медичних наук, доцент Микола Георгійович Стоянов. У вересні 1979 року організовано самостійну кафедру акушерства та гінекології факультету удосконалення лікарів під керівництвом доктора медичних наук, професора Івана Миколайовича Рембеза. В 1983 році основною базою цієї кафедри стала нова Обласна лікарня з пологовим будинком, а з 1991 року — Перинатальним центром у її структурі.

В 1986 році кафедрі акушерства та гінекології очолив доктор медичних наук, професор Валерій Миколайович Запорожан. Під його керівництвом були втілені нові методики діагностики і терапії в акушерстві та гінекології, у тому числі імунотерапії, імунодіагностики при гіперпластичних процесах матки, яєчників.

Тісна творча співпраця співробітників пологового будинку/Перинатального центру і кафедри акушерства та гінекології сформувалась як заклад для надання висококваліфікованої допомоги вагітним, роділлям, породіллям, новонародженим.

У ті роки на кафедрі успішно працювала кріохірургічна лабораторія під керівництвом В. М. Запорожана. Творчі доробки колективу лабораторії посідали провідні позиції щодо втілення комбінованих кріохірургічних технологій у лікуванні певних гінекологічних захворювань.

У 90-ті роки минулого століття пріоритетним напрямом у роботі кафедри та Перинатального центру стала вагітність високого ризику. Вивчалися питання діагностики, терапії, корекції гіпоксії плода, гіпотрофії плода з використанням немедикаментозних методів (ультрафіолетове опромінення крові, лазеротерапія), пізніх гестозів у вагітних з цукровим діабетом, перинатальної охорони плода та інше.

Перинатальний центр

В 1991 році на базі пологового будинку ООКЛ було організовано один із перших у Південному регіоні України Обласний перинатальний центр (ОПЦ). Метою його відкриття було надання висококваліфікованої допомоги III рівня (I рівень — акушерські відділення ЦРЛ; II рівень — пологові будинки міста Одеси, III рівень — ОПЦ, пологовий будинок ОКЛ, неонатологічне відділення ОДКЛ).

Кафедра акушерства та гінекології на базі ОПЦ розвивала тісні зв'язки з Університетом ім. Джона Хопкінса (Балтимор, США), Агентством міжнародного розвитку США й Американським міжнародним альянсом охорони здоров'я, Міжнародною асоціацією гінекологів-ендоскопістів, Європейською спільнотою гінекологів-онкологів, Українською асоціацією лікарів із малоінвазивних ендоскопічних і лазерних технологій тощо.

Найсучасніше обладнання — наша гордість

Основними напрямками роботи кафедри були:

- розвиток методів ендоскопічної хірургії з використанням високоенергетичних лазерів, ВЧ-електрокоагуляції, кріохірургії, раціонального використання радикальних хірургічних втручань;
- вивчення механізмів екологозалежних гіперпластичних і непластичних процесів органів репродуктивної системи і розробка патогенетичних оптимальних методів їхньої профілактики та лікування;
- подальше вивчення перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду у ВІЛ-інфікованих вагітних, шляхи зниження перинатальної трансмісії;
- розробка сучасних методів ведення вагітності та пологів у жінок з екстрагенітальною патологією (Джерело: Очерки истории здравоохранения г. Одессы к 200 летию. Запорожан В. Н.,

Чуев П. Н., Ратовский И. И. и др. Одесса, 1994. 192 с.).

В 1995 році кафедра акушерства та гінекології стала провідною в реалізації регіонального проекту «Планування сім'ї і контрацептивного здоров'я», який проводився Агентством міжнародного розвитку США. З цим проектом пов'язане відкриття спеціального навчального центру. У цьому центрі постійно проводяться семінари-тренінги з актуальних питань акушерства, гінекології, репродуктивного здоров'я, грудного вигодовування, планування сім'ї. Проведені семінари-тренінги мали позитивні результати, які сприяли значному зниженню частоти абортів у регіоні та збереженню репродуктивного здоров'я.

В 1995 році пологовий будинок один із перших в Україні перейшов на нову форму роботи, а саме: організував відділення спільного перебування матері і дитини. Практично 100 % мате-

Пацієнтки завжди можуть покласти на професіоналізм нашого персоналу

Життя і здоров'я новонароджених у надійних руках

Все буде добре!

рів перебувають зі своїми дітьми до виписування зі стаціонару.

Одеська обласна клінічна лікарня відсвяткувала своє 60-річчя в 2008 році. Важливим структурним підрозділом лікарні завжди був ОПЦ, який є клінічною базою кафедри

акушерства та гінекології. Стратегія перинатальної допомоги рекомендована ВООЗ. Базова частина удосконалення перинатальної допомоги — це організація медичної допомоги на трьох рівнях вагітним, роділлям і породіллям, новонародженим залежно від ступеня ризику акушерської та перинатальної патології.

У пологовому відділенні

Готуємося до пологів

В ОПЦ медична допомога надається переважно вагітним високого ступеня ризику акушерської та перинатальної допомоги.

Одеський перинатальний центр спільно зі співробітниками кафедри акушерства та гінеко-

логії успішно розв'язували поставлені перед ними завдання.

Застосування у роботі сучасних технологій на практиці сприяло значному покращенню роботи.

В 1997 році ОПЦ став базою Одеського регіонального навчально-методичного центру з питань реанімації новонароджених у пологовій залі, який створено за участі співробітників кафедри госпітальної педіатрії та неонатології під егідою Американського міжнародного альянсу охорони здоров'я.

З 2000 року на базі пологового будинку і ОПЦ проводяться дослідження з проблем ВІЧ у перинатальній і неонатальній практиці за грантами «Лікарі без кордонів».

У 2001 році пологовий будинок і Перинатальний центр одними з перших в Україні отримали високе звання «Клініка, доброзичлива до дитини».

У 80-ті роки минулого століття великий внесок у розвиток вітчизняної неонатології зробив Б. Я. Резнік — учений, педагог, клініцист, дійсний член Академії медичних наук України.

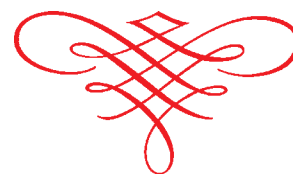
Одним із наукових напрямів за тих часів було вивчення респіраторних розладів у недоношених дітей та застосування геліокисневої суміші. Лікування проводили в ОПЦ. На основі досліджень було вивчено наукову тему.

Наукові розробки кафедри госпітальної педіатрії та ОПЦ виконувалися під керівництвом члена-

Фахівці Перинатального центру за роботою

Сучасне обладнання —
незамінна допомога
лікаря

кореспондента НАМН України М. Л. Аряєва. Вивчені перинатальні фактори ризику, розроблені нові методики діагностики затримки росту плода, гемолітичної хвороби плода і новонародженого, гіпоксично-ішемічної енцефалопатії, внутрішньошлуночкових крововиливів.

Дослідження з питань резус-ізоімунізації плода і новонародженого фінансувалися грантами ДКНТ і МОЗ України. Вперше у вітчизняній перинатології розроблено і впроваджено в практику метод модифікованої специфічної профілактики резус-конфлікту з анте- і постнатальним введенням антирезус-імуноглобуліну на основі визначення індивідуально необхідної дози препарату. Уперше було обґрунтовано ефективність терапії тяжких жовтянично-анемічних форм гемолітичної хвороби гіпербаричним киснем. Доведено антиоксидантний ефект препарату ліпіну, значущість ентеросорбентів у комплексному лікуванні гемолітичної жовтяниці.

Співпраця співробітників кафедри і Перинатального центру сприяла пошуку нових методів ведення новонароджених з патологією ЦНС. Доведено ефективність метаболічної корекції гіпоксичної енцефалопатії за допомогою алопуринів й індометацину в профілактиці та терапії внутрішньошлуночкових крововиливів — фенобарбіталу і дицинону. Розроблявся новий проєкт епідеміології синдрому раптової смерті дітей. Дослідження проводили в рамках Європейської координованої акції щодо боротьби з цим синд-

ромом (ECAS) і Міжнародного вивчення практики догляду за дітьми грудного віку (ICCPs).

На базі Перинатального центру виконувалася дуже актуальна наукова робота, якою є проблема «жорстокого поводження з плодом» (“fetal abuse”).

Упроваджувалися нові методи діагностики, лікування герпетичних інфекцій у вагітних. Організація Одеського перинатального центру стала прикладом сучасної медицини, розвитком перинатології та неонатології (Джерело: Аряєв Н. Л., Мерикова Н. Л., Посохова С. П. С любов'ю к матери и ребенку. Одеський медичний журнал. 2008. № 3 (107). С. 35–38).

Чималий внесок в організацію і розвиток Перинатального центру зробила Наталія Миколаївна Нізова — доктор медичних наук, професор, керівник клінічної бази кафедри. Клінічною базою кафедри свого часу керувала професор Вікторія Федорівна Нагорна. Нині цією установою керує С. П. Посохова.

Світлана Петрівна Посохова

*Доктор медичних наук, професор,
заслужений лікар України*

Світлана Петрівна Посохова, лікар-акушер-гінеколог вищої кваліфікаційної категорії з акушерства і гінекології та організації охорони здоров'я, заслужений лікар України, закінчила Чернівецький державний медичний інститут у 1977 році. З 1984 по 1986 роки навчалась у клінічній ординатурі на кафедрі акушерства та гінекології № 2 Київського державного медичного університету.

В. Ф. Нагорна

З 1986 по 1992 рік працювала завідувачкою обсерваційного відділення Одеського обласного пологового будинку. З 1992 по 2019 рік була заступником головного лікаря з акушерства та гінекології Одеської обласної клінічної лікарні, керівником Обласного перинатального центру.

У 1992 році захистила дисертацію й отримала науковий ступінь кандидата медичних наук. У 2006 році захистила докторську дисертацію «Профілактика й попередження передачі ВІЛ від матері до дитини» й отримала науковий ступінь доктора медичних наук. У 2008 році отримала вчене звання професора.

З 1992 року працює на кафедрі акушерства та гінекології на посаді професора факульте-

ту післядипломної освіти. Під її керівництвом було захищено 2 дисертації для отримання наукового звання кандидата медичних наук. Професор Посохова є автором понад 150 наукових статей, які опубліковані у вітчизняних і зарубіжних виданнях, має 2 патенти на корисну модель. Неодноразово доповідала на вітчизняних і зарубіжних конференціях та конгресах.

С. П. Посохова — міжнародний тренер і експерт з грудного вигодовування, планування сім'ї та контрацепції. Протягом 15 років є членом робочої групи МОЗ України щодо створення наукових порадників і протоколів з актуальних питань акушерства та гінекології.

На базі Обласного перинатального центру працюють науковці Одеського національного медичного університету — співпрацівники кафедри акушерства та гінекології.

Микола Іванович Щурко
Кандидат медичних наук, доцент

Закінчив Одеський медичний інститут в 1984 році. З 1984 по 1986 рік навчався у клінічній ординатурі на кафедрі акушерства та гінекології факультету удосконалення лікарів.

У 1990 році захистив кандидатську дисертацію «Комплексна діагностика доброякісних пухлин яєчників з використанням досліджень протеаз» у Всесоюзному науково-дослідному центрі з охорони материнства і дитинства.

З 1997 по 2003 рік — асистент кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського державного медичного університету.

С. П. Посохова

М. І. Щурко

З 2003 року — доцент кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського державного медичного університету. З 1998 по 2019 рік — куратор інтернів.

Автор 26 наукових праць і 2 патентів на винахід.

Науковий напрям — ультразвукові дослідження в акушерстві та гінекології, вроджені вади розвитку плода, плацентарна дисфункція.

Дар'я Миколаївна Щурко

*Кандидат медичних наук,
асистент*

У 2009 році закінчила Одеський державний медичний університет.

З 2009 по 2012 рік — навчалася в магістратурі на кафедрі акушерства та гінекології № 1 Одеського національного медичного університету.

У 2009–2012 роках — аспірантка на кафедрі акушерства та гінекології № 1 Одеського національного медичного університету.

З 2015 року — асистент кафедри акушерства та гінекології.

У 2016 році захистила кандидатську дисертацію «Оптимізація ведення та розродження жінок з вродженими вадами розвитку у плода».

Автор 17 публікацій.

Науковий напрям — ультразвукові дослідження в акушерстві та гінекології, вроджені вади розвитку плода, плацентарна дисфункція.

Д. М. Щурко

Гінекологічне відділення

До 1983 року гінекологічне відділення Обласної лікарні розміщувалося на базі Старої обласної лікарні — Окружної лікарні — лікарні на Слобідці-Романівці, де першим завідувачем відділення був професор Григорій Ілліч Гіммельфарб.

В 1983 році урочисто була відкрита для роботи нова Одеська обласна лікарня в селищі Котовського.

У газетах того часу писали: «18 червня на жилмасиві Котовський урочисто відкрито новий комплекс обласної клінічної лікарні на 1200 місць, побудовано достроково. Весь комплекс розмістився на площі 11 гектарів. Тут діятиме 23 клінічних відділення і 22 служби» (Джерело: Белець Я. На карті Одеси містечко здоров'я. Комсомольська іскра. № 74 (7882). 23 червня 1983 року).

Гінекологічне відділення КНП «Одеська клінічна лікарня» Одеської обласної ради розрахована на 50 ліжок, має унікальний багаторічний досвід лікування хворих з різними захворюваннями зовнішніх і внутрішніх статевих органів жінки.

Обстеження та лікування пацієнтів проводяться в плановому й ургентному порядку, з використанням сучасних високотехнологічних методів. Усі види допомоги надаються цілодобово. Хворі отримують рекомендації з будь-якої гінекологічної патології, у тому числі з питань гормональної контрацепції, гормональних розладів у різних вікових групах.

Лікарі відділення цілодобово виконують консультативну роботу. Надають консультативну допомогу лікарям районних лікарень Одеської області в режимі Обласного центру телемедицини.

Медики-гінекологи володіють високопрофесійною майстерністю терапевтичного і хірургічного лікування. На високому професійному рівні виконують гінекологічне хірургічне лікування лапароскопічним і лапаротомним доступами. Розроблені методики реконструктивних хірургічних операцій. Під час хірургічних втручань застосовують сучасні методи знеболення, анестезії, зокрема епідуральної.

У відділенні надають, за потреби, медичну спеціалізовану допомогу вагітним жінкам до 21 тижня вагітності.

Сьогодні у гінекологічному відділенні працюють високопрофесійні лікарі вищої та першої кваліфікаційної категорії, чотири із них — кандидати медичних наук. Завідує відділенням заслужений лікар України, кандидат медичних наук, доцент О. В. Туренко.

О. В. Туренко

Гінекологічне відділення є базою кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ, у двох навчальних кімнатах проводяться заняття зі студентами, а лікарі-інтерни освоюють практичні навички на робочому місці. Лікарі відділення цілодобово консультують спеціалістів з районів області в Обласному центрі телемедицини.

Олександр Вікторович Туренко
Кандидат медичних наук, доцент

Закінчив лікувальний факультет Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова у 1989 році. Після закінчення інституту і до 1997 року працював лікарем-онкогінекологом диспансерно-поліклінічного відділення Одеського обласного онкологічного диспансеру. У червні 1996 року призначений завідувачем гінекологічного відділення.

У 1997 році почав працювати в Одеській обласній клінічній лікарні лікарем-акушером-гінекологом. У цьому ж році він став слухачем Української Академії державного управління при Президентові України, де навчався до 2000 року й отримав звання магістра державного управління.

У 2002 році Олександра Вікторовича призначено завідувачем гінекологічного відділення Одеської обласної клінічної лікарні. У 2012 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Рання діагностика та корекція тромбоембологічних порушень у жінок, яким виконана гістеректомія з приводу пухлин матки».

У 2005 році присвоєно почесне звання «Заслужений лікар України». У 2015 році присвоєно звання доцента кафедри акушерства та гінекології.

М. В. Надеждін

Михайло Веніамінович Надеждін
Кандидат медичних наук

Закінчив лікувальний факультет Київського медичного інституту ім. О. О. Богомольця у 1991 році. У 2015 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Профілактика дистресу плода у вагітних з пієлонефритом», науковий керівник — доктор медичних наук, професор Н. А. Гайструк (Вінницький національний медичний університет).

Людмила Іванівна Дімчева
Кандидат медичних наук

Закінчила медичний факультет ОДМУ в 2002 році. У 2014 році захистила кандидатську дисертацію на тему «Оптимізація диференцій-

Л. І. Дімчева

С. А. Фетеску

ної діагностики непластичних захворювань шийки матки шляхом дослідження функціонального стану антигенпрезентуючих клітин та тлі ГПВІ», науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан.

Світлана Анатоліївна Фетеску
Кандидат медичних наук

Закінчила медичний факультет ОДМУ в 2003 році. У 2017 році захистила кандидатську дисертацію на тему «Удосконалення діагностики та прогнозування гіперпластичних процесів

Ю. А. Мандрик

ендометрія у жінок репродуктивного віку», науковий керівник — доктор медичних наук, професор В. Г. Марічерда.

Юрій Артемович Мандрик
Асистент

Після закінчення лікувального факультету Одеського медуніверситету в 1996 році вступив до магістратури, потім — до аспірантури. Працював асистентом кафедри акушерства та гінекології № 1. Виконує наукову роботу в об'ємі кандидатської дисертації з питань гіперпластичних процесів ендометрія.

Лікарі гінекологічного відділення

У дитячому відділенні

Світлана Посохова
з молодими колегами
на міжнародному форумі

Команда професіоналів

**КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ
ПІДПРИЄМСТВО**

**«ОДЕСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
КЛІНІЧНИЙ МЕДИЧНИЙ
ЦЕНТР»**

**Гінекологічне відділення
Одеса, вул. Суднобудівна, 1**

**Добрий лікар лікує хворобу,
великий лікар лікує хворого,
у якого це захворювання.**

Вільям Ослер

Лікарню водників» за різних часів очолювали головні лікарі: Ф. А. Терещенко, А. А. Гончаров, Е. С. Подурець, з 1972 по 2002 рік — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор А. О. Лобенко, професор О. Г. Андрієвський.

З 2013 року «Лікарнею водників» керує професор Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук Вадим Вікторович Шухтін.

Морська медицина в Одесі

Славна історія Чорноморської центральної базейнової клінічної лікарні на водному транспорті розпочинається в 1923 році.

В архівах зберігся «Рескрипт Катерини II от мая 27 дня 1794-го по Р. Х. на имя Платона Зубова об устройстве военной гавани Гаджибея», у якому йдеться про таке: «...Устроение в сем месте Таможни и Карантина почитаем Мы необходимым: а потому не оставьте поднести Штаты оным к Нашему утверждению со сметами потребных для Таможни и Карантина строений» (Джерело: Сурилов А. А. У истоков морской медицины Одессы. С. 29).

«Желая распространить торговлю Российскую на Черное море и уважая выгодное положение Гаджибея... признали Мы нужным устроить тамо военную гавань, купно с пристанью для купеческих судов».

Карантин затверджено 17 червня 1794 року, а також ухвалено штати карантину і лікаря. В 1798 році штаб-лікарем у карантині був Василь Іванович Переславцев (Переяславцев). Штаб-лікар повинен був мати ступінь доктора.

Цікавим історичним фактом є те, що у штати карантину була і «повивальна бабка». З приходом судна «лекарь с карантинным доктором» повинен був «окуривать» і проводити огляд людей, які були на судні: «Окуривать и освидетельствовать установленным порядком в обнаженном виде приезжающих к портам со всею однако ж возможною благопристойностью и особли-

А. О. Лобенко

во женский пол, если нужда того потребует, чрез определенную к тому повивальную бабку».

Портовый Гаджибейський карантин був затверджений 17 червня 1794 року. У ті роки головну загрозу для здоров'я людей становила «чорна смерть» — чума. У карантині була передбачена посада лікаря, який мав ступінь «штаб-лікаря», або просто «лекарь». Допомогавав йому «подлекарь» (Джерело: Васильев К. Врачи, больницы, аптеки старой Одессы. 2007. 247 с.).

Морська медицина виникла на стику кількох дисциплін. За даними офіційно зареєстрованих наукових джерел, ще в 1861 році в Одесі вперше у світі почали видавати «Медицинские

В. В. Шухтін

приложения к Морскому сборнику». Подібні видання у провідних державах того часу з'явилися значно пізніше: в 1864 році — у Франції, в 1894 році — в Італії, в 1907 році — в Америці, в 1915 році — в Англії. З 1911 року журнал мав назву «Морской врач». Саме так були закладені засади спеціальності «Морська медицина». В 1858 році вперше в Росії було організовано наукове товариство морських лікарів у Петербурзі, а згодом і в інших портах держави (Джерело: Лобенко А. О. Минуте, сьогодення і майбутнє морської медицини. Одеський медичний журнал. 2000. № 4 (60). С. 37–40).

Перші відомості про медичні заклади в Одесі, які приймали хворих моряків, належать до кінця XVIII століття. За тих часів в Одесі організовувався морський карантин (1795–1796 роки).

У наступному столітті в Одесі відкривали медичні заклади, затверджували посади морських лікарів для надання медичної допомоги хворим морякам. В 1922 році в місті був затверджений Південний водоздороввідділ.

В 1923 році в Одесі було відкрито лікарню моряків. Міська влада виділила приміщення за адресою: вулиця Маріїнська, 2 і Італійський бульвар, 7. У цих лікарнях були розгорнуті ліжка для моряків торговельного флоту.

В 1926 році було складено проєкт (7 аркушів архівних документів) про перебудову фасаду «Лікарні водників» на Італійському бульварі (Джерело: ГАОО, ф. 1, Р01231, оп. 1, д. 246).

Під час Другої світової війни у приміщеннях лікарні були розгорнуті ліжка під військовий шпиталь.

Із архівних даних: в 1956 році «Лікарня водників» Чорноморського Водоздороввідділу знаходилася за адресою: вул. Крупської, 2. Через кілька років лікарня переїхала до будівлі за адресою пров. Суднобудівельний, 1 (факультет післядипломної освіти, кафедра морської медицини. Завідувач кафедри — академік, доктор медичних наук О. О. Лобенко.

У лікарні було відкрито поліклініку для моряків за адресою: Приморський бульвар, 12. Функціонували такі відділення: хірургічне, гінекологічне, терапевтичне, дитяче, неврологічне, оториноларингологічне, ліжка для хворих з протозойними інфекціями.

В 1961–1963 роках збудовано лікарняне містечко на 300 ліжок за адресою: 5-та станція Великого Фонтану, вул. Суднобудівна, 1. До струк-

тури нового стаціонару було включено ортопедо-травматологічне й урологічне відділення.

У наступні десятиліття (1963–1983) у стаціонарі лікарні організовано кардіологічне, ревматологічне, пульмонологічне і гастроентерологічне відділення на 500 місць.

В 1983 році «Лікарню водників» було переіменовано в Чорноморську центральну басейнову клінічну лікарню на водному транспорті (Джерело: Збірник тезисів конференції з нагоди 90-річчя Чорноморської центральної басейнової клінічної лікарні на водному транспорті МОЗ України. Одеса. 2013. 105 с.).

Протягом усієї історії лікарні розвивається тематика морської медицини. На підставі наукових досліджень вивчаються процеси адаптації моряків за різних умов плавання, складені рекомендації щодо їхнього раціонального харчування, профілактики захворювань. Наукові роботи співробітників лікарні систематично доповідаються на різних наукових форумах.

У своїй статті «Минуте, сьогодення і майбутнє морської медицини» А. О. Лобенко вказував на вагомий внесок видатних учених Одеського медичного інституту у становлення морської медицини: з проблем серцево-судинних захворювань — Л. Й. Алейникової, травматології — І. Г. Герцена, невропатології — Ю. Л. Курако, хірургії — К. Д. Двужильної, терапії — В. М. Юрлова, Н. А. Мацегори (Джерело: К 75-летию Одесского медицинского института).

У літературних джерелах відмічено, що виникла наука про морську медицину на тлі кількох дисциплін.

В Одеському медичному інституті імені М. І. Пирогова в 1977 році було організовано кафедру морської медицини, клінічною базою якої стала Чорноморська центральна басейнова клінічна лікарня на водному транспорті. В 1977 році, вперше в Радянському Союзі, до складу факультету удосконалення лікарів ОМІ імені М. І. Пирогова була включена кафедра морської медицини на базі «Лікарні водників». Провідний напрям цієї кафедри — післядипломна освіта лікарів за спеціальністю «Суднова медицина».

Основною метою роботи кафедри морської медицини було післядипломне навчання лікарів за спеціальністю «Судновий лікар».

Першим завідувачем кафедри морської медицини був кандидат медичних наук, доцент М. С. Денисюк (1977–1986). Дисертаційна робота

М. С. Денисюка присвячена вивченню змін серцево-судинної системи у моряків китобійної флотилії «Слава».

У 80-ті роки минулого століття в Україні вперше було захищено дисертаційну роботу в галузі морської медицини, а в 1985 році вперше присвоєно вчене звання професора по кафедрі морської медицини доктору медичних наук Анатолію Олександровичу Лобенку. В 1986 році головний лікар Лікарні моряків професор А. О. Лобенко був затверджений Вченою радою ОМІ імені М. І. Пирогова завідувачем кафедри морської медицини.

Кафедра морської медицини стала клінічною базою ОДМУ. Відповідно до рішення МОЗ України, з 1988 року на кафедрі було розпочато підготовку науково-педагогічних кадрів шляхом навчання в заочній і очній аспірантурі.

В 1992 році на базі Чорноморської центральної базейнової клінічної лікарні на водному транспорті було організовано НПС «Медицина транспорту», до складу якої увійшла кафедра морської медицини. Об'єднання організовано для вдосконалення медико-біологічного забезпечення праці людини в умовах Світового океану. Це значно підвищило рівень надання медичної допомоги морякам і сприяло розвитку морської медицини як наукової дисципліни і наступному затвердженню в Академії медичних наук України спеціальності «Морська медицина». Дійсним членом Академії став А. О. Лобенко.

Наказом ВАК України від 12.05.1993 року в УНДЮ «Медицина транспорту» затверджено спеціалізовану вчену раду Д.41.617.01 для захисту кандидатських і докторських дисертацій. За час роботи ради було захищено 49 кандидатських і 15 докторських дисертацій за профілем «Морська медицина». Розробки науковців кафедри відмічені багатьма нагородами на різноманітних виставках.

З 1997 року видається науково-практичний журнал «Вісник морської медицини».

В 1997 році Міністерством охорони здоров'я України (наказ № 55 від 19.02.1997 року) в Одесі було організовано Державне підприємство «Український НДІ морської медицини», який визнано робочим центром ВООЗ із проблем морської медицини» (Джерело: Лобенко А. О. Минуле, сьогодення і майбутнє морської медицини (до 100 років Одеського медуніверситету, 1900–2000). Одеський медичний журнал. 2000. № 4 (60). С. 37–40).

В 1999 році на кафедрі відбувається первинна спеціалізація і передатестаційна підготовка із суднової медицини, терапії, ультразвукової діагностики, функціональної діагностики, клінічної лабораторної діагностики, професійних захворювань.

У тому ж таки 1999 році кафедра морської медицини була реорганізована в кафедру морської медицини і професійних захворювань (наказ ректора № 234 від 01.09.1999 року).

У 2000 році Міністерством охорони здоров'я України затверджено Програму підготовки спеціалістів плавскладу з питань надання медичної допомоги і нагляду за хворими на суднах (наказ № 5 адм. від 11.01.2000 року).

З 2006 року кафедру професійної патології, клінічної лабораторії і функціональної діагностики очолює учень академіка А. О. Лобенка доктор медичних, професор О. М. Ігнат'єв.

У 2013 році лікувальною, навчальною і науковою базою кафедри є Одеський обласний клінічний центр (ООКМЦ), головний лікар — доцент ОНМедУ, кандидат медичних наук В. В. Шухтін.

У листопаді 2013 року виповнилося 90 років із дня заснування лікарні, яку в народі називають «Лікарня водників».

Робота на водному транспорті завжди вирізнялася складною специфікою. У жінок, що входять до плавскладу, захворювання завжди були багатофакторними. На організм жінки особливо впливають фактори навколишнього сере-

О. М. Ігнат'єв

М. Б. Запорожченко

довища, суттєве перевищення санітарних норм, шум, вібрація, електромагнітне та інфрачервоне випромінювання; часта зміна часових поясів, високе психоемоційне навантаження (Джерело: *Современные аспекты клинической медицины*. Одесса, 2013. 105 с.)

Нині завідувачкою відділення працює Марина Борисівна Запорожченко — доктор медичних наук, професор.

Марина Борисівна Запорожченко

Доктор медичних наук, професор

Лікар-хірург вищої категорії. Заслужений лікар України.

В 1991 році закінчила лікувальний факультет Одеського медичного інституту імені М. І. Пирогова за спеціальністю «Лікувальна справа».

З 1992 року працювала на посаді акушера-гінеколога гінекологічного відділення.

З 2008 року — на посаді завідувачки гінекологічного відділення Одеського обласного клінічного медичного центру.

Захистила кандидатську дисертацію у 1997 році на тему «Комплексна терапія порушень оваріально-менструальної функції запального генезу за умови стресу у жінок, які працюють на водному транспорті».

Докторську дисертацію захистила у 2016 році на тему «Патогенетичне обґрунтування профілактики та лікування лейоміоми матки проліферативного типу у жінок репродуктивного віку».

З 2016 року — співробітник кафедри акушерства та гінекології № 1.

Д. Ю. Парубіна

Здобула спеціалізацію «Онкогінекологія» на базі Харківської медичної академії післядипломної освіти.

З 2018 року веде практичний курс «Репродуктивна ендокринологія».

Діана Юрївна Парубіна

Кандидат медичних наук, асистент

Закінчила Одеський державний медичний університет у 2010 році. З 2010 по 2013 рік працювала в КУ «Одеська обласна клінічна лікарня» лікарем-інтерном, з 2013 по 2017 рік — лікар-акушер-гінеколог жіночої консультації Біляївської ЦРЛ, з 2017 року — лікар-акушер-гінеколог КНП «Одеський обласний клінічний медичний центр» Одеської обласної ради.

З 2015 по 2019 рік навчалася в аспірантурі в Одеському національному медичному університеті на базі кафедри акушерства та гінекології № 1. У 2020 році захистила кандидатську дисертацію на тему «Особливості корекції мікробіоценозу статевих органів жінок репродуктивного віку, хворих лейоміомою матки». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор М. Б. Запорожченко.

Науковий напрям — лейоміома матки. Автор 23 друкованих праць, 1 патенту.

ОДЕСЬКА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

Гінекологічне відділення
Одеса, вул. Шклярука, 4а

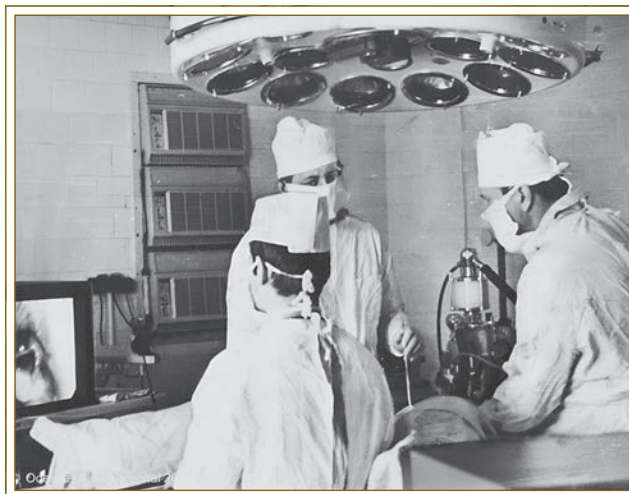
Лікар-початківець випишує по двадцять ліків для кожної хвороби, досвідчений лікар — одні ліки від двадцяти недуг.

Вільям Ослер

В 1992 році однодумці, молоді амбітні науковці під керівництвом професора В. М. Запорожана за сприяння керівництва Одеської залізничної організували на базі Одеської клінічної лікарні на залізничному транспорті перший на радянському просторі Центр ендоскопічної та лазерної хірургії. Завідувачем Центру призначено А. М. Гур'єва, у Центрі працювали лікарі В. Ф. Швець, М. М. Тряпцін.

Тоді ж на базі залізничної лікарні було відкрито філіал кафедри акушерства та гінекології, лікарня отримала статус клінічної бази Одеського державного медичного університету. У складі філіалу кафедри на базі лікарні працювали: доценти В. В. Стежковий, І. З. Гладчук, асистент кафедри В. Ф. Швець, здобувач С. М. Непорада.

На той час Центр був оснащений найновішою апаратурою, аналогів якої не було не тільки на теренах СНГ, а й у багатьох країнах Східної Європи: лапароскопічні стійки Karl Storz, лазер Dornier, обладнання Olympus, Martin і багато іншого. В 1992 році на запрошення В. М. Запорожана до Одеського державного медичного університету приїхав один із провідних фахівців з лапароскопічної хірургії Карлос Морін. Спільно з В. М. Запорожаном вони провели першу

Відеолапароскопічна операція у Центрі ендоскопічної та лазерної хірургії, 1993 рік. Зліва направо: В. М. Запорожан, А. М. Гур'єв, Ю. Єрьомін

операцію пацієнтці з приводу безпліддя. Ця операція відкрила еру лапароскопії в Україні. Також співробітники кафедри та Центру ендоскопічної хірургії під керівництвом В. М. Запорожана та за безпосереднього сприяння керівництва Одеської залізничної проходили стажування в Федеративній Республіці Німеччині (місто Мюнхен), де, крім навчання, спілкувалися з видатним хірургом, засновником методу лапароскопії Куртом Карлом Стефаном Земмом.

Невдовзі після цього у центрі почалась активна лікувальна та наукова робота. Під керівництвом В. М. Запорожана було заплановано й успішно захищено низку дисертацій: в 1992 році кандидатську — «Комплексне з імуномодуляторами лікування хворих з гіперпластичними процесами ендо- та міометрія та його вплив на функціо-

Центр ендоскопічної та лазерної хірургії оснащений найновішою апаратурою

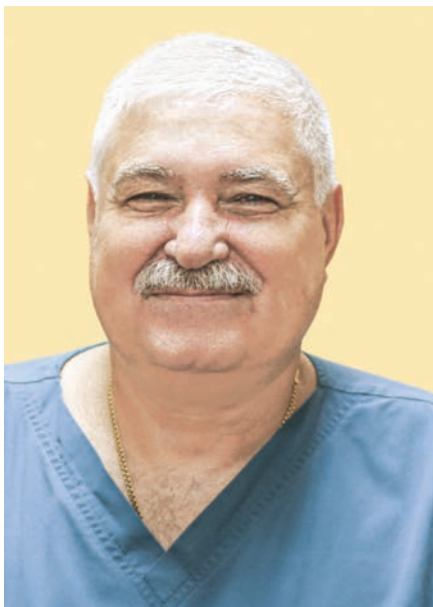
нальний стан печінки», в 1999 році — докторську дисертацію «Оперативна ендоскопія в комплексному лікуванні жіночої неплідності». Кандидатську дисертацію захистив В. Ф. Швець, а невдовзі, вже під керівництвом професора І. З. Гладчука, кандидатську дисертацію «Порівняльний аналіз лапароскопічного та лапаротомного лікування хворих з зовнішнім ендометріозом» захистив С. М. Непорада.

Згодом клінічна база кафедри змінила своє місце розташування на 411-й військовий шпиталь, туди ж перейшов працювати професор І. З. Гладчук, Центр лазерної та ендоскопічної хірургії почав жити своїм життям, але ця яскрава сторінка спільної праці назавжди залишиться в історії кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету, Одеської клінічної лікарні на залізничному транспорті та в спогадах і серцях учасників подій.

Віктор Васильович Стежковий

*Кандидат медичних наук,
лікар-акушер-гінеколог
вищої кваліфікаційної категорії*

В 1977 році закінчив Одеський медичний інститут імені М. І. Пирогова. З 1977 по 1978 рік проходив інтернатуру на базі Одеської залізничної лікарні. З 1978 по 1981 рік працював у гінекологічному відділенні залізничної лікарні в місті Кишиневі лікарем-ординатором. У 1979–1981 роках заочно навчався в аспірантурі на кафедрі акушерства та гінекології 2-го Московського медичного інституту ім. М. І. Пирогова, де в 1981

В. В. Стежковий

році під керівництвом академіка Г. М. Савельєвої захистив кандидатську дисертацію «Лікування ерозії шийки матки випромінюванням гелій-неонового лазера». З 1982 року працював у гінекологічному відділенні Одеської залізничної лікарні лікарем-ординатором, у 1985 році очолив гінекологічне відділення. З 1993 по 1996 рік працював на посаді доцента кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського державного медичного університету. В 1996 році присвоєне звання «Заслужений лікар України». Автор двох патентів на винахід, численних статей та доповідей.

Віктор Федорович Швець

*Кандидат медичних наук,
лікар-акушер-гінеколог
вищої кваліфікаційної категорії*

В 1990 році з відзнакою закінчив Одеський медичний інститут імені М. І. Пирогова. З 1990 по 1992 рік навчався у клінічній ординатурі на базі акушерства та гінекології. З 1992 року працював у залізничній лікарні на посаді акушера-гінеколога Центру ендоскопічної хірургії. З 1993 по 1996 рік — асистент кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського державного медичного університету. В 1999 році очолив Центр ендоскопічної та лазерної хірургії. В 2000 році під керівництвом В. М. Запорожана захистив кандидатську дисертацію «Оперативна лапароскопія з використанням Nd-YAG лазера, електро- і кріохірургії в лікуванні кломіфен-резистентних хворих з полікістозом яєчників». Автор багатьох статей.

В. Ф. Швець

Т. Є. Старуценко

Тетяна Євгенівна Старуценко

*Кандидат медичних наук,
лікар-акушер-гінеколог
вищої кваліфікаційної категорії*

У 2000 році закінчила Донецький державний університет ім. М. Горького. З 2000 по 2002 рік проходила інтернатуру на базі Пологового будинку № 1. У 2002–2003 роках працювала лікарем-акушером-гінекологом в Одеському обласному онкологічному диспансері. З 2004 по 2011 рік — лікар-акушер-гінеколог у приватній медичній клініці. У 2005–2014 роках — лікар загальної практики та сімейної медицини за сумісництвом. У 2015 році на базі кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету під керівництвом професора В. Ф. Нагорної захистила кандидатську дисертацію «Оптимізація спостереження й лікування пацієнток репродуктивного віку з хронічними запальними захворюваннями органів малого тазу». У 2015 році нагороджена Почесною грамотою Одеської обласної ради. З 2019 по 2021 рік навчалася в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України за спеціальністю «Менеджмент» (система управління персоналом у галузі охорони здоров'я). У 2020 році взяла участь у народному рей-

С. М. Непорада

Святослав Миколайович Непорада

*Кандидат медичних наук,
лікар-акушер-гінеколог
вищої кваліфікаційної категорії*

тингу Південного регіону «Топ-лікар 2020», здобула перемогу в номінації «За збереження майбутнього нації». Автор трьох патентів на винахід, численних статей.

В 1997 році закінчив Одеський державний медичний університет. З 1997 по 1999 рік проходив інтернатуру на базі Одеської залізничної лікарні, з 1999 року працює в Одеській залізничній лікарні. У 2000 році пройшов первинну спеціалізацію з ультразвукової діагностики. У 2003 році на базі кафедри акушерства та гінекології Одеського державного медичного університету під керівництвом професора І. З. Гладчука захистив кандидатську дисертацію «Диференційоване застосування лапароскопічної та “відкритої” хірургії в лікуванні ендометріозу». З 2008 по 2011 рік заочно навчався в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України за спеціальністю «Менеджмент» (система управління персоналом в галузі охорони здоров'я). Автор патента на винахід, численних статей.

Одеська клінічна лікарня на залізничному транспорті

ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНИЙ КЛІНІЧНИЙ ЦЕНТР ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ

Клініка гінекології
Одеса, вул. Пироговська, 2/2

Лікар повинен бути розсудливою за своєю вдачею людиною, прекрасною, доброю і богоподібною.

Гіппократ

Історія Військово-медичного клінічного центру Південного регіону започаткована в 1797 році.

За даними архівних документів, Одеський військовий шпиталь був розрахований на 500 поранених і хворих. На той час лікувальний процес забезпечували два військових лікарі, сім фельдшерів і п'ять ординаторів.

Згідно з планом, розробленим військовим інженером Де-Воланом, двоповерхові будинки військової лікувальної установи розташовувалися в районі Військової балки. Сьогодні це територія між Будинком учених і Тещиним мостом. Після указу Павла I про заборону будівництва порту і міста в 1800 році шпиталь припинив свою роботу, а його приміщення були розібрані.

Після смерті Павла імператором Олександром I було створено Одеський військовий округ. Військові хворі надходили до казарми № 7, що являла собою двоповерховий будинок, розташований на розі Софіївської вулиці й Валіховського провулку, де нині знаходиться інфекційна лікарня.

В 1899 році Військовий шпиталь був призначений виключно для військових і чиновників військового відомства.

Місце розташування шпиталю.
Вид на Воронцовський палац

Один із перших корпусів військового шпиталю. Фото з боку Французького бульвару

Театр воєнних дій. Кримська війна

У шпиталі можна було розмістити до 400 хворих. Очолював роботу шпиталю генерал-майор С. В. Песков (Джерела: Южно-Русский Альманах Ю. Сандомирского. Год седьмой. Под ред. проф. А. И. Маркевича и А. С. Попандупуло. 1898. С. 90; Южно-Русский Альманах Ю. Сандомирского. Год седьмой. Под ред. проф. А. И. Маркевича и А. С. Попандупуло. 1902. С. 70).

Під час Кримської війни 1853–1856 років шпиталь приймав поранених і хворих, евакуйованих із Кримського півострова.

В 1877 році закінчено будівництво восьми нових павільйонів на території, обмеженій вулицями Маріїнською, Пироговською і Французьким бульваром. Шпиталь було розміщено в нових будівлях. На той час було розгорнуто 416 ліжок.

Наприкінці 70-х років XIX сторіччя Одеський військовий шпиталь тричі відвідував основоположник воєнно-польової хірургії Микола Іванович Пирогов. Видатний вчений схвально писав про Одеський шпиталь: «Я посетил Одессу три раза во время войны: первый раз, в августе 1877 года я нашел в госпитале уже не-

сколько сот раненых. Во второй раз мы посетили Одессу в феврале 1878 года и нашли уже там между транспортированными сыпной тиф в разгаре» (Джерела: Сборник научных работ Одесского Окружного Военного госпиталя. Сборник научных работ № 2. Одесса. 1956. 266 с. С. 7–10. Сборник научных работ Одесского Окружного Военного госпиталя. Сборник научных работ № 3. Одесса. 1960. 218 с. С. 6–10).

В 1808 році Одеський шпиталь увійшов до складу військового міністерства.

Для лікування поранених і хворих жінок уже в ході російсько-турецької війни 1877–1878 років у Одеському шпиталі було створено перше жіноче спеціалізоване відділення на 20 ліжок. Це відділення мало скоріше загальносоматичний характер, у ньому лікувалися жінки з найрізноманітнішою патологією: загальними, інфекційними, нервовими захворюваннями.

У фондах державного військового архіву є відомості про роботу жіночого відділення Одеського військового шпиталю в 1915–1938 роках. У відділенні було розгорнуто 10 ліжок. З архівних матеріалів дізнаємося, що в 1927 році у ста-

ціонарі лікували 106 хворих, було виконано 15 складних гінекологічних операцій, у тому числі з приводу міоми матки, позаматкової вагітності, пухлин яєчників. Амбулаторних хворих прийнято 345 осіб.

Після встановлення в Одесі радянської влади шпиталь увійшов до складу лікувальних закладів Червоної армії. Це були часи розрухи, масових захворювань, «спалахів» інфекційних хвороб. Колектив шпиталю завжди брав активну участь у лікувально-профілактичних заходах.

Професор Я. К. Гіммельфарб (у минулому співробітник шпиталю) писав: «В Одессе часто возникали эпидемиологические вспышки холеры с 1914 по 1918 гг. Клиническая лаборатория госпиталя организовывала круглосуточную работу. Эта гигантская работа помогла городу быстро ликвидировать вспышку холеры».

З 1919 по 1925 рік госпітальною лабораторією завідував М. М. Соловйов, дійсний член Академії медичних наук, один з видатних учених епідеміологів країни.

В 1920 році на базі шпиталю були відкриті клініки Одеського медичного університету: терапевтична, гінекологічна, ларингологічна, хірургічна, у яких працювали великі медики — академік М. Д. Стражеско, професор Л. Б. Бухштаб, професор М. О. Куковеров та інші.

В 1928 році організували школу санітарних інструкторів, у 1930-му відкрито санітарне відділення шпиталю.

Перед початком Великої Вітчизняної війни шпиталь був одним із провідних медичних закладів країни.

В 1941 році шпиталь евакуйовано до Самарканда як клінічну базу Військово-Медичної академії. В 1943 році його направлено до діючої армії. Після звільнення Одеси шпиталь повернувся у рідні стіни.

В 1949 році на базі шпиталю організовано окружні курси удосконалення лікарів.

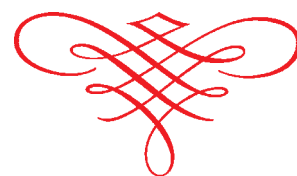
З початком Великої Вітчизняної війни гінекологічне відділення шпиталю було розформовано, персонал перейшов працювати до інших відділень.

З 1969 року у військовому шпиталі відкрито гінекологічний кабінет. У ньому працювали такі відомі лікарі міста, як Мойсей Ізраїлович Волович, Тамара Іванівна Марач. Основний обсяг роботи кабінету становила амбулаторна допомога військовослужбовцям і членам їхніх родин. На жіночі ліжка хірургічного й урологічного відділень почали госпіталізувати хворих із гінекологічною патологією для обстеження і консервативного лікування, проводилися поодинокі порожнинні операції на матці та придатках матки.

Нерідко консультативну допомогу надавали авторитетні професори-гінекологи міста, лікарі Олександр Олексійович Зелінський, Валерій Миколайович Запорожан, Юрій Степанович Мозковий.

Рішення про створення системи акушерсько-гінекологічної допомоги в Збройних Силах України було прийнято в 1992 році.

В 1996 році до штату шпиталю введено гінекологічне відділення на 20 ліжок. Відділення було обладнано оглядовою, оснащеною кольпоско-

Військові медики часів Другої світової війни.
Фото з архіву Одеського військового шпиталю

О. О. Лугнова

Г. Б. Щербина

пичною апаратурою, операційною для малих гінекологічних операцій, мало чотири палати. Першою завідувачкою гінекологічного відділення була службовка Української армії Олена Олексіївна Лугнова.

З початку свого відкриття відділення розпочало тісну співпрацю з кафедрою акушерства та гінекології № 1 Одеського державного медичного університету, будучи однією з клінічних баз кафедри.

Базою кафедри керував на той час кандидат медичних наук, доцент Ігор Зіновійович Гладчук разом з науковим співробітником кафедри Ганною Борисівною Щербиною.

Свою наукову і трудову діяльність у відділенні розпочинали нинішній доктор медичних наук, професор кафедри Алла Георгіївна Волянська, кандидати медичних наук, доценти Ганна Валентинівна Шитова, Леонід Арнольдович Товштейн.

Неодноразово складні оперативні втручання на базі відділення виконував ректор Одеського медичного університету, академік, доктор медичних наук, професор Валерій Миколайович Запорожан.

В 1996 році з нагоди відкриття клінічної бази кафедри, зміцнення тісного співробітництва 411-го військового шпиталю й Одеського медичного університету, з метою розвитку й удосконалення тоді ще нікому не відомих, широко критикованих малоінвазивних ендоскопічних технологій Одеський медичний університет подарував шпиталю першу в Одесі хірургічну стійку для виконання лапароскопічних операцій фірми "Martin" (Німеччина).

Перші в Одесі лапароскопічні гінекологічні операції були виконані в 411-му військовому шпиталі Валерієм Миколайовичем Запорожаном в 1996 році. В 1997 році ректором В. М. Запорожаном і професором кафедри акушерства та гінекології № 1 І. З. Гладчуком була проведена перша в Україні лапароскопічна гістеректомія. Ця операція, виконувана навіть традиційним трансабдомінальним доступом, має вищий ступінь складності в гінекології.

Наприкінці 1996 року з метою демонстрації важливості, високої ефективності й перспективного майбутнього відеоендоскопічної хірургії одна з лапароскопічних операцій була виконана Валерієм Миколайовичем Запорожаном і Ігорем Зіновійовичем Гладчуком у присутності

Доцент Г. В. Шитова в операційній, 2005 рік

заступника Міністра охорони здоров'я Раїси Василівни Богатирьової, що справило на неї глибоке враження і переконало в необхідності й перспективності розвитку ендоскопічної гінекології в Україні. За тих часів у майбутнє лапароскопії вірили лише окремі прогресивні особистості. На щастя, серед них був і ректор Одеського медичного університету Валерій Миколайович Запорожан. Більшість клінічних і наукових працівників вважали метод суто діагностичним, який не набуде широкого застосування на практиці.

Можна впевнено стверджувати, що переможна тріумфальна хода гінекологічної лапароскопії й гістероскопії по Україні розпочалася на клінічній базі кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського медуніверситету у відділенні гінекології 411-го Одеського військового шпиталю. Операції виконували викладачі кафедри І. З. Гладчук, Г. Б. Щербина, А. Г. Волянська, Г. В. Шитова за участі військових хірургів шпиталю.

На госпітальній базі кафедри навчали малоінвазивних методів лікування велику кількість лікарів не тільки з України, але й з близького та далекого зарубіжжя.

Крім розвитку, удосконалення і впровадження прогресивних методів лікування гінекологічної патології, професорсько-викладацьким складом кафедри І. З. Гладчуком, Г. Б. Щербиною, Г. В. Шитовою, О. Я. Назаренком проводиться навчальна робота зі студентами і лікарями-інтернами як у навчальних класах, так і в операційній. Колектив клінічної бази кафедри приділяє чималу увагу вдосконаленню роботи зі студентами і молодими лікарями, підвищенню наукового рівня, роботі над створенням навчальних і навчально-методичних посібників.

У 2001 році відділення гінекології 411-го військового шпиталю очолив капітан медичної служби України Олег Ярославович Назаренко. Із впровадженням сучасних малоінвазивних методів лікування кількість хворих, що лікувалися у відділенні гінекології, зросла більше ніж удвічі. У зв'язку зі збільшенням лікувальної й наукової роботи, а також реорганізацією госпіталю в медичний центр у 2002 році відділення гінекології перетворене на клініку. Цього ж року було придбано нове ендоскопічне обладнання фірми «Медфармсервіс».

Сьогодні клініка гінекології Військово-медичного клінічного центру Південного регіону розташовується в лівому крилі 3-го поверху головного хірургічного корпусу. У восьми спеціалізо-

ваних палатах розгорнуто 25 ліжок. Оглядова клініка обладнана кольпоскопічною апаратурою.

В окремій операційній щороку виконується до тисячі оперативних втручань різного ступеня складності. Операційна клініка обладнана сучасною ендоскопічною апаратурою для проведення лапароскопічних і гістероскопічних оперативних втручань. У 2019 році відбулася заміна колишньої лапароскопічної апаратури й інструментарію на сучасне обладнання фірми "Karl Storth".

Починаючи з 2002-го в клініці щороку проходять лікування в середньому 1500 жінок, як військовослужбовців, так і цивільних, виконується близько 1000 оперативних втручань різного ступеня складності. З приводу гострої гінекологічної патології оперується до 25 % стаціонарних хворих.

Категорії хворих: жінки-військовослужбовці — 30,0 %, цивільне населення — 47,0 %, члени сімей військовослужбовців — 10,0 %, жінки, що служать у Збройних Силах України, — 10,0 %, пенсіонери Міністерства оборони — 3,0 %.

Сьогодні клініка обладнана найсучаснішою апаратурою, новітні ендоскопічні методи (лапароскопія і гістероскопія) включені в алгоритм обстеження та лікування більшості гінекологічних хворих. Ці методи є або основним доступом, що дає змогу виконати адекватну операцію, або допоміжною технікою, яка доповнює, полегшує або забезпечує безпечність основного втручання. Сучасна структура великих оперативних втручань така: лапароскопія — 65 %, транс-

Клініка гінекології
Одеського військового клінічного шпиталю.
Зліва направо: О. В. Якименко, А. В. Залузняк,
О. Я. Назаренко

Операційна
клініки гінекології
Військово-медичного
центру Південного регіону,
2007 рік

вагінальні втручання — 25 % і операції, виконані традиційним трансабдомінальним доступом, — не більше 10 % від загальної кількості. У клініці в середньому виконується від 200 до 300 гістероскопій і втручань на шийці матки.

З 2001 року втричі зросла частота лапароскопічних міомектомій (у клініці за рік у середньому виконується до 50 консервативних міомектомій, співвідношення лапароскопічних втручань до відкритих становить у середньому 7 : 1). При видаленні інтрамуральних вузлів діаметром більше 8 см, особливо у випадках множинної міоми матки, після діагностичного лапароскопічного етапу віддають перевагу череворозтину з наступним призначенням агоністів гонадотропін-релізінг гормону протягом 2–3 місяців. Близько 70 % радикальних органовидаляючих

операцій з приводу міоми матки в клініці виконується ендоскопічним доступом. Як було зазначено раніше, одна з перших лапароскопічних гістеректомій була виконана ректором Одеського медуніверситету на базі шпиталю.

Професором Ігорем Зіновійовичем Гладчуком у клініці широко впроваджується вагінальний доступ при виконанні радикальних операцій. Так, сьогодні кількість вагінальних гістеректомій не поступається кількості традиційних відкритих операцій.

У клініці накопичений багатий досвід лікування хворих з генітальним ендометріозом. Практично до 90 % операцій з приводу ендометріозу виконуються ендоскопічно в органозберігаючому обсязі, за винятком глибоких інфільтративних форм із залученням стінки товстої кишки.

Ординатор клініки гінекології
Олександр Володимирович Якименко

Доцент кафедри
Ганна Валентинівна Шитова з пацієнткою

В операційній.
Оперує професор
О. Я. Назаренко

При доброякісних пухлинах і пухлиноподібних утвореннях яєчників, полікістозних яєчниках, запальних захворюваннях придатків матки (у тому числі при гнійних тубооваріальних утвореннях), у разі трубної безплідності лапароскопія є доступом вибору.

Застосування відеолапароскопічної техніки в алгоритмі обстеження пацієнок з гострою гінекологічною патологією привело до скорочення часу діагностичного періоду більш ніж удвічі. Практично в 100 % випадків у пацієнок з «гострим животом» гінекологічної етіології виконується лапароскопічне оперативне втручання.

Одна з переваг лапароскопії полягає також у можливості частіше виконувати органозберігаючий обсяг оперативних втручань без ризику розвитку ускладнень у найближчих і віддаленому післяопераційному періодах. Це дає змогу не тільки зберегти специфічні функції жіночого організму, а в деяких випадках і відновити втрачену репродуктивну здатність.

Значний відсоток пацієнок клініки — це жінки з нереалізованою репродуктивною функцією. Багатьом із них лапароскопія допомогла відчувати радість материнства.

На базі клініки проводяться багатопланові наукові дослідження, у результаті яких запропо-

Підготовка до операції

О. Я. Назаренко

Г. В. Шитова

новані нові методи лікування ендометріозу, міоми матки, гіперпластичних процесів ендометрія, гострої гінекологічної патології.

Фахівці клініки виїжджають у віддалені гарнізони округу, здійснюються диспансерні огляди жінок-військовослужбовців і членів їхніх родин.

Серед співробітників кафедри акушерства та гінекології доктор медичних наук, професор О. Я. Назаренко, завідувач відділення, два кандидати медичних наук, доценти Г. Б. Щербина, Г. В. Шитова.

У відділенні працюють три кандидати медичних наук: Г. Б. Щербина, Г. В. Шитова, В. В. Євдокимова.

Назаренко Олег Ярославович

*Доктор медичних наук, професор,
начальник клініки гінекології Військово-медичного
клінічного центру Південного регіону*

Закінчив Українську військово-медичну академію у Києві в 1998 році. Працював у Військово-медичному клінічному центрі Південного регіону. На базі клініки гінекології Військово-медичного клінічного центру Південного регіону працює з 1998 року, начальником клініки гінекології — з 2001 року.

Захистив кандидатську дисертацію у 2006 році на тему «Лапароскопічні органозберігаючі операції в лікуванні міоми матки». Науковий керівник — доктор медичних наук, професор І. З. Гладчук.

У 2014 році захистив докторську дисертацію на тему «Апоплексія яєчника у жінок репродуктивного віку». Науковий консультант — доктор медичних наук, професор І. З. Гладчук.

Науковий напрям — оперативна гінекологія.

Автор 77 друкованих праць, 6 патентів на винахід.

Танна Валентинівна Шитова

Кандидат медичних наук, доцент

В 1987 році закінчила Одеський медичний інститут імені М. І. Пирогова. З 1988 по 1995 рік працювала лікарем-акушером-гінекологом пологового будинку № 1 міста Одеси. У 1995–1998 роках навчалась у клінічній ординатурі, з 1998 по 2001 рік — в аспірантурі на кафедрі акушерства та гінекології. У 2001 році захистила кандидатську дисертацію «Комплексное лечение больных с трубно-перитонеальными формами бесплодия с применением лапароскопической хирургии». Науковий керівник — академік НАМН України, доктор медичних наук, професор В. М. Запорожан. З 2001 року — асистент, доцент кафедри.

Колектив клініки гінекології очолює професор О. Я. Назаренко

Тіслямова

Сьогодні однією з найважливіших проблем у суспільстві є виховання майбутнього покоління лікарів, які мають бути людьми честі, совісті, високопрофесійними фахівцями, справжніми майстрами своєї справи.

Проблему виховання лікарів неможливо вирішити водночас. Цього можна досягти лише при ретельному тривалому мудрому вихованні на прикладі життя, праці колег, які нині поряд, та тих, які стояли у витоків акушерської науки, практики, тих, які обрали цей нелегкий і такий важливий для суспільства шлях однією єдиною дорогою власного життя.

Наука і практика — це нерозривне єдине ціле. Без науки немає практики, без практики немає науки. Нове у наукових розробках науковця-клініциста — це результат його роботи біля ліжка хворого спільно з лікарем-ординатором.

Наука розвивається, з'являються нові та вдосконалюються існуючі методи терапії, діагностики, профілактики акушерської, неонатологічної, гінекологічної патології. Нормою життя стала предиктивна медицина. Проте практичний досвід безцінний.

Минають роки, змінюється суспільство і, відповідно, психологія людей, переоцінюються цінності взаємовідносин між людьми, з'являються нові форми спілкування між колегами. Але справа, якій акушер присвятив себе, — вічна, бо стоїть біля витоків життя.

Одним із правил життя лікарів-акушерів-гінекологів є єдність. Робота в команді. Специфіка надання акушерсько-гінекологічної допомоги потребує спільної, синхронної, одночасної роботи лікаря-акушера-гінеколога, анестезіолога, неонатолога, лаборантів, середніх і молодших медичних працівників, лікарів суміжних спеціальностей тощо. Інакше не буває. Тільки такі колективи морально здорові й стійкі. У таких колективах не буває розподілу на науковців — «кафедральних» і лікарів медичних закладів — «практиків».

Кожний із клінічних науковців має свій науковий напрям. Знання лікаря-науковця най-

більш поглиблені саме у тій медичній проблемі, яку він вивчає при виконанні наукової роботи на клінічному матеріалі. Це магістерські роботи, кандидатські, докторські дисертації та їхній захист і застосування результатів і практичних рекомендацій у повсякденній роботі лікарів. Є такі поняття: «тематичний хворий», «тематичний випадок». Найбільш складні клінічні випадки називають «професорськими».

Співробітники клінічних баз у цілому сприяють відбору тематичних хворих, взяттю біологічного матеріалу та моральній підтримці безпосереднім виконавцям. Це важливо. Над дисертаціями працюють усі члени одного великого колективу як єдиної сім'ї. Саме так, сім'ї. Лікарі-акушери-гінекологи, що працюють на базі пологових будинків, більшу частину свого життя проводять у стінах цього закладу. І це стає нормою життя. Взаємна підтримка, взаємодопомога, взаємоповага і разом з цим висока дисципліна, субординація сприяють позитивним результатам у роботі.

Матеріал, викладений у цій книжці, присвячений 120-річчю кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету. Він повністю не охоплює і не завершує розповідь про історичні факти життя і трудової діяльності клінічних науковців, співробітників Одеського національного медичного університету та медичних працівників лікувальних закладів міста Одеси, історію трудової діяльності цих людей на базі лікувальних закладів.

Під час роботи над цією книжкою використовувались архівні документи, бібліографічний матеріал, спогади очевидців.

Автори висловлюють сердечну подяку директорці музею історії Одеського національного медичного університету, колективу наукової бібліотеки ОНМедУ, Одеської національної наукової бібліотеки, Одеського обласного архіву, співробітникам кафедри акушерства та гінекології, очільникам і колективам лікувальних закладів міста Одеси.

Список літератури

1. Актуальные проблемы практического здравоохранения : сб. трудов. — Одесса, 2001.
2. Акушерско-гинекологическая практика : сб. науч. работ кафедры акушерства и гинекологии Одесского государственного института усовершенствования врачей им. М. Горького / под ред. проф. А. И. Петченко. — К., 1952. — 204 с.
3. Бабич А. В. Путеводитель по Одессе / А. В. Бабич. — Харьков : Фолио, 2017. — 135 с.
4. Беленький М. С. История вопроса о постройке больницы / М. С. Беленький. — Одесская Окружная больница, ее прошлое и настоящее. — Одесса, 1927.
5. Белець Я. На карті Одеси: містечко здоров'я / Я. Белець // Комсомольська іскра. — 23 червня 1983 р. — № 74 (7882).
6. Биографический словарь профессоров Одесского медицинского института им. Н. И. Пирогова (1900–1990 гг.). — Одесса : Маяк, 1991. — 328 с.
7. Валерій Миколайович Запорожан: творчий шлях. До 70-річчя з дня народження / упоряд. Г. І. Хандрікова. — Одеса : ОНМедУ, 2017. — 240 с.
8. Васильев К. К. Врачи, больницы, аптеки старой Одессы / К. К. Васильев. — Одесса : Оптима, 2007. — 247 с.
9. Вісник морської медицини. — 2013. — № 3. — С. 78–81.
10. Гольд Е. Ю. Очерки истории Одесской первой городской больницы. Дореволюционный период / Е. Ю. Гольд // Седьмая научная конференция молодых научных работников : тез. докл. — М., 1966. — С. 19.
11. Давидова Ф. Второе рождение роддома / Ф. Давидова // Знамя коммунизма. — 7 сент. 1981 г.
12. До XXV-річної науково-педагогічної діяльності директора клініки професора Г. Ф. Цомакіона. Медичний звіт акушерсько-гінекологічної клініки Одеського медінституту з 1930 по 1935 рік // Збірник праць першої акушерсько-гінекологічної клініки (№ 7) / упоряд. : В. А. Жимаринський, Б. Я. Дондиш і А. М. Веселовський. — Одеса, 1985.
13. Доклад [...] относительно допущения акушеров к занятиям в Городском Родильном доме, № 440 // Известия Одесской Городской думы. — 1912. — № 23–24, декабрь. — С. 26–27.
14. Доклад Исполнительной Комиссии по заведению городскими лечебными заведениями по вопросу о сооружении городского родильного приюта от 20 мая 1904 г. // Известия Одесской Городской думы. — 1904. — № 10, май. — С. 1905–1906.
15. Доклад Исполнительной комиссии по заведению городскими лечебными заведениями об ассигновании средств на оборудование Родильного приюта // Известия Одесской Городской думы. — 1906. — № 9–10, май. — С. 1127–1131.
16. Донцова Т. Под знаком милосердия / Т. Донцова // Вестник. — 8 февраля 1997 г. — № 5.
17. Еврейской больнице 200 лет. — Одесса, 2000.
18. Запорожан В. М. Біля витоків життя / В. М. Запорожан, В. П. Міщенко. — Одеса : Одес. держ. мед. ун-т, 2002. — 138 с.
19. Известия Одесской городской думы. — 1912, 3–4 февраля. — № 7.
20. К 75-летию Одесского медицинского института // Советское здравоохранение. — М., 1976.
21. Коханский В. Одесса за 100 лет : Ист. очерк и иллюстрир. путеводитель на 1894 г. / В. Коханский. — Одесса, 1894.
22. Коханский В. Одесса и ее окрестности : Путеводитель / В. Коханский. — Одесса, 1893.
23. Краткий Отчет по Одесскому Городскому Родильному Дому за время заведования профессора В. Н. Орлова — с 15 июня 1908 года по 1-е октября 1918 года.
24. Лисянский Л. А. Городской родильный приют / Л. А. Лисянский // Вся Одесса на 1910 г. — Одесса, 1910. — С. 459.
25. Лобенко А. О. Минуле, сьогодення і майбутнє морської медицини / А. О. Лобенко // Одеський медичний журнал. — 2000. — № 4 (60). — С. 37–40.
26. Медицинский Отчет Гинекологической Клиники Одесского Государственного Медицинского Института с 1904 г. по 1925 г., представленный ординаторами клиники А. Х. Бабадаглы и А. М. Ольшанецким.
27. Медичний звіт акушерсько-гінекологічної клініки Одеського медінституту з 1930 по 1935 рік.
28. Міщенко В. П. Долею дано. Нарис з історії КНП «Пологовий будинок № 1» міста Одеси і кафедри акушерства та гінекології № 1 Одеського національного медичного університету на базі КНП «Пологовий будинок № 1» (1908–2020) / В. П. Міщенко, І. А. Головатюк-Юзефпольська. — Одеса : Фенікс, 2021. — 248 с.

29. Новая городская больница на Слободке-Романовке в Одессе / сост. Н. П. Дмитриев. — Одесса : Славянская типография Н. Харитоновна, 1903.
30. О постройке приюта для родильниц в память Их Императорских Величеств [ГАОО, Ф, Ф-16, оп. 67, д. 339].
31. Обзор лечебной деятельности акушерско-гинекологической клиники Одесского института усовершенствования врачей им. М. Горького в системе объединения за 1948–1950 гг. (Дир. клиники проф. А. И. Петченко).
32. Одесса : К столетию города. — Одесса, 1985.
33. Одесса 1794–1894. Издание Городского общественного управления к столетию города. — Одесса, 1894. — 852 с.
34. Одесская Городская Дума: Заседание 7 октября 1891 г. // Ведомости Одесского градоначальства. — 1891. — 9 октября, № 219. — С. 1.
35. Одесская Повивальная школа (при Павловском Родильном приюте). Год восьмой / под ред. П. М. Амброжевича. — Одесса, 1897. — № 24, январь.
36. Очерки истории здравоохранения г. Одессы к 200-летию / В. Н. Запорожан, П. Н. Чуев, И. И. Ратовский [и др.]. — Одесса : Черноморье, 1994. — 192 с.
37. Памятная книжка Одесского Градоначальства на 1870 г. — Одесса, 1869. — 163 с.
38. Правила для повивальной школы при Родильномъ отдѣлении Одесскаго Павловскаго Приюта. — Одесса, 1892. — С. 7.
39. Правила для служащих в Одесском Городском Родильном доме // Там же. — С. 334–335.
40. Программа преподавания повивальной школы при родильном отделении Одесского павловского приюта. — Одесса, 1892. — С. 14.
41. Проф. В. Н. Орлову : Сборник науч. работ по акушерству и гинекологии: Ко дню 35-летнего юбилея научной, преподавательской и врачебной деятельности. — Одесса, 1925.
42. Сборник научных работ Одесского окружного военного госпиталя № 2. — Одесса, 1956. — 266 с.
43. Сборник научных работ Одесского окружного военного госпиталя № 3. — Одесса, 1960. — 218 с.
44. Седьмая научная конференция молодых научных работников : тез. докл. — М., 1966.
45. Сенкевич-Корчак И. П. Доклад об открытии в сооруженном городом здании Городского Родильного приюта от 11 декабря 1907 г. / И. П. Сенкевич-Корчак // Известия Одесской Городской думы. — 1908. — № 2, январь. — С. 328–329.
46. Современные аспекты клинической медицины. — Одесса, 2013. — 105 с.
47. Солдатский А. Дворец здоровья / А. Солдатский // Сельская жизнь. — 29 июля 1983 г.
48. Статистический бюллетень. — 1923. — Изд. 4. № 7–9, июль-август-сентябрь.
49. Сурилов А. А. У истоков морской медицины Одессы / А. А. Сурилов. — Одесса, 1994.
50. Сучасні аспекти клінічної медицини : зб. тез. конф. з нагоди 90-річчя Чорноморської центральної басейнової клінічної лікарні на водному транспорті МОЗ України. — Одеса, 2013. — 105 с.
51. Третьего дня состоялось открытие нового городского родильного приюта... // Ведомости Одесского градоначальства. — 1908. — 17 июня, № 131. — С. 3. — (Хроника).
52. XXV сборник одесской окружной больницы 1902–1927. — Одесса, 1927. — 572 с.
53. Южно-Русский Альманах. Изд. Ю. Сандомирского. Год седьмой / под ред. проф. А. И. Маркевича и А. С. Попандопуло. — Одесса, 1902.
54. Южно-Русский Альманах. Изд. Ю. Сандомирского. Год четвертый / под ред. В. М. Дорошевича и А. С. Попандопуло. — Одесса, 1898.
55. Южно-Русский Альманах. Изд. Ю. Сандомирского. Год шестой. — Одесса, 1900.
56. Южный медицинский журнал. — 1926. — № 5–6. — С. 60–61.

Іменний покажчик

- Абабкова Г. М. 59
Авенаріус 207
Агаронов А. М. 9, 11, 12, 33, 40, 121, 197
Адамовська Т. М. 51, 53
Адамовський А. І. 102
Алейникова Л. Й. 233
Александров О. Л. 187
Александрович Т. П. 94, 101, 102, 103
Амбросійчук Я. Я. 158, 159
Амбросов 194
Андреєва О. С. 38, 40, 142, 147
Андреолетті Л. Л. 22
Андрієвський О. Г. 51, 52, 142, 147, 202, 232
Антоненко І. В. 51, 55, 91, 92
Ануфрієв М. Г. 80, 91
Анчева І. А. 51, 52, 114, 121, 167
Артгоменко В. В. 51, 52, 66, 67, 141, 143, 147
Архипов М. В. 190
Аряєв М. Л. 222
Ашкеназі Л. Г. 194
- Бабадагли А. Х. 22, 24
Бабич А. В. 207
Базовкін В. В. 190
Балицька Г. І. 120
Барицька К. Ф. 100
Баронецька В. І. 94, 101, 102, 103
Батуєв М. О. 28
Бєбло В. І. 189
Бєрлінська Л. І. 51, 56
Бєрман В. С. 35
Бєрнадський П. С. 103, 105, 138
Бєртензон О. 194
Бєспоясна В. В. 45, 46, 47
- Бєленький М. С. 211
Бєлоусов І. А. 100
Бєкова Н. А. 51, 56, 87
Бєжан У. Й. 12, 13, 40, 103, 121, 134, 138, 162, 197
Бєжо Г. О. 22
Бєчевська Р. Г. 160
Бєгатирьова Р. В. 248
Бєгаченко В. І. 191
Бєйчук А. В. 59
Бєрдюжевич І. В. 38, 39, 40, 105
Бєрисов П. Я. 18
Бєрисова С. М. 197
Бєрнштейн С. А. 196, 197
Бєродіна Т. А. 179
Бєрщова О. П. 51, 57
Бєрант В. Д. 21, 22, 28
Бєродський А. М. 194
Бєруссе Н. В. 209
Бєубнов В. В. 46
Бєзна Н. 26
Бєukoємський Ф. В. 12, 13, 18, 21, 100, 121, 135, 136
Бєусел С. В. 73
Бєухштаб Л. Б. 246
- Вальтер П. А. 195
Варакса А. В. 190
Варгафтїк А. І. 209, 211
Варшавський Ф. А. 22, 196
Васильєв К. К. 32
Вдовиковський Т. І. 206
Вдовиченко Ю. П. 113, 181
Вєліо І. Й. 116
Вєнцківський Б. М. 59
Вєрніц І. І. 209
Вєрхацький М. П. 12, 13, 121, 136, 137, 197
Вєводюк О. В. 91, 92
- Волкович 25
Волович М. І. 246
Волошина К. Я. 94
Волошина Н. А. 196
Волченко О. В. 113, 122
Волянська А. Г. 46, 51, 52, 59, 66, 67, 84, 85, 198, 247, 248
Воробйов К. П. 189
Воскресенська О. О. 148
- Гайструк Н. А. 225
Галдіна О. А. 189
Галїцер 22
Гальперсон С. 192
Гамбаров Г. Г. 33
Ганжара Ю. П. 38, 39, 40, 164
Гапонова В. Д. 202
Гафїйчук Н. В. 113
Гельмутдінова Н. А. 189
Георгїєв П. В. 189
Герман Ю. В. 181, 189
Герцен І. Г. 233
Гиммельфарб Г. И. 211
Гиммельфарб Г. І. 208, 209, 211, 224, 246
Гладчук В. І. 59
Гладчук З. І. 64
Гладчук І. З. 7, 9, 11, 45, 46, 47, 50, 51, 52, 59, 61, 62, 65, 66, 67, 73, 78, 79, 82, 83, 91, 113, 114, 121, 123, 186, 197, 238, 239, 240, 247, 248, 249, 251
Гласек В. В. 18
Глєбова Т. В. 91
Глумчер Ф. С. 189
Гнатенко О. В. 203
Гогїтїдзе 208
Гогоберїдзе Б. К. 9, 11, 21, 22, 26, 31
Гогуленко В. П. 218
Головатюк К. П. 114

- Головатюк-Юзефпольська І. Л. 51, 57, 73, 94, 105, 110, 111, 113
 Гологорський 196, 197
 Голубаш К. Д. 22
 Голубенко М. Ю. 46, 51, 53, 73, 105, 113, 116, 121, 142
 Голубцов С. П. 78
 Голяновський О. В. 189
 Гончаров А. А. 232
 Горбенко Ю. В. 190
 Гордєєв В. С. 134, 142
 Горецький Ц. К. 116, 117
 Горінштейн М. Л. 190
 Грибанов А. В. 186
 Григурко Д. О. 51, 56
 Гринфельд Е. М. 30
 Гриценко А. А. 51, 56, 160, 169
 Гриценко Г. 160
 Гриценко С. М. 190
 Гриценко В. І. 59
 Громадський Є. О. 187, 190
 Громадський О. А. 189
 Громанчук С. П. 149
 Грубник В. В. 48
 Груздєв В. С. 25, 210
 Грушецька О. В. 91
 Гунова О. М. 190
 Гур'єв А. М. 238
 Гурович М. 193
 Гурська М. С. 119
 Гурченкова В. В. 189
- Давиденко І. Л. 137
 Давидкевич О. Ф. 181
 Давидов Ф. 120
 Данич М. М. 189
 Данієль Р. С. 30
 Датошвілі І. Д. 22
 Дашкевич В. Є. 197
 Двужильна К. Д. 233
 Де Рішельє 76, 206
 Де Томон Ж. Ф. Т. 76
 Де-Волян 244
 Денисюк М. С. 233, 234
- Дерішов В. В. 51, 53, 105, 142, 144, 147, 148
 Дерішов С. В. 51, 54, 146, 147, 148
 Дидік С. І. 142
 Діденкул Н. В. 197, 198
 Дідоренко А. Г. 187
 Дімчева Л. І. 225
 Дітеріхс М. 98
 Добровольський А. Л. 65, 66
 Довгошапка О. М. 189
 Домброван Н. Ю. 142
 Дондиш Б. Я. 22
 Драган К. М. 181
 Дранков А. М. 181
 Друца І. О. 184
 Дубовикова С. 120
 Дуброва Л. М. 116, 120
 Дудченко Л. В. 160
 Дю-Буше 209
 Д'яков А. В. 73, 197
 Дяконов П. І. 28
- Екдишман А. Г. 211
 Ель Умалі Салуа 114
- Євдокимова В. В. 251
 Євреїнова М. 65
 Єжова Н. О. 189
 Ємельянов В. М. 22
 Єремчук В. О. 188
 Єрмоленко Т. О. 45, 47, 51, 52, 147, 189
 Єрьомін Ю. 238
 Єфрусій Л. І. 194
 Єчі 76
- Жаворонкова Т. М. 130
 Жарко Е. А. 189
 Железов Д. М. 51, 57
 Живатов Г. К. 9, 11, 12, 22, 24, 26, 30, 32, 121, 196
 Живиця А. В. 114
 Жимаринський В. О. 211
 Жовтенко О. В. 51, 56, 59, 141, 145, 148
 Жук С. І. 189
- Задорожна О. Б. 38, 40, 51, 53, 63, 121, 147, 167, 168
 Закренична В. І. 190
 Залузняк А. В. 248
 Запорожан В. М. 5, 9, 11, 12, 38, 40, 44, 45, 46, 47, 48, 51, 52, 59, 82, 90, 104, 110, 111, 112, 113, 114, 121, 122, 141, 150, 184, 185, 197, 198, 218, 226, 238, 246, 247, 248, 251
 Запорожченко М. Б. 51, 53, 74, 114, 235
 Зарницький А. А. 22, 24, 25, 26, 30, 196
 Захар'їн Г. А. 209
 Захотій С. І. 189
 Зелінський О. О. 12, 13, 38, 39, 40, 60, 63, 105, 110, 112, 121, 138, 139, 140, 141, 147, 184, 188, 190, 197, 246
 Земм К. К. С. 238
 Зубаренко К. О. 105, 112
- Іванов Ю. П. 43, 105, 196, 197
 Іванова В. В. 197
 Іванова В. М. 184
 Іванова О. В. 46
 Івченко В. Я. 38, 39, 40, 164, 197
 Ігнат'єв О. М. 234
 Ількевич О. С. 189
 Ільницька В. М. 120
 Іщенко О. М. 186, 187
- Каган М. З. 98
 Капелло 76
 Караваєв 209
 Карауш К. О. 149
 Карпенко О. П. 142
 Картель В. М. 149
 Карякіна О. Л. 187, 190
 Каштальян Н. М. 51, 54
 Каюда О. В. 187
 Кейлін С. Л. 138
 Кир'язов Ф. Г. 197
 Кишенський 28

- Клеберг Б. Б. 209
Клейман Л. А. 194
Клейн Б. 192
Клейнер В. М. 94
Клименко З. С. 179
Клисич А. К. 18
Клінська Т. П. 35
Клочко Н. І. 120
Ключевський В. 139
Кляцька Т. С. 179
Ковшар К. Ф. 38, 39, 40, 46, 164
Коган Е. С. 22
Коган М. Р. 22
Кожаків В. Л. 51, 54, 65, 85
Кожухар Г. В. 51, 54, 141, 148
Козаченкова В. 153
Коковська Н. А. 100
Колчак Т. Р. 100
Коньков Д. Г. 189
Коренецька В. Д. 120
Корнієнко С. М. 51, 52
Коробіцин К. Я. 22
Костиненко В. В. 189
Костоусова К. Г. 184
Костоусова К. М. 190
Котович Л. Н. 134
Коханський В. 194
Коцебу П. Є. 116, 117
Кравцов П. 130
Краснова Ж. О. 39, 40, 51, 56, 105, 168, 189
Крекнін М. А. 30
Кривошеїн 22, 94
Кривошея Н. П. 179
Крупник О. М. 51, 54
Крупський 29
Кудінов І. І. 189
Кузева Н. Г. 51, 54, 91
Кузнєцова Л. Б. 189
Кузьменко В. Л. 190
Куковеров М. О. 246
Куколев Я. В. 12, 13, 40, 101, 102, 121, 137, 162, 197, 202
Кукуручкін Д. І. 22
Курако Ю. Л. 233
Курський К. І. 136
Кучеренко О. Ю. 51, 56
Кучук Ж. В. 152
Кушнір Г. Ю. 57
Лавриненко Г. Л. 51, 54, 110, 111, 112
Лавринович 22
Лазарев І. А. 22
Лазарев І. О. 100
Ландесман С. А. 95, 96, 116
Ланіна Н. І. 147
Ланской С. 194
Ланський С. 192
Латій В. В. 190
Латій К. В. 51, 55, 187
Ле Тхі Куїнь Ань 64
Лебеденко В. С. 142, 149
Лебедев О. І. 19, 20
Лебедев О. О. 190
Левензол 194
Левківська О. М. 181
Лисьонков М. К. 28
Лінк 116, 117
Лінке 116
Лінніков В. І. 105, 113, 142, 149
Лісковський С. В. 114, 122, 123
Літвинова С. Ф. 142
Лішневська Г. Г. 179
Лобасюк Т. А. 120
Лобенко А. О. 232, 233, 234
Лугунова О. О. 247
Лунге В. К. 22
Луцько Т. А. 51, 56, 86
Луцик А. І. 65
Луцик М. І. 65
Лучков А. І. 116, 120, 121
Любимова А. В. 189
Макапарія О. Д. 113
Малінін О. І. 9, 10, 34, 40, 101, 197
Малюк В. М. 51, 54, 148, 184, 185, 186, 189, 190
Малюк С. В. 190
Манасова Г. С. 51, 52, 59, 141, 142, 147, 148, 149, 151, 198
Мандельштам І. Г. 100
Мандельштам О. Е. 136
Мандрик Ю. А. 226
Мандрик Ю. В. 189
Мансветов 22
Маньковський 28
Маразлі Г. Г. 95
Марач Т. І. 246
Маргуліс С. М. 100
Марічереда В. Г. 46, 51, 52, 58, 59, 60, 62, 65, 83, 84, 87, 164, 226
Мартьянова Н. І. 189
Массен В. М. 9, 10, 18, 21
Матвєєв 209
Матвієнко І. М. 189
Матлахова Ж. О. 142
Матяш Е. І. 120
Мацегора Н. А. 233
Медвідь В. І. 189
Мелешкевич Г. І. 100
Мельников В. А. 78
Милько М. О. 100
Мікуліч 209
Мінкус А. 192
Мінх Г. М. 206, 209
Мішин В. О. 22, 25
Міщенко В. П. 45, 46, 47, 51, 52, 59, 61, 62, 110, 112, 113, 114, 122
Мніх Л. В. 51, 54, 140, 145, 147, 148
Мозковий Ю. С. 46, 246
Моргуліс 194
Морін К. 238
Москаленко Т. Я. 51, 53, 158, 159, 164, 165
Мостковий М. І. 211
Моцар С. Д. 189, 190
Мочутковський О. О. 194, 195, 206
Мріюгло Я. 65
Музальов 22
Набоков М. А. 98
Нагорна В. Ф. 9, 11, 38, 40, 41, 42, 45, 46, 51, 53, 63, 112, 164, 165, 185, 186, 189, 197, 222, 223, 240

- Надворна О. М. 51, 54, 121, 142, 146, 148
 Надєждін М. В. 225
 Надєждіна Л. З. 105
 Назаренко Л. З. 38, 40
 Назаренко О. Я. 51, 53, 74, 248, 250, 251, 252
 Настрадіна Н. М. 51, 55, 146, 149
 Неводновєвський 22
 Недлер 22
 Непомняща Т. І. 179
 Непомуцький Ф. Ф. 22, 100
 Непорада С. М. 238, 239, 240
 Нізард Д. 59
 Нізова Н. М. 45, 47, 112, 222
 Нікогосян Л. Р. 105, 113
 Ніколаєв А. П. 35, 36, 37
 Ніколаєва С. В. 51, 57
 Нікольський М. І. 22
 Нікулін Олександр 188
 Нікулін Олексій 188
 Ніточко К. О. 51, 54
 Новиков 25
 Новосельський М. О. 206
 Носенко О. М. 51, 53, 166
 Нудольська О. Є. 12, 13, 121, 136, 137, 197
- Овчаренко С. В. 149
 Окунева Ю. В. 179
 Оладенко І. Б. 190
 Ольшанецький А. М. 22, 24
 Онищенко Ю. В. 51, 56, 88
 Онуфрієв А. А. 18
 Опочинський К. К. 22
 Орлов В. М. 9, 10, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 31, 94, 95, 98, 99, 100, 136
 Отрезов К. І. 100
- Павловська О. М. 51, 54, 66, 105, 121
 Панкєєва А. 208
 Панчук Е. А. 51, 56
 Парафіло С. С. 184
 Парубіна Д. Ю. 51, 56, 114, 235
 Пацков А. О. 91
 Пенанен І. О. 38, 39, 40, 105, 197
- Переславцев
 (Переяславцев) В. І. 232
 Пермінова Т. І. 51, 55, 110, 111, 112, 164, 197
 Петченко О. І. 100, 121, 137, 196, 208
 Пєсков С. В. 245
 Пилипчук П. Е. 178
 Пинскер 194
 Пирогов М. І. 77, 245
 Пігіда Г. І. 202
 Підвальнюк В. М. 74, 202, 203, 204
 Погребинський М. Г. 206
 Подгурський 28
 Поддубняк В. О. 187
 Подолян О. І. 114, 122
 Подурець Е. С. 232
 Пономарьова А. Ф. 142
 Попандопуло-
 Коковська Г. А. 100
 Попов 211
 Попов А. А. 22
 Попов Г. А. 22
 Попова Л. М. 51, 56, 87
 Попова О. М. 100
 Порженко М. С. 179
 Посохова С. П. 46, 51, 53, 59, 62, 74, 142, 186, 189, 222, 223, 228
 Пруднікова Н. Я. 158
 Пуляєв А. І. 181
 Пуріц С. 195
- Радецький І. П. 18
 Ракуза П. А. 209
 Рафалович А. М. 193
 Рачкевич О. С. 148
 Рева 98
 Резнік Б. Я. 221
 Рейн Ф. О. 28
 Релішоні 22
 Рембез І. М. 9, 10, 12, 35, 36, 37, 40, 43, 162, 196, 197, 218
 Рибін А. І. 91
 Рогачевський О. П. 51, 55
 Рожковська Н. М. 46, 47, 51, 53, 59, 84, 88, 169, 189
 Розен 194
- Розенблат Я. М. 195
 Розумовський 96, 98
 Романов В. 207
 Ропопова-
 Виноградова М. Е. 22
 Руденко І. В. 105, 112, 114, 121, 122, 123
 Руденко Л. М. 113
 Русниченко С. З. 100
 Рязанов І. І. 202
 Рязанов І. М. 94
- Сабанєєв І. Ф. 96, 207, 208
 Савельєва Г. М. 239
 Садовнича О. О. 51, 57, 63, 168, 169
 Садовський П. Т. 18
 Салібі Марван 148
 Самойлова В. А. 187
 Саннікова Н. М. 46
 Сапєжко К. М. 208
 Саркісов А. Р. 114
 Саулева Т. В. 113
 Сафроненко Г. Д. 178, 179, 181
 Сахаров Л. С. 22, 25, 26, 94, 98, 197
 Семковський В. А. 22
 Сенкевич-Корчак І. П. 98
 Сенник Г. Г. 105
 Сербенюк Н. Б. 149
 Ситнік П. О. 197, 198
 Скліфосовський М. В. 77, 206, 207, 209
 Скопенко М. М. 197
 Скробанський К. 37
 Слав'янчук О. О. 113
 Смирнова Г. І. 94
 Смоленський В. Н. 22
 Снегірьов В. Ф. 208
 Соловейчик Є. М. 194, 206
 Соловійов М. М. 246
 Соловійов Ф. О. 26
 Соляник-Шилейко В. А. 9, 10, 38, 39, 40, 44, 104, 197
 Спасокукоцький 30
 Спіра 96

- Старуценко Т. Є. 240
Стежковий В. В. 74, 238, 239
Степановічус О. М. 51, 55, 85, 86
Стокалюк Т. А. 142, 149
Стоянов М. Г. 12, 13, 43, 105, 134, 162, 197, 197, 218
Стражеско М. Д. 246
Стрезов К. И. 24
Стрезов К. І. 26
Стрижакова А. Д. 130, 158
Строганов С. О. 192, 194
Строганов Н. А. 209
Супрунова В. Ф. 120
Сурушкіна Б. М. 202
- Танакіні С. П. 22
Танцюра О. М. 80
Тарновська А. П. 51, 57, 86
Татарова А. М. 189
Телющенко О. Д. 38, 39, 40, 197
Терещенко Ф. А. 232
Тизенгаузен М. М. 26
Тимофєєва С. В. 112
Ткаченко Р. А. 189
Ткаченко Р. С. 59
Товштейн Л. А. 51, 55, 74, 202, 212, 216, 247
Тодорова Т. П. 65
Толмачов І. М. 98
Томсон Г. І. 9, 10, 18, 21, 24, 27, 28, 196, 208
Томсон Р. І. 136
Тригер Н. Я. 94
Труп'янський Ф. 192
Труханов Г. Л. 127
Тряпцін М. М. 238
Тумасян К. П. 45, 46, 47, 51, 57, 121, 122
Туренко О. В. 74, 224, 225
Турецька Р. Б. 22
Турнер А. Я. 30
Турнер О. Я. 120
Турнер Я. 120
- Українська А. П. 189
Уфгюжанінов С. І. 18
- Файнштейг А. В. 30
Фам Нгок Фіонг Ян 64
Федоров М. І. 208
Фесенко В. С. 189
Фесенко У. А. 189
Фесюк І. Е. 184
Фєтєску С. А. 226
Філатов В. П. 28
Фоміна Т. Г. 91
Фортуна О. Ф. 94, 103, 104, 107
Фортуна І. О. 147, 150
Фраполлі Дж. 76
Фраполлі Ф. 76
Фрікер 209
- Хабрат Б. В. 189
Хаїт О. В. 38, 45
Хапін О. О. 94, 104, 106, 112, 142
Харашанжан О. Ф. 116
Хаскіна С. В. 189
Хаютін Д. М. 30, 211
Хенцинський Ч. І. 209
Хечинов Г. Г. 22
Хіменко М. В. 73, 130, 132
Хлопецька О. І. 22
Хмиз Г. Т. 38, 39, 40, 63
Ходорчук К. В. 51, 57, 148
Хоссам Хамді Чанктлор 61
- Цегельський М. Р. 49
Цибульський В. М. 105, 148
Цимбал Т. І. 188
Цирко 22
Цомакіон Г. Ф. 9, 11, 12, 21, 22, 28, 29, 30, 121, 136
- Чайка В. К. 166
Чеботарьов А. М. 130
Чеботарьова Л. І. 184, 189, 190
Чернієвська С. Г. 160
Чернов А. В. 189
Чернякова В. В. 120
Чітанава Т. З. 113
Чокіна О. М. 112
Чудновський 196
- Чуднявцев Є. Л. 38, 39, 40
Чуєва Т. П. 123
Чумак З. В. 51, 55, 59, 141, 144, 149, 187
- Шаблій Т. П. 46, 51, 55, 105, 147
Шайкевич А. Г. 22
Шамрай І. В. 188
Шаповал М. В. 51, 53, 141, 143, 147, 148, 197
Шапошнікова А. В. 190
Шауаші Моез бен Ахмед 148
Швабахер 194
Швець В. Ф. 238, 239
Шевченко О. І. 51, 57, 87, 88
Шевчук О. В. 147
Шеїн С. В. 38, 40
Шейко М. М. 94, 101
Шейко Ю. І. 142
Шерер В. В. 112
Широка А. 67
Ширшов 22
Ширяєва Е. Л. 22
Шитова Г. В. 46, 51, 55, 65, 247, 248, 249, 251
Шкваренко С. І. 189
Шкваренко Т. І. 189
Шмід Г. Х. 206
Шпак І. В. 51, 52, 105, 112, 135, 151
Шухтін В. В. 232, 234
- Щеголев Н. А. 18
Щербина Г. Б. 46, 51, 55, 247, 248, 251
Щербина С. Є. 189
Щукіна І. О. 142
Щурко Д. М. 51, 57, 224
Щурко М. І. 51, 55, 185, 189, 223
- Экдеман А. Г. 211
- Юрлов В. М. 233
- Якименко О. В. 248, 249
Яловигов С. В. 22
Яненко В. І. 142, 151

Nominal Index

- Adamovska T. M. 53
 Agaronov A. M. 9, 11, 12
 Ancheva I. A. 52
 Andriyevskyy O. H. 52
 Antonenko I. B. 55
 Anna Rabos 65
 Artyomenko V. V. 52
- Baldwin 211
 Berlinska L. I. 56
 Bizhan U. Y. 12, 13
 B-Linch 62
 Borshchova O. P. 57
 Bruns 211
 Bukoyemskyy F. V. 12, 13
 Bykova N. A. 56
- Chiari 19
 Cruveillhier 26
 Chumak Z. V. 55
- D'Escher 25
 Derishov S. V. 54
 Derishov V. V. 53
 Dovel M. 25
 Doyen 26
- Freundo 30
 Fuvad 25
- Heidenhain 19
 Hladchuk I. Z. 9, 11, 52
 Hohoberidze B. K. 9, 11
 Holovatyuk-Yuzefpolska I. L. 57
 Holubenko M. Yu. 53
 Hryhurko D. O. 56
 Hrytsenko A. A. 56
 Hunter 19
- Kashtalyan N. M. 54
 Khodorchuk K. V. 57
 Koeberle 25
 Korniyenko S. M. 52
 Kozhakov V. L. 54
 Kozhukhar H. V. 54
 Krasnova Zh. O. 56
- Krupnyk O. M. 54
 Kucherenko O. Yu. 56
 Kukolyev Ya. V. 12, 13
 Kushnyr H. Yu. 57
 Kustner 25
 Kuzyeva N. H. 54
- Laffon 26
 Latiy K. V. 55
 Lavrynenko H. L. 54
 Leopold 19
 Levret 25
 Lovisa Kapena 65
 Lunko T. A. 56
- Malinin O. I. 9, 10
 Malyuk V. M. 54
 Manasova H. S. 52
 Marichereda V. H. 52
 Massen V. M. 9, 10
 Mercier 25
 Mishchenko V. P. 52
 Mnikh L. V. 54
 Moskalenko T. Ya. 53
- Nadvorna O. M. 54
 Nagorna V. F. 9, 11, 53
 Nastradina N. M. 55
 Nazarenko O. Ya. 53
 Nikolayeva S. V. 57
 Nitochko K. O. 54
 Nosenko O. M. 53
 Nudolska O. Ye. 12, 13
- Onyshchenko Yu. V. 56
 Orlov V. M. 9, 10
- Panchuk E. A. 56
 Parubina D. Yu. 56
 Pavlovska O. M. 54
 Pean 25
 Perminova T. I. 55
 Pfanenstiel 25, 211
 Popova L. M. 56
 Posokhova S. P. 53
 Pravallika Saikan 65
- Rapin 25
 Rembez I. M. 9, 10, 12
 Rohachevskyy O. P. 55
 Rozhkovska N. M. 53
 Rubeau 25
- Sadovnycha O. O. 57
 Schubert 211
 Shabliy T. P. 55
 Shah Aneri 65
 Shapoval M. V. 53
 Shcherbyna H. B. 55
 Shchurko D. M. 57
 Shchurko M. I. 55
 Shevchenko O. I. 57
 Shpak I. V. 52
 Shytova H. V. 55
 Smifh Natan 25
 Solianyuk-Shyleiko V. A. 9, 10
 Stepanovichus O. M. 55
 Stoyanov M. H. 12, 13
- Tarnovska A. P. 57
 Tomson H. I. 9, 10
 Tovshtein L. A. 55
 Tsomakion H. F. 9, 11, 12
 Tumasyan K. P. 57
- Verkhatskyy M. P. 12, 13
 Volyanska A. H. 52
- Wahldeye 19
 Wells Spencer 25
- Yermolenko T. O. 52
- Zadorozhna O. B. 53
 Zaporozhan V. M. 9, 11, 12, 52
 Zaporozhchenko M. B. 53
 Zelinskyy O. O. 12, 13
 Zhelezov D. M. 57
 Zhovtenko O. V. 56
 Zhyvatov H. K. 9, 11, 12

Зміст

В	ід витоків до сучасності.	
	Погляд крізь призму століть	3
	Переднє слово ректора	5
	Передмова	6
	За покликом серця, з клятвою Гіппократа	7
	Назви університету	8
	Факультети, до яких належала кафедра акушерства та гінекології	8
	Завідувачі кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету (1902–2022) Heads of the Obstetrics and Gynecology Department of the Odesa National Medical University (1902–2022)	9
З	пам'яттю про минуле, з надією на майбутнє	15
	Перший завідувач В. Н. Массен	18
	Справа життя професора В. М. Орлова	19
	Одеський період Г. І. Томсона	27
	Тридцять років. Професор Г. Ф. Цомакіон	28
	Напередодні воєнного лихоліття. Б. К. Гогоберідзе	31
	Буремні стежки професора Г. К. Живатова	32
	Повоєнні часи. Професор А. М. Агаронов	33
	У роки будівництва і змін. О. І. Малінін	34
	Наукова спадщина професора І. М. Рембеза	35
	Обрії професора В. А. Соляник-Шилейко	38
	Під керівництвом професора В. Ф. Нагорної	41
	Курс на удосконалення лікарів	43
	Все життя – служіння. Академік В. М. Запорожан	44
	Нова доба – нові перспективи. Професор І. З. Гладчук	50
	На міжнародному рівні співпраці	58
	Перші кроки до вершин медичної науки і практики	63
Є	днання науки і практики.	
	Клінічні бази кафедри акушерства та гінекології	69
	Дати заснування лікувальних акушерсько-гінекологічних закладів – клінічних баз кафедри акушерства та гінекології	71
	Адреси лікувальних акушерсько-гінекологічних закладів – клінічних баз кафедри акушерства та гінекології	72

Керівники лікувальних акушерсько-гінекологічних закладів — клінічних баз кафедри акушерства та гінекології	73
Багатопрофільний медичний центр. Гінекологічна клініка	75
Центр реконструктивної та відновної медицини (Університетська клініка) ...	89
Комунальне некомерційне підприємство «Пологовий будинок № 1» Одеської міської ради	93
Комунальне некомерційне підприємство «Пологовий будинок № 2» Одеської міської ради	115
Комунальне некомерційне підприємство «Пологовий будинок № 4» Одеської міської ради	129
Комунальне некомерційне підприємство «Пологовий будинок № 5» Одеської міської ради	133
Комунальне некомерційне підприємство «Пологовий будинок № 7» Одеської міської ради	157
Комунальне некомерційне підприємство «Херсонська обласна клінічна лікарня». Акушерське відділення. Гінекологічне відділення	177
Комунальне некомерційне підприємство «Пологовий будинок № 3» Миколаївської міської ради	183
Комунальне некомерційне підприємство «Міська клінічна лікарня № 1» Одеської міської ради. Гінекологічне відділення	191
Комунальне некомерційне підприємство «Міська клінічна лікарня № 10» Одеської міської ради. Гінекологічне відділення	201
Комунальне некомерційне підприємство «Міська клінічна лікарня № 11» Одеської міської ради. Гінекологічне відділення	205
Комунальне некомерційне підприємство «Одеська обласна клінічна лікарня» Одеської міської ради. Перинатальний центр. Гінекологічне відділення	217
Комунальне некомерційне підприємство «Одеський обласний клінічний медичний центр». Гінекологічне відділення	231
Одеська клінічна лікарня на залізничному транспорті. Гінекологічне відділення	237
Військово-медичний клінічний центр Південного регіону. Клініка гінекології	243
П іслямова	253
С писок літератури	254
І менний покажчик	256
N ominal Index	261

Науково-популярне видання

**ГЛАДЧУК Ігор Зіновійович,
МІЩЕНКО Валентина Павлівна**

СТОРІНКАМИ ІСТОРІЇ
кафедри акушерства та гінекології
Одеського національного медичного університету
1902–2022

Провідний редактор О. В. Бровкін
Редактор А. А. Гречанова
Технічний редактор А. В. Попов
Художній редактор Р. В. Мерешко
Коректори І. К. Каневський, О. В. Титова

Електронне видання

Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 30,49. Тираж 1. Зам. 2307.

Одеський національний медичний університет.
65082, Одеса, Валіховський пров., 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 668 від 13.11.2001.
e-mail: office@onmedu.edu.ua
тел: (048) 723-42-49
факс: (048) 723-22-15

Акушерство і гінекологія — це одна з найцікавіших і найскладніших галузей медицини, яка потребує від лікаря клінічного мислення, точних знань і практичних навичок, інтуїції, рішучості під час прийняття єдино правильного рішення, що може врятувати життя матері й дитини.

Колектив кафедри акушерства та гінекології ОНМедУ бажає усім щастя й здоров'я.

Ми завжди готові прийти на допомогу тим, хто цього потребує.

**Контактний телефон:
(048) 723-29-01**

**Адреса:
м. Одеса, вул. Пастера, 9**

**E-mail
obgyn1@onmedu.edu.ua**

Кафедри акушерства та гінекології
Одеського національного
медичного університету

120
років

**Ігор Зіновійович
ГЛАДЧУК**

**завідувач кафедри
акушерства та гінекології
Одеського національного медичного
університету, доктор медичних наук,
професор, член Європейської
асоціації онкогінекологів**

**Валентина Павлівна
МІЩЕНКО**

**завідувачка клінічної бази
КНП «Пологовий будинок № 1»
м. Одеси,
доктор медичних наук,
професор, заслужений діяч
науки і техніки України**

У ювілейній книзі висвітлено основні етапи становлення і наукової діяльності кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету на базі лікувальних закладів півдня України протягом 120 років — з моменту її заснування в 1902 році в Новоросійському університеті і до сьогодення.